This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

B 470128

UNIV. OF MICH.

Digitized by Google

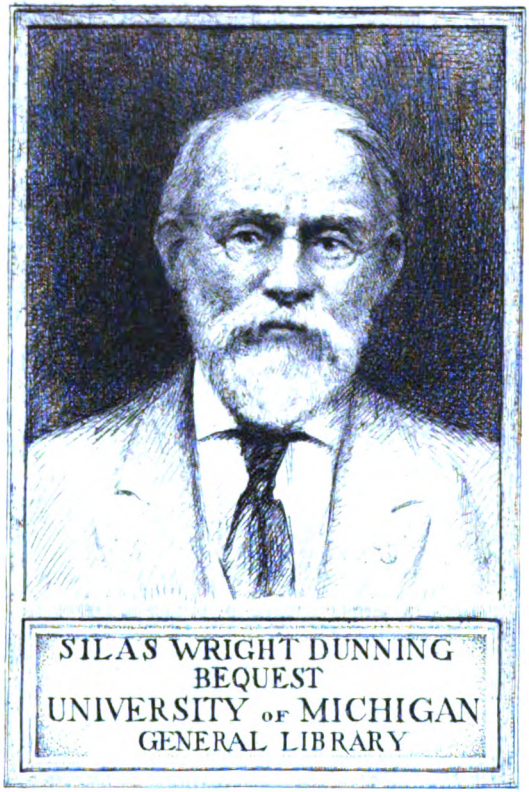

Digitized by Google

DH
801
.L7
S6

Digitized by Google

Digitized by Google

PUBLICATIONS

DE LA SOCIÉTÉ

HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

TOME LI.

NOUVELLE SÉRIE,

TOME XXXI.

Vis unita major.

1915.

IMP. CL. GOFFIN, MAESTRICHT.
1915.

Digitized by Google

Digitized by Google

Dunning
Nyh.
11-28-31
24372

LISTE DES MEMBRES

DE LA

SOCIÉTÉ HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

1915.

COMITÉ.

Dr P. J. H. Cuypers, président.
A. J. A. Flament, vice-président.
Dr P. M. H. Doppler, secrétaire.
M. Rutten, conservateur.
S. H. J. Schaepkens van Riempst Sr., trésorier.
V. Schols, bibliothécaire.
P. Albers S. J.
Dr W. Goossens.
H. Pyls.

MEMBRES HONORAIRES.

A. van den Peereboom, Ministre d'Etat, Ypres.
Jhr. Me V. E. L. de Stuers, membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, La Haye.

MEMBRE CORRESPONDANT.

J. Chansard, professeur à l'université, Nancy.

Digitized by Google

MEMBRES.

1. Adriaanse, F., secrétaire de la ville, Ruremonde.
2. Aken, Jos. van, curé, Vieux-Vroenhoven.
3. Aken, Melle M. van, Caberg lez-Maestricht.
4. Albers S. J., P., professeur au séminaire des Pères Jésuites, Maestricht.
5. Ansembourg, comte I. d', Neubourg près Galoppe.
6. Ansembourg, comte I. d', Neubourg près Galoppe.
7. Anrooy, Dr J. F. F. van, professeur au Gymnase, Maestricht.
8. Arnold, C. M. A., notaire, Eysden.
9. Arnoldts, M. J. H. J., curé, Schinveld.
10. Bartelink, F., directeur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.
11. Batta, Emile, avocat, Batavia.
12. Beesmans, K., antiquaire, Maestricht.
13. Behr, baronne Ulrique, Maestricht.
14. Beckers, Dr H. J., Beek.
15. Beneden, Léop. van, rentier, Maestricht.
16. Bibliothèque du grand-séminaire, Ruremonde.
17. Bibliothèque du petit-séminaire, Rolduc.
18. Bibliothèque de l'Université, Amsterdam.
19. Bibliothèque de l'Université, Liége.
20. Bibliothèque de la ville, Hasselt.
21. Bibliothèque de la ville, Maestricht.
22 Bieberstein Rogalla Zawadsky, Me P. baron de, Ruremonde.
23. Bieberstein Rogalla Zawadsky, Me C. baron de, juge de paix, Sittard.
24. Bloemen, H. C. H., vicaire à Sevenum.
25. Bloemen, J., Venlo.
26. Bogaert, Melle A., Maestricht.
27. Bogaert, A., capitaine d'infanterie pens., Bruxelles.
28. Bolsius, Me P. J., président du Tribunal, Ruremonde.
29. Borman, chevalier C. de, membre de la députation permanente du Limbourg Belge, Schalckhoven.
30. Breidfeldt, F. J., curé, Nunhem.
31. Brounts, P., directeur du collège épiscopal, Sittard.
32. les R.R. P.P. Carmes déchaussés, Geleen.
33. Charlier, E. A. J. C., receveur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.

Digitized by Google

34. Claessens, Mgr., Sittard.
35. Coenegracht, Th., aumônier, Reckheim.
36. Coenegracht, L. D. L. M., capitaine d'infanterie, Maestricht.
37. Crassier, baron L. de, Limmel.
38. Crassier, baron W. de, Liége.
39. Cremers, J., recteur à Raath-Bingelrade.
40. Les R.R. P.P. Croisiers, Maeseyck.
41. Cuypers, Dr P. J. H., architecte de l'Etat, Ruremonde.
42. Daniëls, M., professeur, Rolduc.
43. Delhougne, G., Sittard.
44. Diepen, J., Fauquemont.
45. Dohmen, P. H., curé, Geulle.
46. Doorninck, P. N. van, huize Duirlaan, Bennebroeck.
47. Doppler, Dr P. M. H., commis-en-chef aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
48. Dorren, Th., membre du conseil communal, Fauquemont.
49. Driessen, R., recteur du sanatorium, Heel.
50. Dumoulin, Me E. T. L., vice-président du tribunal, Maestricht.
51. Dulan & Co Ltd., Londres W.
52. Dyserinck, H., capitaine d'infanterie, Maestricht.
53. Escaille, H. de l', Hamont (Limbourg Belge).
54. Eussen, Ferd., Frère Mineur Conventuel, Urmond.
55. Eversen, Jos. M. H., commis aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Saint-Pierre lez-Maestricht.
56. Everts, W. H., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
57. Flament, A. J. A., archiviste de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
58. Franssen, C., architecte, Ruremonde.
59. Gadiot, Me Jos., substitut de l'officier de justice, Maestricht.
60. Geelen, J., ancien-commis à la secrétairerie de la ville de Maestricht, Margraten.
61. Geloes, comte R. de, bourgmestre, Eysden.
62. Gerardts, J., bourgmestre, Posterholt.
63. Gilissen-Lemaire, N., brasseur, Bunde.
64. Gils, Dr P. J. M. van, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
65. Goffin, Melle M., Maestricht.
66. Goossens, Dr W., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
67. Grinten, Th. van der, Venlo.

Digitized by Google

68. Grossier, L., pharmacien, Maestricht.
69. Gusgens, H. C. J., pharmacien, Maestricht.
70. Haeff, H. E. H., curé, Blerick.
71. Haersolte van den Doorn, C. W. A. van, capitaine d'artillerie, Arnhem.
72. Haex, Me A., directeur des mines, Heerlen.
73. Haex, Me L., avocat, Maestricht.
74. Haffmans, O. M. F., notaire, Helden.
75. Hagdorn, A. J. H., membre du conseil communal, Maestricht.
76. Hanssen H. M. J. B., recteur, Rimbourg.
77. Heemstra, Me baron A. J. A. A. van, bourgmestre, Arnhem.
78. Hendricks, ancien-bourgmestre de Kerkrade.
79. Heyden, Louis van der, Sittard.
80. Hoeberechts, Dr Eug., médecin, Maestricht.
81. Hoefer, F. A., archiviste communal, Hattem.
82. Hoens, J. S., instituteur en chef, Oirsbeek.
83. Holvoet, Jhr. Adr., Maestricht.
84. Horsmans, Xav., recteur émérite, Fauquemont.
85. Houben, H. F. J., directeur de l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
86. Hustinx, Alph., banquier, Maestricht.
87. Hustinx, Ed., rentier, Maestricht.
88. Hustinx, Dr Ed., médecin-chirurgien, Heerlen.
89. Hustinx, Eug., membre de la commission permanente des Etats Provinciaux du Limbourg, Maestricht.
90. Hustinx, G., ancien professeur, Maestricht.
91. Indemans, J. Ad., Gulickshof à Echt.
92. Janssen, Alph., rédemptoriste, Wittem.
93. Janssen, M. J. J., curé, Meerloo (L.).
94. Jaspar, W. A. M., doyen, Echt.
95. Jaspar, Me C. J. H., juge de paix, Maestricht.
96. Jelinger, Aug., agent de la banque Néerlandaise, Maestricht.
97. Jelinger, Is. Ch., rentier, Maestricht.
98. Les RR. PP. Jésuites, Maestricht.
99. Les RR. PP. Jésuites (collège St. Pierre Canis), Nimègue.
100. Kayser, J., architecte, Maestricht.
101. Kerckhofs, J. H. H., curé, Amstenrade.
102. Keuller, J. M. L., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.

Digitized by Google

103. Keuller L. A. J., ingénieur, professeur à l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
104. Klincksieck, C., libraire, Paris.
105. Knuttel, Dr D., directeur du „Landbouwproefstation", Maestricht.
106. Kooy, J. J. van der, professeur à l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
107. Kun, Me J. E. J. M. van der, procureur-général à la cour d'appel, Bois-le-duc.
108. Lamberts Hurrelbrinck, Me P., Maestricht.
109. Lemmens, Mme Vve J., Beek.
110. Lemmens, architecte, Kerkrade.
111. Leur, J. L. M. van der, instituteur en chef de l'école communale, Maestricht.
112. Loomans, Alb., brasseur, Maestricht.
113. Loomans, P., rentier, Maestricht.
114. Loos, J. C. van der, vicaire, Nieuwerkerk sur l'Yssel.
115. L'Ortye, W., directeur de l'école normale, Echt.
116. Lucas, H. J., ancien-doyen, Ruremonde.
117. Maesen de Sombreff, Jhr Me L. H. L. J. van der, membre de la Première Chambre des Etats-Généraux, Hulsberg.
118. Maessen, H., curé, Slenaken.
119. Mannens, Mgr. Dr P., président du grand-séminaire, Ruremonde.
120. Marres, Cl., échevin, Maestricht.
121. Merckelbach, J. M. M. H., notaire, Maestricht.
122. Michiels van Kessenich, Jhr A., membre de la Première Chambre des Etats-Généraux, Nuth.
123. Mialaret, J. H. A., ancien-professeur de l'école des beaux-arts de La Haye, Maestricht.
124. Muller, Melle S., Maestricht.
125. Naveau, L., rentier, Bommershoven.
126. Neys, Chr., vicaire, Voerendael.
127. Nicolas, C. A. M., membre du conseil communal, Ruremonde.
128. Nuyts, Jos., bibliothécaire-archiviste de la ville, Maestricht.
129. Nypels, Ed., imprimeur, Maestricht.
130. Nypels, J., imprimeur, Maestricht.
131. Nyst, Dr J., médecin, Maestricht.

Digitized by Google

132. Nyst, L. J. H., vicaire, Bunde.
133. Olterdissen, A., membre du conseil communal, Maestricht.
134. Oliviers, Ch., curé, Cadier.
135. Op de Coul, Ch., recteur des hospices civils, Maestricht.
136. Oppen, Ferdinand van, ancien-échevin, Maestricht.
137. Oppen, Me Jos. van, bourgmestre, Maestricht.
138. Paulussen, Me H., échevin, Maestricht.
139. Peters, G. J. H., bourgmestre, Bergen.
140. Peters, P. J. M., Heerlen B45.
141. Pfaff, G. J. H., secrétaire de la ville, Maestricht.
142. Philippens, J., Caberg.
143. Polis, L., rentier, Maestricht.
144. Pyls, H., bourgmestre, Schinnen.
145. Pyls, N., curé, Wynandsrade.
146. Ramakers, J. N. C., curé, Slenaken.
147. Raven, W. J., recteur à Severen (Amby).
148. Receveur, K., vicaire, Ruremonde.
149. Les RR. PP. Rédemptoristes, Ruremonde.
150. Regout, G., rentier, Vaeshartelt (Meerssen).
151. Regout, Jules, industriel, Maestricht.
152. Rendorp, Jhr. Me C. L., ancien-juge de paix, Maestricht.
153. Roebroeck, Dr M. H. H., médecin, Maestricht.
154. Russel, Me H., notaire, Geleen.
155. Rutten, M., recteur de l'orphelinat catholique, Maestricht.
156. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me G. L. M. H., Commissaire de la Reine, Maestricht.
157. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me Ch. J. M., membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, Maestricht.
158. Savelberg, Me H. M. A., conseiller à la cour de cassation, La Haye.
159. Schaepkens van Riempst, S. H. J., échevin, Maestricht.
160. Schaepkens van Riempst, H. S. M. J., expediteur, Maestricht.
161. Scheepers, W. J. curé, Waubach.
162. Schmedding, Dr A., médecin, Maestricht.
163. Schmeits, P., curé, Venray.
164. Schmitz, Fr., libraire, Maestricht.
165. Schoenmakers, Dr A., médecin, Sittard.
166. Schols, Dr P., médecin, Maestricht.
167. Schols, V., Maestricht.

Digitized by Google

168. Schoth, J. G. H., ingénieur-directeur des travaux publics, Maestricht.
169. Schram, J., vicaire, Heythuysen.
170. Schreinemacher, J., Maestricht.
171. Schrynemaekers, H. J. P., vicaire, Maestricht.
172. Schrynen, Mgr. L. J. A. H., évêque de Ruremonde, Ruremonde.
173. Secrétairerie, Maestricht.
174. Selys-Longchamps, baronne R. de, Waremme.
175. Seydlitz, H., membre des Etats-Provinciaux, Maestricht.
176. Simenon, G., professeur au grand-séminaire, Liége.
177. Speet, L. A. J. C., recteur du Heibloem, Amsterdam.
178. Sprenger, W., architecte, Maestricht.
179. Spronck D., ancien greffier des Etats-Provinciaux, Maestricht.
180. Stuers, chevalier Me A. de, ambassadeur de Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, Paris.
181. Systermans, M. W. H., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
182. Tielens-Corten, L., „Villa Weert", Meerssen.
183. Timmers, J. Théoph. M., pharmacien, Sittard.
184. Les Pères Trappistes à Lilbosch (Echt).
185. Uyttenbroeck, H., libraire, Venlo.
186. Veen, Dr J. S. van, commis aux archives de l'Etat, Arnhem.
187. Vencken, C. J. H., bourgmestre, Obbicht-Papenhoven.
188. Venne, A. J. H. M. van de, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
189. Venne, J. van de, employé aux archives de l'Etat, Maestricht.
190. Verhaegen, J., Croisier, Hannut.
191. Verheggen, P. Th., professeur au grand-séminaire, Buggenum
192. Versmeeten, Dr P., professeur au gymnase, Maestricht.
193. Vollmer, K. P., Missiehuis (Leijenbroek) Sittard.
194. Vreuls, C., rentier, Nieuwenhagen.
195. Vryens Dr A. M., médecin, Maestricht.
196. Wagemans, H. H. F., curé, Munstergeleen.
197. Wessem, J. L. M. H. van, notaire, Sittard.
198. Wintershoven, Edm. van, curé, Emael.
199. Wit, Me J. J. de, juge au tribunal, Maestricht.
200. Wouters, J. A. H., curé de l'église St.-Servais, Maestricht.
201. Wouters, H. J. H., directeur du collège épiscopal, Weert.

Digitized by Google

ERRATUM.

5. Ansembourg, comte A. d', Amstenrade.

Digitized by Google

DE RECHTSBEDEELING OP HET GRONDGEBIED VAN DE TEGENWOORDIGE PROVINCIE LIMBURG IN 1794

MET EEN BLIK OP DE VOORGESCHIEDENIS

DOOR

A. J. A. FLAMENT

RIJKS-ARCHIVARIS IN LIMBURG.

Digitized by Google

Digitized by Google

EEN WOORD VOORAF.

In deel 47 (van 1911) der *Publications... de Limbourg* verscheen van den heer Mr. J. J. de Wit, rechter in de arrondissements-rechtbank alhier, en mij, *De vorming der heerschappijen op het grondgebied van Limburg, of die zich daarover hebben uitgestrekt, van de Romeinsche overheersching tot 1814—1817 (ontstaan der prov. Limburg)*, een werk dat behalve dienstig, als bron voor de geschiedenis, ook voor de goede en nauwkeurige inrichting van het Rijksarchief-depôt in deze uit zoovele heterogeene bestanddeelen in 1814—1817 gevormde provincie, noodzakelijk zal blijken. Gemelde medewerker drong er bij mij op aan en sprak mij ook den moed in om, terwijl ik met werk overladen was en er als een zware taak tegen op zag, ook over de rechterlijke organisatie vóór het Fransche bestuur — zoo ingewikkeld bij het opsporen en moeielijk om met juistheid te weten te komen — eene bijdrage uit te geven, die een leemte zou aanvullen, welke het werk over de vorming der heerschappijen doet gevoelen. (1)

Het doel van mijn medewerker en mij, met deze bijdragen was, om, in drie achtereenvolgende, met elkaar samenhangende seriën, te geven een beeld van den maatschappelijken toestand op het grondgebied dat thans Limburg wordt genoemd, onder het oud regiem, dat is voor de Fransche revolutie en wel, trapsgewijze opklimmend, eerst van den staatkundigen toestand, dan

(1) Dit werk was trouwens in 't geheel niet bestemd als bijdrage tot de rechtsbedeeling in Limburg en de kaart, waarvoor ons Prov. Geschied- en Oudheidk. Gen. onmogelijk veel kon besteden, had alleen ten doel de politieke samenstelling van Limburg's grondgebied vóór den Franschen tijd, in verband met het geheel der landen, waartoe vele gedeelten van Limburg behoorden, voor te stellen. Voor veel details was de schaal ook te klein.

Digitized by Google

ten 2e der ingewikkelde rechtsbedeeling met haar organen, die menigte schepenbanken, terzelfdertijd dikwijls administratieve besturen, en met die afwisselende instantiën, op de 3e plaats eindelijk van het maatschappelijk leven in dien tijd, vooral zooals het zich veelvormig en dikwijls zoo plastisch laat waarnemen in de documenten nagelaten door oude rechtsprekende collegiën. De twee eerste bijdragen zijn nu uitgegeven en de derde althans te beginnen, behoort tot onze vrome wenschen.

Wat de bronnen betreft van deze bijdragen, moet ik vermelden, dat voor de rechtscollegiën te Maastricht en dependentiën (1) en voor de appèlgerechten te Luik en Wetzlar, alsmede de taxen van appellabiliteit, ik deze bronnen vooral heb vermeld gevonden in Gordon's handschrift, zoo lastig om te ontwarren en er den weg in te vinden, maar toch nooit genoeg gewaardeerd, over de politieke en rechterlijke indeelingen in Limburg, dl. 1.

(1) Vreemd genoeg vermeldt Gordon niets over de crimineele en correctioneele rechtspraak nòch te Maastricht nòch elders.

Digitized by Google

Geschiedkundige inleiding.

De toestand onder het oud regiem in 't algemeen, maatregelen der regeeringen tot verbetering.

Een der kleinste provincies is Limburg. Thans heeft het grondgebied, dat dit uit allerlei staatjes en stukken van staten gevormd gewest beslaat, eene oppervlakte van 220426,34 hectaren en slechts (in 1914) 358409 inwoners en men kan aannemen, dat in 1794 er hoogstens ongeveer 160000 werden gevonden, daar op 1 Januari 1821 het getal 163691 was.

Voor de rechtsverzorging zijn thans in Limburg twee arrondissements-rechtbanken, elk met 4 kantongerechts-districten, terwijl die te Roermond, nog een Noord-Brabantsch kanton, n.l. Helmond, onder haar ressort heeft, doch daarentegen Mook onder het kanton Nijmegen, arrondissement Arnhem, en de gem. Gennep, Ottersum en Bergen, onder 't kanton Boxmeer, arrond. 's-Hertogenbosch behooren. Op dit grondgebied waren voor de opheffing der oude rechtbanken door de Fransche Republikeinsche regeering op het eind der 18e eeuw ± 128 rechtbanken, dat is gewone schepenbanken, hoofdgerechten en hoven, ± 29 leenhoven, terwijl de laathoven met geen mogelijkheid allen zijn te achterhalen. Er waren bijv. in het bij Maastricht gelegen thans Belgische Veldwezelt, behalve de schepenbank, vier laatbanken. Daarenboven ging men van thans Limburg-

Digitized by Google

sche plaatsen in appèl of revisie op ± 16 deels in België, deels in Duitschland gelegen gerechten, ressorteerden de bewoners van dit grondgebied onder 2 officialen buiten dit gewest, terwijl twee gemeenten onder een daar buiten gelegen schepenbank behoorden (Hunsel en Eygelshoven) en in de 18e eeuw zeker, zooal niet vroeger, ook Gennep en Ottersum, Sittard, Broeksittard, Munstergeleen, Born (met Buchten en Holtum), misschien ook Susteren.

Bijna alle rechtbanken, en alle van welke wij niet uitdrukkelijk anders vermelden, hadden hooge-, middelbare- en lage justitie (1) met een schout (scholtis) of meier, die als officier van justitie fungeerde en het vonnis aanvroeg, en in vele plaatsen ook voorzitter der schepenbank was, waarvan hij de leden ter rechtspraak opriep, terwijl hij overal de rechten van den heer voorstond en de vervolging der delinquenten en de politie hem was toevertrouwd, waartoe ook min of meer behoorden de voogdgedingen, welke hij voorzat en waartoe de ingezetenen werden opgeroepen om hunne klachten uit te brengen over politiezaken, en die van openbaar belang, door verordeningen geregeld, als den toestand der wegen, waterloopen enz. enz., waarbij dan de schout of die het voogdgeding voorzat, de boete oplegde.

Op administratief gebied waren de schepenen, in steden met gezworenen en burgemeesters, en in dorpen dikwijls alleen, soms (gelijk in het ambt Montfort bijv.) met den burgemeester, het gewoon bestuur. De laatbanken hadden slechts rechterlijke bevoegdheden in realibus, n.l. betreffende de gronden, dat is processen daarover ontstaan, met natuurlijk het recht om de overdrachten dier gronden te registreeren en sanctie te geven. De eigenaar of laatheer had de nuda possessio van de gronden onder zijn laatbank ressorteerend en zijne laten (een *soort* pachters of huurders met eeuwigdurende erfpacht) hadden het bezit, mits de verplichtingen nakomend bij verheffing en naar

---

(1) Hooge justitie was het recht in crimineele zaken, middelbare het oordeelen over eenige laat- en cijnsgoederen en het inboeken van overdrachten en hypotheken. De lage justitie bestond in de civiele en correctioneele rechtspraak.

Digitized by Google

aanleiding van het verwisselen in bezit, door erfenis, opdracht enz.

De hoeveelheid gerechten en de dikwijls ingewikkelde wijze van appèl tot ver buiten Limburg, bijv. te Wetzlar, maakten het verkrijgen van recht lastig en kostbaar, het ongelijk getal instantiën van de verschillende gerechten en het behandelen van gelijkstaande zaken, hier in 't laagst daar in 't hoogst ressort, door verschillende rechtbanken, het ontbreken van appèl in crimineele zaken, waarin door het geringste dorpsgerecht (1) zonder appèl recht werd gesproken, waren groote grieven en aanleidingen tot ongerechtigheden.

En de schepenen hadden dikwijls zelf het recht hun getal aan te vullen, bij overlijden, bedanken enz., bijv. te Thorn (*Inv. v. h. archief dier abdij*, II, 374) en te Neeritter (*Publications* IV, 250).

Daarbij komt nog het volgende hoofdbezwaar. Wanneer tegenwoordig de kantonrechter, bijv. te Maastricht, een vonnis wijst, hetzij in civiele-, hetzij in strafzaken, dan is dit vonnis niet slechts binnen het kanton Maastricht, maar ook binnen de kantons den Helder en Winschoten, in één woord, in alle andere kantons van Nederland, uitvoerbaar. Oudtijds, dat is onder het oude regiem, was dit niet zoo. De executoire kracht van sententie eener schepenbank was beperkt tot het territoir waarover die bank rechtsprak. Vandaar dat bijv. een veroordeelde misdadiger zich te Roermond veilig vond tegenover eene sententie van de schepenbank Maasniel en het was alleen tengevolge eener goedgunstige beschikking op zoogenaamde litterae requisitoriales, dat andere schepenbanken medewerkten om een veroordeelde, die uitgeweken was, aan het gerecht, dat hem veroordeeld had, uit te leveren, gelijk bijv. door onderlinge overeenkomsten der jurisdictieheeren van de beide landen van Valkenburg, Staatsch en Oostenrijksch, ten opzichte van

---

(1) Zoo werd op 't eind der 18e eeuw door het gerecht der Vrije Rijksheerlijkheid Ryckholt, *thans* nog slechts 329 inwoners tellend, op de ellendigste wijze van procedeeren een onschuldige zwerveling ter dood veroordeeld, wiens onschuld aan den hem ten laste gelegden diefstal (van zilver?) later na zijn dood uitkwam. Er is een gedrukte memorie over en Ryckholt moest zijn halsrecht er bij inboeten.

Digitized by Google

de beruchte dievenbenden, de Bokkenrijders genaamd, in de 2e helft der 18e eeuw plaats vond.

Ten civiele deed zich natuurlijk dit euvel nog meer gevoelen. Gold het veroordeelingen onroerend goed betreffend, dan had natuurlijk de eischer den gedaagde aangesproken voor den rechter van de plaats waar die goederen gelegen waren en dan kon de sententie van den rechter in die plaats ten uitvoer gelegd worden, maar gold het bijv. een geldschuld, verschuldigd door iemand wonende in de heerlijkheid B. aan iemand wonende in de heerlijkheid A., dan moest hij die een veroordeelend vonnis tegen zijnen debiteur verkregen had van de schepenbank der voornoemde heerlijkheid A., zich wenden tot het gerecht van de heerlijkheid B. om de sententie in de heerlijkheid B. te mogen ten uitvoer leggen.

Het getal der schepenen, in groote schepenbanken, gelijk vele in de landen van Overmaas, meestal 7, wisselde echter af; te Wessem bijv. waren er 6 (rolregisters van Wessem), te Nieuwstad 3, te Linne, te Odiliënberg, te Montfort elk 4, te Beesel 7, waaronder 3 voor Belfeld, te Vlodrop 7, waaronder 3 voor Posterholt, te Echt 7, waaronder 2 voor Maasbracht en 1 voor Roosteren. (1)

In Meerlo waren ook slechts 4 schepenen, zooals de schout en rentmeester J. J. van Douveren 26 Dec. 1786 aan zijn heer, den graaf van Hatzfeld, schrijft, naar aanleiding van het nieuwe justitiereglement van Pruisisch Geldern van 21 Juni 1786 (archief der heerlijkheid Meerlo).

Reeds in het midden en op 't einde der 18e eeuw zijn door sommige vorsten pogingen aangewend tot vereenvoudiging en meerdere concentratie der rechtspraak en tot beperking der bevoegdheden van de schepenen. Zoo werd door Maria Theresia, bij reglementen van 6 Februari 1755 (art. 24), 28 Juni 1756 en 30 Aug. 1762 aan de hoofdgerechten der 3 landen van Overmaas verboden om vonnis te wijzen, tenzij na hoofdleering (recharge) bij de hoofdbank van het hertogdom Limburg in de stad Limburg.

---

(1) Van Linne, Montfort, Odilienberg blijkt dit uit de archieven der schepenbanken op het Rijksarchief alhier, voor de overige zie *Publications* IV. 85, noot 2.

Digitized by Google

Zoo werd in het hertogdom Gulick het getal der hoofdgerechten, gelijk wij zien zullen, verminderd en de crimineele rechtspraak aan het hoofdgerecht te Dusseldorf (1) voorbehouden, de instructie zelfs niet eens aan alle hoofdgerechten toevertrouwd.

Zoo werd in het hertogdom Cleve omstreeks 1749, bij het nieuwe algemeene landrecht voor de Pruisische landen, Cleve en Mark aan de landsheerlijke ambtsgerechten de *eigenlijke* rechtspraak, zoo crimineele- als civiele, althans ontnomen en alleen een soort politie-recht, bijv. over bouwstrijdigheden aan deze overgelaten, terwijl in 1786 in het Pruisisch Overkwartier van Gelder, aan denzelfden souverein toebehoorend als Cleve, de Regeering, uit vrees van de adellijke vasallen te kwetsen, alleen maar als haar wensch te kennen gaf, dat bij verkoop van heerlijkheden aan denzelfden heer, de gerechten daarvan vereenigd zouden worden, gelijk de Koning van Pruissen of zijn regeering, getuigt met genoegen gezien te hebben o.a. ten opzichte der heerlijkheden Broekhuisenvorst en Oeyen en andere. (2)

Echter werd door dit Reglement voor de heerlijkheden aldus bepaald, 2°. „Dat, alhoewel de Jurisdictie-Heeren zal vrijblij-„ven het tegenwoordig getal der schepenen in hunne Heerlijk-„heden te behouden, nogtans maar drie der bekwaamste tot de „Administratie der Justitie zullen worden benoemd, welke „benevens den Scholtis en Secretaris het Gericht uitmaken; „zoo edog. dat den Scholtis, als representeerende den Heere „der plaatse niet alleen het bijzonder opzicht over het Gericht „en de Gerechtszaken zal hebben, maar ook in alle zaken, „waarin hij geen Partij formeel is, met eenen der Schepenen „en met den Secretaris, als Assistent, zal Regt doen." (Voorrede en, in andere bewoordingen, 1e afd. § 3 en 2e afd. § 21 en 22 3e afd. § 4 en 5). De schout was formeel partij (gelijk ook uit de 2e afd. § 21 blijkt) in crimineele zaken en van boeten. Zeer belangrijk is de memorie over het project van de administratie der justitie van den Pruisischen groot-kanselier de Carmer van 26 Oct. 1783 aan de Staten van Pruisisch Gelder overgezonden (in 't archief der heerlijkheid Meerlo) die wij als bijlage aan het eind laten volgen, daar het zulk een goed

(1) Misschien ook die te Gulick en Düren.

(2) Zie voor Pruisisch Gelder *vooral* het bijvoegsel.

Digitized by Google

overzicht geeft van den toestand der rechtsbedeeling onder het oud regiem.

In 1786—'87 nam Jozef II, zijn tijd vooruitloopend, de concentratie van het justitiewezen, de afschaffing van een groote menigte plattelands-gerechten en de opheffing der hierboven genoemde grieven met kracht ter hand. Zoo stelde hij bijv. bij reglement van 1 Jan. 1787 een afzonderlijk departement in onder den naam van Souvereinen Raad van Justitie der Nederlanden, belast met het opperbestuur der justitie als eenig hof van revisie (1); zoo verordende hij nog bij diploom van denzelfden dag eenige gerechten van eersten aanleg in elke provincie (hertogdom of graafschap) van België, voor meerdere plaatsen slechts één gerecht; zoo ook gelastte hij, bij edict van 3 April 1787, de instelling van drie graden van jurisdictie, nl. de 1ste instantie, het appèl (2) en de revisie (3), juist zooals dit thans is, tevens schafte hij alsdan tegen 1 Mei 1787 het legio heerlijke rechtbanken af, zooals bijv. op het grondgebied van het tegenwoordig Limburg bijna alle gerechten waren.

Al deze heilzame maatregelen en vele andere, die wij hier niet vermelden, waar alleen sprake is van de rechtsbedeeling, dat is: het getal, de bevoegdheid, de verschillende instantiën en de ressorten der rechtbanken in Limburg, werden herroepen en alles bij het oude gelaten, omdat het volk, dat zijn waar belang niet inzag en kende, het nut en de noodzakelijkheid dier verordeningen niet begreep en zich tot verzet liet overhalen door hen die bij de oude orde van zaken belang hadden. Dit waren bijv. de Staten, ook van het Oostenrijksch Overkwartier van Gelder,

---

(1) Men moet onder het oud regiem onderscheiden 1° het eigenlijk appèl, ook wel eens ten onrechte revisie of kleine revisie genoemd, waarbij nieuwe bewijzen konden bijgebracht worden; 2° de revisie of liever groote revisie of reformatie, met onze cassatie overeenkomend, die wegens misbruik van recht plaats had en waarbij geen nieuwe bewijzen en middelen mochten gebruikt worden; 3° de hoofdvaart, rencharge, recharge, rechargement of leering, waarbij de eene rechtbank bij de andere (van hooger instantie of niet) met een proces op inlichting ging, alvorens een vonnis te vellen.

(2) Waarvoor 2 hoven, een te Luxemburg voor die provincie en een te Brussel voor de andere.

(3) Waarvoor de vermelde Souvereine Raad te Brussel.

Digitized by Google

die bestonden uit afgevaardigden van den adel — waarvan velen zelven jurisdictie-heeren waren — en van de steden, dat is van derzelver magistraten, die zelven rechtspraak uitoefenden, en eindelijk de rechterlijke ambtenaren en hun beambten en suppoosten en aanhangers. Zoo waren er in Vlaanderen alleen, volgens de geschiedenis van Jozef II, door den Jesuït Place, die dezen monarch niet genegen is, 8000 belanghebbenden. n.l. ambtenaren en suppoosten der oude rechtbanken, die tegen deze maatregelen gekant waren.

Het zou echter niet lang meer duren of een geweldige omkeer, die de Fransche revolutie tot oorzaak had, zou het vermolmde samenstel der oude rechtsbedeeling geheel omver halen, gelijk door ons in het overzicht der Limburgsche archieven (in het jaarverslag over 1893) en meer bizonder, wat de Roermondsche gerechten betreft, in dat over 1894 is uiteengezet.

Om eens in 't kort aan te toonen welk eene verandering toen in de rechterlijke en de burgerlijk-administratieve organisatie werd te weeg gebracht, alleen ten opzichte der oude schepenbanken, zelfs van de kleinste dorpen, diene, dat, om derzelver bevoegdheid geheel te vervangen, te pas kwamen, met het oog op de *tegenwoordige* inrichting in *Nederland:*

1. De dagelijksch besturen der gemeenten en de gemeenteraden.
2. De notarissen, wier akten in zake verkoopen, huwelijksvoorwaarden, testamenten en hypotheken, zonder door de schepenbank in hoede van recht te zijn gekeerd, geen enkele rechtskracht hadden, terwijl deze notarissen alleen in ingewikkelde zaken of voor 't gemak van partijen de akten *opstelden*, wat in 't geheel overkwartier van Gelderland (ook het oude gewest Gelderland der Vereenigde Provinciën) niet behoefde te geschieden, daar deze akten aldaar rechtstreeks voor de schepenbanken werden verleden.
3. De kantonrechter.
4. De commissarissen van politie in de steden.
5. De arrondissements-rechtbanken of van 1en aanleg.
6. In het strafrechterlijke, voor het appèl, de gerechtshoven en voor de cassatie (revisie) het hof van cassatie.

Digitized by Google

Digitized by Google

De rechterlijke collegiën in Limburg op 't eind van het oud regiem in 1794.

Met een blik op de voorgeschiedenis.

Aanwijzing. De namen van schepenbanken, leen- en laathoven met een † geteekend zijn zulke, waar geen documenten, *afkomstig van het archief daarvan en bestemd om daarin bewaard te worden* of grossen in het Rijksarchief in Limburg zijn te vinden, die met een * zulke van welke grossen of uitgevaardigde stukken in dit Rijksarchief worden bewaard.

De appellen op de *Schepenbank te Aken* worden kortheidshalve aangeduid met *Aken* en zijn, zoover is na te gaan, volgens den tijd waarin de appellen plaats hadden, aldus te kennen: die aangeduid zijn als vermeld in *Publications de Limbourg* dl. XXIV bldz. 163—164 zijn van 1400—1461, die van dl. XXIV, bldz. 165 zijn ontleend aan een matricule van Aken van 1662, die van dl. IX zijn aangegeven in de voorrede als van 1415—1425, 1503—1517, 1531—1533 en 1559—1602.

MAASTRICHT, VROENHOF, DORPEN VAN ST. SERVAAS.

Grondgebied der Gemeente Maastricht.

Op het grondgebied der tegenwoordige gemeente Maastricht bevonden zich voor 1795, wat de souvereiniteit betreft, verschillende territoriën:

A. Het eigenlijk oorspronkelijk indivies Maastrichtsch territoir, en daarin het kapittel van O. L. Vrouw (1), welk territoir

(1) De kerk, haar omgang en de door de kanoniken bewoonde claustrale huizen.

Digitized by Google

tweeheerig, *Luiksch en Brabantsch was*, ten opzichte der inwoners. Betreffende de burgers was nl. aldus overeengekomen tusschen de beide souvereinen, n.l. den Bisschop van Luik en den hertog van Brabant, (na de inname van Maastricht door Frederik Hendrik in 1632 waren de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, als getreden in de rechten van den Koning van Spanje, de vertegenwoordigers van des Hertogs rechten te Maastricht geworden): dat de kinderen van een Luiksche moeder Luiksche, die eener Brabantsche, Brabantsche onderdanen waren, terwijl voor de vreemdelingen de nationaliteit door overeenkomsten werd geregeld, als zij het burgerrecht verkregen, die uit Luikerland werden Luiksche, die uit de Ver. Prov. Brab. onderdanen bijv.

B. Een gedeelte van het onmiddellijk aan den hertog van Brabant onderworpen territoir van den Vroenhof, die zich ook buiten Maastricht uitstrekte (1).

Zie hierna blz. 21—22.

C. De geheele tot de souvereiniteit van den Vroenhof behoorende Proosdij van St. Servaas (2) die Brabantsch was.

D. De geheele tot diezelfde souvereiniteit behoorende heerlijkheid Tweebergen, of Schoole (3) rechtstreeks tot het rechtsgebied van den Proost van het kapittel van St. Servaas behoorend en zich gedeeltelijk binnen, gedeeltelijk buiten den hoofdwal, zooals die tot 1865 bestaan heeft, uitstrekkend, die dus ook Brabantsch was.

---

(1) Onder meer: de Noord- en Zuid van het Vrijthof liggende huizen, de beide zijden der Capucijnenstraat, het eiland St. Antonius en de Maas van midden onder de brug stroomopwaarts. (De Maas ten Z. der brug tot het midden was Luiksch).

(2) 1e Het klooster met de aan beide zijde van de kerken van St. Servaas en St. Jan liggende huizen en die aan de Westzijde van de Bouillonstraat, aan de westzijde door den ouden muur van 1229 begrensd, 2e het daaraan grenzend deel onmiddellijk tusschen dien ouden walmuur en den hoofdwal, terwijl een ander, 3e deel, vroeger buiten den hoofdwal gelegen, later door de buiten dien hoofdwal aangelegde vestingwerken werd ingenomen en de Proosten-commel heette.

(3) Ongeveer tusschen Hoog-Frankrijk en de Capucijnenstraat en ten Z. de ten N. achter de Brusselschestraat loopende grens van 't oorspronkelijk Maastrichtsch gebied, buiten de stad o. a. begrensd door de Steenstraat.

Digitized by Google

E. Een gedeelte van de Vrijheid St. Pieter, n.l. de Nieuwstad, Luiksch gebied. (1)

F. De Bisschops-commel (commer of commende) mede Luiksch. (2)

De twee hooggerechten Luiksch en Brabantsch (elk met 7 schepenen en een hoogschout, of vice-hoogschout, en één griffier).

Volgens de nationaliteit van den gedaagde regelde zich de bevoegdheid der beide gerechten, dat is volgens den rechtsregel „des man des ban". Wanneer meerdere personen in proces waren betrokken, waarvan de een Brabantsch de andere Luiksch was, werd de zaak voor beide colleges behandeld (art. 15 v. h. IX cap. der Recessen van 1665). In zake van weezen en sterfhuizen mocht men processen aanhangig maken voor beide of een enkel gerecht alleen (art. 12, reces v. 5 Dec. 1595 — 12 Jan. 1600). Verder werden in alle overdrachten voor het Hooggerecht gedaan, schepenen van beide gerechten geroepen (art. 6 van reces van 15 Oct. — 16 Nov. 1600, art. 13 en 14 van Cap. IX der recessen van 1665). De rechtsmacht der beide gerechten strekte zich niet onverkort over geheel Maastricht uit, want Tweebergen had eene afzonderlijke schepenbank, ook het kapittel van O. L. Vrouw (zie hiervoor), ook de Vroenhof had een eigen gerecht, wiens rechtsmacht zich binnen de stad bepaalde tot het staan met de Maastrichtsche hoofdgerechten over de overdrachten, realisatiën en andere belastingen van binnen dat grondgebied gelegen onroerende goederen (art. 14 van Cap. IX der recessen van 1665); tevens had de Proosdij van St. Servaas binnen haar gebied een gerecht en oefende het hooggerecht van St. Pieter rechtspraak in realibus in de Nieuwstad en de Bisschops commer.

De jurisdictie der beide hoofdgerechten, gold ook niet voor huwelijkszaken, waarover het geestelijk gerecht der officialiteit of v. d. aartsdiaken van Hesbaye zijn macht uitoefende. De bevoegd-

(1) Bij de Begijnenstraat gelegen, een gedeelte begrensd ten Westen en ten Zuiden door den Jeker, ten Oosten en ten Noorden door den hoofdwal.

(2) Ten O. door de Jeker, ten W. door Tweebergen begrensd.

Digitized by Google

heid der Hooge gerechten strekte zich uit (blijkens de recessen van 1665 en Slichting tusschen 't Hooge, en de 't Laage gerechte van 2 Sept. 1560)

over:

1. de reëele vorderingen betreffende gronden en erven, recht van beschudden, grensschending, afsluitingen en de verdere uit het eigendomsrecht voortspruitende vorderingen en ook, zooals het schijnt, possessoire vorderingen (volgens Gordons Ms. de politieke en rechterlijke indeeling van Limburg I, § 40, No. 1 van de afdeeling Maastricht.)

2. Over die betrekkelijk servituten.

3. Over die betrekkelijk renten en cijnzen, als 't recht betwist was.

4. Betrekkelijk erfopvolging ab intestato en testamentair en daaronder de vordering tot scheiding en deeling als er onroerende goederen in den boedel waren.

5. Over de actiën hypothecair.

6. Over de gichten, goedenissen, transporten, realisatiën en andere gerechtswerken.

7. Over de insinuatiën in de registers van dispositiën, die van erfelijke goederen geschiedden, bij testamenten, huwelijksvoorwaarden of scheidingen en deelingen.

8. Over de vorderingen rakende contracten tot onroerende goederen, of tot onroerende en roerende samen betrekking hebbend, welke bevoegdheid concurrent was met die van het Laaggerecht.

9. Over het maken van één-kindschap.

10. Over rechtsvorderingen uit huwelijksvoorwaarden.

11. Over voogdij. — De schepenen waren oppervoogden.

12. Over arrest van vreemde personen of van goederen aan vreemden toebehoorend, ten ware het arrest gedaan was door een burger voor verkochte en geleverde koopmansschappen.

13. De uitvoering der vonnissen der Hooge gerechten was aan de schouten daarvan overgelaten.

14. De crimineele justitie, uitgenomen het crimen laesae maiestatis Divinae et Humanae (oproer, rebellie en wederspannigheid) aan beide Souvereinen voorbehouden.

Van de vonnissen, behalve de interlocutoire en waarvan de

Digitized by Google

zaak geen 12 goudgulden betrof, kon men in appèl gaan bij Commissarissen, ingesteld ingevolge het akkoord der beide Heeren van Maastricht, (4 Nov. 1540 gesloten en te Maastricht afgekondigd en 27 Febr. 1545 door beide Heeren bekrachtigd) (1) namelijk de Commissarissen-deciseurs, 2 van Luiksche, 2 van Brabantsche zijde. Oorspronkelijk waren de Brabantsche Commissarissen-deciseurs, gelijk de Luiksche altijd gebleven zijn, ter vrije keuze van de beide Heeren van Maastricht, maar bij art. 4 van Cap. I der Rec. van 1665 werd vastgesteld, wat sinds 1638 feitelijk regel was geweest, dat deze ambtenaren gedeputeerden zouden zijn der Staten-Generaal, om de twee jaren beurtsgewijze door de afgevaardigden van twee der zeven Provinciën te kiezen. De Luiksche Commissarissen-deciseurs waren meestal hooge Luiksche ambtenaren. Van de vonnissen der Luiksche schepenbank werd in appèl gegaan voor Luiksche Commissarissen, van die der Brabantsche schepenbank voor Brabantsche Commissarissen. Van de vonnissen door beide schepenbanken samen uitgesproken voor de vier Commissarissen samen. Deze kwamen eerst elk jaar, maar na 1665 om de 2 jaar. De behandeling der zaken aan hen te onderwerpen, werden respectievelijk door de *twee Commissarissen-instructeurs* van Brab. en Luiksche zijde ingeleid en geïnstrueerd. Ook volgens den regel „des man des ban". (2).

Deze waren oorspronkelijk acht in getal, maar zij werden bij de ordonnantie van 16 Jan. 1580 tot op de helft verminderd, voor de helft van Brab. zijde, voor de andere helft van Luiksche zijde te benoemen, even als vermoedelijk vóór 1580. Dit getal werd bijgehouden bij art. 1 van het Cap. XIII der Recessen van 1665. De Brab. Commissarissen-instructeurs instrueerden ook de appèllen van den Vroenhof, der Proosdij en der banken van St. Servaas.

In eenige zaken spraken de Commissarissen-Deciseurs recht in het eerste en hoogste ressort, nl. volgens de resolutie der

(1) Bij de „Forme ende instructie van appellatie" 16 Dec. 1547 afgekondigd te Maastricht.

(2) Ingeval van appèl van vonnissen door beide Maastrichtsche hoofgerechten gewezen zullen de vier Commissarissen-instructeurs of één Luiksche en één Brabantsche met de instructie zijn belast geweest, doch dit blijkt niet.

Digitized by Google

Staten-Generaal van 1 November 1681, in die welke de kapittelen van St. Servaas en O. L. Vrouwe te Maastricht of andere geprivilegieerde lichamen volgens hun respective voorrechten en privilegiën bevoegd zijn te sustineeren, dat zij daarin voor geen subalterne rechters maar wel voor het hoogste ressort in 1e instantie convenibel zijn. Dit geschiedde nadat de Commissarissen-constructeurs ze geinstrueerd hadden, om aan de Commissarissen-deciseurs die het eerst naar Maastricht zouden komen voor te leggen, zonder dat de partijen voor de Commissarissen-instructeurs exceptiën mochten doen gelden, maar alle geestelijke en ieder, wien het mocht aangaan, moest zich naar deze resolutie regelen. Ten slotte konden de Staten-Generaal in spoedeischende gevallen de beslissing van het appèl opdragen aan twee door hen benoemde buitengewone commissarissen, met last de zaak te Maastricht zelf te beslissen en dit ingevolge het privilegium de non evocando (zie resolutien der Staten-Generaal van 27 Jan. en 17 en 26 Maart 1717, 22 Febr. en 7 Maart 1725, in welke gevallen de commissarissen inwoners van Maastricht waren).

De Commissarissen-deciseurs behandelden en beëindigden ook bij hun komst te Maastricht politie- en finantie-zaken (1). De Commissarissen-instructeurs hadden het toezicht op het bestuur van den magistraat aldaar. (2)

Wat de voorgeschiedenis van het appèl der beide Maastrichtsche Hooggerechten betreft, het volgende. Voor de verordening over 't appèl van Karel V ging men van het Brabantsch Hooggerecht te Aken bij de schepenbank in appèl en daarna op het Rijks-Kamergerecht (open brief van Karel V ter publicatie van het akkoord van 23 Maart 1537 over het

---

(1) Na de ordonnantie van 16 Januari 1580, waarbij Maastricht van haar privilegiën was vervallen verklaard en de magistraat annaal werd (art. VII) werd de jaarlijksche keus van den magistraat in den regel hun opgedragen, wat bij art. 14 van Cap. I en bij art. 2 van Cap. III der Recessen van 1665 bestendigd werd, ten opzichte der, krachtens deze Recessen, voortaan biennale keuze van den magistraat.

(2) Art. 21 der voornoemde ordonnantie van 16 Jan. 1580 en Art. 22 en 23 van Cap. III en Cap. XIII der Recessen van 1665, welke ook hun rechterlijke functiën bepalen.

Digitized by Google

appèl te Maastricht d.d. 23 Maart 1537 en Gouden bulle van Karel V van 1530). Na de Gouden bulle ging men van het Brab. Hooggerecht in appèl voor den Raad van Brabant te Brussel. Van het Luiksche Hooggerecht ging men in appèl op de schepenbank van Luik (Collette, Ms. collectanea IV, 328) en daarna ongetwijfeld op den Bisschop en zijn Raad en eindelijk op het voornoemd Rijkskamer-gerecht, soms ook ging men te Aken in appèl in plaats van te Luik (Inv. archief Wetzlar in 1535 I a F. 1).

Het indivies laaggerecht.

Hierin hadden zitting de Luiksche en de Brabantsche burgemeester en 4 gezworenen van Luiksche, 4 van Brabantsche zijde. De rechtsmacht strekte zich uit over geheel Maastricht, behalve over de heerlijkheid Tweebergen. Verder werd zijn rechtsmacht begrensd door de gerechten van 't kapittel van O. L. Vrouw en van den Proost van St. Servaas, terwijl de overige rechtbanken sub C. E. en F. (blz. 14—15) opgenoemd de rechtsmacht van het Laaggerecht niet in den weg stonden en dat van den officiaal van Hesbaye evenmin.

Tot de bevoegdheden behoorden (Recessen van 1665 en Slichting van 1560).

1. De mobiliaire reëele vorderingen.
2. Die betrekking hebbend tot legaten van meubelen en geldsommen, ten ware vaste goederen daarmede verbonden waren.
3. De schuldvorderingen van of tegen erfgenamen, waarvan op mobilaire goederen geprocedeerd werd.
4. Scheidingen en deelingen van nalatenschappen, als zij alleen roerende goederen betroffen en er over de successie zelve geen kwestie was.
5. De personeele vorderingen uit overeenkomst als koopmanschappen, verkoopingen, verhuringen en dergelijke over conventiën ontstaan.
6. Vorderingen, rakende alleen tot roerende goederen betrekking hebbende contracten; in concurrentie met het hooggerecht.
7. De civiele vorderingen wegens beleedigingen.
8. De vorderingen van huur en pacht van huizen en landen.

Digitized by Google

9. Die van tienden, cijnzen en renten als het recht niet betwist was.

10. Die van schadevergoeding en wegens profijten en opkomsten door iemand genoten van huizen of erven zonder huurder of pachter daarvan te zijn.

11. Arrest van vreemde personen of van goederen aan een vreemden persoon toebehoorend, door een burger voor verkochte en geleverde waren in koopmanschappen gedaan.

12. Het recht van verbod (maine mise) te verleenen behoorde aan den burgemeester.

13. De uitvoering der vonnissen van het Laaggerecht was opgedragen aan de burgemeesters.

14. Wat wij de correctioneele rechtspraak zouden noemen. (1)

Het appèl van dit gerecht was bij de gezamenlijke Commissarissen-deciseurs (2) na instructie door de beide burgemeesters (res. der Staten-Generaal van 6 Juni 1656, waarbij de Commissarissen-deciseurs werden belast met het kiezen van Commissarissen-instructeurs voor de appèlzaken van het Laaggerecht, in plaats van de burgemeesters, die èn als burgemeesters èn als magistraten dikwijls „buiten den eed geraakten.")

Het gerecht van het Kapittel van O. L. Vrouw, genaamd de Kamerhof.

De camerarius van het kapittel had jurisdictie over de

---

(1) De correctioneele gevallen voor het laaggerecht bestonden voornamelijk uit die, welke onderzocht moesten worden (volgens het 11e hoofdstuk art. 15 en 16 der Recessen) door de 2 meskeurmeesters in bijwezen van de secretarissen of de 2 forfaitmeesters, door de burgemeesters en gezworenen uit hun midden benoemd. Eerstgenoemden (de meskeurders) moesten onderzoeken tot last van hen, die tegen elkaar wapen of geweer gebruikt of daarmede gekwetst hadden, zoo nochtans, dat daarin geen hoogheid van recht betrokken was, bestaande in straf van lijf of lid of andere correctie, aan het hooggerecht toestaande. De forfaitmeesters moesten onderzoeken tot last van hen, die met „vuyle injurieuse en smadige woorden" iemand hadden bejegend, met zweren of vloeken, Gods naam misbruikend, elkaar met vuisten slaan, met voeten stooten en dergelijke, of die voorzien van eenige stok of ander geweer een ander uit het huis daagden zonder dat geweer te gebruiken.

(2) De Méan Observationes 341 No. 1 en 2.

Digitized by Google

canonicale en claustrale huizen, de overdrachten en realisatiën daarvan geschiedden voor deze justitie, voor welke ook de proceduren daartoe betrekkelijk moesten gevoerd worden en de camerarius met zijn meier en mansionarissen leverde de possessie in die huizen en had jurisdictie op het klooster. Appèl op de Commissarissen-deciseurs.

Vóór de regeling van het appèl door Karel V. zal 't appèl geweest zijn als van het Luiksch Hooggerecht te Maastricht. (1)

(†) *De commissie van twee heeren van de Militie* (op zijn minst kapitein), en *twee uit den Magistraat*, met secretaris en 2 boden, één uit de Militie en één uit den Magistraat, om recht te spreken over kwesties van huishuur tusschen burgers en militairen (10 Mei 1679 ingesteld) (2) recht uitoefenend voor 't geheele Maastrichtsch territoir. ('t Is niet zeker, dat de commissie tot in 1794 heeft bestaan). De commissie zetelde op het stadhuis. Geen appèl.

De schepenbank van den Vroenhof.

In het niet tot Maastricht behoorend gedeelte van den Vroenhof, nl. Wylre (Woldert), dat thans tot Nederlandsch Limburg behoort, en het grootste deel der gemeente Oud-Vroenhoven uitmaakt en de Belgische dorpen Heukelom en Montenaken, de gemeente Vroenhoven uitmakend, werd de rechtsmacht uitsluitend door die schepenbank uitgeoefend. Binnen de stad *bepaalde zich deze* (volgens art. 14 cap. IX der recessen) tot het staan met de Maastrichtsche Hooggerechten over de transporten, gichten, goedingen, realisatiën en andere belastingen van binnen dit grondgebied der stad gelegen onroerende goederen. — Het appèl ging op de Brabantsche Commissarissen-deciseurs sinds de regeling van het appèl door Karel V voor

---

(1) Daar het privilegium de non evocando zich ook over het ressort van dit gerecht uitstrekte, als zijnde Maastrichtsch territoir en wel Luiksch en Brabantsch, was de regeling van het appèl door Karel V van 1547 er van toepassing.

(2) Vóór 1665 heeft reeds een afzonderlijk rechtscollegie daarvoor bestaan, want Recessen van 1665, cap. V, art. 26 wordt van eene ordonnantie van kwestiën daaromtrent gesproken en voor aldaar geinsereerd gehouden.

Digitized by Google

Maastricht, als gevolg van het privilegium de non evocando ook voor den Vroenhof als Brabantsch-Maastrichtsch territoir van kracht. Vroeger was 't appèl te Aken (*Publications* XXIV, 164, lijst van appellen 1400—1461).

Het hooggerecht van St. Pieter (zie hierna) oefende in het binnen Maastricht gelegen territoir van St. Pieter, de „Nieuwstad" en in den Bisschops-commel enkel dezelfde rechtsmacht uit als de Vroenhof binnen Maastricht in realibus.

Het gerecht van de Proosdij, genoemd Kamerhof van St. Servaas in de woning van den Proost. De rechtsmacht, daarvan *bepaalde zich* tot de kanoniken en suppoosten van het kapittel en, wat den grond betrof, tot de (omstr. 1746 20) claustrale huizen en den claustralen singel. In een deductie van het kapittel van Dec. 1731 vindiceert het als zijn recht „eene particuliere jurisdictie, niet alleen op zijn kanoniken en suppoosten, maar ook op straten en huizen, dependeerende van het claustraal singel, het recht van gicht en van proclamatiën en betwist het aan het Maastrichtsche Hoog- en Laaggerecht en alle andere gerechten „eenige rechten in Policie of Jurisdictie te hebben, 't zij wegens lijn te trekken, 't zij wegens plaveisel of andere policie-ordinanciën" en meer bepaald het recht van arrest, verbot, dagement en executie omtrent personen en goederen zelfs van de burgers binnen de claustrale huizen wonende, tenzij met praealabele permissie van den Deken en ten overstaan van den claustrarius. Het appèl was op de Commissarissen-deciseurs. (1)

Het leenhof van het kapittel van St. Servaas, welks rechtsmacht zich over de Proosdij en ook over de elf banken van St. Servaas en andere bezittingen van het kapittel uitstrekte. Appèl op de Commissarissen-deciseurs. (1)

---

(1) Vroeger op Aken en 2° op 't Rijkskamergerecht; van de banken van St. Servaas is dit zeker (Collette, *Collectanea* IV, 335 en V, 161), later op den Raad van Brabant en wel tot 1671 op dien te Brussel (Res. der St.-Gen. van 11/10 1656 en 3/8 1671).

Digitized by Google

De schepenbank van Tweebergen.

Deze oefende, met uitsluiting van ieder anderen rechter, binnen die bank de gewone rechtsmacht uit. De hooge justitie was bij besluit van 1775 aan de bank ontnomen (zie hierna). — Appèl op de Commissarissen-deciseurs. (1)

Gerechten binnen Maastrichtsch territoir ook voor het daarbuiten gelegen er mede samenhangend gebied.

(De Vroenhof zie blz. 21—22).

(†) *Het officialaat van den Aarts-diaken van Hesbaye (Hespengouw)* waaronder Maastricht kerkelijk behoorde. Zijne wereldlijke rechtsmacht was tot testamenten, huwelijksvoorwaarden en geestelijke geamortiseerde goederen beperkt, (volgens art. 3 der 2e additie der Blijde Inkomst, van 26 April 1515 en plakkaat van Philips van Bourgondië van 3 Januari 1447. (2) Later werd nog de bevoegdheid van den officiaal beperkt en bij resolutiën der Staten-Generaal van 11 Mei en 13 Sept. 1735 bepaald tot matrimonieele zaken tusschen Roomsch-katholieke personen (zie ook res. van 11 April 1668 en 11 Aug. 1714) voor zooverre dezelve volgens de rite van de Roomsche kerk voor een sacrament kunnen worden aangemerkt, dat is voor zooverre het foedus matrimonii reeds was gecontracteerd of wel de ondertrouw was voorafgegaan. Met zijn rechtsmacht concurreerde bij preventie die van den wereldlijken rechter (concordaat van 10 Maart 1541 tusschen Karel V en den Bisschop van Luik) (3). De Aarts-diaken van Hesbaye hield vroeger zijne zittingen buiten Maastricht, doch door artikel 8 van het concordaat van 1615 tusschen de Aartshertogen te Brussel en den Prins-bisschop van Luik werd hem toegestaan zijn rechtsmacht te Maastricht zelf door een officiaal uit te oefenen. Deze zetelde eerst in de kapittelkerk van O. L. Vrouwe

(1) Zie noot voorgaande pagina.

(2) Anselmo Placcaerden van Brabant. I. 168 en I, 1.

(3) Ib. I. 13.

Digitized by Google

aldaar en later in de parochiekerk van St. Martinus te Wijk. (1) Ook over den Vroenhof in de banken van St. Servaas strekte zich de rechtsmacht van den Aarts-diaken van Hespengouw uit, waarschijnlijk ook daar uitgeoefend door zijn gedelegeerden officiaal. — Van de vonnissen van den officiaal werd geappèlleerd op den door den Aarts-diaken binnen Maastricht gedelegeerden rechter. (2) Van het appèl „comme d'abus" tegen de vonnissen van den officiaal of van de in appèl gewezen vonnissen van laatstgenoemden gedelegeerde namen de Commissarissen-deciseurs kennis. (3)

Gerechten buiten Maastricht doch binnen het daarmede samenhangend gebied.

Banken van St. Servaas te Maastricht.

Tweebergen, binnen Maastricht, (zie hiervoor bl. 23).

De bank van het kapittel van St. Servaas te *Berg* voor dit dorp (thans gemeente Berg-en-Terblijt) binnen Maastricht vergaderend. Met middelbare en lage justitie, nadat in 1775 de hooge justitie aan de banken van St. Servaas was ontnomen (zie hierna).

De bank te *Heer en Keer*, voor deze beide dorpen (Heer eene afzonderlijke gemeente, Keer thans gemeente Cadier en Keer). De schepenen vergaderden waarschijnlijk te Heer. Met middelbare en lage justitie (zie over de hooge justitie onder Berg). Het appèl was vroeger op Aken (*Publications* XXIV, 163, appellen 1400—1461).

De crimineele justitie was bij besluit van het Kapittel van 11 Sept. 1775 aan de banken van St. Servaas ontnomen. — (Tot deze banken behoorden Tweebergen, Heer-en-Keer en Berg en de thans in België liggende: Vleytingen (met Laefeld,

(1) Artikelen van M. J. van Heylerhoff in de *Annuaire de la Province de Limbourg* van 1827, 126 en 1829, 147.

(2) Res. der St.-Gen. van 22/3 1762, 17/2 en 12/3 1778.

(3) „ „ „ „ 12/3 1771 en 5/8 1783.

Digitized by Google

en Ellicht), Bernau, Hees, Sluysen, Koninxheim, Grootloon, Sepperen en Mechelen op de Maas (met Grimbij), de laatste evenals Tweebergen aan den Proost behoorende).

Bij genoemd besluit van 11 Sept. 1775 werd opgericht:

† *Het algemeen college voor de gezamenlijke elf banken aangesteld*, bestaande uit een schout, zeven schepenen en een griffier zetelend in de gebouwen van het Kapittel voor de uitoefening der crimineele justitie (1).

De revisie, in civiele zaken alleen (ten onrechte appèl genoemd) ging eertijds van burgerlijke zaken voor de hoofdbank van Vleytingen voor *eenige* schepenen uit elk der banken, die samen een rechtbank vormden, in de woning van den proost van St. Servaas te Maastricht vergaderend, welke de zaak revideerden, waarbij geen nieuwe bewijzen of rechtsmiddelen mochten worden aangevoerd. Het gewezen vonnis, werd dan aan de bank waarvan het vonnis, waartegen revisie werd gevraagd, afkomstig was tot uitspraak toegezonden (2). Later werd tusschen de St.-Gen. en 't kapittel overeengekomen, dat elke bank maar 1 schepen zou afvaardigen en als de hoofdzaak niet meer dan 75 pattacons bedroeg, door de 10 banken, op welke het appèl ging, 3 gedeputeerden werden benoemd nl. door de banken Sepperen, Coninxheim, Grootloon en Sluysen één, insgelijks door die van Vleytingen, Hees, Mechelen, alsook door die van Heer, Berg, Bernau en Tweebergen, terwijl het gerecht de plaats aanvulde der bank waarvan revisie werd aangevraagd. (Besluit van de Staten-Generaal van 23 Sept. 1652, goedkeurend een voorstel van de Brab. Commissarissen-deciseurs wegens voornoemde overeenkomst). Daarna kon men nog in appèl gaan voor de Commissarissen-deciseurs.

---

(1) *Publications de Limbourg* XXVII, 369 (ordonnantie der Hoofdbank Vleytingen door Jos. Habets.)

(2) Het appèl ging eertijds op Aken. *Publications de Limbourg* XXIV, 165 en voor Heer 164, voor Berg 163, Vleytingen 164, Mechelen 164. Zie blz. 24.

Digitized by Google

VAN HET PRINSBISDOM LUIK

behoort bij Limburg: *St. Pieter.*

Het hoog gerecht der vrijheid (1) *St. Pieter* voor dit dorp (thans gemeente). Met rechtspraak in reëele en personeele zaken en halsrecht en tevens leenhof voor St. Pieter. Verder had het nog de rechtspraak echter alleen in reëele zaken (de willige justitie, d. i. opdrachten, hypotheken, testamenten, huwelijksvoorwaarden, scheidingen, deelingen, voogdijzaken enz. en de processen dienaangaande) over het omstreeks 't einde der 15e eeuw bij Maastricht ingelijfde deel van St. Pieter, de Nieuwstad genaamd, waar ook de schepenbank van St. Pieter haar zetel had.

† Het *laag gerecht* (burgemeester en gezworenen) alleen voor het dorp St. Pieter en slechts in zaken de gemeente rakende.

Appellen van St. Pieter buiten Limburg.

't Appèl op de *schepenbank van Luik*, daarna revisie (2) op den *Raad van den Bisschop* te Luik (11 Juli 1521 door den Prins-Bisschop in overeenstemming en op advies der drie standen van 't land van Luik opgericht) zonder afhankelijkheid der waarde van 't onderwerp van 't geding, naar het schijnt. Volgens de Reformatie van Bisschop Ger. v. Groesbeek van 1572, werd, bij af-

---

(1) Als vrijheid (franchise) had St. Pieter het recht, dat in het land van Luik alleen de steden hadden, nl. van allodiale rechtspraak. St. Pieter had dus stedelijk recht, de gewone plattelands-gemeenten hadden alleen de rechtspraak over cijnsgoederen omdat volgens 't Luiksch recht elk goed, behoudens bewijs van het tegendeel, vermoed werd cijnsgoed te zijn. (De Méan Observationes 121 n⁰ 14, 436 n⁰ 12). Voor de allodiale goederen ten platten lande diende het *Allodiaal Hof te Luik* van waar appèl naar den *Geheimen Raad des Bisschops* en daarna naar het Rijks-Kamergericht als de zaak voor appèl vatbaar was en anders revisie voor den Raad des Bisschops.

(2) Alleen bij wetschending en overtreding van rechtsmacht krachtens ordonnantie van Bisschop Arnold van Horne 1386, art. 43 (Louvrex I, 349).

Digitized by Google

wijking van den in het privilegium de non evocando (1) gestelden regel, dat het appèl achtereenvolgens (gradatim) moest plaats hebben, toegelaten het onmiddellijk beroep van een schepenbank op den Gewonen Raad met voorbij gaan van de Luiksche schepenbank (art. 11 van hoofdstuk XI der Reformatie) voor 't geval dat het vonnis was gewezen na bij de schepenen van Luik gehaalde leering of hoofdvaart (recharge, rechargement of apprinse). Deze hoofdvaart werd toegestaan door art. 25 der ordonnantie van Bisschop Arnold van Horne in 1386. (Louvrex I, 349). Bij art. 11 cap. XXIV van de Reformatie van Groesbeek van 1572, was bepaald, dat men slechts eens in revisie kon komen, eveneens bij de ordonnantie van Bisschop Ern. v. Beieren in 't begin v. 1592, terwijl in den brief van bevestiging van het Luiksch privilegie, de non evocando van Karel V dd. 20 Juli 1545, ten aanzien van niet voor hooger beroep bij het Rijks-Kamergerecht vatbare zaken, waarin de Gewone Raad des Bisschops vonnis had gewezen aan den Bisschop de bevoegdheid werd gegeven om in overleg met de Staten de revisie te regelen, wat zeker vóór 1572 heeft plaats gehad, daar in art. 1 van cap. XXIV der Ref. van dit middel wordt gewag gemaakt, bij brief van Keizer Leopold I van 1721 bevestigd. (Louvrex I, 329).

Van den Raad van den Bisschop kon revisie komen *voor het Rijks-Kamergerecht* (in 1495 opgericht en te Frankfort gevestigd, herhaaldelijk verplaatst: 1497 naar Worms, 1500 naar Augsburg, 1501 naar Neurenberg, 1502—1509 opgeheven, 1509 gevestigd te Worms, 1510 naar Regensburg, 1513 naar Spiers, 1514 naar Worms terug, 1521 naar Neurenberg, 1524 naar Eslingen. 1527 naar Spiers en eindelijk 1692 tot de opheffing naar Wetzlar.) Voor het land van Luik was de taxe van beroepbaarheid, door Keizer Maximiliaan in 1518 in den brief, waarbij 't appèl geregeld werd, vastgesteld, in reële en mobilaire

---

(3) 24 Juni 1518 door Keizer Maximiliaan I aan het land van Luik geschonken, terwijl in een brief van hem van denzelfden dag het appel werd geregeld, zoodat het beroep op de Luiksche Schepenbank bleef en van deze en andere Luiksche gerechten zou worden geappelleerd op den Bisschop en zijn Raad en daarna op den Keizer of het Rijks-Kamergericht.

Digitized by Google

vorderingen op eene waarde van meer dan 600 Rijnsche goudgulden en in personeele vorderingen van meer dan 300 dergelijke. In 1521 verdubbelde Karel V, bij de bevestiging van het privilegie de non evocando, deze som en bij de bevestiging in 1571 door Keizer Maximiliaan II werd daar bijgevoegd, dat, als de zaak cijnzen, renten en andere jaarlijksche uitgangen betrof, deze, om appellabel te zijn, de som van 60 Rijnsche goudgulden zou moeten te boven gaan. Bij de bevestiging van het priv. de non evocando door keizer Karel VI, 27 Juni 1721, werden die sommen van 1200, 600 en 60 goudgulden op 1800, 900 en 90 gebracht. Bij art. 51 van het Reichs-Abscheid van 1555 werd bepaald, dat van de vonnissen van het Rijks-Kamergerecht revisie zou zijn toegelaten.

Of St. Pieter betrekkingen van appèl had met het *Feodaal-Hof te Luik*, weet ik niet. Het appèl van dit Hof was op den Gewonen Raad des Bisschops en van daar, waar het zaken gold voor appèl vatbaar, op het Rijks-Kamergerecht, zoo althans na de regeling van het hooger beroep door Keizer Maximiliaan I van 1518; te voren was er geen appèl van dat Hof. Van de niet voor hooger beroep op het Rijks-Kamergerecht vatbare vonnissen door den Gewonen Raad gewezen, kon men ter revisie komen voor dien Raad.

Verdere rechtbanken en hoven waaronder St. Pieter ressorteerde (buiten het grondgebied der tegenwoordige provincie Limburg).

De Officiaal te Luik.

De *Officiaal* had in het land van Luik rechtsmacht in burgerlijke zaken, d.i. over huwelijkszaken en testamenten alleen; *zoover het roerende* goederen betrof had hij uitsluitend recht, in alle andere zaken concurreerde zijne rechtsmacht met die van den wereldlijken rechter.

Wat het appèl betreft schijnt men vroeger de door Keizer Maximiliaan gedane regeling van het appèl (24 Juni 1518) niet op de vonnissen van den officiaal toepasselijk te hebben geacht, want men appelleerde niet op den Gewonen Raad des Bisschops en op het Rijks-Kamergericht, maar op de officialiteit te Keu-

Digitized by Google

len, den Pauselijken Nuntius of het Hof van Rome zelf. Daar de officiaal ook als wereldlijke rechter optrad — hoewel clericus zijnde — was dit in strijd met de Rijkswetten, waaraan 't land van Luik onderhevig was. Toen dan ook Luik door Keizerlijke commissarissen werd bestuurd (1) vaardigde Keizer Jozef I 5 Sept. 1707 een patent uit, waarbij dit appèl verboden en het hooger beroep niet op den Gewonen Raad van den Bisschop maar onmiddellijk op het Rijks-Kamergericht werd voorgeschreven. Bij ordonnantie van denzelfden Keizer van 5 Mei 1710 werd voor de zaken, die volgens de taxe van het Luikerland (zie hiervoor blz. 27—28), niet voor hooger beroep vatbaar waren de revisie der vonnissen van den officiaal toegestaan.

De geheime Raad. Aan dezen werd bij ordonnantiën van 23 Febr. en 21 Maart 1746 door den Prins-bisschop de beslissing opgedragen der jurisdictie-geschillen tusschen de gerechten: Luiksche schepenbank, Gewonen Raad van den Bisschop, Allodiaal Hof, Feodaal Hof, Officialiteit, (met welke laatste vele geschillen waren), die vroeger rechtstreeks voor 't Rijks-Kamergericht schijnen gekomen te zijn. (2)

VAN HET GRAAFSCHAP LOON

(behoorende aan den Bisschop van Luik), ligt in Limburg *alleen Visschersweert.*

De schepenbank † *Visschersweert* voor het dorp van dien naam (thans deel der gemeente Roosteren). Van 't appèl

(1) Daar de bisschop Jos. Clemens van Beieren, als de partij van Frankrijk tegen het Rijk hebbende opgenomen, was vervallen verklaard van de regeering en in zijn plaats keizerlijke commissarissen tot het wereldlijk bestuur benoemd waren.

(2) Bij de ordonnantie van 26 Maart 1715 had de Bisschop de beslissing tusschen den Luikschen officiaal en de Schepenbank van Luik opgedragen aan vier door den Kanselier aan te wijzen leden van den Geheimen Raad. Met advies der Staten behield hij zich bij ordonnantie van 13 Oct. 1723 de beslissing der kwestiën tusschen al de gerechten en bij ordonnantie op de jurisdictie van den officiaal van 24 Maart 1742 behield de Bisschop de beslissing der kwestiën tusschen den officiaal en de rechtbanken zich en zijnen Geheimen Raad voor, zonder appèl (art. 12). Na den dood des Bisschops, 5 Dec. 1743, schafte het kapittel der kathedraal sede vacante de ordonnantie van 1742 af (9 Dec. 1743).

Digitized by Google

is niets bekend. Er waren in 't land van Loon twee appèlbanken, n.l. die te Vliermaal en de Buitenbank van Bilsen, zonder afhankelijkheid der waarde van het geschil en van daar ging het appèl voor de leenzaal te Curingen (Curange), later te Hasselt zetelend, oorspronkelijk alleen leenhof in 1e instantie, rechtsprekend over landsheerlijke leenzaken en relieven daaraan ontvangend en overdrachten realiseerend en in 2e instantie kennis nemend van de bij de subalterne leenhoven gewezen vonnissen. Later nam het ook kennis van de vonnissen gewezen door de banken van Vliermaal en Buiten Bilsen en bestond dan uit de leenschepenen met de schepenen van Vliermaal als bijzittende rechters.

Voor de niet aan hooger beroep onderworpen vonnissen van dit gerecht was revisie bij hetzelve en zelfs meer dan éénmaal toegestaan. (Reglement op de revisie van 12 Maart 1607 bij de Louvrex, Rec. IV 132 en 138). Vandaar was hooger beroep op het Rijks-Kamergerecht, tot 1721 volgens de algemeene taxe en die taxe was de volgende: in 1520 werd een waarde gevorderd van 50 gulden, in 1523 en 1555 werd die som behouden, in 1570 op 150, in 1600 op 300, in 1654 op 400 Thalers gebracht. Doch 27 Juni 1721 (de Louvrex I 28) werd door Keizer Karel VI, bij de bevestiging van het privilegie de non evocando, de alsdan voor het Prins-bisdom Luik vastgestelde taxe ook uitdrukkelijk toegepast op het graafschap Loon.

Verdere rechtbanken van Loon, waaronder Visschersweert ressorteerde, buiten de provincie Limburg:

De officialiteit van Luik in het graafschap Loon.

De competentie zal hetzelfde zijn geweest als van den Luikschen Officiaal. Ook voor den Luikschen Off. voor Loon werd door den Bisschop 24 Maart 1742 een ordonnantie vastgesteld, die ook sede vacante 10 Dec. 1743 werd ingetrokken. Ook voor hem golden de keizerlijke ordonnantiën van 5 Sept. 1707 en 5 Mei 1710 (zie bij den Luikschen Officiaal).

Geheime Raad.

Ook voor het land van Loon was deze Raad de rechter

Digitized by Google

in jurisdictiegeschillen. Bij art. 13 der hiervoor vermelde ordonnantie voor den Luikschen Off. voor Loon v. 24 Maart 1742 werd ook voorgeschreven, dat de beslissing bij kwesties tusschen den officiaal en de rechtbanken moest gevraagd worden aan den Bisschop en zijn Geheimen Raad en ook voor Loon werd 10 Dec. 1743 die ordonnantie afgeschaft). Hierna kwamen de ook voor Loon geldende ordonnanties van 23 Febr. en 21 Maart 1746 (zie Geheime Raad onder Luik).

HET GRAAFSCHAP HORN (Loonsch leen).

(Zie voor de Officialiteit onder Loon).

Schepenbanken:

Hoofdgerecht, hof van appèl te *Horn* (vroeger te Haelen) (1) voor de 5 hierna eerstvolgende schepenbanken, die daarna, evenals Horn zelf, op de bank van Vliermael appelleerden, dan op de leenzaal van Curingen en eindelijk op 't Rijks-Kamergerecht.

Haelen voor de dorpen Haelen en Nunhem (thans 2 gemeenten)
Buggenum voor het dorp van dien naam (gemeente)
Heythuizen voor het dorp van dien naam (gemeente)
Roggel voor het dorp van dien naam (gemeente)
Neer (2) voor het dorp van dien naam (gemeente)
Beegden voor het dorp van dien naam (gemeente Beegden).
ging in appel op Wessem, van daar op Aken, van daar op 't Rijkskamergerecht. (3) — Van een appèl op Aken (rechtstreeks) zie *Publications de Limbourg*, XXIV, 164).

Leenhoven.

Het leenhof te Horn, dat kennis nam van de processen over

(1) Toen het nog niet als heerlijkheid verpand was 15 Dec. 1679.

(2) Ook op de schepenbank van Aken vóór 1602. *Publications* IX, 305.

(3) Evenals de thans in Belgisch Limburg liggende Hornsche schepenbanken Ophoven en Geystingen (zie o.a. res. der Staten-Generaal van 7/4 en 29/12 1708 en 26/3 1709). Ophoven en Geystingen appelleerden, althans volgens *Publications* IX, 301, later op Horn, daarna op Vliermaal en ten derde op Curingen. — Geystingen appelleerde vóór 1602 ook op Aken. (*Publications* IX, 301).

Digitized by Google

de landsheerlijke leenen, de overdrachten daarvan realiseerde en relieven verleende. — Appèl op de leenzaal van Curingen te Hasselt.

Laat- en Cijnshoven.

Hof van *Aldenhoven* te *Heijthuizen*, behoorend aan het kloster der Reguliere Kanoniken van St. Augustinus (congr. van Windesheim) aldaar.

De Cijnshof te *Nunhem*.

LAND VAN VALKENBURG.

a). Spaansch- na 1715 Oostenrijksch Valkenburg.

(Dit gedeelte was door het partage-tractaat van 26 Dec. 1661 aan Spanje toegekend).

Het *Leenhof* eerst te St. Pieter (thans gemeente Schin-op-Geulle) en sinds 1763, met machtiging van den Gouverneur der Zuidelijke Nederlanden, te Hoensbroek (1), *was toen sinds 1661 hof van appèl voor al de schepenbanken van Spaansch-Oostenrijksch Valkenburg (behalve Vaesrade)*, van daar reformatie bij den Raad van Brabant (2) te Brussel. Doch volgens reglementen van Maria Theresia van 6 Febr. 1755, art. 24 en 28 Juni 1756 en 30 Aug. 1762 mochten de hoofd- en leengerechten der drie Oostenrijksche landen v. Overmaas geen vonnis wijzen in 't civ. en crim. dan na hoofdleering (recharge) bij 2 leden van het hoofdgerecht van het land van Limburg te Limburg.

Schepenbanken (alle van heerlijkheden).

Oirsbeek, voor de dorpen Oirsbeek, Amstenrade, Merkelbeek, Bingelrade (thans allen gemeenten), vóór 1794 de heerlijkheid

---

(1) Zie *Publications de Limbourg* XXI, 195-198.

(2) Dit hield op toen het hoofdgerecht te Limburg, bij diploom van 30 Juli 1789, tot Souverein Hof werd verklaard, voor hetwelk voortaan de reformatie plaats had van de hoofdgerechten der 3 landen van Overmaas. Doch toen bij den inval der Franschen in 1792 dit hof te niet ging werd bij decreet van 18 Mei 1793 de rechtsmacht van den Raad van Brabant over Limburg en de 3 landen van Overmaas weer hersteld.

Digitized by Google

Amstenrade of Oirsbeek. — Appèl tot 1557 of 1609 op Heerlen.

Geleen, voor de dorpen Geleen en Spaubeek (thans gemeenten), vormend vóór 1795 de heerlijkheid Geleen. — Appèl op de hoofdbank Beek tot 1557 of 1609.

Brunssum voor de dorpen Brunssum, Schinveld en Jabeek (thans gemeenten), vormend vóór 1795 de heerlijkheid Brunssum, welke heerlijkheden Amstenrade, Geleen, Brunssum, het graafschap Amstenrade en Geleen uitmaakten. — Appèl tot 1557 of 1609 (datum resp. van de verpanding en den verkoop der heerl. door den Koning v. Spanje), op de hoofdbank Heerlen.

Hoensbroeck, voor dat dorp (deel der gem. Hoensbroeck) vormende vóór 1795 het markiezaat Hoensbroeck.

Vaesrade, voor dat dorp (voor 't grootste deel bij de gem. Nuth, een klein deel bij de gem. Hoensbroeck) heerlijkheid behoorend aan 't Kapittel van St. Servaas te Maastricht. Men ging in appèl eerst voor de 11 banken van St. Servaas, daarna voor de commissarissen-deciseurs te Maastricht (resolutie der Staten-Generaal van 26 Mei 1685.)

Nuth, voor dat dorp, vormend voorheen eene heerlijkheid, (thans deel der gemeente Nuth).

Wijnandsrade, voor dat dorp (thans gemeente) vormend vóór 1795 de heerlijkheid Wijnandsrade. (Zie onder Vrije Rijksheerl.)

Schinnen, voor het dorp Schinnen (thans gemeente Schinnen) vormend voorheen een heerlijkheid. — Appèl waarschijnlijk op de hoofdbank Beek tot het partage-tractaat van 1661.

Leenhoven.

Het Leenhof van Valkenburg nam kennis in eersten aanleg van processen van alle landsheerlijke leenzaken, ontving de relieven dier leenen, en had de realisatiën der overdrachten en hypotheken en andere akten betreffende dezelve. Het was hof van appèl voor: 1) de schepenbanken, gelijk wij zagen; 2) de lagere leenhoven; 3) de laathoven in het land van Valkenburg, vandaar ging men voor de processen over leenzaken in reformatie naar het Leenhof van Brabant te Brussel. (1)

(1) Bij reglement van 30 Juni 1773 opnieuw gereorganiseerd en als 't ware samengesmolten met den Raad van Brabant te Brussel.

Digitized by Google

Lagere leenhoven.

Het leenhof der heerlijkheid *Geleen.*
„ „ „ „ *Schinnen.*
„ „ „ „ *Hoensbroeck.*
† „ „ „ „ *Wijnandsrade.*
† „ „ „ „ *Vaesrade.* (Zie bijv.)

Laathoven.

† De hof van *Crawinckel te Geleen* van het kapittel van *O. L. Vr. te Maastricht.*
„ „ „ *Rozengaarde te Brunssum.*
„ „ „ *gen. Heyenhoven onder Schinveld.*
„ „ „ *het huis Schinnen.*
„ „ „ *het huis Doenrade onder Oirsbeek.*
„ „ „ *het huis Etsenraede of van de Tomme onder Jabeek.*

Voogdgedingen.

De voogd van het Spaansch-Oostenrijksch land van Valkenburg (later ook de Luit.-Voogd) beriep die in al de plaatsen van dit land, hetzij zij 't ressort van landsheerlijke- of heerlijkheidsgerechten waren.

STAATSCH LAND VAN VALKENBURG.

Het Leenhof van Valkenburg was het hof van appèl voor al de *schepenbanken* van het land van Valkenburg — vanwaar revisie voor den Raad en Leenhof van Brabant en de landen van Overmaas te 's Gravenhage — behalve voor Bemelen.

Landsheerlijke Schepenbanken.

Ger. voor stad en vrijheid *Valkenburg* met willige justitie (overdrachten, hypotheken, testamenten, verdeelingen enz.), civiele- en correctioneele justitie De crim. justitie voor de stad zelve en de hoofdbanken *Meerssen*, *Beek*, *Klimmen* werd uitgeoefend door den Luit. Voogd en schepenen, die dan het hooggerecht vormden. De drie genoemde hoofdbanken hadden slechts de instructie in crimineele zaken en correctioneele jurisdictie.

Digitized by Google

De hoofdbank *Meerssen* voor de dorpen Meerssen, Ambij (thans 2 gemeenten) en Limmel (onder de gem. Meerssen).

De onderbank *Houthem* voor het dorp Houthem en St. Gerlach. Appèl op de schepenbank Valkenburg, van daar in hoogste instantie op het Leenhof te Valkenburg. Deze schepenbank had ook de instructiën van crimineele zaken en correctioneele jurisdictie.

De hoofdbank *Beek* voor het dorp (thans gemeente Beek).

De hoofdbank *Klimmen* voor de dorpen Klimmen, Hulsberg, Schimmert (thans gemeente). (1)

De hoofdbank *Heerlen* (met crimineele rechtspraak voor de dorpen Heerlen, Voerendaal en Nieuwenhagen (thans alle 3 gemeenten).

Heerlijkheids Schepenbanken.

De schepenbank van *Borgharen* voor 't dorp Borgharen, thans gemeente. Ook met crimineele justitie.

De schepenbank van *Itteren* voor het dorp Itteren (thans gemeente). Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Eysden* voor het dorp Eysden (thans deel der gemeente Eysden.) Ook met crimineele justitie. 1e Appèl op de schepenbank, 2e op 't leenh. v. Valkenburg.

De schepenbank *Geulle* voor dat dorp (thans gemeente). Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Bunde* voor dat dorp (thans gemeente). Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Ulestraten* voor dat dorp (thans gemeente). Ook met crimineele justitie.

De drie banken van Geul, Bunde en Ulestraten hadden sinds zij onder één heer waren gekomen, nl. tusschen 1651 — toen blijkens aanteekening op een rolregister van Ulestraten (voor op het 1e schutblad) Ernestine van Lynden (gehuwd met

(1) In het land van Valkenburg was de drossard of de luitenant-drossard belast met de vervolging der misdadigers, doch er werd recht over gesproken ten manisse van den luitenant-voogd, namens den voogd voor de bank of 't hoofdgerecht van Valkenburg. Doch in Heerlen was vervolging en eisch aan den schout aldaar overgelaten.

Digitized by Google

Ernest graaf van Suys van Clingeland) vrouwe van Ulestraten was — en 1655 Dec. 16 — als wanneer Wolter Frans graaf van Hoensbroeck, heer van Geul, Bunde en Ulestraten, over deze drie heerlijkheden beschikte in zijn huwelijksvoorwaarden met Maria Sibilla von Flans — alleen voor eenige civiele en crimineele gedingen één schepenbank, hoewel èn voor de overdrachten èn voor (andere?) civiele gedingen, èn voor crimineele, elke bank een afzonderlijke schepenbank had. De laatste akte der gezamenlijke civiele rolregisters is van 1777 en der gezamenlijke crimineele van 1778 (1).

De schepenbank *Elsloo*, voor het dorp Elsloo (thans gemeente). Ook met crimineele justitie. Vroeger appèl op Aken (*Publications* XXIV, 164, 165). (Het was rechtens, hoewel niet onbestreden, een vrijheerlijkheid, tot het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785).

De schepenbank *Bemelen*, voor het dorp Bemelen, (thans gemeente). (Zij was rechtens Luiksch en hoorde toe aan het kapittel van O. L. Vr. te Maastricht). Appèl eerst op de schepenbank van Luik, dan op den gewonen Raad des Bisschops en daarna op het Rijks-Kamergerecht (2). Ook met crimineele justitie. De voogd-gedingen hield de luitenant-voogd van 't land van Valkenburg (Habets, *Limburgsch Wijsdommen*, blz. 151) en het halsrecht geschiedde op zijn bevel en de misdadiger werd daartoe door den schout aan hem overgeleverd voor de executie (ibidem 149, 150).

De schepenbank *Berg*, voor het dorp Berg, (thans deel der gemeente Berg-en-Terblijt). (Zie blz. 24—25).

De schepenbank *Terblijt*, voor het dorp Terblijt, (thans deel der gemeente Berg en Terblijt). (Terblijt was rechtens eene vrije Rijksheerlijkheid). Ook met crimineele justitie. Zie hierna onder vrije Rijksheerlijkheden.

---

(1) Of dit soms gevallen betrof die de schepenbanken samen aangingen en hoe is lastig na te gaan en men zou elke zaak ter rolle gebracht in een serie moeten vergelijken met de gelijktijdige uit de andere seriën.

(2) De Louvrex II, 16 en, over 't appèl te Aken, Inv. archief Wetzlar I b. 3 en II 91, waar appellen van 1627 en 1507 vermeld worden, zie *Publications* XXIV, 164, 165.

Digitized by Google

De schepenbank *Heer-en-Keer* (1) voor het dorp Heer (thans uitmakend de gemeente Heer) en voor het dorp Keer (thans deel der gemeente Cadier-en-Keer). Heer-en-Keer was een bank van het kapittel van St. Servaas.

De schepenbank *Schaesberg*, voor dat dorp (thans gemeente), vormend eene heerlijkheid. Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Oud-Valkenburg*, voor dat dorp (thans gemeente), vormend eene heerlijkheid. Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Schin-op-Geulle*, voor dat dorp (thans deel der gemeente van dien naam), vormend eene heerlijkheid. Ook met crimineele justitie.

De schepenbank *Strucht*, voor dat dorp (thans deel der gemeente Schin-op-Geulle), vormend eene heerlijkheid. Ook met crimineele justitie.

De laatste 4 schepenbanken afgestaan door Oostenrijk bij het tractaat van Fontainebleau.

Leenhoven.

Leenhof van Staatsch Valkenburg. Het nam kennis in eersten aanleg van alle landsheerlijke leenzaken, ontving de relieven en realiseerde de akten van overdracht enz. betreffende leengoederen. Het was hof van appèl, 1e voor de schepenbanken, gelijk wij zagen, 2e voor de lagere leenhoven, 3e voor de laathoven. Men ging in reformatie van dit leenhof voor den Raad en het leenhof van Brabant te 's Gravenhage.

Lagere leenhoven.

1. *Het leenhof der heerlijkheid Elsloo.* Vóór 1786 was twist over het appèl van de vonnissen van dit leenhof, of het n.l. op Aken moest gaan, dan wel op het leenhof te Valkenburg. Door het afstaan van Elsloo aan de Staten-Generaal door Keizer Jozef II bij het tractaat van Fontainebleau, 8 Nov. 1785, was de twist geëindigd ten voordeele van Valkenburg.

2. De te *Heerlen* gevestigde *Keurkeulsche Mankamer*, ook genaamd leenhof van het stift van Keulen en op de Worm. Het was het leenhof voor de leenen die de Aartsbisschop van

---

(1) Heer-en-Keer en Berg waren rechtens Vrije Rijksheerlijkheden (bldz. 24, 25)

Digitized by Google

Keulen bezat in het land van Valkenburg, het land van Ter Heyden (op den Worm gelegen) en misschien ook elders in het land van Gulick en aangrenzende landen. Over het appèl der vonissen van dit leenhof was twist; van Valkenburgsche zijde beweerde men dat dit moest geschieden op het leenhof van Valkenburg en dan reformatie op het leenhof van Brabant te Brussel en naderhand, na het partage-tractaat van 26 Dec. 1661 tusschen Spanje en de Staten-Generaal, te 's Gravenhage (Raad en leenhof van Brabant) en van Keulsche zijde dat dit plaats moest hebben te Bonn. (Quix, die Frankenberg. blz. 60, 69 (noot), 160 No. 225).

Laathoven.

† De hof *Cortenbach te Voerendaal.*

† Het hof van realisatiën van den *Proost van Meerssen* aldaar en in *Bunde*, *Beek*, *Klimmen* en *Ulestraten*. De grondheerlijke rechten van den Proost werden voor de banken van *Bunde*, *Meerssen*, *Klimmen* en *Ulestraten* uitgeoefend door den zoogenaamden proost-schout die tot in 1794 nog voorzat bij de willige justitie.

De hof van *Wijer onder Heerlen.*

De hof van *Ursfeld onder Heerlen.*

De hof van *Peerenboom te Voerendaal.*

† De hof van *Herckenbroeck onder Oud-Valkenburg.*

† De hof van *Rozendaalshof onder Oud-Valkenburg.*

† De *laatbank van St. Antonius* (van het klooster der Antonieten te Maastricht) onder *Bemelen* thans deels onder Cadier-en-Keer, en een klein deel onder Keer.

Appèl bij den Raad en Leenhof van Brabant en de landen van Overmaas te 's Gravenhage.

Voogdgedingen.

De voogd van Staatsch Valkenburg beriep (later deed het de Luitenant-Voogd) in al de plaatsen van dat land, zoowel die eene landsheerlijke schepenbank hadden als die onder eene heerlijke schepenbank ressorteerden een voogdgeding, met name vond ik te Bunde, Ulestraten, Meerssen en Bemelen voogdgedingen vermeld.

Digitized by Google

† *Het officialaat van het bisdom Roermond.*

Voor het land van Valkenburg sinds ± 1660. De Deken van het dekenaat Valkenburg was, althans zoover ik kon nagaan, ook officiaal (1).

Over de bevoegdheid, zie onder het Oostenrijksch-Overkwartier van Gelderland te Roermond. — Appèl?

(Zie Jos. Habets Gesch. van het bisdom Roermond III, 16-19).

VAN HET LAND VAN OOSTENRIJKSCH DAELHEM

thans bij Nederlandsch Limburg:

alleen de twee volgende schepenbanken:

Mheer voor het dorp van dien naam, vóór 1794 eene heerlijkheid (met Banholt thans een gemeente). (Het maakte aanspraak op den titel van Vrije Rijksheerlijkheid).

Noorbeek voor het dorp van dien naam, vóór 1794 eene heerlijkheid (thans gemeente).

De schepenbank van Noorbeek had de hooge justitie en titel van hof, haute cour, deze laatste o.a. in eene benoemingsakte van een schepen door Jacques François Joseph baron de Foulon, (in eene andere benoemingsakte van een procureur d.d. 19 Juni 1759, Foulon de Cambray genaamd). In een procesakte in een der reg registers d.d. 24 Nov. 1783 wordt die bank Hooge Justitie betiteld. (2). Ik vond geen overdrachten dier bank op het Rijksarchief in Limburg en wellicht waren al de gronden onder het ressort der leenbank van het Kapittel van St. Lambert te Luik, dus laatgoederen.

Het appèl ging op de hoofdbank 's Gravenvoeren, de plaats

---

(1) Daar de deken verkiesbaar was door de pastoors van het dekanaat en het dekanaat Valkenburg zich over Spaansch- (later Oostenrijksch) Valkenburg en Staatsch Valkenburg uitstrekte, resideerde de officiaal nu eens in het eene, dan in het andere der twee landen.

(2) De rolregisters der gedingen beginnen op het Rijksarchief in Limburg in 1758. Of vóór dien tijd Noorbeek ressorteerde onder de schepenbank van Moulingen, gelijk in dl. XXXV der *Publications*, in het art. Noorbeek, vermeld staat, weet ik niet, ook niet of Noorbeek als heerlijkheid verpand dan wel verkocht was. Sinds de verpanding of den verkoop zal in ieder geval Noorbeek een afzonderlijk hooggerecht hebben gehad. In die rolregisters zijn ook *civiele* processen behandeld en voogdgedingen.

Digitized by Google

van appèl voor de Nederlandsche schepenbanken in 't land van Daelhem, en daarna reformatie voor den Raad van Brabant te Brussel, vroeger op Aken. (*Publications*, XXIV, 164, 165, 304). Zie over de recharge blz. 32.

Laatbanken.

Die van *Noorbeek*, ook grondbank genaamd of schepenbank voor de middelbare en lage justitie, behoorend aan het Kapittel van St. Lambert te Luik. (1)

Die van *Banholt* onder Mheer. Appèl?

VAN HET LAND VAN STAATSCH DAELHEM

thans bij Nederlandsch Limburg:

Het Hoofdgerecht te *Gulpen*, te Maastricht zetelend, waarnaar het recht van appèl voor Cadier en Oost na het afstaan *van al de andere plaatsen* van het land van Daelhem aan Oostenrijk (bij het tractaat van Fontainebleau van 8 November 1785), krachtens resolutie der Staten-Generaal van 26 Januari 1789 was overgebracht. Van hier ging men in reformatie naar den Raad en het leenhof van Brabant enz. te 's Gravenhage.

Schepenbank *Oost*, voor het dorp Oost (deel der gemeente Eysden).

Schepenbank *Cadier*, voor het dorp Cadier, Daelhemsch Keir (thans deel der gemeente Cadier-en-Keer).

Na wat over Keer en Cadier in de toelichting tot de nieuwe archeologische kaart van Nederland verschenen is, tengevolge van verkeerd begrip van in *Publications* XXXV, 103 wordt gezegd, het volgende:

Het dorp Keer of Keir was in twee deelen (2) gescheiden, n.l. 1e Daelhemsch Keir met schepenbank, op zijn Waalsch Cadier, uitmakende ⅔ des dorps en 2e dat deel 't welk met Heer één schepenbank van St. Servaas vormde, rechtens eene vrije Rijksheerlijkheid, uitmakend ⅓ des dorps Keer. Aller-

(1) Ook van de grondbank gingen voogdgedingen uit en werden dus namens het Luiksche kapittel gehouden. Zij staan in de gedingen-registers van dit laatste. Het appèl op de schepenbank van Luik?

(2) Archivalia dier beide banken zijn in 't Rijksarchief in Limburg.

Digitized by Google

duidelijkst schrijft Bachiene er over in Vaderlandsche Geographie V, 972—973 en 1093. Deze combinatie van Heer-Keer, en Cadier alleen bleef tot dat bij Koninklijk besluit van 5 Augustus 1828 dezelve aldus werd veranderd. Het gedeelte van Keer, dat met Heer de schepenbank van St. Servaas Heer-en-Keer uitmaakte, werd aan de gemeente Heer-en-Keer onttrokken en daarvan, met Cadier of Daelhemsch Keer, tot dan eene afzonderlijke gemeente, en met een deel van St. Antoniusbank, die tot 1794 bij Bemelen had gehoord en (sinds het Fransch bestuur naar ik meen) bij Heer-en-Keer is gevoegd, de nieuwe gemeente Cadier-en-Keer gevormd. (Een deel van St. Antoniusbank bleef bij Heer). De nieuwe gemeente Cadier = ⅔ Keer (Daelhemsch Keer of Cadier) + ⅓ Keer (deel der schepenbank Heer-en-Keer). Dus ware Keer (Cadier) de juiste formule geweest, zooals men ook zou kunnen schrijven Gulpen (Galoppe), Eupen (Néau), Valkenburg (Fauquemont) enz. enz.

Vóór de verdeeling van het land van Daelhem tusschen Spanje en de Staten-Generaal der Ver. Nederlanden, bij het tractaat van 26 Dec. 1661, was de schepenbank van Daelhem het gerecht van appèl voor de Waalsche en die van 's Gravenvoeren voor de Nederlandsche schepenbanken. Toen Daelhem met de Waalsche plaatsen door dit tractaat aan de Staten-Generaal was gekomen, bleef Daelhem 't gericht van appèl voor deze plaatsen, maar werd het tevens voor de Nederlandsche heerlijkheden Bombay (1), Cadier en Oost, die ook bij dit partage-tractaat aan de Staten-Generaal waren gekomen, volgens bepaling van het Reglement voor het land van Daelhem van 15 Oct. 1663 (Bombay of Bolsbeek behoort thans tot de Belgische provincie Luik). Van de schepenbank van Gulpen (en vóór 1785 van de bank van Daelhem) was reformatie bij den Raad van Brabant te 's Gravenhage.

---

(1) Dat dus toen een Nederlandsche gerichtbank was? De Nederlandsche naam is Bolsbeek.

Digitized by Google

VAN HET LAND VAN SPAANSCH, NA 1715 OOSTENRIJKSCH 's-HERTOGENRADE,

behooren thans tot de provincie Nederlandsch Limburg:

De schepenbank *Kerkrade* voor dat dorp (thans gemeente).

De schepenbank *Simpelveld* voor de dorpen Simpelveld en Bocholtz, vormende de heerlijkheid Simpelveld (thans 2 gemeenten).

De schepenbank *Rimburg* voor het dorp Rimburg heerlijkheid (thans deel der gemeente Ubach-over-Worms).

† *Ubach-over-Worms* (deel der gemeente van dien naam) met het thans Rijn-Pruisisch dorp Ubach (Ubach parochie) de schepenbank Ubach uitmakende (de hoofdzetel der heerlijkheid was in Ubach parochie).

Ubach was een grondheerlijkheid van de Abdij van Thorn.

Deze schepenbanken gingen in appèl voor het leenhof van 's Hertogenrade of Rolduc (Rijn-Pruisen). Voornoemd leenhof behandelde ook in eersten aanleg alle landsheerlijke leenzaken, en nam de relieven in ontvangst, en de realisatiën der overdrachten van goederen betreffende leengoederen. Van daar ging men in reformatie bij het leenhof van Brabant te Brussel (zie hierover onder Oostenrijksch Valkenburg, blz. 32).

Laatgerechten.

De leen- en laatbank der Abdis van Thorn als grondvrouw van Ubach.

† De laathof van Walbruch te Simpelveld.

† De laathof van het hof te Bocholtz.

De hof van Ehrenstein (kasteel te Kerkrade).

Voogdgedingen waren o.a. te Simpelveld.

STAATSCH LAND VAN 's-HERTOGENRADE.

De hoofdbank van *Gulpen*, gevestigd te Gulpen bij het Reglement voor het land van 's Hertogenrade van 15 Oct. 1663, en overgebracht naar Maastricht volgens toestemming der Staten-Generaal d.d. 14 Sept. 1722, als een appèlgerecht voor de schepenbanken van 't land van Staatsch 's Hertogenrade n.l.:

Digitized by Google

De schepenbank *Vaals*, voor de dorpen Holzet, Vaals en Vijlen (thans één gemeente).

De schepenbank *Gulpen*, voor dat dorp (thans gemeente)

De schepenbank *Margraten*, voor dat dorp (thans gemeente).

Deze twee banken Gulpen en Margraten vormden de heerlijkheid Gulpen en Margraten. Van het appèl op voornoemd hoofdgerecht van Gulpen kon men in reformatie gaan naar den Raad van Brabant te 's Gravenhage.

Het leenhof werd te Gulpen gevestigd bij het Reglement van het land van 's Hertogenrade van 15 Oct. 1663. Dit behandelde in eersten aanleg alle leenzaken, nam de relieven in ontvangst, realiseerde de overdrachten, van daar kwam men in reformatie bij den Raad en leenhof van Brabant te 's Gravenhage.

Laatgerechten.

De Hof der heerlijkheid Caersfeld onder Gulpen, (als leenhof betiteld.)

De Laathof van Neuburg.

† De grondbank der Abdis van Burtscheidt als grondvrouw van Vijlen (onder Vaals).

† De Laatbank van de heerlijkheid Vaelsbroeck onder Vaals.

De Laatbank van den hof Eynrade onder Holzet (Vaals), (voorheen schepenbank).

Voogdgedingen.

Te Gulpen en Margraten.

Te Vijlen onder Vaals namens de Abdis van Burtscheidt.

In de hof Eynrade (onder Holzet).

SPAANSCH, SINDS 1715 OOSTENRIJKSCH OVERKWARTIER VAN GELDERLAND.

Het souverein Hof.

Administratief coll., Leenhof en Hof van appèl voor al de schepenbanken die hier volgen en voor het leenhof van Weert, Nederweert en Wessem, te Roermond.

Digitized by Google

Vóór de oprichting van het Hof te Arnhem 10 October 1547 (1) appelleerden in 1ste instantie vele schepenbanken op elkaar en dan in 2e instantie, of misschien sommigen in 1e, op de schepenbanken van Roermond (bijv. de schepenbank van Well), Venlo en Gelder. Bij ordonnantie van 9 Febr. 1580 werd voor het aan de Spaansche regeering getrouw gebleven Overkwartier van Gelder te Roermond een hof opgericht ook voor appèl. Tevoren ging het appèl van de drie voornoemde steden op Aken (van Roermond blijkt dit uit Archief-inventaris Wetzlar Ia, D. 2 van 1539), en daarna op het Rijks-kamergerecht. Het verzet tegen het appèl op het Hof van wege de Staten die er in 1556 tegen opkwamen was oorzaak dat de Landvoogdes 4 April 1561 een verbod aan het Hof tegen de revisie (dat is kleine revisie of appèl) van de vonnissen door land- en stadgerichten gewezen, moest uitvaardigen, en na de oprichting van het Hof te Roermond kwam weer tegenstand tegen het appèl van de stad- en landgerechten bij het Hof, waartoe men in 1580 pogingen schijnt te hebben aangewend. (2)

In de Instructie van het Hof van 20 Juni 1609 werd het aan partijen overgelaten zich voor appèl tot dit hof te wenden. Eerst bij provisoire ordonnantie der Aartshertogen van 16 Sept. 1613 werd het appèl uitdrukkelijk aan het Hof opgedragen, wat door het landrecht des Overkwartiers, art. 5 § 3, titel 16, van het 5e deel, werd bekrachtigd. (Dit landrecht zelf werd 19 Sept. 1619 door de Aartshertogen bekrachtigd), De taxe der appelabiliteit werd door ordonnantie van 1613 op 200 gulden kapitaal gesteld.

Van dit hof zelf was geen *appèl*, nóch in nóch buiten het Overkwartier geoorloofd, maar bij voorstelling van dwaling, mocht men de groote revisie verzoeken, die uit dezelfde akten door hetzelfde college, maar met toevoeging van raadsleden, uit andere Belgische raden of hoven en van professoren in de rechten der Leuvensche Universiteit werd aangelegd. (Kon. edict. van 24 Nov. 1679).

Oorspronkelijk Geldersche Schepenbanken.

1. LANDSHEERLIJKE GERECHTEN:

1. *Het hoofdgerecht der stad Roermond* voor die stad (thans gemeente) met willige jurisdictie (overdrachten, testamenten, huwelijks-voorwaarden, scheidingen en deelingen, voogdijzaken), crimineele- en civiele jurisdictie.

---

(1) *Nyhoff*, Bijdragen voor de Vaderl. geschiedenis en oudheidkunde X, 85.

(2) Want krachtens de ordonnantie van 9 Febr. 1580 mocht alleen bij 't Hof geappelleerd worden.

Digitized by Google

2. † *Het laag gerecht te Roermond* bestaande uit den Raadsburgemeester en gezworenen in zaken van correctioneel justitie en politie.

In 't begin der 13e eeuw waren te Roermond nog 2 gerechten, dat van Zwartbroek (in 1244 als laathof betiteld), en de dingbank „van oever die brugge geheiten Hoembergh", 4 April 1424 gevoegd bij de schepenbank te Roermond door hertog Arnold van Gelder, met uitzondering van het gehucht Lerop, dat onder Odiliënberg kwam (Sivré Inv. van het archief Roermond, I 43, 53 en 203).

2. GERECHTEN VAN HEERLIJKHEDEN:

De schepenbank van *Swalmen* en *Asselt*, voor die dorpen (thans gemeente Swalmen). De schout hield er voogdgedingen.

[De schepenbank *Elmpt*, thans Rijn-Pruissen].

Laathoven.

† Van den erfvoogd van *Roermond*, zich uitstrekkend over een deel der stad (o.a. over huizen in de Swalmerstraat) en half Leeuwen.

† De laatbank te *Asselt*.

3. HEERLIJKHEDEN WEERT, NEDERWEERT EN WESSEM.

De schepenbank van *Weert*, voor die stad (thans gemeente).

De schepenbank van *Nederweert*, voor dat dorp (thans gemeente).

De schepenbank van *Wessem*, voor dat dorp (thans gemeente).

Van Weert en Nederweert was appèl op Wessem en van dit gerecht en ook voor Wessem zelf, op het Hof te Roermond sinds 1704 toen het Geldersch landrecht ondanks verzet te Weert, Nederweert en Wessem werd ingevoerd. Te voren was het appèl op Aken en daarna op het Rijks-Kamergerecht. (Zie *Publications*, dl. IX, 305 voor Nederweert, 310 voor Weert en Wessem en XXIV, 164-165 voor Wessem en 165 voor Weert).

Lagere leenhoven.

Het leenhof der stad *Weert* en *Nederweert* en *Wessem*. Met appèl op het leenhof te Roermond.

Digitized by Google

Laathoven.

Het laathof van *St. Servaaskapittel* van Maastricht te *Weert.*

Het laathof van *St. Servaaskapittel* van Maastricht te *Nederweert.*

Het laathof van *Leynrou-*, *Jan Rutten-* of *Jan Coelen-leen.*

4. HEERLIJKHEID MEIJEL.

De schepenbank *Meijel* voor dat dorp (thans gemeente).

5. HEERLIJKHEID DAELENBROECK.

1711—1715 door den hertog van Gulick afgestaan aan den Keizer als hertog van Gelre.

De schepenbank *Maasniel* voor de dorpen Maasniel, Asenray en Leeuwen (thans gemeente Maasniel). De schout hield er voogdgedingen.

De schepenbank *Herten*, voor de dorpen Herten, Merum en Ool (thans gemeente).

Appèl op het hof te Roermond.

Leenhoven voor het geheel Oostenrijksch Overkwartier:

Het hof van Roermond voornoemd, dat als souverein de leenhulde ontving en kennis nam in 1e instantie van processen daarvan, en de overdrachten betreffende leenen realiseerde.

† *De officiaal te Roermond.* Zijn rechtsmacht schijnt zich niet verder te hebben uitgestrekt dan tot de geldigheid van het huwelijk en over vermakingen ad pias causas, over de kwesties van deze laatste soort in concurrentie met den wereldlijken rechter en werd de competentie gegrond door de preventie: de rechter n.l. bij wien de zaak het eerst was aangebracht was competent (art. 32 en 33 van het reglement van het hof van Gelderland van 1609).

STAATSCH OVERKWARTIER VAN GELDERLAND.

Het *leenhof* ook administratief coll., tevens hof van appèl, opgericht 1717 voor de volgende schepenbanken:

Digitized by Google

Venlo, schepenbank voor de stad Venlo, zooals die zich in 1815 bevond, (thans gemeente).

Het ambt *Montfort*, behoorend aan den Prins van Oranje als heerlijkheid, (met uitzondering van Swalmen en Asselt en het thans Pruisische Elmpt, die aan Oostenrijk kwamen bij het derde barrière tractaat van 15 Nov. 1715 en bij het Oostenrijksch Overkwartier gevoegd werden).

Schepenbanken van dit ambt:

Schepenbank der stad *Echt*, voor die stad (thans gemeente Echt), het dorp *Maasbracht* (afzonderlijke gemeente) en het dorp *Roosteren* (deel der gemeente Roosteren en met het in 1839 daarbij gevoegde Visschersweert, die gemeente uitmakend).

De schepenbank van het stadje *Nieuwstad*, voor dit stadje (nog zonder het deel van Millen in 1815 bij die gemeente gevoegd), (thans gemeente).

De schepenbank *Linne* voor dat dorp (thans gemeente).

De schepenbank *Montfort*, voor dat dorp (thans gemeente).

† De schepenbank *Odiliënberg*, voor dit dorp (thans gemeente).

De schepenbank *Besel* en *Belfeld*, voor die twee dorpen (thans 2 afzonderlijke gemeenten).

De schepenbank *Vlodrop* en *Posterholt*, voor de dorpen Vlodrop en Posterholt (in vroeger tijden vóór de 18e eeuw *misschien* een afzonderlijke schepenbank), (thans 2 afzonderlijke gem.)

Het is mij nooit zeker geweest of Posterholt een afzonderlijke schepenbank heeft gehad en ik twijfelde steeds, zie *Publications* XLVII, bl. 103, waar ik zeg „Vlodrop, Posterholt met sche„penbank voor Posterholt en Vlodrop samen, doch in de 18e „eeuw had Posterholt eene afzonderlijke schepenbank." Waar ik hieromtrent iets gevonden heb, herinner ik mij niet meer, doch ik beweer niet dat het op het *eind* der 18e eeuw was. De overdrachtregisters, die den titel dragen van *Vlodrop en Posterholt*, beginnen eerst 1726. In twee schuldbrieven van het dorp Posterholt van 1653 en 1661, vond ik echter, dat zij verleden zijn voor schepenen van het gericht van Posterholt, terwijl de brieven met een schepenzegel als van *Vlodrop*, voor-

Digitized by Google

stellende St. Martinus te paard, zijn gezegeld, (hoewel thans (1) de patroon van Posterholt St. Mathias is) en in het charter van 1653 verschijnen zelfs namens het dorp Posterholt de gerichts-burgemeester en de gemeente-burgemeester. Na 1665 is in de schuldbrieven van dit dorp sprake van schepenen van het *kerspel* Posterholt. Daar, gelijk wij, in de inleiding zagen Vlodrop vier en Posterholt drie afzonderlijke schepenen had, komt het ons nu voor, dat, in dorps- of administratieve aangelegenheden de schepenen van elk der beide dorpen afzonderlijk als administratief college vergaderden.

Lagere leenhoven.

* Het leenhof van het ambt *Montfort.*

Laathoven.

Het laathof van het huis en de heerlijkheid *Nieuwenbroeck* (Bentheimsch leen) te Besel.

Het laathof van het huis *Vlodrop*, aldaar.

† Het laathof van *St. Joost* te *Roosteren.*

2. *Buiten het ambt Montfort.*

De schepenbank te *Stevensweert* voor dit stadje en het dorp Ohé-en-Laak (thans 2 afzonderlijke gemeenten).

Vroeger appèl op de schepenbank van Aken (*Publications* XXIV, 164—165).

De schepenbank *Obbicht en Papenhoven* voor deze dorpen (thans gemeenten). Ook voogdgedingen.

Sinds het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 (2) toen het door den Keizer, hetzij in zijne hoedanigheid als Keizer, wijl Obbicht-Papenhoven eene Vrije Rijksheerlijkheid was, hetzij als hertog van Gelderland, wijl het *feitelijk*, schoon wederrechtelijk, toen als Geldersch werd beschouwd door de

---

(1) Vóór 1794 hoorde Posterholt onder de parochie Vlodrop en had dus denzelfden patroon.

(2) 14 Juni 1786 plechtig in bezit genomen namens de Staten-Generaal. (*Publications du Limbourg* XX, 348-354). In de middeleeuwen 2 heerlijkheden; in 1786 afzonderlijk in bezit genomen. Daarbij kwam het dorp Overbroeck. (*Publications* XX, 291).

Digitized by Google

regeering van het Oostenrijksch Overkwartier van Gelre, aan de Staten-Generaal werd afgestaan.

Lagere leenhoven.

Het leenhof van de heerlijkheid *St. Stevensweert.*

Appèl op het leenhof van het Staatsch Overkwartier, te Venlo?

(Jaarverslag over 1901 aan Z.Exc. den Min. van Binnenl. Zaken bl. 519 nº LXXIV.)

Laathoven.

† *Jacob Lensenleen* onder Walburgh te *Ohé-en-Laak.*

Leenhoven voor het geheel Staatsch Overkwartier.

Het hof van Gelre te Venlo, hierboven vermeld, voor het relief der landsheerlijke leenen en de processen daarover in 1e instantie alsook realisatiën van overdrachten enz. betreffende die leenen. Wellicht appelleerden al de lagere leenhoven van het Staatsch Overkwartier op dit hof.

PRUISISCH OVERKWARTIER VAN GELDER.

Elke schepenbank was 't ressort eener heerlijkheid sinds 1674.

1. AMBT KESSEL.

Schepenbank *Kessel* voor dat dorp (thans gemeente).

Vroeger appèl op Aken (*Publications* XXIV, 164).

Schepenbank *Helden* voor dat dorp en *Panningen* (thans gemeente Helden).

(Vóór den verkoop van Helden en Kessel als heerlijkheid door de Spaansche regeering in 1673, vormden zij samen één schepenbank).

Bij de schepenbank van Kessel gingen alle schepenbanken van het ambt Kessel in beleering. (*Publications* XVI, 83). Of dit nog geschiedde na de verpanding der dorpen Kessel, Helden, Venray, Blerick, Maasbree, Swolgen in 1673, Broekhuysenvorst en Wanssum in 1674, waardoor alle dorpen van het ambt Kessel tot heerlijkheid waren geworden, weet ik niet.

Schepenbank *Venray* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Venray).

Digitized by Google

De schepenbank *Oostrum* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Venray).

De schepenbank *Oirlo* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Venray).

De schepenbank *Grubbenvorst* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Grubbenvorst).

De schepenbank *Lottum* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Grubbenvorst).

De schepenbank *Wanssum* voor het dorp Wanssum (thans deel der gemeente Wanssum).

† De schepenbank *Geysteren* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Wanssum).

De schepenbank *Meerlo* voor de dorpen Meerlo en Tienray, (thans deel der gemeente Meerlo).

De schepenbank *Blitterswijk* voor het dorp Blitterswijk (thans deel der gemeente Meerlo).

De schepenbank *Swolgen* voor dat dorp (thans deel der gemeente Meerlo).

De schepenbank *Broeckhuysenvorst*, voor dat dorp (thans deel der gemeente Broeckhuysen).

(Swolgen met Broeckhuysenvorst vormden voor den verkoop van deze twee dorpen als heerlijkheden door de Spaansche regeering, resp. in 1673 en 1674 samen één schepenbank.

De schepenbank *Broeckhuysen* voor dat dorp (thans deel der gemeente Broeckhuysen).

De schepenbank *Oeijen* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Broeckhuysen).

De schepenbank *Horst* voor *dat* dorp (thans gemeente Horst).

De schepenbank *Sevenum* voor dat dorp, (thans gemeente).

Schepenbank *Maasbree*, voor dat dorp (thans deel der gemeente Maasbree).

Schepenbank *Blerick* voor dat dorp (thans deel van de gemeente Maasbree).

Schepenbank *Baarlo* voor dat dorp (thans deel der gemeente Maasbree).

Digitized by Google

2. BUITEN HET AMBT KESSEL.

† Schepenbank *Middelaar* voor dat dorp (thans deel der gemeente Mook-Middelaar).

† Schepenbank *Aefferden* voor dat dorp, (thans deel der gemeente Bergen).

Schepenbank *Well* voor de dorpen Well en Bergen (thans beide deelen der gemeente Bergen).

Schepenbank *Arcen* voor de dorpen Arcen en Lom (thans deelen der gemeente Arcen-en-Velden).

Schepenbank *Velden* voor dat dorp (thans deel der gemeente Arcen-en-Velden).

Het appèl der schepenbanken en lagere leenhoven was op het Hof van Gelder (Justiz collegium), ook leenhof, voor het Pruisisch Overkwartier te Geldern, opgericht krachtens art. IX van het tractaat van Utrecht van 2 April 1713.

Lagere leenhoven.

† Leenhof te *Horst* voor die heerlijkheid.

* Leenhof der heerlijkheid *Broeckhuysen* aldaar.

Leenhof der heerlijkheid *Meerlo* aldaar (o.a. voor de Geldersche leenen van Ewijck en Beuningen van het kwartier van Nijmegen). (1)

Idem van het adell. huis *Bree* (Maasbree).

Laathoven.

† Te *Afferden.*

* *Roffaertsleen* te *Baarlo.*

* Laathof van den *Borch* te Baarlo.

Laathof *de Steeg* te *Grubbenvorst.*

Cijnshof der heerlijkheid *Arcen* } ook voor
Cijnshof der heerlijkheid *Velden* } lijfsgewingoederen.

---

(1) Archief der heerlijkheid Meerlo. Van 1530 tot 1750 was dit leenhof, althans voor deze Geldersche leengoederen (korentienden) buiten werking gebleven en in 1750 wedren deze goederen weer verheven door Fred. Hendrik, baron van Wassenaer voor zijn vrouw baronesse van Wyhe.

Digitized by Google

VAN HET HERTOGDOM GULICK

bij de provincie Limburg.

Van de sinds de 16e of 17e eeuw gecombineerde ambten Born en Sittard:

Ambtsgericht voor de gecombineerde ambten Born en Sittard nl. het voormalig ambt Sittard met:

de stad Sittard (thans gemeente en de dorpen *Broeksittard* (gemeente), *Munstergeleen* (gemeente).

Verder behoorden onder het ambt Sittard de thans *Pruisische* dorpen *Wehr*, *Hillensbergh*, *Susterseel*, *Tudderen*.

En het voormalig ambt *Born*, met *Born*, *Buchten*, *Holtum*, eene heerl. zonder rechtspraak (thans gem. Born), * *Grevenbicht* (1) (thans gem.), het dorp *Gulikhoven* (thans deel der gem. Limbricht), *Urmond met Berg* (thans gemeente Urmond), de stad † *Susteren* (2) met het daar onder hoorend Dieteren, (thans gemeente Susteren). Appèl oorspr. op het hoofdgerecht te Gulick.

Voorheen was Sittard een hoofdgerecht voor appèl, doch op het eind der 18e eeuw had het alleen maar den titel van een hoofdgerecht, zonder beteekenis dan slechts die, welke aan den ouden toestand herinnerde. „Die Gerichte zu Sittart, zu Portz und zu Creutzberg, sind gäntzlich herunter gesetzt und in gemeinen Ammtsgerichte, die mit blosen bauerscheffen vorsehen sind, verwandelt worden, und ist als nur ein Nahm ohne Bedeutung, der von ihren alten Zustand zeuget, wenn sie sich noch haubtgerichte zu nennen pflegen." Crimineele rechtspraak had het niet en zelfs niet eens het onderzoek in crimineele zaken, die wel aan de hoofdgerechten te Gulick en Dusseldorf nog werd toevertrouwd, en zelden aan het gerecht te Düren. Hoewel men op Sittard, Portz en Creuzberg (beide

(1) Dat zeker van 1648-1656 een afzonderlijk schepengerecht had, blijkens charters in het Rijksarchief te Maastricht en zeker sinds den verkoop der heerlijkheid Grevenbicht aan baron Jan Arnold de Lerode (*Publications* XX 24, 456 en 467). Nog in 1602 appelleerde het op Aken (*Publications* XXIV, 164, 165).

(2) Dat zeker in 1396-1547 een afzonderlijk gerecht had. M. Jansen, Inventaris van het oud archief der gemeente Sittard, I, 34, 162.

Digitized by Google

laatste in het hertogd. Berg) appelleeren kon, was het bij menschen heugenis echter niet geschied. Zoo beschrijft het pastoor F. J. Page, een Duitscher, die omstreeks 1830 pastoor te Limbricht was, doch tusschen 1760—1798 zijn handschrift in de Duitsche taal vervaardigde, over den politieken, rechterlijken, geographischen en maatschappelijken toestand van de hertogdommen Gulick en Berg. (6e Absatz § 4). Sittard appelleerde vroeger op Aken (*Publications* XXIV, 164, 165, IX, 309). Over de combinatie der ambten Borne en Sittard het volgende: Reeds 1660 waren die ambten gecombineerd en eenvoudig ambt Born genoemd. (*De Maasgouw* 1879, bladz. 48, art. van M. Jansen, archivaris der gemeente Sittard). In 1754 was het in twee onderambten verdeeld: Born en Sittard. (De *Maasgouw* 1879, bladz. 112). Blijkens den „Kurpfälzischer Hofkalender" (blz. 250) van omstreeks 1775 (waarvan een gedeelte ontbreekt, o.a. ook de titel in het exempl. op het Rijksarchief in Limburg) was er voor de ambten Sittard, Millen und Born maar één ambtman, één Jurisdictions-Vogt, één Vogtsverwalter, doch twee rentmeesters, één te Sittard, voor de gecombineerde ambten Sittard en Born waarschijnlijk, en een voor het ambt Millen, verder 2 gerichtschrijvers, één te Sittard en één te Millen. Ook zijn in het Staatsarchief te Dusseldorf wel is waar van het ambtsgericht te Sittard over 1740—1766 afzonderlijke „Gerichtsprotokoll-bücher („Gedingen" oder Prozesakten") voor 't ambt Born, doch de transport-protokoll registers van 1675—1703 en 1776—1783 van 't gericht van Sittard afkomstig, die nog voorhanden zijn op het Staatsarchief te Dusseldorf, zijn voor de beide ambten. Verder vond ik er nog Gerichtsprotokolle des Gerichts Sittard 1668—1794, 2 banden en 3 „Fascikel" voor de beide ambten. Sinds Born met Holtum en Buchten, omstreeks het midden der 17e eeuw verkocht was aan Jan Arnold baron de Lerode, zal in ieder geval daar wel geen ambtsgericht meer geweest zijn en schoten er van 't oude ambt Born als onverpand maar over Berg en Urmond (thans een gemeente) en Guttikhoven, terwijl Grevenbicht zeker 1648—1654 een afzonderlijk gericht had, Susteren 1396—1547 (zie vorige bladz.) In 1709 is geen *verandering* geschied ten opzichte der combinatie

Digitized by Google

dier ambten. *Publications* XXXV, 90 duidt slechts op een *toestand*.

Van het ambt Bruggen:

Het dorp *Tegelen* met Steyl (thans gemeente) met schepenbank zeker in 1608—1619 en 1700. (1)

Van het ambt Wassenberg.

De dorpen *Melick-en-Herckenbosch* (thans gemeente Melick-en-Herkenbosch, die zeker nog in de 17e eeuw samen een afzonderlijke schepenbank hadden.

Van de heerlijkheid Ter Heyden (2)

Het dorp *Eygelshoven ressort eener laatbank.*

Appèl enz. onbekend. Niet afgeschafte Hoofdgerechten waren (18e eeuw) Dusseldorp, Gulick, Düren.

De schepenbank van de heerlijkheid Ter Heyden was gevestigd te Horbach (Rijn-Pruisen) (3) waar ook de voogdgedingen van Eygelshoven plaats vonden. (4)

De heerlijkheid Limbricht

(vóór ± 1700 Vrije Rijksheerlijkheid).

De schepenbank te Limbricht voor de dorpen Limbricht en Einighausen (thans deelen der gemeente Limbricht, waarbij ook Guttikhoven behoort). Het appèl was vroeger op Aken. (*Publications* XXIV, 165).

Er waren in het hertogdom Gulick twee soorten „Gerichtsstuben". Ieder ambtsgericht en iedere stad had 1° een *gericht*, waargenomen door voogd of schout en schepenen met den gerichtsschrijver, en 2° een *ambtsverhoor*, waarbij niemand tegenwoordig was als de Ambtman of zijn plaatsvervanger en de voogd of schout met den gerichtsschrijver.

(1) Grossen van 24/2 1608 en 17/2 1619 en 2 bladz. van een overdrachtregister (1700). Er waren 7 schepenen en de voogd van het ambt Bruggen vroeg vonnis aan en zat voor bij de willige justitie.

(2) Voor het overige bestaande uit de Pruisische dorpen: Richterich, Horbach, Rulbach, Bank, Steinstrass, Berensberg, Rumpen, Pannesheide, Klinkheide, Schützenheide en Kohlscheidt.

(3) en (4) De *Maasgouw* 1881, Nos. 156-158; Vooral. No. 157, bldz. 613.

Digitized by Google

Alle klachten over zaken „dingliche Klagen" genaamd, ook klachten wegens feitelijke beleedigingen, waarbij bloed was gestort (thätliche Beschimpfungen, dabei einer Blutreuszig worden ist) behoorden voor het *Gericht* en het *Ambtsverhoor* nam alleen kennis van persoonlijke strijdigheid en beleedigingen met woorden. (Page 7e Abs. § 1).

Het appèl van het hertogdom Gulick ging op de hoofdgerechten, waarschijnlijk zonder taxe van appellabiliteit. Van het hoofdgerecht ging het appèl op den Hofraad te Dusseldorf. Volgens edict van 31 Maart 1571 was de taxe 25 goudgulden en volgens edict van 17 Maart 1578 was de taxe 50 goudgulden. Daarna was appèl op den Geheimen Raad te Dusseldorf en van daar op het Rijks-Kamerger. (Pag. 6e Abs. § 3). De taxe van appellabiliteit voor dit laatste appèl was volgens Keizerlijk Privilegie van 1546 400 Rijnsche gulden (edict van 5 Juli 1561), volgens dergelijk Privilegie van 1566 600 goudgulden (edict van 31 Januari 1568) en eindelijk volgens Priv. van Karel VI in 1724 2500 goudgulden. (Page Ms. 6e Abs. § 1). Men kon ook rechtstreeks van den Hofraad op het Rijks-Kamergerecht appelleeren als de som 2500 goudguldens was. (Page Ms. 6e Abs. § 3). Van den Hofraad kon in één geval niet geappelleerd worden, n.l. als er een vonnis was uitgesproken over bezit van grond met voorbehoud van de „Suchungsklage" (?) (volgens het Priv. van Keizer Maximiliaan II d.d. 3 Januari 1576 aan hertog Willem van Gulick). (Zie Page 6e Abs. § 3). Vroeger was er te Dusseldorf behalve den *Hofraad* ook een *Hofgericht*, bij welk laatst de appellen van de *Gerichten* in de ambten, terwijl bij den Hofraad de appellen van de *Ambtsverhooren* gingen. Doch Keurvorst Karel Theodoor schafte dit Hofgericht in 1743 af .(Page Ms. 9 Abs. § 9).

Door appèl op het hof te Dusseldorf is vóór 1743 te verstaan het Hofgericht, daarna de Hofraad.

Het appèl op het Rijks-Kamergerecht hield in 1767 op. (Zie Maurenbrecher, Rhein-Reuss, Landrecht p. 31).

Lagere leenhoven.

† De mankamer te *Born*, voor het gecombineerd ambt Born.

† De mankamer te *Bruggen*, waaronder vermoedelijk Tegelen.

Digitized by Google

† De mankamer te *Wassenberg*, waaronder vermoedelijk Melick en Herckenbosch.

Het appèl ging op den Hofraad te Dusseldorf en daarna op het Rijks-Kamergerecht.

Over de Keurkeulsche mankamer, zie hiervoor onder Staatsch Valkenburg.

Laathoven.

† Te *Born*.

† Te *Gultikhoven* (onder de gemeente Limbricht).

† Te *Eygelshoven* (zie hiervoor onder het land van Terheyden).

Te *Dieteren* (onder de gemeente Susteren) het *laathof* van Dieteren.

Appèl was volgens Voetius in zijn *Hist. Juris civilis Juliacensium et Montensium* p. m. q. 3 sqq. N° 259 seqq., van eenige plaatsen op den landheer en zijn mankamer en van andere op de hoofdgerechten en van beide rechtstrecks op de hooge Rijksgerechten. Doch Page, die dit meedeelt, twijfelt er aan, omdat de heer dikwijls zelf partij was en omdat Keizer Maximiliaan II in zijn Priv. aan hertog Willem van Gulick 3 Jan. 1576 uitdrukkelijk bepaalde, dat men van mankamers en „Hoff-Gedingen" (laathofgerechten) eerst op den Hertog (1) en daarna op het Rijks-Kamergerecht moest appèlleeren. (Page 6e Abs. § 7).

VAN HET HERTOGDOM KLEEF.

Het landsheerlijk gerecht te Gennep, voor de stad Gennep (thans gemeente), de dorpen Ottersum (gemeente), Oeffelt (Noord-Brab. gemeente) en de buurt Nergena (2) (thans onder de Pruisische gemeente Hommersum). Het had reeds sinds de nieuwe inrichting der justitie in 1749 (3) — waarbij aan de lands-

(1) Van den landsheer, *kon* men appelleeren op den Hertog (Hofgericht) *volgens verordening* van 26/3 1558. *Gulich- und Bergische Rechts-Lehn.... ordnung* (bladz. 121). Dit alleen zegt Voetius, doch verviel bij priv. v. 1576.

(2) Dit blijkt uit een schrijven van den magistraat van Gennep aan de Krijgs- en Domeinenkamer te Kleef van 6 Februari 1754.

(3) Schrijven van den Regeeringsraad te Kleef van 6 April 1750 en antwoord van den magistraat van Gennep van 9 Mei 1750; schrijven van de Krijgs- en Domeinenkamer te Kleef van 25 Mei 1750 en antwoord van den magistraat van Gennep 16 Juni 1750.

Digitized by Google

heerlijke gerechten alle eigenlijke rechterlijke bevoegdheid ontnomen werd, althans in crimineele en civiele justitie en alleen nog maar bevoegdheid gelaten werd in strijdigheden over bouwzaken, en wat daarmede samenhing, nl. jus scuticandi (schutrecht?). het toezicht (schauen) in de „Feldmarck" (de buitenstreek der stad) en al wat met oeconomie en politie samenhing — geen crimineele en civiele rechtspraak meer uitgeoefend, behalve in de bovenvermelde gevallen.

De heerlijke gerechten
te *Heijen* voor dit dorp (thans deel der gemeente Bergen),
† te *Mook* (heerlijkheid Mook en Kessel a. d. Niers) (thans deel der gemeente Mook-Middelaar).
Siebengewald, bij het stellen der grenspalen, ingevolge grenstractaat van 26 Juni 1815 bij Nederland gevoegd, behoorde tot de heerlijkheid Weeze (thans Pruissen), met schepenbank.

Het appèl ging in 1e instantie op de hoofdbank, dus na 1749 voor Gennep het landsgericht te Cleef, daarna op het Hofgericht (de Kanselarij) te Cleef en eindelijk op het Rijkskamergericht. Vóór 1602 ging 't appèl van Gennep in 1e instantie op Aken. (*Publ.* IX, 301).

Laatbanken
† van *Holtmühlen* te Tegelen. Appèl?

VRIJE RIJKSHEERLIJKHEDEN.
(Voor de taxe van appèllabiliteit zie hiervoor onder Loon).

1. *De Vrije Rijksheerlijkheid Breust* van het kapittel van St. Maarten te Luik. (De Rijks-onmiddelbaarheid werd betwist door den Prins-Bisschop van Luik).
Schepenbank te *Breust* voor dat dorp (deel der gemeente Eysden). Appèl op de schepenbank van Luik, dan op den geheimen Raad van den Prins-bisschop en daarna op het Rijkskamergerecht (taxe zie onder Loon). (1)

Laathof (van *St. Geertruid*?) onder Breust.

---

(1) Over 't appèl zie o. a. Res. St. Gen. van 14/11 1701.

Digitized by Google

2. *De vrije Rijksheerlijkheid Gronsveld.*

De schepenbank *Gronsveld* voor dat dorp (thans deel der gemeente Gronsveld). (1)

De schepenbank *Heughem* voor dat dorp (thans deel der gemeente Gronsveld).

Het leengericht of mankamer te *Gronsveld*. Het hooger beroep van al deze eerst op de schepenbank te Aken (2) daarna op het Rijks-Kamergerecht. (Zie taxe onder Loon).

3. *De Vrije Rijksheerlijkheid Eckelrade.*

Thans gehucht der gemeente St. Geertruid. (Niet te verwarren met het deel van Eckelrade, dat een ged. eener schepenbank was der Vrije Rijksheerlijkheid Gronsveld). (Zie hiervoor).

Of er eene † schepenbank was, is onbekend, waarschijnlijk wel.

4. *Uit de vrije Rijksheerlijkheid Kessenich:*

(Hiervan beweerde de Keizer, *als hertog van Gelder*, tegen het einde der 18e eeuw, dat zij tot Gelderland behoorde). (3)

† Schepenbank te *Hunsel*, voor dat dorp, (thans deel der gemeente Hunsel, bestaande uit Hunsel en Elle).

Het dorp Hunsel had aanvankelijk slechts één schepenbank en één leengerecht met Kessenich samen. Ten gevolge van de verdeeling dezer heerlijkheid op den 1 Juli 1653 kreeg ieder dier 2 plaatsen een schepenbank en leenhof. 27 Aug. 1711 hield dit op ten gevolge der hereeniging van de beide deelen.

Lagere leenhoven. (Zie boven).

Het appèl van de schepenbank, tevens leenhof, ging op Aken (4) en daarna op het Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon). Later schijnt daarvoor in de plaats te zijn gekomen het appèl op het hof van Gelder te Roermond.

---

(1) Hieronder ook een deel van Eckelrade en Hontem.

(2) *Publications de Limbourg* XXIV, 164, 165.

(3) Bij afwijzing van een verzoek der dorpen Kessenich en Hunsel in 1784 om van het Hof van Gelderland ontslagen te worden.

(4) *Publications* XXIV, 164, 165.

Digitized by Google

5. *Vrije Rijksheerlijkheid Mesch*, behoorend aan het *Munster* van O. L. Vr. te Aken.

Schepenbank *Mesch*, voor het dorp van dien naam, (thans gemeente).

Appèl op Aken (1) en daarna op 't Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon). De voogd van Valkenburg hield er jaarlijks drie voogdgedingen. (Pélerin, *Annales de la soc. hist. et archéol. à Maestr.* I, 60).

Er was te *Mesch* ook een leenhof.

6. *Vrije Rijksheerlijkheid Rijckholt.*

Schepenbank *Rijckholt*, voor dit dorp, (thans gemeente), met voogdgedingen.

Appèl op Aken (1), daarna op het Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon).

Lagere Leengerechten.

† Te *Rijckholt.*

7. *De Vrije Rijksheerlijkheid Stein.*

(De Rijks onmiddelbaarheid werd betwist door de Staten-Generaal) (zie res. der St.-Gen., 22 Aug. 1741).

Schepenbank *Stein*, voor dat dorp, (thans gemeente).

Appèl op Aken (2) (*Publications de Limb.* XXIV, 164—165) daarna op het Rijks-Kamergerecht. (Arch. Wetzlar, inv. a'B. 24 M. 13, vonnissen van 1627 en 1703). (Taxe zie onder Loon).

Leenhoven.

Te *Stein*, met appèl op het Rijks-Kamergerecht. (Inv. arch. Wetzlar I a M. 13, vonnis van 1703). (3)

8. *Vrije Rijksstift Thorn.*

1. Schepenbank *Thorn*, voor de dorpen (thans gemeenten)

---

(1) *Publications* XXIV, 164, 165.

(2) Het appèl op Aken. Zie hierover proces tusschen den Heer van Stein als eischer en de Schepenbank van Aken als gedaagde, in eerste instantie voor het Rijks-Kamergerecht te Wetzlar in 1746 (Inv. arch. Wetzlar Ia, K. 12).

(3) In 't Rijks-Archief in Limburg is een register van het Laathof te Stein, waarschijnlijk 't zelfde als 't Leenhof.

Digitized by Google

Thorn, *Ittervoort*, *Stramproy* en het dorp *Elle* en 't gehucht *Haler*, beide laatste thans deelen der gemeente Hunsel.

Oorspronkelijk bestond de schepenbank van Thorn uit zeven schepenen met meier en schout, deze laatste namens den voogd, en had crimineele, correctioneele en civiele rechtspraak met de willige justitie (overdrachten enz.) In 1784 werd de rechtspraak gansch veranderd en een enkele rechter met den titel van opperrechter aangesteld voor het civiele, terwijl, de schepenbank op 6 schepenen werd teruggebracht, die alleen als raad bij crimineele processen fungeerde. De willige justitie bleef aan de schepenen, naar ik meen.

De functie van meier en scholtis hielden toen op. (*Maasgouw*, 1880, p. 270).

2. Schepenbank *Grathem*, voor de dorpen (thans gemeenten) 1e *Grathem* (nog zonder de bijgevoegde gehuchten Kelpen en Oler) en 2e *Baexem*.

Het appèl van Grathem was op Thorn en daarna evenals de bank van Thorn zelf voor 1715 op de schepenbank van Echt en verder op het Hof van Gelder te Roermond (vóór de oprichting van het hof of op de schepenbank te Roermond) of wel op Aken (*Publications de Limb.*, XXIV, 164) en daarna op het Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon). Omstreeks 1690 ontstond er moeilijkheid omtrent dit appèl en om daar een eind aan te maken werd, bij art. 18 van het Barrière-tractaat van 15 Nov. 1715, dit appèl opgeheven en behield de Keizer zich het recht voor om een ander gerecht aan te wijzen. Dit deed hij 8 April 1718 door bevel om te appèlleeren op de Abdis en haar kanselarij, van daar, als de som volgens het laatste Reichs-Abscheidt appèllabel was of de zaak volgens de Rijksconstitutiën daartoe gekwalificeerd, op geen ander college dan op de Hooge Rijksgerechten, n.l. de keizerlijke Rijks-hofraad of het Rijks-kamergerecht. De Abdis regelde 12 Oct. 1723 nader de wijze van appèl. (Decreet v. 7 Dec. 1766, vooraan in het register van den appèlraad).

Leenhoven.

Er was een leenhof, met appèl, op 't Rijkskamergerecht.

Digitized by Google

Laathoven.

Laathof van het kapittel, dat de grondheerlijkheid had over het stift.

† *Officiaal.*

Dit vorstendom had ook sinds 1776 zijn officiaal. (Zie Inv. der archieven der abdij Thorn II, 377—378).

[Neeroeteren stond in geen verband met het stift Thorn, maar de Abdis en de Prins-Bisschop van Luik hadden er het condominium en waren persoonlijk en afzonderlijk souverein, gelijk de Bisschop van Luik ook graaf van Loon was, enz. (1)

9. *De Vrije Rijksheerlijkheid Wittem.* (2).

Schepenbank te *Mechelen* voor dat dorp (thans gemeente Wittem).

Schepenbank *Epen* voor dat dorp (thans gemeente Wittem).

Leenhoven.

? Leen- en laatgerecht van den heer te Wittem.

Laathoven.

† Laathof der *Maltheezer orde te Mechelen.*

Laathof de *Rosmühlen.*

Appèl voor al dezen op commissaris van den heer, daarna op 't Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon).

10. *Vrije Rijksheerlijkheid Eys.*

Schepenbank *Eys* voor het dorp Eys (thans deel der gemeente Wittem). Appèl op Aken (3) en daarna waarschijnlijk op het Rijks-kamergerecht. (Taxe zie onder Loon).

11. *Vrije Rijksheerlijkheid Slenaken.*

De schepenbank *Slenaken* voor dit dorp (thans gemeente

---

(1) Zij benoemden er volgens het akkoord van 1 Juni 1573 elk een commissaris-deciseur). *Inv. Arch. Thorn* II, 421 en 423.

(2) van Wittem (welke schepenbank wordt niet vermeld) was vóór 1602 appèl op Aken (*Publications* IX, 310) — Appèl op den Commiss. Inv. Wetzlar la D 3 1716. Zie volg. blz.

(3) *Publications* XXIV, 164.

Digitized by Google

Slenaken). Appèl op Aken en daarna op het Rijks-kamergerecht (1).

Er was een lager leenhof.

12. *Vrije Rijksheerlijkheid Wijlre.*

De schepenbank *Wijlre* voor dit dorp (thans gemeente). Met appèl op Aken (2), daarna op het Rijks-kamergerecht.

[13. *Vrije Rijksheerlijkheid Terblijt.* Zie hiervoor onder Staats-Valkenburg.].

Schepenbank te *Terblijt* voor dit dorp (thans deel der gemeente Berg-en-Terblijt).

Appèl op Aken (3), daarna op het Rijks-kamergerecht waarschijnlijk.

14. *Vrije Rijksheerlijkheid Cartils* (buurtschap der tegenwoordige gemeente Wijlre).

Of er te † Cartils een schepenbank was, is onbekend. (4)

Lagere leenhoven.

† Er was een leenhof. (5)

15. *Vrije Rijksheerlijkheid* (?) *Wynantsrade.*

Zie hiervoor onder Oostenrijksch Valkenburg. Dat het een Vrije Rijksheerlijkheid geweest is, is wel waarschijnlijk.

16—17—18. *Het partimonium van St. Lambertus*, (behoorende aan de Kathedraal te Luik). (Taxe onder Loon).

16. *Vrije Rijksheerlijkheid Heel*, (verpand aan den baron de Horion vóór 1628). (6)

---

(1) Inv. Archief Wetzlar Ia, H. 16, K. 21. beroep van vonnissen van 1527. (Taxe onder Loon).

(2) *Publications* XXIV, 164, 165. (Taxe onder Loon).

(3) *Publications* XXIV, 163, 165.

(4) Ik zag nooit een enkel document dier bank of daarvan uitgegaan. Volgens *J. Kuyper*, gem. atlas, hoort een deel der buurtschap C. tot de gem. Wittem.

(5) Vermeld bij *E. Slanghen*. Het markgraafschap Hoensbroeck bldz. 185.

(6) Akte van 10 Oct. 1628, overeenkomst tusschen Roggel, Haelen, Heythuyzen en Meyel, in Ms. Heldense (op het raadhuis te Helden).

Digitized by Google

Schepenbank te *Heel*, voor het dorp, (zooals de gemeente zich bevond tot de bijvoeging van Poll en Panheel, bij Kon. Besl. van 14 Febr. 1818) (1). Appèl op Neeritter, (2) daarna revisie op de schepenbank van Luik, alwaar men ook ter beleering ging met toestemming des Domkapittels van Luik (3) en daarna op den Gewonen Raad des Bisschops en eindelijk op het Rijks-Kamergerecht. Er is ook op Wessem en in 2e instantie op Aken en daarna op het Rijks-Kamergerecht geappelleerd. (4)

17. *Vrije Rijksheerlijkheid Poll-en-Panheel*, verpand reeds in de 15e eeuw.

Schepenbank te *Poll-en-Panheel voor* het dorp Poll-en-Panheel. Zie No 16.

Appèl op Wessem en daarna op het Rijks-Kamergerecht. (5)

Laathoven.

Laathof *de Pas van den aalmoezenier van het Kapittel van St. Servaas te Maastricht.*

18. *Vrije Rijksheerlijkheid Neeritter.*

De schepenbank *Neeritter* voor dat dorp (thans gemeente). Volgens uitspraak van Dirk van Wickenrade, proost van St. Salvator te Utrecht, tusschen het Dom-Kapittel te Luik en den voogd Willem van Horne en Altena, van 4 April 1279 werden halszaken uitgesproken op manis van den meier (den schout), door de schepenen van Neeritter zelf, in bijzijn van die van Thorn en Kessenich en den voogd van Neeritter. (6)

---

(1) Administratief Memoriaal van Limburg 1818 No 28 bis. Bij Koninkl. Besluit van 29 Juli 1818 No 78 werd Poll van de gemeente Heel en Panheel gescheiden en bij Wessem gevoegd.

(2) Blijkt uit de Gedingenregisters van Neeritter o. a. van 8 Januari 1784 art. 6 en *Publications* IV, 252 en 295.

(3) *Publications* IV, 252 en 295.

(4) Het appèl op dit laatste blijkt uit *Jamez, Etat et nature des Terres et pays de Weert en forme de déduction de droit, par Charles Louis Antoine d'Alsace, comte de Boussu, prince de Chimay, contre Ulrich, comte de Frézin-d'Arberg en qualité que suppliant.* Gedrukt kl. fol. 11, 40, 140, 150.

(5) Voorbeelden daarvan op 1535 en 1561 Inv. Arch. Wetzlar I a, M. 15 en II, 29 en Jamez 11, 40, 149, 159.

(6) *Publications* IV, 236 en tekst 344.

Digitized by Google

Appèl op de schepenbank te Luik, daarna op den Gewonen Raad van den Bisschop en eindelijk op het Rijks-Kamergerecht. (1)

Er was een Vroenhof en voogdgedingen.

[Rimburg was tot 1543 eene Vrije Rijksheerlijkheid, (zie *Publications*, XLVII, 49).

(1) *Bulletin de la Commission Royale de Belgique*, V, 34.

Digitized by Google

BIJVOEGSELS.

Blz. 9. Door den Koning van Pruissen, als hertog van Gelder, werd reeds bij rescript van 3 Juli 1727 verordend, dat boven de confirmatie van interlocutoire vonnissen tot tortuur, lijfstraf of verbanning, ook door het Souverein Hof van Gelder zou verzocht en uitgebracht worden confirmatie van de vonnissen, waarbij levensstraf wordt erkend. (Archief der heerlijkheid Meerlo, Fasc. VI, N° 4).

Blz. 30. Wat de officialiteit betreft het volgende: Behalve de officiaal des Bisschops te Luik, die ook voor het graafschap Loon was aangesteld, daar dit onder het zelfde bisdom behoorde, had elk Aartsdiaken zijn officiaal te Luik en fungeerde voor dit graafschap de officiaal van de Aartsdiakens van Kempenland en Hespengouw, onder welke beide Aartsdiakens het graafschap behoorde.

Bij blz. 33 en 35. Van Spaubeek in de bank Geleen was bij het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 het gehucht de Bies afgenomen en aan de Staten-Gen. toegekend, die het bij Schimmert hebben gevoegd.

Bij bldz. 34. Dat Vaesrade een leenhof had, vindt men bij *E. Slanghen*. Het markgraafschap Hoensbroeck, 215-216.

De voogd van het land van Valkenburg hield er ook voogdgedingen. (*Publications* XXXV, 378).

Bij blz. 35. Onder de schepenbank Eysden behoorde ook St. Geertruid, dat thans met een deel van Breust en het gebied der voorm. *Vrije Rijksheerlijkheid* Eckelrade de gemeente St. Geertruid uitmaakt, welke gem. bij Kon. Besl. van 6 Maart 1818 is gevormd.

Bij blz. 42—43. Er zijn van de schepenbanken Gulpen en Margraten en de laatbank Nieuburg ook gezamenlijke overdrachtsregisters.

Blz. 47. Posterholt hoorde onder het oud regiem kerkelijk onder Vlodrop, doch had een kapel toegewijd aan den H. Mathias, ap., thans parochiekerk, zoodat ten tijde der schepenbanken, Posterholt St. Martinus tot patroon had.

Blz. 57. Over het betwisten van de Rijksonmiddelbaarheid van Breust door den Bisschop van Luik, zie adviesen en missiven v. d. Raad van Brab. te 's Hage, 7 Dec. 1708 I, 199.

Digitized by Google

Blz. 8. Wij vermelden het getal schepenbanken zooals het in 1794 was; te voren, in de 16e eeuw bijv., waren te Meerlo 7 schepenen.

Blz. 23. Vóór 1615 was te Maastricht een sendgerecht, een soort kerkelijk voogdgeding, voorgezeten door den Aartsdiaken van Hesbaye, met de pastoors der stad als assessoren. Volgens het charter van 1132 van Keizer Lotharius daagden de pastoors van St. Servaas en van O. L. Vrouw, elk zijn parochieanen ter vierschaar en verbeterden hun overtredingen. Dit gerecht werd jaarlijks gehouden op de 3 Zondagen na Laetare in de Vasten, volgens de regeling door den Bisschop van Luik, Jan van Beieren, in 1407, door den landdeken van het concilie (dekenaat) van Maastricht als voorzitter en de schepenen der stad als bijzitters. In 1615 werd in eene conferentie van afgevaardigden der Spaansche Regeering te Brussel en van den Bisschop van Luik het sendgerecht door een officialaat vervangen.

Blz. 39—41. Het leenhof van het land van Daelhem voor het partage-tractaat van 26 Dec. 1661 tusschen Spanje en de Staten-Gen. was te Daelhem en ook voor het *Staatsch* ged. tot aan het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785. Daarna bij res. der Staten-Gen. van 26 Jan. 1789 (zie blz. 40) te Gulpen. Reformatie was bij den Raad van Brabant, tot aan het partage-tractaat bij dien te Brussel, daarna voor Staatsch Daelhem bij dien te 's-Gravenhage. Waar van het partage-tractaat tot aan het tractaat van Fontainebleau het appèl voor Spaansch-Oostenr. Daelhem was, heb ik niet kunnen achterhalen.

Blz. 61. Een Vroenhof is een hoeve op het goed van den heer, met deze goederen aan landlieden verpacht of door een villicus ontgind.

Bij blz. 32, noot 2. Bij ordonnantie van 30 Juli 1789 werd tevens (art. 31) het leenhof vereenigd met het toen opgericht souverein Hof en moesten de raadsheeren om over leenzaken te kunnen oordeelen, volgens art. 31, leenmannen zijn.

Bij blz. 34, 40, 43 en 46. Er was ook te Brussel een chambre suprême voor de provinciën Brabant, Limburg en de Landen van Overmaas, en een voor de provinciën Luxemburg, Gelder, Vlaanderen, Henegouwen, Namen en Mechelen, kennis nemend in hoogste ressort van zaken van domeinen en in- en uitgaande rechten en andere dergelijke, een rechter (met griffier) daarover in 1e instantie rechtsprekend o. a. te Herve, aangesteld in 1675, (Limburg en Landen van Overmaas) en te Roermond voor 't Oostenrijksch Overkwartier van Gelderl. (zie Calendrier de la Cour, Bruxelles, 1780—1794 en le Grand Calendrier de Herve van 1792, blz. 157).

Digitized by Google

Plaats- en zaaknamen.

Verklaring der afkortingen en aanduidingen:

s = schepenbank; lnhf = leenhof; lthf = laathof.

De Belgische plaatsen zijn gespatieerd, de Duitsche cursief gedrukt.

Afferden, s. 51.
Afferden, lthf. 51.
Aken appèl voor thans Limb. plaatsen 13, 18, 22, 24, 25, 31, 36, 37, 44, 45, 49, 53, 57. 58, 59, 60, 61, 62.
Aldenhoven (Heythuisen), lthf. 32.
Amby, 35.
Antoniusbank St. (voorheen Bemelen, thans deels Cadier en Keer, deels Heer), 38, 41.
Arcen, s. 51.
Arcen, cijnshof, 51.
Arcen-en-Velden, 51.
Arnhem, arrond.-rechtb. 5
Arnhem, lnhf. en hof van appèl voor 't Overkwartier v. Gelderland vóór 1580 en 1632—'37. 44.
Asenray (Maasniel), 46.
Asselt (Swalmen), 45.
Asselt lthf. aldaar, 45.
Augsburg, appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.

Baarlo, s. 50, zie de Borch en Roffaertsleen.
Baexem, 60.
Banholt (Mheer), 40.
Banhof (Mheer), lthf. 40.
Bank, 54.
Banken van St. Servaas, 14, 22-25 (in Ned. Limb.: Heer-en-Keer, Berg en Tweebergen, in België: Mechelen, Sepperen, Grootloon, Koninxheim, Sluysen, Vleytingen, Bernau.)
Beegden, s. 31.
Beek, s. 33—35, 38.
Besel, s. 5, 47. Zie Nieuwenbroeck.
Belfeld, s. 47.
Bemelen, s. 34, 36, 38, 41.
Bentheim (graafschap), 48.
Berensberg, 54.
België, 6, 30—32.
Berg, hertogdom Rijn-Pruissen, 53.
Berg (Berg-Terblijt), s. 24, 25, 36.
Berg (Urmond), 52.
Bernau, s. 25.
Beuningen (Gelderland), 51.
Bies (de) onder Spaubeek, na 1785 onder Schimmert), 65.
Bingelrade, 32.

Digitized by Google

Bisschops-Commel of Commer (Maastricht), 15, 22.
Blerick, s. 49, 50.
Blitterswijk, s. 50.
Bocholtz (Simpelveld), 42.
„ lthf., 42.
Bolsbeek, zie Bombay.
Bombay, 41.
Bonn, appèl voor de Keur-Keulsche mankamer te Heerlen, 38.
Borch de (te Baarlo), lthf. 51.
Borgharen, s. 35.
Born ambt, 52—54.
Born lnhf. v h.. ambt, 55.
Born heerl., 52.
Born dorp, thans gem., 52.
Boxmeer (N. Brab.), 5.
Bree, zie Maasbree.
Breust, Vrije Rijksh., 57, 65.
Breust s. 57. Zie lthf. van St. Geertruid (?)
Broeckhuysen, s. 50.
Broeckhuysen, lnhf. 51.
Broeckhuysenvorst, s. 9, 49, 50.
Broeksittard, 6, 52.
Bruggen, ambt, 54.
Bruggen, lnhf., aldaar v. thans Limb. plaatsen, 55.
Brunssum, s. 33. Zie Rozengaarde, lthf.
Brussel, 10, 19, 22, 33.
Brussel, Raad v. Brab. en lnhf. v. thans Limb. plaatsen, 19, 22, 32, 33, 38, 40, 66. Twee hoven van dom. douanen, 66.
Buchten (Born), 6, 52.
Buggenum, s. 31.
Buiten-Bilsen of Buitenbank van Bilsen, appèl voor thans Limb. plaatsen? 30.
Bunde, s. 35, 36, 38.
Burtscheid Abdis te, (haar lthf. te Vylen), 43.

Cadier, s. 40, 41.
Cadier-en-Keer, 37, 40, 41.
Caerfeld (Gulpen), lthf. 43.
Cleve, hertogd. 56—57.
Cleve stad, landsgerecht, 57. Aldaar appèl voor thans Limb. plaatsen, 57.
Cleve, Hofgericht (Kanselarij), appèl voor thans Limb. plaatsen, 57.
Commel of Commer, zie Bisschops- en Proosten-Commel.
Commissarissen-deciseurs, zie Maastricht.
Commissarissen-instructeurs, zie Maastricht.
Crawinckel (Geleen), lthf. 34.
Creutzberg, 52.
Curange, zie Curingen.
Curingen, lnhf en hof van appèl te Hasselt, voor thans Limb. plaatsen, 30, 31.

Daelenbroeck, heerlijkheid, 46.
Daelhem, Spaansch-Oostenrijksch, 39, 40.
Daelhem, Staatsch, 40.
Daelhem, stad, appèl voor thans Limb. plaatsen, 41.
Daelhem, lnhf. 66.
Dieteren (Susteren), lthf. 56.
Doenrade (Oirsbeek), lthf. 34.
Dorpen v. St. Servaas, zie Banken v. St. Servaas.
Duitschland, 6.
Duren, s. 52.
Dusseldorf, Hofraad, 55.
Dusseldorf, Hofgericht, 55.
Dusseldorf, Geheime Raad, 55 (appellen voor thans Limb. plaatsen).

Digitized by Google

Echt, s. 8, 47.
Eckelrade, Vrije Rijksh. met s. 58.
Eckelrade (deel van Gronsveld) 58.
Eygelshoven, lthf., 54, 56.
Eynighausen (Limbricht) 54.
Eys, Vrije Rijksheerlijkheid met s., 61.
Eysden, s. 35.
Elle (Hunsel) 60.
Ellicht (Vleytingen 25.
Elsloo, s. 36.
Elsloo, lthf. 37.
Elmpt, 45, 47.
Epen (Wittem), s. 61.
Ehrenstein (Kerkrade), lthf. 42.
Eslingen, appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.
Etsenraede of de Tomme (Jabeek), lthf. 34.
Eynrade (Holzet), lnhf. 43.
Eupen, zie *Néau*.
Ewijk (Gelderland), 51.

Fontainebleau, (Frankrijk), tractaat van, 36, 37, 40, 48. 65, 66.
Frankfort a. d. M., appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.

Geysteren, s. 50.
Geystingen, s. 31.
Gelder, zie Overkwartier van
Geldern, stad, met s. 44.
Geldern, Hof of Justiz-Collegium en leenhof aldaar, 51.
Geleen, s. 33, 65.
Geleen, zie Krawinckel, lthf.
Gennep, s. 56, 57.
Geulle (Geul), s. 35, 36.
Grathem, s. 60.
's-Gravenhage, Raad en Leenhof van Brab. en de landen van Overmaas, 34, 38, 40, 43, 66.
's-Gravenvoeren, appèl v. thans Limb. plaatsen, 30.
Grevenbicht, s. 52.
Grimby (Mechelen), 25.
Gronsveld, Vrije Rijksheerl. 58.
Gronsveld, dorp, met s. 58.
Gronsveld, lnhf. van 't Graafschap, 58.
Grootloon, 25.
Grubbenvorst, s. 50, zie Steegh de, lthf.
Gulick, hertogdom, 9.
Gulick, stad, met appèl (van thans Limb. plaatsen?), 52.
Gulpen, s. 40, 41, 43.
Gulpen, Hoofdgerecht voor 't land van Staatsch 's Hertogenrade, zie onder Maastricht, zie Caersfeld lthf. en Neuburg lthf.
Guttikhoven (Limbricht), 52.

Haelen, s. 31.
Hasselt, zie Curingen, 30.
Heel, Vrije Rijksheerl. 62.
Heel, s. 63.
Heel-en-Panheel, 63.
Heer 24, 37, 40, 41.
Heer-en-Keer, s. 24, 25, 37.
Heerlen, s. 33, 35, zie Keur-Keulsche mankamer lnhf., zie Ursfeld lthf., zie Wyer lthf.
Hees, 25.
Heyen, s. 57.
Heyenhoven (Schinveld), lthf. 34.
Heythuisen, s. 31, zie ook Aldenhoven lthf.
Helden, s. 49.
Helmond (N. Brab.), 5.

Digitized by Google

Herckenbosch, zie Melick.
Herckenbroeck (Oud-Valkenburg), lthf. 38.
Herten, s. 46.
's-Hertogenbosch (N. Br.), 5.
's-Hertogenrade, land van Spaansch Oostenrijksch, 42.
's-Hertogenrade, land van Staatsch, 42, 43.
's-Hertogenrade, stad, appèl en lnhf. voor thans Limb. plaatsen, 42.
Hesbaye (Hespengouw) Aartsdiakonaat van 't bisdom Luik, 15, 19, 23, 24, 66, zie Maastricht: Officiaal van dit aartsdiakonaat.
Hespengouw, zie Hesbaye.
Heukelom (Vroenhoven), 21.
Hoembergh of over die Brugge (Roermond), lthf. 45.
Hoensbroeck, s. 33.
Hoensbroeck, lnhf. van het markiezaat Hoensbroeck, 34.
Hoensbroeck, lnhf. van Oostenrijksch-Valkenburg, aldaar, 32.
Holtum (Born), 6, 52.
Holzet (Vaals), 43, zie ook Eynrade lthf.
Hontem (Gronsveld), 58.
Horbach, s. voor Eygelshoven, 54.
Horn, graafschap met lnhf. te Horn, 31.
Horn, dorp, met s. 31.
Horst, s. 50.
Horst, lnhf. voor de heerlijkheid, 51.
Houthem, s. 35.
Hulsberg, 35.
Hunsel, s. 58.
Hunsel, lnhf. 58.
Hunsel, gem. 60.
Itteren, s. 35.
Ittervoort, 60, 66.

Jabeek, 33, zie ook lthf. van Etsenraede of de Tomme.
Jacob Lensenleen (Ohé en-Laak), lthf. van 't huis Walborg, 49.
Jan Rutten-leen, of Jan Coulen, of Leinrou-leen (onder Weert), lthf. 46.
Jeker, riv. in Limburg, 15.
Joost St., (Roosteren), lthf. 48.

Keer, van St. Servaas Kap., 24, 25, 37.
Keer (Daelhemsch), zie Cadier.
Kelpen, vroeger bij Wessem, thans bij Grathem, 60.
Kerkrade, s. 42.
zie Ehrenstein, lthf.
Kessel, ambt, 49—50.
Kessel, s. 49.
Kessenich, Vrije Rijksheerlijkheid, 58 met leenhof te Kessenich, 58.
Kessenich, dorp, s. 58.
Keurkeulsche mankamer te Heerlen, lnhf. 37, 38.
Klimmen, s. 34, 35, 38.
Kohlscheidt, 54.
Klinkheide, 54.
Koninxheim, 25.

Lafeld (Vleytingen), 25.
Leinrou-leen, lthf., zie Jan Rutten-leen.
Leeuwen onder de voogdij Roermond, 45.
Leeuwen onder Maasniel, 46.
Lerop (thans gehucht van St. Odiliënberg), 45.
Limbricht, Vrije Rijksheerl., later Guliksch, 54.

Digitized by Google

Limbricht, dorp met s. voor Limbricht en Eynichhausen, 54.
Limburg, het oude hertogdom, 8, 32.
Limburg hoofdstad daarvan, appèl en rech. 8, 32, 66.
Limburg, tegenw. Belgische prov. 31.
Linne, s. 8, 47.
Limmel (Meerssen), 35.
Lom (Arcen) 51.
Loon (Graafschap) 29—32.
Loon, officiaal, 65.
Lottum, 50.
Luik, Belg. prov., 41.
Luik, stad, appèl voor thans Limb. plaatsen.
De schepenbank, 19, 26.
De Gewone Raad des Bisschops, 19, 26—28.
De Geheime Raad, 26, 29, 30, 31.
De bisschoppelijke officiaal 28, 30, 31.
De officiaal van het aartsdiakonaat v. Hesbaye te Luik, zie onder Hesbaye.
Het feodaal hof, 28.
Het allodiaal hof, 26.
Luxemburg, hertogdom, 10.
Luxemburg, hoofdstad daarvan, 10.

Maas, de, 14.
Maasbracht, s. 8, 47.
Maasbree, s. 49, 50.
Maasbree, lnhf., 51.
Maasniel, s. 46.
Maastricht, 4—25, 40.
Luiksch hooggerecht, 15, 16, 18, 22.
Brabantsch hooggerecht, 15, 16, 18, 19, 22.
Laag gerecht, 19, 20, 22.
Kamerhof van O. L. Vr. kap., 13, 19, 20, 21.
Kamerhof van St. Servaaskap. of der Proosdij van St. Servaas, 14, 19, 22.
Leenhof van dit kap., 22.
Commissie voor militairen en burgers over huishuur, 21.
De Vroenhof, 21.
Bisschops-Commel, zie ald.
Proosten-Commel, zie aldaar
Commissarissen - deciseurs, 16, 18, 21—25.
Commissarissen - instructeurs, 16, 18, 21.
Officiaal, zie Hesbaye, 19, 23, 24.
Sendgerecht, 66.
Bevoegdheid van het Hooggerecht van St. Pieter, 15, 22, zie St. Pieter.
Zie ook Tweebergen s.
Algemeen college voor de 11 banken van St. Servaas, 25.
Hoofdgerecht v. Staatsch 's-Hertogenrade te Maastricht, 40, 42.
Kapittel v. O. L. Vr., 18, 19.
Kapittel v. St. Servaas, 14, 18, 19.
Laathof v. h. Kap. van O. L. Vrouw te Geleen, 34.
Laathof v. h. Kap. van St. Servaas te Nederweert en Weert, 46.
Laathof van den Aalmoezenier van dit kapittel te Poll en Panheel, 63.

Straten en plaatsen:
St. Antoniuseiland, 14.
Begijnenstraat, 15.
Bouillonstraat, 14.
Brusselschestraat, 14.

Digitized by Google

Capucijnenstraat, 14.
Hoog-Frankrijk, 14.
Klooster- of Claustrale singel, 14, 22.
Steenstraat, 14.
Vrijthof, 14.
Kerken:
St. Martinus te Wijk, 24.
O. L. Vrouwekerk, 24, 66.
St. Servaas, 66.
Margraten, s. 43.
Mark, graafschap in Rijn-Pruisen, 9.
Mechelen (Wittem), s. 61.
Mechelen, lnhf. voor 't Graafschap Wittem, 61.
Mechelen, lthf. der Malteezer orde, 61, zie ook Rosmühlen, lthf.
Mechelen a. d. Maas, s. 25.
Meerlo, s. 50.
Meerlo, lnhf. 51.
Meerssen, s. 34, 35.
Meerssen, lthf. 38.
Melick, zie Melick-Herkenbosch.
Melick-Herkenbosch, s. 54.
Merkelbeek, 32.
Merum (Herten), 46.
Mesch, Vrije Rijksheerl. met s. en lnhf. 59.
Mheer, s. 39.
Middelaar, s. 51.
Millen, ambt, 53.
Millen, dorp, 53.
Montfort, ambt, 6, 47.
Montfort, dorp, met s. 6, 47.
Montfort, lnhf. van 't ambt, in 't dorp Montfort, 48.
Montenaken (Vroenhoven), 21.
Mook, s. 57.
Mook-Middelaar, 51, 57.
Mouland, zie Moulingen.
Moulingen, 39.
Munstergeleen, 6, 52.

Néau (Eupen), 41.
Nederweert, s. 43, 45.
Nederweert, lthf. van St. Servaas te Maastricht, 46.
Neer, s. 31.
Neeritter, Vrije Rijksheerl. met s. 7, 63, 64.
Neeroeteren, 61.
Nergena, tot het Fransch bestuur bij Gennep, 56.
Neuburg of Nieuwborg (Gulpen), lthf. 43.
Neurenberg, appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.
Nieuwenbroeck (Besel), lthf. 48.
Nieuwenhagen, 35.
Nieuwstad, (ambt Montfort), s. 8, 47.
Nieuwstad, de, te Maastricht, 15, 22.
Nijmegen (Gelderland) 5.
Noorbeek, s. 39.
Noorbeek, lthf. van 't Kap. van St. Lambertus te Luik, 39, 40.
Noord-Brabant, 5.
Nunhem, 31.
Nunhem, cijnshof, 32.
Nuth, s. 33.

Obbicht, 48.
Obbicht-Papenhoven, s. 48, 49.
Oeffelt, voorheen onder de schepenb. Gennep, thans N.-Brab. 56.
Oeyen, s. 9, 50.
Oever die Brugge, lthf. onder Roermond, zie Hoembergh.

Digitized by Google

Officialen 6, zie Maastricht, Hesbaye, Luik, Loon, land van Spaansch Oostenr. Valkenburg, Roermond, Thorn.
Ohé-en-Laak, 48, zie Walburg en Jacob Lensen-leen.
Oirsbeek, s. 32, 33, zie Doenrade, lthf.
Ool (Herten), 46.
Oler, vroeger onder Wessem, thans onder Grathem, 60.
Oost, s. 40, 41.
Oostrum, s. 50.
Ophoven, 31.
Ottersum, 5, 6, 56.
Oud-Valkenburg, s. 37, zie Herckenbroeck en Rozendaalshof, laathoven.
Overbroeck Obbicht en-Papenhoven), 48.
Overkwartier Spaansch-Oostenrijksch, 43—46, 66.
Overkwartier Staatsch, 46-49.
Overkwartier Pruisisch, 8, 49—51.
Overmaas, landen van, 8, 66.

Panheel, 63.
Pannesheide, 54.
Panningen (Helden), 49.
Papenhoven, zie Obbicht-Papenhoven.
Pas, de, (Poll en Panheel), lthf. van den Aalmoezenier van St. Servaaskapittel te Maastricht, 63.
Peereboom, de, (Voerendaal), lthf., 38.
Poll, zie Poll en Panheel.
Poll-en-Panheel, Vrije Rijksheerl. met s., 63.
Portz, 52.
Posterholt, s. 47, 48, 65.
Proosten-Commel, zie Maastricht.
Regensburg, appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.
Richterich, 54.
Ryckholt, Vrije Rijksheerl. 59.
Ryckholt, s. 59.
Ryckholt, lnhf., 59.
Rijks-Kamergericht, 19, 22, 26, 27-31, 36, 44, 59, 61, 63. Zie Eslingen, Frankfort, Neurenberg, Regensburg, Spiers, Wetzlar, Worms. (Al de appellen in dit werk aangehaald, zijn te Spiers 1527—1692, de latere te Wetzlar.)
Roermond, 5, 39, 44, 45.
Hof te Roermond. (Leenhof, administrat. coll. en hof van appèl), 43—46.
Hooggerecht, 44.
Laaggerecht, 45.
Laathof v. d. voogd, 45.
Officiaal, 46.
Swalmenstraat, 45.
Rechter v. douan.-zaken, 66.
Roffaertsl. (Baarlo), lthf. 51.
Roggel, s. 31.
Rome, Hof te, 29.
Roosteren, zie lthf. van St. Joost.
Rozendaalshof (Oud-Valkenburg, lthf. 38.
Rozengaarde (Brunssum), lthf. 34.
Rulbach, 54.
Rumpen, 54.

Schaesberg, s. 37.
Schimmert, 35.
Schinnen, s. 33.
Schinnen, lnhf. 34.
Schinnen, lthf. 34.
Schin-op-Geulle, s. 37.
Schinveld, 33, zie Heyenhoven.
Schoole, zie Tweebergen.
Schützenheide, 54.

Digitized by Google

Sevenum, s. 50.
Simpelveld, s. 42, zie Walbruch.
Sint-Geertruid, 65.
Sint-Geertruid (?) lthf. van, te Breust, 57.
Sint Joost (Roosteren), lthf. 48.
Sint Odiliënberg, s. 8, 45, 47.
St. Pieter, 15.
St. Pieter, hooggerecht, tevens leenhof, 15, 22, 26—29.
St. Pieter, laaggerecht, 26.
St. Pieter (Schin-op-Geulle), lnhf. van Spaansch-Oostenrijksch Valkenburg tot 1763, 32.
St. Servaas, proosdij, zie onder Maastricht Kamerhof.
Sittard, stad, 6, 52, 53.
Sittard, Ambtsgericht, 52-54.
Sittard, Ambtsleenhof van 't ambt Born, te Sittard waarschijnlijk, 55.
Slenaken, Vrije Rijksheerl. met s. 61, 62.
Sluysen, s. 25.
Spaubeek, 33, 65.
Spiers, appèl voor thans Limb. plaatsen, 27.
Steegh de, (Grubbenvorst), lthf. 51.
Stein, Vrije Rijksheerl., 59.
Stein, schepenbank, 59
Stein, lnhf., 59.
Steinstrass, 54.
Stevensweert (St. Stevensweert), s. 48.
Stevensweert, lnhf. 49.
Stramproy, 60.
Strucht (Schin-op-Geulle), 37.
Susteren, s. 6, 52, 53.
Susterzeel, s. 52.
Swalmen, s. voor Asselt en Swalmen, 45.
Swolgen, s. 49, 50.
Tegelen, s. 54.
Terblijt, rechtens eene Vrije Rijksheerl., 36, 62.
Terblijt, s. 36, 62.
Ter Heyden, land van, 54.
Thorn, Vrije Rijksheerl. 59-61.
„ Hoofdstad daarvan, 59.
Thorn, schepenbank en hoofdgerecht, 59—60.
„ Opperrechter, 60.
„ appèl van, 60.
„ leenhof, 60.
„ laathof, 61.
„ Officiaal, 61.
Tienray (Meerlo), 50.
Tomme de, zie Eteenrade, lthf.
Tuddern ('t Rom. Teudurum), 52.
Tweebergen, heerl., 14, 15.
Tweebergen, s. 14, 15, 23, 24, 25.

Ubach, s. 42.
Ubach, lthf. der Abdis van Thorn, 42.
Ubach, gemeente, 42.
Ubach-over-Worms, 42.
Ulestraten, s. 35, 36, 38.
Urmond, 52.
Ursfeld (Heerlen), lthf. 38.

Vaals, s. 43.
Vaelsbroeck (Vaals), lthf. 43.
Vaesrade (Nuth en Hoensbroeck), s. 32, 34.
Vaesrade (Nuth en Hoensbroeck), s. 32, 33, 65.
Valkenburg, land v. Spaansch-Oostenrijksch, 7, 32—34, 39.
Valkenburg, Staatsch, 7, 34—39.
Valkenburg, beide landen, Officiaal, 39.
Valkenburg, stad, s. 34.
Valkenburg, lnhf. v. Staatsch-

Digitized by Google

Valkenburg en hof van appèl, 34, 37.
Valkenburg, dekenaat, 39.
Veldwezelt, 5.
Venlo, lnhf., adminstr. coll. en hof van appèl, 46, 49.
Venlo, hoofdgerecht, 47.
Venray, s. 49.
Vylen (Vaals), lthf. der Abdis van Burtscheid, 43.
Visschersweert (Roosteren), s. 29, 30, 47.
Vlaanderen, 11.
Vleytingen, s. 24, 25.
Vliermaal (1), appèl voor Visschersweert? en Hornsche schepenbanken, 30, 31.
Vlodrop, s. 47, 48.
Vlodrop, lthf., 48, 65.
Voerendaal, 38. Zie: Cortenbach, lthf. en Peereboom, lthf.
Vroenhof, de, Graafschap met s. te Maastricht, 13, 14, 21.
Vroenhoven, 21.
Vroenhof te Neeritter, 64, 66.
Walbruch (Simpelveld), lthf., 42.
Wanssum, s. 49, 50.
Wassenberg, ambt, 54.
Wassenberg, stad, 54.
Wassenberg, leenhof van dit ambt te Wassenberg, 56.
Weert, s. 45.
Weert, lthf. van 't kap. van St. Servaas, 46.
Zie Leinrou-, Jan Rutten- of Jan Coulen, lthf.
Well, s. 51.
Wessem. stad en schepenbank (hoofdgerecht) s. 45.
Wessem, lnhf. voor de heerlijkheden, Weert, Nederweert en Wessem, 43, 45.
Wetzlar, appèl voor thans Limb. plaatsen. Zie Rijkskamergerecht, 6, 19, 27, 36, 44, 59, 61.
Wyer (Heerlen), lthf., 38.
Wijk-Maastricht, 24.
Wylre, Vrije Rijksheerl. met s., 62.
Wylre of Woldert (Vroenhof,) 21.
Wynantsrade, rechtens eene Vrije Rijksheerl. 62.
Wynantsrade, s. 33.
Wynantsrade, lnhf. 34.
Wittem, Vrije Rijksheerl. met
Woldert, zie: Wylre.
lnhf., 61, zie Mechelen, Epen.
Zwartbroek (Roermond), s. en daarna enkel laathof, 45.

(1) sinds eeuwen te Hasselt.

Persoonsnamen.

Albert en Isabella, Aartshertogen, 23, 44.
Anselmo, rechtsgel., 23.
Arberg, Ulrich, graaf van Frezin, 63.
Bachiene, geschiedschrijver, 41.
Beieren, Jos. Clem., bisschop van Luik, 29.
Beieren, Ernest van, bisschop van Luik, 27.
Beieren, Jan van, bisschop v. Luik, 66.
Beieren, Karel Theodoor, Keurvorst en Hertog van Gulick enz., 55.
Berghes, Georges Lod. de, bisschop van Luik in 1742, 29.

Digitized by Google

Carmer, de, Pruisisch Groot-Kanselier, 9, 79—87.
Collette, hoogschout van St. Pieter en geschiedschr. 19, 22.

Flans, Maria Isabella van, (Vrouw te Geul, Bunde en Ulestraten), 36.
Foulon de Cambray, J. Fr. J., heer van Noorbeek, 39.
Fred. Hendrik, stadhouder, 14.
Frederik II, Kon. van Pruissen (1740—'86), 9.
Fred. Wilh., Kon. van Pruisen in 1727, 65.

Gelder, Arnold van, hertog v. Gelderland, 45.
Gordon, pres. v. d. arrond. rechtb. te Maastricht en geschiedschrijver († 1883), 4 16, 44.
Groesbeek, Ger. van, bisschop van Luik, 26.
Gulick, Willem van, hertog van Gulick, Cleve, Berg, 55. zie ook v. Beieren, Karel Theodoor.

Habets, J. J., geschiedschrijver, 25, 36, 39.
Heylerhoff, M. J. van, 24.
Hoensbroeck, Willem Frans, Graaf van, heer van Geul, Bunde en Ulestraten, 36.
Horion, Jan Frans, heer van Heel, Poll-en-Panheel (Daelenbroeck enz.), 62.
Horne, Arnold van, bisschop van Luik, 26, 27.
Horne, Willem van, heer van Horn, 63.

Jansen, M. J., arch. van Sittard, 53.
Jozef I, Keizer, 29.
Jozef II, Keizer, 10, 11.

Karel V, Keizer, 18, 19, 21, 23, 28.
Karel VI, Keizer, 28, 30, 55.

Leopold I, Keizer, 27.
Lerode, Jan Arnold, graaf van heer van Born, 52, 53.
Louvrex, M. J. de, rechtsgeleerde, 26, 30, 36,
Lynden, Ernestine van, vrouwe van Ulestraten, 35.

Marck, Erard de la, bisschop van Luik (in 1521), 26.
Maria Theresia, Keizerin van Oostenrijk, 8, 32.
Maximiliaan I, Keizer, 27, 28.
Maximiliaan II, Keizer, 28, 55.
Méan, de, rechtsgel. 20, 26.

Page, F. J., pastoor te Limbricht, geschiedschrijver, 52, 53, 55, 56.
Place, S. J., geschiedschrijver, 11.

Sivré, arch. van de gem. Roermond, geschiedschrijver, 45.
Slanghen, Aeg., geschiedschr. 62, 65.
Staten-Generaal der Ver. Nelanden, 14, 17, 20, 23, 24, 25, 40, 41, 42, 57, 66.
Suys van Clingeland, Ernest graaf van, heer van Ulestraten, 36.

Wassenaar, Fred. Hendr., baron van, 51.
Wickenrade, Dirk van, proost van St. Salvator te Utrecht, 63.
Wyhe, baronesse van, 51.

Digitized by Google

Iets over de laathoven en menigte laatgoederen in Limburg.

Een goede voorstelling van de menigte laathoven geeft ons een aanteekening over leen-, laat-, en cijnshoven, waaronder goederen te Breust ressorteerden en laathoven te Breust zelf, waaronder goederen te Breust en ook buiten Breust en Eysden behoorden, in een register met proces-akten tusschen Deken en Kapittel van St. Maarten te Luik, als heeren te Breust, tegen Arnold de Lamargelle, heer te Eysden. (Kl. fol. in 't Rijks-archief in Limburg).

Leenhoven

van Valkenburg, Daelhem, Gronsveld, Rijckholt.

Laathoven

van Batenburg (te Gronsveld), van Holsit (te Oost?), van Oost (gem. Eysden), van Oeslingen (waar?), van Waldeborgh te Caestert onder Eysden, van (*de abdij*) Hocht, van Jonker Gulpen te Born (Bernau?), Joufferen laathof te Moulingen, Joncker-en laathof te Liebeek (St. Geertruid), van de Kettel te Caestert, van Mheer, van Printhagenhof (onder Spaubeek waren 2 hoeven Printhagen genaamd), Eygenlaathof (de Kapittels van St. Maarten te Luik zeker?)

Cijnshoven

van Mesch, van Ryckholt, van Sessenhoven (waar?)

In Z.-Limburg, waar de meeste laat- en cijnshoven waren, vond men in de heerlijkheden Oirsbeek of Amstenrade en Brunssum en onder Nuth Jr. Flodorpsleen Cornel's Holtbeckersleen, cijnskaart van Amstenrade, cijnskaart van Mulrade, cijnskaart van Krekelberg, bij welke cijnskaarten „een laethof is gehoorende", leenkaart (d.i. laatkaart) van den Bergh onder Nuth, „aan welken ook een leenhof is gehoorende". (*Publications*, XXI, 296).

Dit register viel mij in handen na het drukken van de alf. tafels.

Digitized by Google

ERRATA.

Blz. 8, 11e r. v. o., *staat* Geldern, *lees* Gelder.

Blz. 18, 7e r. v. b., *lees* commissarissen-instructeurs.

Blz. 29, I. r. v. o., *lees* voor 't appèl in 1e instantie.

Blz. 32, *in den titel vervalt* a).

Blz. 40, 9e r. v. b., *staat* Banholt, *lees* Banhof.

Blz. 44—46 *moeten de hoofdtitels aldus genummerd worden:*

I. Oorspronkelijk Geldersche leenen.

II. Heerlijkheden Weert, Nederweert en Wessem.

III. Heerlijkheid Meijel.

IV. Heerlijkheid Daelenbroeck.

Digitized by Google

BIJLAGE.

Memorie van den Pruisischen Groot-Kanselier de Carmer over de verbetering van het justitiewezen aan de Staten van het Pruisisch Overkwartier van Gelder gericht.

Messieurs,

Pendant le cours de la revision de justice, que j'ai faite l'année passée au Duché de Gueldre, j'ai observé, Messieurs, avec deplaisir les abus qui se sont introduits dans l'administration de la justice confiée aux possesseurs des terres seigneuriales. Elle y est non seulement mal rendue mais aussi à grands fraix, presque toutes les affaires y trainent en longueur. En allant à la decouverte de ces desordres il m'a été facile d'en trouver la source dans la constitution même de ces justices patrimoniales dont le nombre egale presque celui des villages situés dans l'arrondissement de la susdite province, composées generalement toutes d'un bailli qui exerce la jurisdiction au nom de seigneur, sans demeurer toujours sur les lieux, de sept paisans, qui sachant à peine lire et ecrire, prononcent le jugement dans les affaires les plus compliquées et d'un secretaire qui sans etre suffisament initié dans la pratique, met par ecrit les resolutions des echevins et redige les contracts et les actes les plus essentiels; ces justices offrent dans leur ensemble des defectuosités, qui ne peuvent que ralentir la marche des affaires, rendre l'instruction onereuse,

Digitized by Google

les jugemens incertains et nuire essentiellement au bien être de la chose publique. Le bailli, qui preside à l'instruction de la procedure, qui seul a droit d'accorder les saisies, les sommations, les citations soit des parties soit des temoins et de porter les sentences par les echevins à l'execution a un interet senti à mettre aux prises ceux dont le different auroit pu être terminé assez facilement par la voie de conciliation, à voir multiplier les citations, les formalités judiciaires, les incidens, à faire intervenir des interlocutoires qui reglent (1) l'affaire aux enquetes enfin à se payer par des amendes appointemens honnettes il se croit fondé à se ménager ces ressources pour nourir sa famille. Le secretaire également depourvu des gages suffisans, n'est pas moins interessé à griffonner du papier, de trainer le proces en longueur et à faire naitre de fraix. Quant aux Echevins paysans, il est de notorieté publique que c'est presque toujours avec un régrét amèr que les cultivateurs, nommés par les Seigneurs pour emplir les places vacantes dans les justices, se voient malgré eux arrachés aux occupations agricoles, placés dans une sphere qui leur est bien étrangère, n'ayant eu ni les talens, ni l'occasion d'acquirir des lumieres pour asseoir leur jugement sur les règles que le droit du pais et l'equité prescrivent, ni l'experience que leurs fonctions exigent, ils sont obliges de suivre l'impulsion ou du bailli, malgré que celui ci devroit s'absenter pendant la deliberation, ou du secretaire ou d'un des advocats des parties et s'ils ont assez de presomption pour se decider d'eux mêmes, les prejugés, la prevention et l'incapacité influent dans leurs jugemens, de la ces sentences peu motivées, erronées et très souvent fort ridicules, comme je m'en suis fait réprésenter quel qu'unes, de la aussi ces evocations et appels frequents au college de justice, qui se trouve dans le cas de devoir réformer presque toujours les sentences prononcées par les justices inferieures, ce n'est pas tout, comme ces Echevins paysans sont distraits par leur emploi justiciaire de leur travail, ils s'adonnent le plus souvent a la boisson, presque toujours à l'oisiveté, au desoeuvrement, par le quel ils croient se distinguer, comme premier du

(1) relèguent ?

Digitized by Google

village, des autres paisans, et comme ils s'assemblent dans un auberge pour administrer la justice ils y dépensent et le revenant bon de leur charge et une portion du patrimoine qu'ils transmettent rarement en entier à leurs enfants. D'ailleurs arbitres en quelque façon du sort de leurs concitoiens combien de fois n'abusent ils pas de leur autorité pour rendre les autres paysans revéches aux ordres de seigneurs? Mais je ne veux m'arreter que sur ce qui a un trait direct à l'administration de la justice, une multitude des causes concourt dans ces justices seigneuriales à la rendre longue et couteuse: on ne s'y assemble que tous les quinze jours (à moins d'une convocation extraordinaire et alors les fraix sont doublés) rien n'est decreté, rien n'est appointé que par la justice assemblée en corps le plus souvent pour un seul decret de communication, ou pour un autre encore de moindre importance, une seule partie est obligée de payer tous les fraix de l'assemblée c'est a dire du Bailli, des Echevins et du Secretaire sur tout dans ces petits districts de jurisdiction comme il y en a plusieurs où une seule cause est agitée, tous ces defants, ces inconveniens sont inherents a la constitution actuelle de Justices et ce n'est qu'à eux qu'on scaura attribuer la marche lente, tortueuse et dispendieuse des procedures en premier instance.

Le maintien de la justice faisant le principal bonheur (*de la*) nation et Sa Majesté n'ayant d'autre vue que de rendre heureux le peuple même dans une Province eloignée et de faire gouter à tous ses fideles sujets la douceur de son regne. Je n'ai pu que fixer l'attention la plus reflechie sur ces divers inconveniens, qui mettent des obstacles (*à*) l'exercice reglé de la justice, et sur les moyens qui peuvent procurer quelques changemens utiles au bien de ses sujets sans alterer les priviléges du pais.

Je dois donc vous prevenir d'abord Mssrs, que l'intention aussi juste que bienfaisante de S. M. n'est nullement de porter attanté (1) au droit de jurisdiction, et de justice en premier instance que les possesseurs des seigneuries ont acquis des souverains ses predecesseurs, cette prerogative leur sera conservée et ce sera à eux comme du passé de nommer aux emplois

(1) atteinte ?

Digitized by Google

de justice dans leurs districts respectifs. Mais sa Majesté en continuant de confier aux seigneurs ce depot sacré et de leur communiquer cette emanation de sa puissance souveraine veut aussi que les fonctions de ceux, qui font droit en leur nom, soient remplies par les personnes qui a (*ont*) la connoissance des loix, de(*s*) usages de la province, joignent une probité rigide un esprit solide et droit un discernement aiguisé par l'usage promt et sur, en un mot qui soient à meme de rendre la justice avec integrité, célérité et à peu de fraix telle que S. M. la doit à ses fideles sujets. Pour parvenir à ce but et pour donner une formation plus utile aux justices inferieures il me semble, qu'il seroit indispensablement necessaire d'etablir la direction suivante.

1° Que les Echevins des villages cessent d'etre juges, ce sont de ressorts surabondants, qui au lieu d'accelerer le jeu de la machine le ralentissent et l'embrassent et comme ils n'ont guerre des gages fixes et que le casuel est depensé dans l'auberge, ou la justice s'assemble, ils retourneront avec bien plus d'avantage pour le public à leurs occupations champetres. Chaque seigneur en gardera cependant deux ou trois dans son district tant pour veiller, comme de coutume à titre de Regens aux affaires economiques du village que pour assister, conformément aux loix du pais, aux actes de transport de cessions reelles, de testament et autres de jurisdiction volontaire enfin ceux même qui rentrent dans leur etat naturel de laboureur pourront garder leur vie durant la denomination d'Echevin et si leur comportement est bon, être emploiés en cas de decès de ceux qui seront conserves pour les objets ci dessus.

2° Chaque tribunal inferieur sera composé d'un justiciaire qui pourra être qualifie Bailli et d'un actuaire ou secretaire.

3° Il est aux choix des possesseurs des seigneuries de denommer seuls ce justiciaire et secretaire pour leur district, ou, si un seul possede plusieurs seigneuries contiguës, de concentrer des differentes justices en une seule, comme il s'est fait avec succes il y a environ trente ans dans la haute et Basse ammanie de Gueldre jurisdictions du Marquis de Hoensbroeck et dernierement à l'egard de quatre jurisdictions du Comte de Schaesberg, ou bien si les seigneuries voisines sont possedées

Digitized by Google

par differentes seigneurs, de nommer un justiciaire et secretaire communs, la diminution du nombre des gens de la justice ne peut que produire un grand avantage en rendant l'administration de la justice moins dispendieuse et plus promte.

4° Mais quelque choix que fassent les seigneurs il sera essentiellement requis, et Sa Majesté ne mollira jamais sur cette regle que lorsque la charge de justiciaire ou Bailli et de Secretaire viendra à vaquer les Possesseurs des jurisdictions seigneuriales seront ténus de nommer à ces emplois des sujets capables, qui subiront à l'avenir un examen bien plus rigoreux sur leur capacité, que ci devant, par une Commission *ad hoc* que j'ai etablie dans le college Provincial de justice, aucun suject ne sera admis à ces charges qui n'ait du bon sens, un jugement, solide, une connoissance parfaite de, regles de la procedure et des loix du Pais et qui ne se soit excercé dans la pratique auprès d'un tribunal où il se tracte beaucoup des affaires, outre qu'il se doit avoir distingué par le caractère moral et une probité et conduite eprouvées.

5° Les seigneurs seront obligés de donner au Bailli et au secretaire des gages honnettes, et dont ils puissent se nourrir eux et leur famille sans être distraits de leurs fonctions par des objets étrangers.

En revanche les epices ou sportules au taux du reglement, seront versées dans la caisse des seigneurs.

6° Mais comme il pourrait être trop onereux à quelques possesseurs des justices seigneuriales de pourvoir ces emploiés des gages suffisans on ne peut que leur conseiller de se resoudre à concentrer où reunir plusieurs justices en une seule.

7° Cette reunion doit se faire cependant du consentement unanime des interessés et sous la direction et mediation du College Provincial de Justice.

8° Quand ils se proposent de faire une telle reunion commune il sera necessaire qu'ils fixent leur attention: 1°. Sur l'arrondissement circoncrit que chaque justice eu egar au nombre des villages à la population, au commerce, devroit avoir. 2°. Sur la maniere dont ils pourront former un fonds suffisant pour les gages fixes des emploiés. 3°. Sur l'endroit où il conviendroit que cette justice eut sa demeure, le centre du district est sans

Digitized by Google

doute le lieu le plus propre pour cela. 4°. Sur le tour que la justice devra observer en tenant ses seances tantôt dans l'un tantôt dans l'autre endroit. 5°. Sur le nombre des seances ordinaires dans le cours d'une année. 6°. Si la nomination des emploiés se fera a pluralite de voix ou alternativement et c'est par rapport à tous ses objets que le College de justice développera ses essorts pour concilier les esprits divisés et pour consolider cet ouvrage desirable.

9° Les seigneurs devront donner à ces emploiés de justice des commissions ou patentes en regle et ceux ci ne pourront être destitues que pour des motifs legaux et reconnus tels par le college de justice: ils porteront toujours le respect et egard dus à leurs commettans sans toute fois q'une consideration quelconque aie de l'influence dans l'administration de la justice qui est en leurs mains.

10° La fonction du justiciaire ou Bailli s'etend a tout ce qui ait des rapports à la justice soit contentieuse soit volontaire aux tutelles, aux soins pour les livres d'hypotheques on protocolles et pour les argens, consignés en justice, la justice criminelle lui est demandée egalement, mais tant dans l'instruction des proces criminels que dans la decision d'icieux il sera obligé d'assumer deux Echevins qui lui seront designés à cet effet et le choix devra, être fait parmi les Echevins laboureurs qui sont les plus honnettes et ont du bon sens, bien s'entend que les sentences prononcés sur quelque objet criminel devront comme de coutume être envoyées avant la publication au college de justice pour y êtres conformées ou reformées.

11° Le secretaire tient les protocolles dans tous les cas ou il est necessaire d'en tenir, concourt avec le justiciaire à l'instruction de la procedure, et reste chargé des objets de moindre importance le tout ce pendant sous la direction du justiciaire ou Bailli.

12° Dans les seances de justice (qui devront être au moins tenues de trois a trois mois dans chaque endroit et toujours êtres annoncées d'avance), les affaires d'un impot modique seront decidées de plano sur une instruction courte verbale, et les autres seront instruits selon les regles d'une procedure promte et abregée, de façon que l'instruction puisse s'achever

Digitized by Google

à la maison du juge dans l'intervalle d'une seance à l'autre, toutes les sentences devront être motivées, ce qui sert decidemment à faire naitre le repos dans les esprits agités des parties, et de ces sentences il y aura appel au college de justice sur le pié du reglement des instances emané pour la Province de Gueldre, le 21 Dec. 1752 sous le Ministére du grand Chancelier de Cocceji, on se conformera cependant aussi dans cette seconde instance aux principes qu'on se reserve de développer pour abréger les procedures.

13° Il est inutile de remarquer ici que la justice tachera avant et dans tout le cours de l'instruction d'accommoder par son entremise les parties à l'amiable et à les eclaircir sur leurs veritables interets, cela est essentiel et pour l'union des familles et pour le bon ordre de la societé.

14° Le corps de droit Provincial de la Gueldre homologué le 19 septembre 1619 servira comme du passé quand aux loix, qui determinent les proprietés des citoyens sans avoir trait à l'instruction de la procédure, de regle et de base a toutes les decisions. Le nouveau corps des loix populaires que S. M. se propose de faire rédiger n'y servira que de supplement et auquel on n'aura recours que dans le cas ou les loix du pais, se taisent. On ne trouvera pas dans ce nouveau code ces faits et usages obscurs, ces subtilités, ces fragmens des anciens jurisconsultes, qui etouffent dans le droit commun ces regles essentielles et primatives (*sic.*), ces raisons simples d'un père de famille qui doivent former la base de tout bonne legislation.

15° Il sera du devoir du justiciaire ou Bailli d'exercer pendant les jours fixes et annoncés précedemment, pour les seances, les actes de jurisdiction volontaire lettres (*telles?*) que les cessions rëelles et transports, en se faisant assister comme de coutume et selon les loix du pays des deux Echevins de l'endroit, le secretaire minutera ces actes, qui passeront cependant la revision du justiciaire et les inscrira dans le protocolle ou livre d'ypotèques, les ventes publiques se feront devant le justiciaire assisté par le Secrétaire et comme c'est ordinairement de la mauvaise construction des actes et contracts que proviennent les contestations, le justiciaire ou Bailli aura

Digitized by Google

soin pendant les jours de Seance de revoir les conventions et actes et d'y faire expliquer les intentions des parties d'une manière claire et precise.

16° Il veillera aussi sur les affaires pupillaires et fixera a cet effet tous les ans un des jours de seance pour faire rendre aux curateurs compte de leur gestion, et si la reddition d'un compte n'est pas requise il tiendra du moins sur le protocolle note des facultés du pupille: il sera egalement de son devoir de veiller sur les argens consignés ou déposés (*par?*) le Secretaire

17° Comme le justiciaire ou Bailli et le Secretaire seront pourvus de gages honettes ils ne profiteront point des epices pour les seances ordinaires à l'exception du droit d'attelage d'un cheval ou de voiture pour faire la tournée, mais si les parties demandent extraordinairement la presence du justiciaire ou du Secretaire sur le lieu alors la partie qui y a insisté, doit leur procurer la voiture et le droit de journée au taux des Reglement de sportule.

18° Les parties sont obligées de rembourser d'abord au justiciaire, le droit de timbre, le port de salaire de l'huissier, comme aussi les droits de copie du Secretaire, le reste de sportules de justice entre apres une taxation prealable du justiciaire dans la caisse du Seigneur.

19° Les pièces de procedures à l'exception des procès courants doivent être gardées dans un bureau placé, dans un endroit sur, qui sera indiqué par les Seigneurs.

20° Le Secrétaire fera un repertoire exact de toutes les causes qui se qualifient pour l'instruction d'un procès ordinaire, comme aussi la liste des affaires de tutelle.

Tel devra être, ce me semble, Messieurs, le plan pour remedier, par les moiens efficaces et qui ne choquent en riens les prerogatives des Seigneurs et du pays aux abus et defectuosités qui se trouvent dans l'administration de la justice par les jurisdictions seigneuriales. J'espere, Messieurs, que cet objet, si particulierement designé par la sollicitude et la tendresse paternelle de Sa Majesté pour son peuple, occupera toute votre attention et que, sans péser l'ancienneté plutôt que la valeur des usages vous vous empresserez, par un suite de l'application à l'avancement du veritable interèt du pais, d'au-

Digitized by Google

tent plus volontiers à seconder les intentions de Sa Majesté qu'elles n'ont d'autre but que de faire jouir les habitans de la Province de Gueldres des avantages precieux qui resultent d'un Administration prompte et regleé de la justice.

J'ai l'honneur d'être avec une consideration parfaite

Messieurs,

Berlin
le 26 Octobr. 1783.

Votre tres Oboisant
serviteur

etoit Signé DE CARMER.

A Messieurs les Etats Nobles du
Duché de Gueldres.

N.B. Alleen de zinstorende fouten in het oorspronkelijk zijn verbeterd.

Digitized by Google

Digitized by Google

HET TWEEDE BURGERBOEK VAN MAASTRICHT

(1421—1442).

Van het registertje, dat wij ten deele hier in het licht geven, hebben wij met een enkel woord melding gemaakt in de inleiding van *Het Oudste Burgerboek van Maastricht* (1315—1379) bl. 11, dat wij in het jaar 1913 uitgaven (1). Het is een klein 4°, op dik papier geschreven, zeer gehavend, door vocht vooral aan den bovenkant beschadigd; op meerdere plaatsen hangt het los. De drie-en-twintig eerste folio's ontbreken; het begint met folio XXIV en loopt tot en met folio CCXVI, dat blijkbaar nog door meerdere was gevolgd. De eerste inschrijving van poorterschap is die van Henricus Lamberti de Arschat.

Evenals voormeld *Oudste Burgerboek* is het geen eigenlijk burgerboek in dien zin, dat het uitsluitend inschrijvingen van burgerschap bevat; deze zijn ingeschreven met en tusschen allerhande akten van civiel rechterlijken aard, meestal arresten, beslagleggingen enz. In tegenstelling met het eerst genoemde, waar die inschrijvingen over reeksen van jaren achtereenvolgens en chronologisch zijn geschied, zijn die van het onderhavig registertje tusschen de rechterlijke akten in en niet altijd chronologisch gedaan, zooals de lezer zelf bij het doorbladeren zal bevinden.

De schrijvers schijnen niet bijzonder op de hoogte te zijn geweest der Latijnsche taal, welker correctheid en redactie hier en daar nog al te wenschen overlaten. Ook is op meerdere plaatsen slordigheid te bespeuren, zoodat men geneigd zou

---

(1) Namelijk in: *Publications de la Société historique et archéologique dans le Limbourg*, tom. XLIX, bl. 308—361.

Digitized by Google

zijn de meening voor te staan, dat men met een klad te doen heeft.

Om niet in herhaling te vallen, voor wat betreft de vereischten om burger te worden *geroepen* en de formaliteiten daartoe gevorderd, verwijzen wij den lezer naar de inleiding van het *Oudste Burgerboek*, waaraan wij nog toevoegen, dat de te roepen burger, alvorens hij door den schout of de burgemeesters toegelaten werd den eed van getrouwheid aan de stad af te leggen, eerst moest storten en betalen twee gulden tot onderhoud der Maasbrug. Dit werd bepaald bij artikel 8 van Capittel XXXV der Recessen van Maastricht van 1665.

Wij willen evenwel wijzen op een paar voordeelen en bijzonderheden, welke het registertje biedt.

In genoemde inleiding meldden wij, dat, ingevolge artikel 2 der *Oude Caerte* van Februari 1285 en van artikel 13 van het *Oude Privilegie* van 23 October 1413, een vreemdeling, die zich metterwoon te Maastricht vestigde en er borger wenschte te worden geroepen, onder eed werd afgevraagd tot welke kerk of stoel hij behoorde. Wanneer hij dan verklaarde te behooren tot of te kiezen eene der kerken opgesomd in voormeld artikel 2, dan behoorde hij tot de jurisdictie van den Prins-Bisschop van Luik, met andere woorden was hij van Luiksche *nativiteit;* in het tegenovergestelde geval tot de jurisdictie van den Hertog van Brabant en van Brabantsche nativiteit. Het onderhavige registertje heeft dit karakteristieke, dat het bij de inschrijvingen van poorterschap meldt de kerk door den geroepene gekozen, of waartoe hij behoort. Daarbij wordt dan bijna altijd vermeld de naam van den Patroonheilige der kerk, wat voor de kerkelijke geschiedenis onzer streken van belang is, daar bescheiden uit die oude tijden, waarin die namen vermeld worden, met name vooral kerkvisitaties, bijna niet gevonden worden.

Daarbij levert het registertje nog dit voordeel, dat vermeld worden de namen der schouten en schepenen, die bij de roeping tegenwoordig waren. Daar nu uit de verschillende posten van burgerschap duidelijk blijkt, dat het registertje behoort tot het Brabantsch Hooggerecht en de inschrijvingen alleen Brabantsche burgers betreft, zoo staat het vast, dat de daarin

Digitized by Google

voorkomende namen die der Brabantsche schouten en schepenen zijn, hetgeen althans voor de jaren waarover het registertje loopt, zekerheid geeft voor de samenstelling der lijst van de leden der beide Hooggerechten, wat voor het 'tweeheerige Maastricht niet gemakkelijk is en uit de schepenbrieven en andere rechterlijke bescheiden niet altijd en soms in het geheel niet is op te maken.

Niettegenstaande de vele pogingen om een burgerbrief te vinden, dat wil zeggen een attest *van zijn roepen tot burger door het Hooggerecht of de gemeentelijke regeering* aan den belanghebbende afgegeven, is ons dit niet mogen gelukken. Wij zouden wel de gevolgtrekking willen maken, dat dergelijke bewijzen niet werden gegeven en dat men zich enkel bepaalde tot het roepen der namen van de nieuwe burgers vanaf de daartoe bestemde plaats, namelijk het gemeentehuis. Wel kwam ons, bij het schiften en ordenen der processen van het Brabantsch Hooggerecht, in handen het afschrift van een „borgerbryeff" van 5 September 1643, afgegeven aan Frans Diderich van Blanckaert, heer van Guygoven. Deze brief luidt:

„Wij Borgemeesteren ende gesworen Raden der Stadt Maestricht doen conde, tuygen ende certificeren mits desen, dat Edele Jor Francois Diderich van Blanckaert, heere tot Guigoven etc. is borger deser Stadt gauderende van alle dye previlegien. vryheden ende exemptie den borgeren deser voorschreven Stadt int gemeyn eenichsints competerende, Requireren daeromme ende versoecken aen allen ende eenen iederen denwelcken desen onsen openen certificatie Brieff gethoont sal worden den voorschreven Jor Francois Diderich van Blanckaert daer voor aen te syen, te houden ende te respecteren, hem laetende dye voorschreven deser Stat privilegien, vryheyden ende exemptien in alles ende over al paysibel genieten sonder denselven daarinne eenich obstakel te doen oft te laeten geschieden waerby dat alle ongelegentheden dye by gebreecke van dyen souden comen te ontstaen meugen blyven geweert. Des ter oirconde hebben wy desen duer eenen van onse Secretarissen doen

Digitized by Google

onderschriven ende deser Stats segel hieronder gedruckt, op den vyffden septembris XVI^c dryenveertich.

Is ondertekent: ter ordonnantie van myne Heeren voorschreven And. Vaes secr. ende gesegelt met deser Stadt segele in groenen wassche".

Bij de archieven van het Laaggerecht der stad bevinden zich een 7-tal liassen met „Attestatien, certificatien en procuratien", uit de 17e en 18e eeuw, door de regeering der stad afgegeven. Bij deze bevinden zich meerdere attesten van poorterschap, waarvan wij o.a. nog het volgende laten afdrukken:

„Wy Borgemeesters en Geswooren Raaden der stadt Maastricht, doen conde, tuygen ende certificeren mits desen, dat den Eerw. Heer Servatius Eugenius Gadet (1), Pastor in de Parochie van St. Matthys binnen dese Stadt, is effectiven Borger end inwoonder derselve, gauderende oversulcx van alle de Rechten, privilegien, vryheyden ende immuniteyten, de borgers deser Stadt int' gemeen eenighsints competerende, versoeckende derhalven allen ende een yederen, aende welcke dese onse opene certificatie brieff gethoont sal worden den

(1) Servatius Eugenius Gadet werd geboren te Maastricht in 1648 uit het huwelijk van Claudius Gadet (zoon van Claudius en Marie Lovet) en van Johanna Keen, geboren te Visé 28 Januari 1619 (dochter van Jan Keen [Caen] en Anna Notermans). Hij deed de humaniora in zijne geboorteplaats en studeerde de wijsbegeerte en H. Godgeleerdheid te Leuven aan het Luiksch College en was reeds baccalaureus, toen hij in 1669 door het Kapittel van O. L. Vrouw begiftigd werd met 't beneficie van den H. Nicolaus in de kerk te Weustherck, dat zijn broeder Jan, ingevolge zijne benoeming tot pastoor van Gulpen, op hem geresigueerd had. Het volgende jaar verkreeg hij op aanbeveling van den pastoor van St. Mathiaskerk te Maastricht het beneficie ter eere van de H. Maagd, in die kerk gelegen; twee jaar later in 1672 werd hij aangesteld tot eersten kapelaan of onderpastoor dier kerk en 21 Maart 1673 werd hij door het kapittel van St. Servaas opgenomen onder zijne leden en tevens benoemd tot pastoor van St. Mathias. Kort daarop promoveerde hij tot licenciaat in de H. Godgeleerdheid. Tijdens zijn pastoorsambt werd in de St. Mathiaskerk opgericht de broederschap van de geloovige zielen, die thans nog bestaat. Hij maakte zijn testament 27 Januari 1709, overleed den 12e der volgende maand en werd ter aarde besteld in de St. Servaaskerk in de kapel van den H. Antonius.

Digitized by Google

voorscreven Heer Servatius Eugenius Gadet voor sulcken aen te sien, te houwden ende te respecteren, hem laetende overall de voorschreven onse rechten, privilegien, vryheyden ende immuniteyten vry en de paysibelyck genieten, oock passeren ende repasseren, sonder eenigh hinder oft beletsel aen te doen, oft laeten geschieden, maar wel eerder alle hulp ende bystant des noot ende versocht synde, sulcx wy geene in dusdanige ende andere voorvallende occasien sullen soecken te verschuldigen. Des ter oirconde hebben wy dese door eenen onsser Secretarissen doen onderteeckenen ende onsen ordinarissen Stadts zegel daer op gedruckt op den 8 Marty 1694.

Ter ordonnantie van de Heeren voorscreven,
Henr. THISIUS."

Het ter linker zijde in groen ouwel opgedrukt rond zegel stelt voor een Engel ten voeten uit en aanziende, houdende met de rechterhand het voor hem staande schild, waarop het wapen der stad, zijnde eene zilveren ster op een veld van Keel en met de linker eene dubbele koord, die aan den bovenkant van het schild in het midden bevestigd is. Onderschrift: Sig.: civ.: Traiect: ad: causas. 1643.

Deze beide stukken zijn evenwel niet te verwarren met het document door ons bedoeld; wij zouden ze met den modernen naam van pas willen bestempelen. Het zijn attesten van burgerschap door de gemeentelijke regeering aan belanghebbenden afgegeven en waarbij tevens aan de desbetreffende autoriteiten het verzoek wordt gedaan de houders ervan de rechten en privilegien der burgers van Maastricht te laten genieten.

Dr. P. DOPPLER.

Digitized by Google

Fol. XXIIII
1421.

Anno MCCCC XXI mensis Februarii...

Item Henricus Lamberti de Arschat est effectus opidanus in officio ortulanorum (1) et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit juramentum prout moris est, presentibus Happart sculteto, Lamboy, Here, scabinis, in die beati Mathie Apostoli (24 Februari) anno suprascripto.

Item Gertrudis uxor Johannis P..... mansit duci quia elegit ecclesiam sancti Mauricy in Gel..... ex parte Mathie filii Johannis Fabri de *Wesit* (2), presentibus.... Dunnen, Blomendale, Bovyer, Here, Byessen, Gelke scabinis. Notandum anno XXI.... Marcy...., loefde des Saeterdaechs nae beloeken Paeschdach weder in te komen. Notandum nihil dedit scriptori.

Per Corenschem loco sculteti, Bavier, Liebeck, Here et Brede scabinos Ely Stouten commorans in Wyck effecta est opidana in officio dicto doockscherer (3) et elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck feria secunda videlicet XXIIII Marcy.

Item Johannis Rueper de *Borsen* (4) pistor est effectus opidanus in officio pistorum (5) et mansit duci, quia elegit apud sanctum Georgium (6), presentibus Happart sculteto, Dunnen, Hese, Bovyer, Liebeke, Here, Bryde scabinis, anno XXI° mensis Aprilis die IIII^a.

(1) Het *officium ortulanorum* is het gilde der hoveniers.
(2) Veldwezelt.
(3) Het gilde der lakenscheerders, gewoonlijk droogscheerders genoemd.
(4) Boorsheim in het voormalig graafschap Reckheim gelegen.
(5) De bakkers.
(6) De kapel van den H. Georgius, gelegen in de huidige Groote Staat op den hoek der Spilstraat naar den kant van het Vrijthof. Het beneficie dier kapel, die eene dependentie was van het Kapittel van St. Servaas, werd door dat Kapittel vergeven. De kapel, waaraan voorheen de Groote Staat haar naam van St. Jorisstraat ontleende, werd in 1614 afgebroken en de ledige plaats aan de Predikheeren, wier klooster belendend was, geschonken.

Digitized by Google

Item Katharina de Putte, filia naturalis domini Johannis de Putte militis, est effecta opidana in officio drappariorum et mansit duci quia elegit ecclesiam.... et fecit juramentum presentibus Happart, Dunnen, Blomendale, Liebeke, Here, Clut anno XXI° mensis Aprilis die XIX. Fol. XXIIII 1421.

Philippus van den Rueweken (?) de *Nutte* (1) est effectus opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini (2) et fecit juramentum presentibus Happart sculteto..... Hese, Here scabinis anno XXI mensis Aprilis die XXVI. Fol. XXIIII v.

Item Theodericus Mennens de *Borne* junior, barbitonsor est effectus opidanus in officio drappariorum (3) et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini in *Borne* (4), presentibus Yserman sculteto, Blomendale, Bavyer, Lamboy, Liebeke, Gelke, Clut, Bryede scabinis anno XXI mensis May die XIX.

Henricus Wree de *Wesit* (5) effectus est opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Happart sculteto, Johanne de Heze et Here scabinis XXI May anno XXI.

Mechtildis Kietsart de *Pere* (6) effecta est opidana in officio sartorum (7) et elegit ad ecclesiam sancti Johannis fecitque juramentum solitum, presentibus Happart, Laer, Johanne de Heze, Bavier, Liebec, Here, Clut, anno XXI mensis May die XXI.

Item eodem die et coram predictis effectus est opidanus

(1) Nuth.
(2) De St. Maartenskerk te Wyck.
(3) De lakenscheerders.
(4) Born bij Limbricht, eene heerlijkheid die sinds 1400 aan den hertog van Gulick behoorde.
(5) Veldweselt.
(6) Peer, in Belgisch Limburg, ongeveer een uur ten Noorden van Hasselt.
(7) Het gilde der kleermakers.

Digitized by Google

Fol. XXIIII v. 1421. Johannes de Eymale, pronunc famulus Lamberti de Buscho (1), burgimagistri pro tempore, in officio drappariorum et elegit ecclesiam sancti Johannis de *Eymale* (2) et fecit juramentum solitum.

Johannes de Veels effectus est opidanus in officio drappariorum et elegit ecclesiam de *Here* fecitque juramentum solitum, presentibus Yserman sculteto, Dunnen, Blomendale, Liebec, Here scabinis, penultima May (30 Mei).

Fol. XXV. Henrick van Zoerendonck effectus est opidanus in offilio mercatorum (3) et elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem fecitque iuramentum solitum, presentibus Happart sculteto....

Item Petrus Kemmer est effectus opidanus in officio kortspuelre et mansit duci etc. et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Bovyer, Liebeke, Bryede scabinis, anno XXI mensis Augusti in die Laurenty (11 Augustus).

Item Johannes Bramet est effectus opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc., presentibus Yserman sculteto, Laere, Blomendale, Liebeke, Bryede scabinis, anno XXI° mensis Augusti die XVI.

Fol. XXV v. Item Wolfardus Ruwyer natus *in die Hagete* est effectus opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam [sancti] Johannis Baptiste et fecit iuramentum etc., presentibus Jacobo Schere in loco sculteti, Liebeke etc., scabinis, anno XXI° mensis Septembris die prima.

Item Maria filia Wilhelmi Zuyrmans de *Vuyre* (4) est

---

(1) Lambertus de Busco (Buscho) was burgemeester van Brabantsche zijde in 1420, 1421 en 1426.

(2) Emael, gemeente Eben-Emael in Belgisch-Limburg aan de Jeker gelegen, ruim een uur ten Zuiden van Maastricht.

(3) Het officium mercatorum is het gilde der *cremers*, het *goed cremerambacht*, dat een der voornaamste der 23 gilden of ambachten was.

(4) 's Gravenvoeren.

Digitized by Google

effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis etc. et fecit iuramentum etc., presentibus Kuerenschen in loco sculteti, Hermanno de Hese et Here scabinis, anno XXI° mensis Septembris XIII die. Fol. XXV v. 1421.

Martinus filius Martini de Borse effectus est opidanus in officio sutorum (1) et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem fecitque iuramentum solitum presentibus Happart sculteto, Liebec, Here scabinis, XX Septembris.

Item Henricus filius Eustacy de Mechgelen, carpentarius, est effectus opidanus in officio carpentariorum (2) et mansit duci, quia elegit apud sanctum Mathiam Traiectensem et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Yserman sculteto, Dunnen, Liebeke, Here, Bryede scabinis, anno XXI° mensis Septembris in vigilia Michaelis (September 28).

Jan Zoernase van *Hulsloe* effectus est opidanus in officio fabrorum et elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem fecitque iuramentum solitum, presentibus Dunnen loco sculteti, Johanne de Heze et Liebec scabinis, penultima Septembris.

Item Henricus Kanuynynx alias Puelmans est effectus opidanus in officio frutariorum (3) et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc., presentibus Happart sculteto, Liebeke etc., scabinis anno XXI in die Remigii (October 1).

Item Petrus Duynbyer de *Valkenborch*, pistor, est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc., presentibus Yserman, Happart scultetis, Dunnen, Liebeke, Here, scabinis. anno XXI mensis Septembris die ultima.

Item Johannes de Oersbeke, braxator, olim famulus domini Nycholai Hoen de Palude, est effectus opidanus in Fol. XXVI.

(1) Het gilde der schoenmakers.
(2) Het ambacht of gilde der wagenmakers.
(3) Fruitverkoopers.

Digitized by Google

Fol. XXVI. officio drappariorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Oersbeke* (1) et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Bovyer, Liebeke, Here, Bryede, scepenen, anno XXI mensis Septembris die.

Johannes de Mersch, sutor, effectus est opidanus in officio sutorum et elegit ecclesiam sancti Johannis fecitque juramentum solitum, presentibus Yserman sculteto, Liebec, Here, Brede, scabinis, XVII Novembris anno XXI.

Anno XXII.

Fol. XXVI v. 1422. Item Johannes Kemeix de *Nederlynter* (2) est effectus opidanus in officio frutariorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit juramentum prout consuetum est etc., presentibus sculteto, Dunnen, Johanne de Hese, scabinis, anno XXII mensis Januarii die 2a.

1421. Item Johannes Schatterych est effectus opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Servacium (3) et fecit iuramentum prout moris est etc., presentibus Happart sculteto, Laer, Dunnen, Hese, Blomendale, Liebeke, Junccis scabinis, anno XXIo in die Leonardi (November 6).

Fol. XXVII. 1422. Item Andreas van den Passche, sartor, est effectus opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem Traiectensem et fecit iuramentum prout consuetum est presentibus Happart sculteto, Laer, Dunnen, Blomendale, Liebeke, Here, Gelke, Bryede scabinis, anno XXII in die conversionis sancti Pauli (Januari 25).

Item Reynerus de Hulsen est effectus opidanus in officio sartorum, fuit duci de antiquo tempore et fecit iuramentum, anno XXII mensis Januarii die penultima, presentibus Happart, Johanne de Hese, Bovyer, Here.

---

(1) Oirsbeeck.
(2) *Neer-Linter* in Zuid-Brabant, kanton Leau.
(3) nl. de St. Servatiuskerk te Maastricht.

Digitized by Google

Item Meys Taubens (1) de *Vleytingen* est effectus opidanus in officio drappariorum, mansit et fuit duci et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart etc., anno XXII ultima Januarii. Fol. XXVII v. 1422.

Item Gobbelinus de Duynroede est effectus opidanus in officio drappariorum et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Aubelen* (2) et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Laer, Dunnen, Blomendale, Here, Hese scabinis, anno XXII mensis Februarii die ultima.

Item Johanna de Sledenaken (3) est effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem Traiectensem et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Lamboy, Here, Byessen scabinis, anno XXII mensis Martii die VII.

Item Gobbelinus de Herre, sutor, est effectus opidanus in officio sutorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc., presentibus Yserman, Happart sculteto, Bovyer, Gelke, Bryede scabinis, anno XXII mensis Marcy die X.

Zoete Somers de *Bruessell* effecta est opidana in officio fullonuum (4) et mansit duci, quia elegit ecclesiam beate Gudule Bruxellensem et fecit iuramentum solitum presentibus sculteto, Here, et Liebec scabinis, XVII Aprilis.

Item Henricus Warimbus de *Valkenborch* est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Nicholaum in *Valkenborch* et fecit iuramentum, presentibus Yserman sculteto, Liebeke, Here, Bryede scepenen, anno XXII° mensis Aprilis die XXIIII. Fol. XXVIII.

---

(1) Een Mees, Remeys Taubens (Tauboens) vinden wij als schepen van Vleytingen in schepenbrieven van 1420—1431.

(2) *Aubel* in het oude graafschap Limburg gelegen, thans behoorend tot de provincie Luik.

(3) Een Johannes de Sledenaken ontmoeten wij in 1404—1413 als kerken fabriekmeester der St. Nicolaaskerk te Maastricht, in 1404 met zijn ambachtsnaam *der kersmeker*.

(4) De vollers.

Digitized by Google

Fol. XXVIII 1422. Reynerus Balken effectus est opidanus in officio druechscherer (1) et mansit duci, quia elegit ecclesiam de *Mersen*. presentibus Yserman, Happart scultetis, Laer, Dunnen, Blomendale, Here scabinis et aliis, IIII Julii.

Fol.XXVIIIv. Item Johannes van der Heyden de *Haeren*, hameker, est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Happart sculteto, Dunnen, Bovyer, Liebeke, Here, Bryede, scabinis, anno XXII° mensis Julii die XII^a.

Item Gerardus Beduyrs de *Hillenschen* (2) est effectus opidanus in officio lapiscidarum (3) et mansit duci, quia elegit apud sanctum Servatium et fecit juramentum prout consuetum est presentibus Jacobo Schere in loco Happart sculteti, Dunnen, Hese, Bryede scabinis, anno XXII° mensis Augusti die 2.

Johannes de Aquis effectus est opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem fecitque iuramentum solitum, presentibus domino Nicholao Hoen sculteto, Bavier, Lyebec, Junccis scabinis et aliis, XI Augusti.

Fol. XXIX. Johannes dictus Hans Spangmeker effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini in Wyck, presentibus jamdictis et eodem die.

Nicholaus de Mesch effectus est opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Mathie Traiectensem fecitque iuramentum solitum, presentibus Jacobo Percene (?) vicesculteto, Dunnen, Lamboy, scabinis, XXII Augusti.

---

(1) Hetzelfde als *drapparius*, lakenscheerder.
(2) Wellicht Hilleshagen, eene buurt van Wittem.
(3) De steenhouwers, die deel uitmaakten van het gilde der metselaars.

Digitized by Google

Arnoldus Fleutens effectus est opidanus in officio fabrorum et elegit ecclesiam sancti Mathie fecitque iuramentum solitum, presentibus Happart sculteto, Lyebec, Gelcke scabinis, XII Augusti. Fol. XXIX 1422.

Wilhelmus de Oerschot effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Petri in *Oerschot* (1) fecitque iuramentum solitum presentibus Happart sculteto, Lamboy et Brede scabinis, XXVII Septembris.

Item Mechtildis de Ryvyere, mercatrix, effecta est opidana in officio kortspuelre et mansit duci, quia elegit ecclesiam beate Marie in *Hasselt* et fecit iuramentum prout consuetum est anno XXII° mensis Novembris die IIII, presentibus Yserman sculteto, Laer, Dunnen, Hese, Bovyer, Liebeke, Here, Clut scabinis.

Gerardus van den Lonck de *Buscoduci* effectus est opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Yserman, Happart scultetis, Here, Bovier, Lyebec et aliis scabinis, IX Novembris.

Item Adam de Grembey senior, est effectus opidanus in officio frutariorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Mathiam et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Yserman, sculteto, Hese, Blomendale, Clut, Molendino (?) scabinis, anno XXII° mensis Novembris die XVI.

Item Hermannus Ben de *Dyest* est effectus opidanus in officio sutorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum prout consuetum est etc., presentibus Happart sculteto, Johanne Hese, Hermanno Hese, Liebeke, Here, Breyde scabinis et aliis anno XXIII° in die beati Johannis Evangeliste (December 27) (2). Anno XXIII 1423.

---

(1) *Oirschot*, in de Meyery van 's Hertogenbosch gelegen, bezat reeds in het begin der 13e eeuw een kapittel van elf kanunniken; het patroonfeest der Kerk was en is thans nog het feest van St. Pietersbanden (1 Augustus).

(2) Hier blijkt duidelijk, dat de Kerkstijl gebezigd is, bij welken stijl het nieuw jaar begint met Kerstmis.

Digitized by Google

Fol. XXIX v. 1423. Item Johannes Scheelken de *Bruxellis* est effectus opidanus in officio bontmeker et fuit duci de antiquo et fecit iuramentum etc., presentibus Yserman, Happart scultetis, Dunnen, Blomendale, Hermanno Hese, Here, Gelke et aliis scabinis, anno XXIII° in die Circumcisiones Domini (Januari 1).

Item Cristina de Breda est effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Servatium et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Gelke, Bryede scabinis, anno XXIII mensis Januarii die IX.

Item eodem die iamdicto et per predictos Mechtildis Eyskens de *Zusteren* est etiam effecta opidana in predicto officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc.

Incipit annus vicesimustercius.

Fol. XXX. Johannes de Steyne effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini in Wyc, presentibus Happart sculteto, Johanne Heze, Liebec, Here, Brede et aliis pluribus scabinis, XXII Februarii.

Item Henricus, filius Petri Wynandi de *Tudderen*, est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart sculteto, Dunnen, Lamboy, Bryede scabinis, anno XXIII mensis Februarii die penultima.

Cristianus, filius W. Oertermans, effectus est opidanus in officio cortspuelre et mansit duci, quia elegit ecclesiam de *Lemmel*, presentibus Yserman, Happart scultetis, Dunnen, Liebec, Here, Hermanno Heze, Brye scabinis, XIIII Marcii.

1424. Item Wenterus de Berghen effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Liebeke, Brede, scabinis, in die sancti Martini anno XXIIII, mensis Novembris (November 11).

Digitized by Google

Nicholaus de Sint Mertensvoeren effectus est opidanus in officio sutorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem fecitque iuramentum solitum, presentibus Happart sculteto, Bloemendale, Lyebec et Bree scabinis, X May. Fol. XXX 1423.

Item Katharina de Schynvelt fuit [effecta] opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Schynvelt* (1) et fecit iuramentum etc., presentibus Happart sculteto, Johanne Hese, Bovyer, Hermanno Hese, Here, Liebeke, Breyde scabinis, anno XXIII mensis Junii die XIIII. Fol. XXX v.

Theodoricus de Esde, filius Theodorici van den Neynen effectus est opidanus in officio braxatorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem Traiectensem fecitque juramentum solitum, presentibus Yserman sculteto, Dunnen, Bloemendale, Here, Heze scabinis, XV Maii.

Gerardus Scharen fuit effectus opidanus in officio pellificum of bontmeker et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Jacobo Schere in loco sculteti, Hese, Blomendale, Bovyer, Liebeke, Breyde scabinis, anno XXIII mensis Maii die XVII.

Wilhelmus Henne Nuelkens de *Hugarden* est effectus opidanus in officio sutorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum etc., presentibus Happart sculteto, Bovyer, Hermanno Hese, Here, Briede scabinis anno XXIII° mensis Maii die XXV.

Per iamdictos et eodem die fuit effectus opidanus Gerardus de Wale de *Sancta Margareta* (2) in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem et fecit iuramentum etc. prout consuetum est.

---

(1) Schinveld.

(2) Margraten.

Digitized by Google

Fol. XXX v. 1423. Item Petrus de Schytenkoven est effectus opidanus in officio tectorum straminum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Martinum et fecit iuramentum etc., presentibus Yserman sculteto, Laer, Johanne Hese scabinis, anno XXIII mensis Junii die V.

Fol. XXXI. Item Goswinus van den Gryende est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem etc., in presentia sculteti et scabinorum episcopi etc., anno XXIII mensis Julii die XIIII.

Item Wilhelmus de Scharwyer est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam de *Wynandsroede* et fecit iuramentum etc., presentibus Happart, sculteto, Dunnen, Liebeke scabinis, anno XXIII mensis Julii [die] XXIII.

Fol. XXXI v. Item Henricus, filius Arnoldi quondam Ackermantz (1), effectus est opidanus in officio lanificum (2), quia elegit ad ecclesiam sancte Margrete (3) in *Margraeten* et fecit iuramentum, presentibus Happart sculteto, Bovier, Here, Liebec, scabinis, anno XXIII mensis Septembris die 4ta.

Item Adam van den Blyet est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci etc.

Item Lambertus Jonge de *Sittert* (4) est effectus opidanus in officio pistorum. Et fecerunt iuramentum consuetum.

Fol. XXXII. Goedefridus Yserman, iunior, effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad sanctum Michaelem in *Hocgem* (5), presentibus Happart sculteto, Bovier. Liebec et aliis scabinis.

---

(1) Een Arnolt Ackerman komt in 1386 voor als schepen van Gulpen.
(2) Hier zijn blijkbaar weggelaten de woorden *et mansit duci.*
(3) De H. Margareta was en is nog kerkpatrones van Margraten.
(4) Sittard.
(5) Heugem.

Digitized by Google

Theodoricus Kodeester de *Here* est effectus opidanus in officio mercatorum, elegit ad sanctum Johannem Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Liebec, Here, Brede et pluribus aliis scabinis XXIII Octobris anno XXIII°. Fol. XXXII v. 1423.

Giselbertus Theodrici effectus est opidanus in officio mercatorum (1), quia elegit ad ecclesiam beati Servatii Traiectensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Hese, Blomendale, Clut et aliis scabinis, ultima Octobris anno XXIII°.

Leonardus Koele de *Aubelen* effectus est opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ad beatum Hubertum in *Aubulen* et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart sculteto et Blomendale scabino etc. in die beati Leonardi (November 6) anno XXIII°.

Goedenulus Meylatz de *Tongris* effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ad sanctum Michaelem Tongrensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Jacobo Bubben, Blomendale, Dunnen scabinis. Fol. XXXIIIv.

Item Egidius, filius Rodolphi de Buschoduci est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem in *Buschoduci* (2), presentibus Happart, Yserman scultetis, Bovyer, Liebeke, Bryede scabinis, anno XXIII° mensis Decembris drye dage.

Johannes Visscher de *Valkenborg* effectus est opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem in *Valkenborg*, presentibus Yserman, Blomendale, Clut scabinis, anno XXIII° mensis Decembris die IX^a^.

Lysbet van Buseghem effecta est opidana in officio sartorum, elegit ad sanctum Petrum et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Yserman scultetis, Bubbe, Schere precone. Fol. XXXIIII.

(1) Hier zijn blijkbaar weggebleven de woorden *et mansit duci.*
(2) 's-Hertogenbosch.

Digitized by Google

Anno vicesimo quarto.

Fol. XXXIIII v. 1424. Hanna (1) Lamberti Peus dochter Tbleysch van Lewe (2) in Brabant effecta est opidanus (sic) in officio pistorum, elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Jacobo Schere, Yserman sculteto, Johanne Blomendale et Lamboy, scabinis.

Johannes Huetz de *Beke* effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Yserman, Happart scultetis, Blomendale, Dunnen, Clut, Stas, XXVI Januario.

Fol. XXXV. Michael de Capellen effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ad sanctum Johannem Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Wynando de Monte precone, XVII die Februarii.

Fol. XXXVI Petrus de Gewanthuyse effectus est opidanus in officio lanificum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Nycholaum vel sanctum Georgium in Traiecto, presentibus Happart sculteto, Here, Hese scabinis et Bub precone etc. penultima Marcii.

Arnoldus Stote effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad beatum Martinum in Wyc, presentibus Mewen sculteto, Dunnen et Bovier, scabinis etc.

Henken de Lynden effectus est opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem, presentibus Mewen, Clut, Liebeke etc.

Fol. XXXVIv. Henricus Smeet effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart sculteto, Johanne Hese, Blomendale, Lamboy, Moelen scabinis in festo sancte crucis (Mei 3) (3).

---

(1) Zou dit Johanna beteekenen?

(2) Wellicht *Leeuw-Saint-Pierre* in Zuid-Brabant gelegen, kanton Hal bij Brussel.

(3) nl. het feest der *Kruisvinding* = *Inventio sancti Crucis*..

Digitized by Google

Wilhelmus de Mersen effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam in *Mersen* fecitque iuramentum ut consuetum est, presentibus predictis eadem die. Fol. XXXVII 1424.

Lambertus Oelshoet effectus est opidanus in officio frutariorum, interrogatusque mansit duci, quia elegit apud nostram Dominam in *Eygenbyelsen*, presentibus Happart sculteto, Laer et Lamboy scabinis, XII Maii.

Kerstianus die Krumme effectus est opidanus in officio albifactorum (1) elegit ad ecclesiam in sancto Johanne et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Dunnen, Bovier, Blomendale scabinis, XXVII die Maii.

Item Symon Philippi de Hese effectus est opidanus in officio sartorum, elegit apud sanctum Johannem, presentibus Happart, Liebec, Molen scabinis etc. XII die Junii.

Everardus Stuyxken de *Schymmert* effectus est opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Mathiam in Traiecto, presentibus Bubbe in loco sculteti, Bovier, Liebec et Bride scabinis etc., XXVI die Juni anno XXIIII. Fol. XXXVII v.

Johannes Kuper de *Strabeke* effectus est opidanus in officio carpentariorum (2), elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Happart, Here et Liebeke scabinis etc. prima die Julii anno XXIIII.

Arnoldus de sinte Joerys Joeck effectus est opidanus in officio schere (3) et mansit duci, quia elegit apud ecclesiam de sinte Joerys Joeck, presentibus Happart, Dunnen, Blomendale, Bovier, Here, Hese, Liebec, Brede scabinis, anno XXIIII in die beate Marie Magdalene (Juli 22). Fol. XXXVIII

Thomas de Herderen effectus est opidanus in officio

(1) De *witmakers* of *velbereiders*.

(2) De wagenmakers, welke ambachtslieden deel uitmaakten van het gilde der timmerlieden.

(3) De lakenscheerders, droogscheerders.

Digitized by Google

Fol. XXXVIII 1424. lanificum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Servatium. presentibus Happart, Mewen scultetis, Johanne Hese, Blomendale, Lamboy, scabinis.

Johannes van den Borch effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ad sanctum Servatium Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Blomendale, Here, Hese, scabinis, VI Augusti.

Wilhelmus Smyets de *Pere* (1) effectus est opidanus in officio drappariorum, elegit ad sanctum Servatium Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Wynando de Monte precone, in vigilia Lamberti (September 16) et fecit iuramentum consuetum.

Petrus, filius Wilhelmi de Berge, effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Martini, presentibus Dunnen, Lamboy scabinis, Jacobo Schere tamquam sculteto etc. et fecit iuramentum consuetum XXVI mensis Septembris.

Fol. XXXVIII v. Johannes Nype de *Sanctovitone* (sic) (2) effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum etc. per Happart etc. in die Michaelis (September 29).

Fol. XXXIX Conrardus de Breypach effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad sanctum Martinum in Wyc et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Dunnen, Bovier.

Fol. XXXIXv. 1425. Johannes Ghisen son de Beeck effectus est opidanus in officio cortspuelres (3) elegit ad ecclesiam in *Beeck*, presentibus Happart, sculteto, Dunnen, Blomendale, Liebeck, Clut. Moelen scabinis etc. eodem die. (4)

---

(1) *Peer* in Belgisch Limburg.

(2) Wellicht een schrijffout voor *Sancto Trudone, Sint-Truiden.*

(3) *Cortspuelres, corte spoelders,* waren de linnenwevers.

(4) nl. anno XXV^to 1425 Januari die.., zooals blijkt uit de onmiddellijk voorgaande inschrijving van het arrest gelegd op Godefridus Kuper en Arnoldus Hermans, die plaats had in Januari na den 17e.

Digitized by Google

Per Mewen, Dunnen, Liebec, Lamboy, Here, Brede scabinos, anno vicesimoquinto mensis Februarii die XI[a] effectus est opidanus Wouterus Pisters de *Udencoven* (1), erat duci ex antiquo et fecit iuramentum consuetum in officio piscatorum. (2) Fol.XXXIXv. 1425.

Johannes de Laer (3) de *Lovanio* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit in sancto Johanne, presentibus Happart, Laer, Blomendale, Bovier, Here, Heze scabinis. ultima Marcy. Fol. XL.

Item Hermannus de Wenden, Gruyters son, est effectus opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancte Crucis in *Ouwe*, presentibus Happart, Liebeke, Gelke scabinis, anno XXV mensis Julii die XIIII.

Mathias Thiemer effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam [sancti] Mathie, presentibus Schere in loco sculteti, Bovier, Dunnen, Wynando in den Wan etc. XVII Aprilis. Fol. XL v.

Nicholaus de Striecht effectus est opidanus in officio straminum (4), elegit ad ecclesiam in sancto Johanne et fecit iuramentum consuetum presentibus....

Johannes Noet de Vivario effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit in sancto Johanne, presentibus Happart, Bovier et Wynando in den Wan precone etc., XXVIII die Aprilis. Fol. XLI.

Petrus van den Donck effectus est opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Happart, sculteto, Liebec, Lamboy, scabinis, anno vicesimo quinto mensis Maii die XXII[a].

Theodricus de Roede effectus est opidanus in officio or-

---

(1) *Uykhoven, Uyckhoven,* gelegen in het kanton Mechelen a. d. Maas.

(2) De visschers.

(3) Een Johan van den Laer vinden wij vermeld in een brief dd. 17 Juni 1457 van meier en gezworen laten van den cijnshof van Jonker Adam van Gudegoeven, in het dorp Millen gelegen.

(4) Stroodekkers, die deel uitmaakten van het gilde der metselaars.

Digitized by Google

Fol. XLI. 1425. tulanorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Happart sculteto, Here, Bovier, Liebec scabinis, in ordone (sic) Gerardi Greutz altero die Sacramenti (Juni 8).

Fol. XLI v. Johannes Mersuel effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam in *Lodenaken* (1), presentibus Happart sculteto, Here, Liebec, Bovier scabinis et fecit iuramentum consuetum, anno XXV°, mensis Junii die XI^a.

Item Henricus Reuver effectus est opidanus in officio predicto et pertinet duci ex antiquo et fecit iuramentum consuetum, presentibus predictis eodem die.

Nicholaus Luytte effectus est opidanus in officio lanificum (2), elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart sculteto, Laer, Blomendale, Liebec, Lamboy, Brede scabinis.

Fol. XLII. Johannes vanden Woude alias Grouwert effectus est opidanus in officio bontmeker et mansit duci, quia elegit ad sanctum Servacium Traiectensem, presentibus Wynando van den Berge loco sculteti, Bovier, Brede scabinis, XI Augusti.

Johannes de Wampach effectus est opidanus in officio gherdenere (3) et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem de *Wampach* (4), presentibus iamdictis XI Augusti.

Item Dyonisius de Gangelt est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem Traiectensum, presentibus Wynando de Berge in loco sculteti, Dunnen, Bovyer, Liebeke, Here scabinis, XX Augusti.

Johannes Ryemsleger van *Bruynsom* (5) effectus est opidanus in officio smede (6) et mansit duci, quia elegit ad

(1) Lanaeken.
(2) De wolwevers, wolspinners.
(3) De tuiniers, *hoveniers*.
(4) Waubach (?)
(5) Brunssum.
(6) Het gilde der smeden, dat alle ambachtslieden, die het ijzer bewerkten, omvatte.

Digitized by Google

sanctum Johannem, presentibus Happart, Dunnen, Heze, Lamboy, Brede, ultima Augusti. Fol. XLII 1425.

Per Happart, Bovyer, Here, Heze, Lamboy, Heynricus famulus Arnoldi de Biecht (1) effectus est opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem prima die Septembris.

Per Happart, Bovyer, Blomendale, Dunnen, Johannes van Werde alias Hennen van den Ketel effectus est opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum 4ª Septembris.

Martinus de Curia effectus est opidanus in officio straminum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem Traiectensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart sculteto, Liebeke, Here et Brede scabinis, X Septembri. Fol. XLII v.

Per Jacobum Scherre in loco sculteti, Liebeke etc., Wilhelmus Clutinc effectus est opidanus in officio ortulanorum et mansit duci et fecit iuramentum consuetum XI Septembris.

Theodoricus, filius Theodorici de Duynbyer de *Valkenborch*, est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem (2) et fecit iuramentum, presentibus Wynando de Monte in loco sculteti, Here, Liebeke, Lamboy, Stas anno XXV°, mensis Septembris die XIII.

Per Happart, Dunnen, Johannem Heze, Henricus van Bel effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit sanctum Johannem et fecit iuramentum consuetum anno XXV° mensis Septembris die XVI.

Item Johannes Frutyer de *Lymborch* est effectus opidanus in officio drappariorum et mansit duci, quia elegit

---

(1) Een Arnolt van Byecht (van Biecht) vinden wij in schepenbrieven van Maastricht van 12 November 1440 en van 2 December 1451.

(2) nl. de St. Janskerk te Maastricht.

Digitized by Google

Fol. XLII v. 1425. ad sanctum Servatium (1), presentibus ambobus scultetis anno XXV° in die Remigii (1 October).

Fol. XLIII. Item Meylair van Juve (?) der plattynmeker, est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Andree in *Leodio* et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Brede, etc. XIX die Octobris anno XXV.

Item Ancelmus Kommers effectus est opidanus in officio pellificum (2) et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini in Wyck et fecit iuramentum consuetum, presentibus Gerardo de Leodio sculteto predicto et Liebeke, Bovyer etc. scabinis, anno XXV, XXVIIII Octobris.

Item Wernerus de Aquis, filius quondam Gerlaci Kixhor, effectus est opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Johannem Traiectensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus iamdictis et eodem die.

Fol. XLIII v. Item Heynricus Speeruwart de *Grembeyde* (3) effectus est opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Servatium in *Mechelen* (4) et fecit iuramentum consuetum, presentibus Gerardo de Leodio sculteto, Liebeck, Bovyer, Brede et aliis, anno XXV in die Michaelis (September 29).

Anno vicesimosexto.

Fol. XLIIII 1426. Per Happart, Here etc. Hanna van der Hoeven effecta est opidana in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Servatium, anno XXVI mensis Januarii die XXVI.

---

(1) nl. de St. Servatiuskerk.

(2) Het gilde der bontwerkers. Dit gilde omvatte de bontwerkers, de handschoenmakers en de witmakers of velbereiders. A. Perreau, *Recherches sur les corporations des métiers de la ville de Maestricht et sur leurs méreaux*, zegt pag. 45 van dat gilde: „elle était fort ancienne et très importante, car pendant le moyen âge presque tous les habillements des personnes riches étaient doublés ou garnis de fourrures."

(3) Opgrimby.

(4) Mechelen a. d. Maas.

Digitized by Google

Item Johannes Gielis de *Eyke* est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Nicholai Traiectensem (1), presentibus Happart, Luytke scultetis, Johanne de Hese, Libeke, Here, Bryede scabinis in die Scholastice Virginis (Febr. 10). Fol. XLIIII 1426.

Item Johannes van den Loe est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis etc., presentibus Happart sculteto, Blomendale, Liebec, Here, Clut, Bryede scabinis, XII Februarii. Fol. XLIIII v.

Per schultetum et Blomendale, Johannes Kamps effectus est opidanus in officio pellificum, quia elegit ad Predicatores et fecit iuramentum consuetum et mansit duci, anno predicto XVI Marcii.

Per Happart et Lyebeke, Reynerus, filius Huberti Karys, effectus est opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam.... etc. et fecit iuramentum consuetum anno prescripto XV Aprilis. Fol. XLV.

Emondus de Aquis effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ad sanctum Martinum in Wyck et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart etc., anno XXVI, mensis Aprilis die XVIII.

Philippus de Mersen effectus est opidanus in officio carpentariorum (2) et mansit duci, quia elegit ecclesiam de *Mersen* (3) et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Dunnen, Laer, Blomendale, Lyebek, Bovyer etc., VI Julij. Fol. XLV v.

Per Leodium, Lyebeke, Briede scabinos et Jacobum Bub preconem Symon de Vrerenberch effectus est opidanus in officio textorum straminum, quia elegit..... etc. et fecit iuramentum consuetum XXI Julii. Fol. XLVI v.

---

(1) De St. Nicolaaskerk te Maastricht, die in 1342 werd gebouwd ten Noorden der O. L. Vrouwekerk en in 1838 afgebroken.

(2) De wagenmakers, die deel maakten van het gilde der timmerlieden.

(3) Meerssen.

Digitized by Google

Fol. XLVI v. 1426. Item Johannes van den Fruter, cocus domus sancti Anthonii (1), est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Cleermont* (2) et fecit iuramentum etc., anno XXVI, mensis Augusti die XXI, presentibus Jacobo Schere in loco Happarts sculteti, Here, Bryede scabinis et Wynando in den Wan precone episcopi.

Fol. XLVII. Item Zybertus de Valkenborch est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Happart schulteto, Dunnen, Blomendale scabinis anno XXVI mensis Septembris die XXVI.

Fol. XLVII v. Reynerus Clyngerbuet effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini, presentibus Happart, Dunnen, Bovyer, Lyebec et Here eodem die.

Johan de Clynget effectus est opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Berge* (3), presentibus Happart, Here, Briede XVI Octobris.

Fol. XLVIII 1424. Oste van Attenhoven effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Happart sculteto, Laer, Here scabinis.

Fol. XLIX 1424. Arken de Cleve effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad sanctum Mathiam, presentibus Happart, Johanne Hese, Liebeke, Clut, Brede, scabinis anno XXIIII videlicet in die beati Martini (November 11).

Anno XXVII, mensis Januarii...

Fol. L v. 1427. Item Hanse (4) van Hagenhouwen est effectus opidanus

(1) De Antonieten, naar wie de St. Antoniusstraat genoemd is, waar hun klooster en kerk voorheen stonden.

(2) Zou hier bedoeld zijn *Clermont* nabij *Aubel*, in de provincie Luik gelegen in het arrondissement Verviers? Behalve dit is nog een *Clermont* gelegen nabij *Nandrin*, ook provincie Luik en een bij Walcourt, prov. Namen.

(3) Berg-Terblijt.

(4) Johannes.

Digitized by Google

in officio sutorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam apud sanctum Johannem per Happart, Blomendale, Bovyer anno XXVII, V Aprilis. Fol. L v. 1427.

Item Mechtildis de Zusteren, famula Nicholai quondam de Pyse (1), est effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem per Happart, Dunnen, Bovyer, Liebeke scabinos, predicto die.

Andreas de Echt effectus est opidanus in officio ortulanorum, mansit duci, elegit ad ecclesiam beati Johannis, presentibus Happart, Blomendale, Kreeft VI Aprilis anno XXVII.

Lambertus Nutman de *Dieteren* effectus est opidanus in officio pistorum elegit ad ecclesiam sancti Servatii, presentibus Happart sculteto et Blomendale scabino, VI Aprilis anno XXVII. Fol. LI.

Item Wilhelmus Doems de *Weerde* effectus est opidanus in officio sutorum (2), quia elegit ad sanctum Johannem Traiectensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Happart, Johanne Heze, Bovyer, Lyebeke, Briede et aliis, X Maii. Fol. LI v.

Item Collair (3) Pottreger de *Namen* effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ad sanctam Mariam de *Namen*, presentibus Happart, Bovyer, Lyebeke et aliis XXIII Maii.

Johannes Wirix de *Sichen* effectus est opidanus in officio fullonum ad ecclesiam [sancti] Johannis et fecit iuramentum consuetum, presentibus Here sculteto, Blomendale, Bovier, Liebec, Lamboy, Molen scabinis, XXVII anno XXVIII. Fol. LIIII 1428.

(1) Nicolaus, Claes de Pyse was gehuwd met Mechtildis, de dochter van Hendrik Meyme van Valkenburg, voor wie deze bij schepenbrief van 4 December 1397 bij het kapittel van St. Servaas een jaargetijde stichtte. Mechtildis' broeder, Mathias, was priester en lid der broederschap van Kapellanen van 't voornoemd kapittel en stichtte bij die broederschap zijn jaargetijde met 5 schellingen jaarcijns, dat 12 April gehouden werd.

(2) Hier zijn blijkbaar vergeten de woorden: *et mansit duci.*

(3) De Waalsche naam voor Nicolas (?)

Digitized by Google

Fol. LIIII v. 1428. Cornelius Grelis de *Brugge* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad sanctum Johannem, presentibus Here sculteto, Blomendale, Bovier, Liebec, Clut scabinis, in die iamdicto (nl. anno XXVIII, IIII die Junii). (1)

Fol. LVI v. Aleydis van der Spant, amisia Arnoldi coci quondam decani sancti Servatii (2), effecta est in officio sartorum opidana, elegit ad ecclesiam sancti Johannis Baptiste, presentibus Here sculteto, Blomendale, Bovier, Liebec scabinis, XXIIII Junii.

Johannes de Heyseler de *Numegen* (3) effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam beate Marie in *Numegen*, presentibus Lutge, Here scultetis, Liebec, Bovier, Brede, Pronen et aliis scabinis anno XXVIII penultima Junii (Juni 29).

Fol. LVII. Forke: Baudon, Lombardus seu magister Lombarde (4) protunc (5), effectus est opidanus in officio carnificum, pertinet duci prout moris est, presentibus Here sculteto, Blomendale, Bovier, Liebeck, Biessen, Clut, Brede, Here, Hese scabinis anno XXVIII 1ª Julii.

Notendam sine interrogatione et cum consensu scabinorum,

---

(1) Dit blijkt uit de onmiddellijk voorafgaande inschrijving van het arrest, gelegd op Johannes van den Roede van Daelhem.

(2) De woorden *amisia* tot en met *Servatii* zijn boven den regel geschreven. — Amisia eene schrijffout voor *amita*, tante, van vaderszijde, vaders zuster.

(3) Nijmegen.

(4) De Lombarden, ook wel *Cauversini, Cawarsini* geheeten, waren Italiaansche kooplieden, die in de groote steden van Frankrijk, België en Engeland handel dreven en geld op goederen voorschoten. Zij vormden een genootschap of liever eene vennootschap, wier leden over verschillende steden verdeeld waren. Te Maastricht waren zij reeds in de 13e eeuw en in 1297 bewoonden zij een huis in de Breedestraat gelegen, dat aan Levallus de Lata platea, Luiksch schepen dier stad, toebehoorde, op welk huis deze bij zijn testament van 12 November 1297 vestigde een jaarcijns van 8 Luiksche marken tot dotatie van een nieuw altaar ter eere van de H. Maria Magdalena in de O. L. Vrouwekerk te stichten. Uit een *registrum altarium* van 1380 dier kerk blijkt, dat gemeld huis gelegen was tegenover de toenmalige St. Nicolaaskerk in de Breedestraat, het tweede huis vanaf den hoek der Wolfstraat.

(5) De woorden *seu* tot en met *protunc* zijn doorgehaald.

Digitized by Google

propterea, quod est Lombardus, secundum antiquam consuetudinem. Fol. LVII 1428.

Eustacius de Boelsbeke alias de Vueren effectus est opidanus in officio frutariorum, elegit ad ecclesiam in *Buelsbeke*, presentibus Here sculteto, Blomendale, Liebec scabinis XVII Julii. Fol. LVIII.

Gerardus Prume de *Bingenrode* (1) effectus est opidanus in officio pellificum, elegit ad ecclesiam sancti Servacii et fecit iuramentum consuetum, presentibus Here sculteto, Bovier, Liebec, Brede, Molen, Clut, Warwelle, scabinis in vigilia Jacobi (Juli 24).

Wilhelmus Berben de *Sittert* effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ad ecclesiam in sancto Servacio et fecit iuramentum consuetum, presentibus sculteto, Bovier, Liebec, Brede, in vigilia Nativitatis beate Marie (September 7) anno XXVIII. Fol. LIX v.

Gisbertus Langart effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem, fecit iuramentum consuetum, presentibus Here sculteto, Blomendale, Liebec, et Brede scabinis, Sabbato post festum Nativitatis beate Marie (September 11).

Johannes Vrerix de *Wylre* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam in *Wylre* et fecit iuramentum consuetum, presentibus Here sculteto, Bovier, Blomendale scabinis in die beati Mathei Apostoli (September 21). Fol. LX v.

Wilken Spede de *Pietershem* alias de *Lodenaken* effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus Here sculteto, Hermanno Hese, et Johanne de Briede XXIII die Septembris.

Bela, filia Thome de Geync, effecta est opidana in officio sartorum, elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus Lamboy, Here sculteto, Blomendale, Warwelle scabinis, Bub precone, in vigilia Michaelis (September 28).

Kornelius de Kerhoef effectus est opidanus in officio carpentarii (sic), elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presen-

(1) Bingelrade.

Digitized by Google

Fol. LX v. 1428. tibus Here sculteto, Clut scabino, Winandus (sic) in den Wan etc. II Octobris.

Fol. LXI. Peter van Hese (1) effectus est opidanus in officio carpentarii (sic), elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus iam predictis scutit (2) et scabinis, XXIII Octobris.

Fol. LXI v. Conrardus de Berne effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam sancti Mathie Apostoli, presentibus Lamboy, Here scultetis, Bovier, Eynenberch scabinis, XXIIII Octobris.

Notandum Van den Edelen.
Dominus de Huerne effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci per ambos scultetos anno XXVIII mensis Octobris die penultima (October 30).

Fol. LXII. Rutgherus de Pyetershem effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis per ambos scultetos in die beati Huberti (November 4) anno M. CCCC XXVIII.

Henricus Hameker de *Ruremunde* effectus opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis Traiectensem et fecit iuramentum consuetum, presentibus Here sculteto et quasi omnibus scabinis in die Leonardi (November 6) anno XXVIII°.

Fol. LXIII v. Johae Hazaer, Johan de Sint Hubeer de *Dynant* effecti sunt opidani in officio mercatorum, elegerunt ad ecclesiam beate Marie in *Dynant*, presentibus Lamboy sculteto, Blomendale, Bovier, Biessen, Brede, Eynenberch scabinis inferius introitu domus pretorii etc. in die beate Katherine (November 25) anno XXVIII°.

---

(1) In een brief der laten van het laathof van Henri van Oedenbruecke te Veldweselt, van 31 Augustus 1410, waarbij drie bunders akkerland aldaar gelegen verkocht werden aan de broederschap van Kapellanen der St. Servaaskerk door Kathryne van den Edelenbampt, komt voor een Peter van Hese, die gehuwd was met dezer dochter Katharina.

(2) *scutit* voor *scoutit* = schout.

Digitized by Google

Johannes Kuyck de *Stochem* prope *Eupen* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus Here sculteto, Blomendale, Bovir, Liebeck, Briede. Biessen, Pronen, Eynenberch scabinis die iamdicto (Sabbatho die post Katharine) (November 27). (1) Fol. LXIII 1428.

Abry Hasar geheiten Oelbrecht van Dynant effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam beate Marie in *Dyenant* et fecit iuramentum consuetum de manu Wynandi inden Wan, presentibus ambobus scultetis et scabinis predictis eodem die. Fol. LXIV.

Jacob Walmar de *Uitriecht* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam Johannis (sic), presentibus Here sculteto et quasi omnibus scabinis Brabantinis, Hese, Lamboy scabinis die Veneris post Conceptionem beate Marie (December 10). Fol. LXV.

Gerardus Hardevuyst de *Haren* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyc, presentibus Here sculteto, Lamboy, Blomendale, Liebec, Brede, Bovier, Eynenberch scabinis, XI Decembris anno XXVIII.

Johannes Thys de *Gangelt* effectus est opidanus in officio fulonis (sic), mansit duci, presentibus Here sculteto, Blomendale, Clut et aliis scabini(s) XXVIIII Octobris. Fol. LXVI.

Anno XXIX.

Item Theodoricus, filius Johannis Mennens de *Borne*, effectus est opidanus in officio pellificum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Martinum anno XXIX mensis Januarii die XXII, presentibus Here sculteto, Byessen, Bryede, Eynenberch scabinis. Fol. LXVII v. 1429.

Stephanus de Roede de *Antwerpen* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Here sculteto, Liebec, Bovier scabinis anno XXIX mensis Januarii die XXVI.

---

(1) Blijkens de naast voorgaande inschrijving, zijnde een arrest met vermelding van den dag.

Digitized by Google

Fol. LXVIII. 1429. Bele (1) Henrix dochter van Sintgeertruden berge (2) effecta est opidana in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Here sculteto, Bovier, Brede, scabinis, anno XXIX mensis Februarii die XII.

Fol. LXIX. Mathias vander Meren de *Lovanio* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus sculteto, Blomendale, Liebec, Bovier, Brede et aliis scabinis, 5ta Marcii.

Fol. LXIX v. Henricus Oest, olim famulus domicelli Henrici quondam de *Ryvieren*, effectus est opidanus in officio fabrorum elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Here sculteto, Brede scabino, anno XXIX° mensis Marcii die 7a, fecit iuramentum consuetum.

Fol. LXX. Quintinus Tilmanni de Thienens effectus est opidanus in officio sutorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus sculteto et scabinis predictis (3), eodem die. (4).

Fol. LXXII v. Gerardus van den Hoeve (5) effectus est opidanus in officio lanificum, interrogatus fuit, permansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathye Traiectensem, presentibus Lutken et Here sculteto (sic), Blomendale, Liebeck, Creeft, Bovir et Moelen in festo nativitatis beati Johannis (Juni 24) anno XXIX mensis Junii.

Egeydius de Buerchhaeren effectus est opidanus in officio gedener (sic) (6), interrogatus fuit, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus Here sculteto, Blomendale, Liebeck, Briede, Moelen etc., anno XXIX mensis Junii die XXV.

---

(1) Isabella.

(2) Geertruidenberg in Noord-Brabant.

(3) namel. *Biesen in loco sculteti, Blomendale, Liebec, Brede, Eynenberch. Warwelle.*

(4) te weten: *XII die Marcii anno XXIX.*

(5) Een Gerit van den Hove vinden wij vermeld in een schepenbrief van Maastricht van 22 Maart 1458 als wonende op de Groote Gracht.

(6) Schrijffout voor: *gerdenere.*

Digitized by Google

Johannes Heut de *Vleitingen* effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, fecit iuramentum consuetum, presentibus ambobus scultetis, altero die post festum Johannis Baptiste (Juni 25). Fol. LXXII v. 1429.

Gielen Meer van *Eckelroede* alias Audeverse Moren son de *Eckelrode* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Here et Lutge scultetis, Warwel, Bovier, scabinis, in die beati Petri et Pauli Apostolorum (Juni 29) anno XXIX.

Godefridus Colyns, piscator, effectus opidanus piscatorum etc., fecit iuramentum consuetum in die Laurentii (Augustus 10). Fol. LXXIV.

Johannes Zarys de *Ghoele* (1) est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit apud ecclesiam sancti Martini in *Ghoele* et fecit iuramentum presentibus ambobus scultetis, Liebeke, Eynenberch, scabinis, anno XXIX° mensis Octobris die 3ª. Fol. LXXV.

Theodericus de Broechem, pistor, est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit apud ecclesiam sancti Johannis Traiecti et fecit iuramentum, presentibus Andreas (sic) Knouden sculteto, Bovir, Briede et aliis scabinis, XXII Septembris.

Vranckonis de Haren est effectus opidanus in officio fullonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Martyn in *Goele*, presentibus Lutken sculteto, Blomendale, Liebeck et Eynenberch, XIII dage in Octobri. Fol. LXXV v.

Johannes Bruwer de *Kircroede* (2) effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in *Kircrode*, presentibus ambobus scultetis, Blomendale, Liebec, Bovier, Brede scabinis, in die Lamberti (September 17) anno XXIX°.

---

(1) *Ghoele, Goele, Goyle* is Geul, dat vóór de Fransche omwenteling behoorde tot het landdekenaat Susteren.

(2) Kerkrade.

Digitized by Google

Fol. LXXV v. 1429. Pelle van Ytter effectus est opidanus in officio piscatorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck, presentibus Lutge sculteto, Biessen, Blomendale, Liebec etc., scabinis, Sabbato ante festum Omnium Sanctorum (October 29).

Fol. LXXVI. Ghysken vanden Boessche, metsmeker, effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus ambos (sic) scultetis, Blomendale, Bovir, Here, Lamboy, Liebeck et Eynenberg scabinis, Dominica ante festum Omnium Sanctorum (October 30) anno XXIX.

Anno XXX.

Fol. LXXVIII 1430. Jonchere Johan van Eyneten is porter worden inder smede ambacht, core in die kirke van sinte Johan te Triecht overmids Dries Knouden scoutit, Here, Liebeck, Briede et aliis scabinis. XXVIIII dage in Decembri anno XXX (1).

Fol. LXXIX. Item Fredericus, filius Nicholai Hoestli (?) de *Tiele*, est effectus opidanus in officio lapiscidarum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem et fecit iuramentum prout moris est, anno XXX° mensis Januarii die VII per Anstenroede sculteum, Bovyer, Creeft scabinis et Spronck ex parte episcopi.

Fol. LXXX v. Broen Ausems effectus est opidanus in officio ortmalorum (sic) (2) et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Briede, anno XXX, V die Februarii.

Gerardus Moer de *Berge* effectus est opidanus in officio sartorum, permansit duci, quia elegit ad ecclesiam (3) sancti Mondulfini (sic) et Gondulfi in sancto Servacio, presentibus

(1) Uit deze dagteekening, vergeleken met de naast voorgaande die luidt: *anno XXIX altero die post Thome* (1429 December 22), blijkt, dat de Kerststijl gebruikt is, waarbij het nieuwe jaar met het feest van Kerstmis begon.

(2) Schrijffout voor *ortulanorum*.

(3) Hier zal wel bedoeld zijn het altaar ter eere van de HH. Monulphus en Gondulphus, dat gelegen was in den middenbeuk der St. Servatiuskerk te Maastricht.

Digitized by Google

Luetgen sculteto, Blomendale, Liebeck, Lamboy, Briede et Pronen et Bubbe precone ex parte ducis anno XXX, XIIII die Februarii. Fol. LXXX v. 1430.

Pettrus Nosit effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Mersen*, presentibus Lutgen sculteto, Bovier, Clut et aliis scabinis, XVIII Februarii.

Petrus Muys de *Cadier* effectus est opidanus in officio lapiscidarum (1), elegit ad ecclesiam sancti Johannis, fecit iuramentum consuetum, XXIIII Februarii, Blomendale, Bovier, Here, Liebeck. Brede, Pronen. Fol. LXXXI.

Peter Lysen Reyners son van *Haren*, effectus est opidanus in officio tectorum straminum, elegit ecclesiam [sancti] Martini in *Haeren*, presentibus iamdictis (2) et eodem die retroscripto. (3) Fol. LXXXIv.

Johannes Bulkens de *Merssen* est effectus ad (sic) opidanus in officio orticularium (4), mansit duci et fecit iuramentum, quia elegit ad ecclesiam in *Merssen*, presentibus Andreas (sic) de Anstenroede sculteto, Bovier, Liebeke, Briede et Eynenberch scabinis, anno XXX°, II die Aprilis. Fol. LXXXII v.

Item Wilhelmus Barbiers de *Helmont* effectus est opidanus in officio sutorum et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Lutgen sculteto, Blomendale, Bovir, Liebecke scabinis. anno XXX° mensis Maii die V. Fol. LXXXIIII

Gerart van Wely effectus est opidanus in officio carpentariorum, fecit iuramentum consuetum, presentibus scul-

---

(1) De steenhouwers, die deel uitmaakten van het gilde der metselaars.

(2) nl.: Here in loco sculteti, Blomendale, Liebec, Bovier, Here, Brede, Eynenberch scabinis.

(3) d. i. XXVII Februarii.

(4) Tuinbouwers, hoveniers. Orticularis, volgens Ducange hetzelfde als orticula, horticula, curtilarius, in het Fransch courtellier, ortelain, courtelleur, courtiller.

Digitized by Google

Fol.LXXXIIII 1430. teto Bovier, Liebec, Eynenberch, Here et aliis scabinis, koer sint Johannes XV Maii.

Petrus Besutz Lombardus effectus est opidanus in officio piscatorum, elegit ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Lutge sculteto, Blomendale, Liebec, Bovier scabinis, XXVI Maii anno XXX°.

Fol.LXXXIIII v. Johannes Kueck de *Beke* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in *Beke*, presentibus Amstenrode sculteto, Lamboy, Hese scabinis, IX Junii.

Fol. LXXXV. Johannes Theoderici de Beke est effectus opidanus in officio carpentariorum et fecit iuramentum prout moris est, anno XXX° mensis Junii die XVI, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovyer, Hese, Liebeke, Bryede, Moelen scabinis

Fol. LXXXV v. Dierix Hymmelrix effectus [opidanus] in officio fylonum (sic) et mansit duci, quia elegit et primus stetit ad iusticiam, presentibus Amstenroede sculteus (sic), Bovier, Clut. Creefl, Eynenberch scabinis, anno XXX mensis Junii die XXIII.

Elysabet van der Hoeven effecta [opidana] in officio faburorum (sic), mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis opidi Traiectensis, presentibus Anstenroede scoutit, Blomendale, Liebeck, Lamboy, Here, Eynenberch scabinis, anno XXX mensis Julii die prima.

Fol. LXXXVI Johan Karlut de *Cadier* effectus est opidanus in officio fylonum (sic), mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in sancti Martynn, Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Briede scabinis, mensis Julii die X, anno XXX°.

Moes van Blakenbrueck effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam in *Blakenbrueke*, presentibus Blomendale, Here scabinis in die Marie Magdalene (Juli 22).

Fol. LXXXVII v. Theodericus Spierinck effectus est opidanus in officio tinctorum, elegit ad ecclesiam sancti Trudonis in *Aelberch*, presentibus Anstenrode sculteto, Here, Lamboy scabinis in vigilia sancti Johannis decollationis (Augustus 28).

Digitized by Google

Cloes Budel van *Aken* effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ecclesiam [sancti] Mathie Traiectensem, presentibus Anstenrode, Lutge sculteto, Here, Bovier scabinis, altero die Septembris (September 2). Fol. LXXXVII v. 1430.

Carle van den Bueken effectus est opidanus in officio pelsers, elegit ecclesiam in *Blien* (1), presentibus, Lutge, Lamboy, Creeft scabinis, V Septembris.

Wouterus vanden Vorst effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam sancti Nicholai Traiectensem, presentibus Lutge, Reynero de Valkenborch (?) in loco sculteti et Bovier scabinis in die Michaelis (September 29). Fol. LXXXVIII v.

Johan. vanden Kamp van *Sittart* effectus opidanus in officio sartorum elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Reynero predicto in loco sculteti, Blomendale, Briede scabinis in die iamdicto.

Johan. van Borne Daems wyngarder van *Guttekoven* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, Lutge, Clut, Eynenberch scabinis in die iamdicto.

Michael de Werde est effectus opidanus in der oeftmenger ambacht in die Remigii (October 1), presentibus Lutge, Blomendale, Brede, Bovier et Renero de Valkenborch et elegit apud sanctum Johannem. (2)

Juete Lenen effectus est opidanus in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovier, Bissen scabinis, anno XXX° mense Octobri. Fol. LXXXIX.

Arnoldus de Crueys effectus est opidanus in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad sanctum Nicholaum Traiecten- Fol. XC.

---

(1) Zou dit kunnen zijn Blehen of Blehin, thans een gehucht van Lens-Saint-Remy op de Jeker bij Hoei?

(2) nl. de St. Janskerk te Maastricht; de woorden van af *et elegit* zijn van eene latere hand.

Digitized by Google

Fol. XC. 1430. sem, presentibus Blomendale in loco sculteti, Bovier scabino, anno XXX°.

Fol. XCI. Stheven van Maerys effectus est opidanus in officio..... [mansit duci], quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus..... sculteto, Blomendale, Here, Liebeke, Eynenberch scabinis. Sabbatho post Andree (December 2).

Fol. XCI v. Art Lap van *Valkenborg* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ecclesiam sancti Nicholai in castro Falckenborgensi, presentibus Amstenrode sculteto, Brede, Creeft scabinis, Sabbato ante Christi (1) (December 23).

Symon Kempener de *Buchten* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ecclesiam in *Buchten*, presentibus sculteto predicto, Blomendale, Bovier, Creeft in die iamdicto.

Rutger Schelart van *Aken* effectus est opidanus in officio piscatorum, pertinet ad ducem ex antiquo, diu preterito captus fuerit supra portam, fecit iuramentum consuetum in die iamdicto.

Fol. XCII v. 1431. Henricus Adynen de *Diest* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancte Plissie (2) in *Diest*, presentibus Amstenrode sculteto, Blomendale, Clut, Warwelle, XIII Januarii anno XXXI.

Ausem van Caersvelt effectus est opidanus in officio tectorum straminum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, fecit iuramentum consuetum, presentibus ambobus scultetis, Bovier, Lamboy, Hese, Liebeck, Brede scabinis et aliis scabinis, XVII Januarii (3) Sabbatho post Anthonii (Januari 20).

Fol. XCIII. Mathys Wyngarder van *Mulbach* effectus est opidanus in officio gerdenere elegit ecclesiam....

Geertruyt Henrich, dochter van der Heyden effecta est

(1) Hier is bedoeld het *festum Christi* = Kerstmis.
(2) Zou hier bedoeld zijn de H. Placidia?
(3) Deze dagteekening is doorgehaald.

Digitized by Google

opidana in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in sancto Huberto in *Aubelen*, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Liebeke, Briede scabinis, altera die post Pauli (Januari 26) (1). Fol. XCIII. 1431.

Everardus de Hoekelem, faber, effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit sanctum Johannem, presentibus ambobus scultetis, Hese, Bovier, Here, Brede scabinis, in die Purificationis beate Marie (Februari 2) anno XXXI. Fol. XCIII v.

Johan van Doeveren effectus est opidanus in officio drapariorum, mansit duci, quia elegit [ecclesiam] sancti Mathie et fecit iuramentum etc., presentibus Amstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Liebeke, Here, Clut et Eynenberch scabinis, anno XXXI, mensis Marcii die III^a. Fol. XCV.

Petrus Ruymkens, pistor, effectus opidanus in officio pistorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, Amstenrode scoutit, Liebec, Blomendale, Eynenberch, Brede scabinis, sexta Martii.

Wilhem Cremers soen van Catscop (2) effectus opidanus in officio tectorum straminum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in sancto Nicholao, presentibus Amstenrode sculteto, Bovier, Clut, Molen, anno XXXI, XIII die Marcy. Fol. XCVI.

Walterus Strymelet de *Gyve* et Otle geheyten Otto, suus frater, effecti sunt opidani in officio carnificum, manserunt duci, quia elegerunt ad ecclesiam sancti Servacii Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Brede scabino op Saterdag noe halfvasten (Maart 17). Fol. XCVI v.

Dierich Mol van *Lodenaken* effectus est opidanus in officio sartorum fecitque iuramentum prout moris est et elegit ad ecclesiam in sancte Odele in *Lodenaken*, presentibus Ansten- Fol. XCVII v.

---

(1) nl. post *Pauli conversionem*, zooals blijkt uit de onmiddellijk volgende inschrijving van het arrest op Johan van Glabbec, dat plaats had *sabbato post conversionem Pauli* = 27 Januari.

(2) Katsop een gehucht van Elsloo.

Digitized by Google

Fol. XCVII v. 1431. rode sculteto, Blomendale, Here, Liebeke, Briede, Eynenberch. XII die Aprilis.

Fol. XCVIII. Aleydis Goedards van Weert die swesters est effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Mathiam, presentibus Anstenrode, Lamboy..... anno XXXI mensis May die V.

Fol. XCVIII v. Servacius Scheremcker de *Aquis* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Biessen, Here, Lamboy, Moelen, Eynenberch, Clut, Brede scabinis, sexta Aprilis.

Fol. XCIX. Johannes de Prato geheiten van den Bampt, cirurgicus, effectus est opidanus in officio fullonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto et Liebeke, X die Aprilis.

Fol. C. Jacobus de Buedel, Jacob Dierix son effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ecclesiam in *Buedel*, presentibus predictis (1) in die iamdicto (2).

Arnoldus Helman de *Orsoye* est effectus opidanus in officio mercatorum et fuit interrogatus tempore elapso, mansit duci, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Clut scabinis, mensis May die XIIII anno XXXI.

Servatius, filius magistri Johannis de Stochem lapiscida, est effectus opidanus in officio lapiscidarum et mansit duci, quia elegit apud sanctum Servacium, presentibus Leodio, Anstenroede sculteis, Clut, Creeft, scabinis, anno XXXI prima Junii, Spronck.

Fol. C v. Johannes, filius Lamberti Christianus dicti Boyngen, effectus est opidanus in officio drapariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem, presentibus ambobus sculteis, Bebbe Remunde preconi XVIII die Augusti.

---

(1) nl. de beide schouten en de schepenen *Blomendale, Bovier, Here, Hese, Lamboy, Biessen, Molen.*

(2) altera die post festum Servacii = 14 Mei.

Digitized by Google

Vranck Peters de *Mersen* effectus est opidanus in officio drappariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here, Bissen, Eynenberch, ultima Junii. Fol. CI v. 1431.

Elysabet de Oozhoeven (1) effecta est opidanus (sic) in officio sartorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, permansit duci et fecit iuramentum, presentibus Lutgen sculteto, Hese, Boiveer, Briede, Eynenberch, XXIX die Junii. Fol. CII v.

Oda de Basenrode effecta est opidana in officio fullonum, mansit duci, quia imprimis (?) fuerit ad iusticiam et fecit iuramentum, presentibus Anstenrode sculteto, Here, Bovier, Briede scabinis, VII die July. Fol. CIII.

Meister Wilhelm Vonck van *Wylre*, bartschere, effectus est opidanus in officio piscatorum, dixit se ab antiquo pertinere ad ducem, fecit iuramentum consuetum, presentibus Anstenrode, Bovier scabinis.

Reynerus Gysen de *Ambey* est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Remigii in *Mersen*, presentibus Anstenroede, Blomendale, Bovyer, Bryede, Creeft scabinis, anno XXXI mensis Julii die XXI.

Wynandus de Messche, cannegieter, effectus est opidanus in officio mercatorum et fecit iuramentum ex antiquo, presentibus sculteto, Bovier, Molen scabinis, in vigilia Passche (Maart 31). (2) Fol. CIIII. 1432.

Goert van Eyck alias de Engelant opidanus in officio lanificum, dixit pertinere ex antiquo duci et esse, interrogatus per Anstenrode scultetum, Biessen scabinum, XVI May. Fol. CV.

---

(1) Er stond *Ophoeven*, doch is dit veranderd in *Oozhoeven*.

(2) Hier is bedoeld het jaar 1432 blijkens de dagteekeningen der onmiddellijk volgende inschrijving, zijnde het arrest gelegd op Symon Gobbaer de Boevyns, Gobbelet Beete de Boevyns en Baldewinus Baerre van Dinant (de *Dyanant*) door Collaers de Florees, *ketelsleger*..... anno XXXII° mensis Aprilis die XXII.

Digitized by Google

Fol. CV. 1432. Henricus de Kamp effectus est opidanus in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis. presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Warwelle, Conrardo scabinis, XXI die May.

Fol. CV v. Arnoldus, filius Rutgeri Suyns de *Ytter*, effectus est opidanus in officio braxatorum elegit ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Hese, Blomendale, Lamboy et aliis scabinis, ultima May.

Per eosdem in die iamdicto Godefridus Brunner de *Hese* opidanus in officio braxatorum et dictus Godefridus fuit ab antiquo duci.

Wilhelmus de Ortzingen effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Here, Conrart scabinis, anno XXXII, VII die Junii.

Fol. CVI v. Katherina van Duynen effecta est opidana in officio fabrorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis. presentibus Anstenrode sculteto, Hese scabinis, XXVIII die Junii.

Fol. CVII v. Mechtildis Theus effecta est opidana in officio sartorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Molen, Eynenberg, XII Julii.

Cloes Borger vanden Velde, scultetus Limburgensis, effectus opidanus in officio carpentariorum, elegit ecclesiam in sancto Huberto in *Aubelen*, presentibus ambobus scultetis, Blomendale, Bovier, Brede, Hese, Lamboy et aliis scabinis, in die iamdicto.

Lyneken Rueben effecta est opidana in officio gerdeners et pertinet duci, presentibus ambobus scultetis, Blomendale, Here, Lamboy, Hese, Clut, Pronen et aliis scabinis, XIII Julii.

Fol. CVIII. Wilhem van den Eyker effectus opidanus in officio pistorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus scul-

Digitized by Google

teto, Blomendale, Bovier scabinis, anno XXXII mensis Julii die XVI. Fol. CVIII 1432.

Johannes de Mersen alias de Borsen effectus est opidanus in officio lapisidarum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Mersen*. presentibus Happart et Anstenrode scultetis, Blomendale, Pronen scabinis, XVI die Augusti anno XXXII, mense predicto. Fol. CIX v.

Margareta de Roesmer est effecta opidana in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus Anstenroede sculteto, Bovyer, Petro Conrardi scabinis, anno XXXII in vigilia beati Bartholomei Apostoli (Augustus 23).

Per predictos et eodem die Katharina de Kauwelille (1) est effecta opidana in officio predicto et elegit etiam ecclesiam predictam et fecit iuramentum etc.

Johannes, filius legitimus Petri de Belke (2) burgimagistri, effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ecclesiam sancti Martini in *Goelen* (3), presentibus Anstenrode sculteto, Bovier. Brede scabinis, in die [sancti] Johannis Decollationis (Augustus 29).

Johannes Puels de *Over Yssche* in Brabantia effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ecclesiam sancti Johannis, fecit iuramentum consuetum, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here scabinis, altero die post Decollationem Johannis (Augustus 30). Fol. CX.

---

(1) Wellicht *Caulille, Kaulille* nabij Achel in Belgisch Limburg.

(2) Petrus Prent van den Beelck (Beelcke) die brabantsch Burgemeester van Maastricht was in 1428, 1431 en 1434.

(3) *Goelen, Goel, Goyle* = Geul. De parochie Geul, die van oude dagteekening is, behoorde tijdens het oude regiem tot het landdekenaat Susteren. Luidens het *liber presentiarum* van dat landdekenaat uit het jaar 1553, was in de kerk gelegen een altaar ter eere van de H. Maagd.

Digitized by Google

Fol. CX 1432. Liebertus Qwoethuys effectus est opidanus in officio braxatorum (1), mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Laureyncy in *Gelke*, presentibus Anstenrode sculteto, Here, Briede, Moelen scabinis, eodem die predicto.

Gerardus Wolff effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, quia prius fecit iuramentum, presentibus Anstenrade sculteto, eodem die predicto.

Katharina de Luikenbeke effecta opidana in officio mercatorum, elegit ecclesiam sancti Mathie, presentibus sculteto. Anstenrode, Blomendale, Bovier scabinis, 7a Septembris.

Wilhelmus de Sledenaken (2), famulus domini de Haren, effectus opidanus in officio carpentariorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, fecit iuramentum consuetum, presentibus ambobus scultetis, X Septembris.

Fol. CX v. Petrus de Someren effectus est opidanus in officio faburorum (sic), mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode et Happart scultetis in vigilia sancte Crucis (September 13). (3)

Roubertus de Blaeken Brueke effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here, scabinis. ipso die beate sancte cruyss (sic) (September 14).

Johannes de Boelsbeke (4) alias de Vueren effectus

---

(1) Het gilde der brouwers dat in hoog aanzien stond te Maastricht.

(2) Een Wilhelmus Scleenacken stichtte in de XVe eeuw bij de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk een jaargetijde voor zich, zijne echtgenoote en vrienden, dat op 27 Januari in het necrologium dier broederschap is ingeboekt.

(3) Hier is bedoeld het *festum Crucis in autumno*, het *festum exaltationis sanctae Crucis*, dat 14 September gevierd wordt.

(4) Een Johannes van Buelsbeke verkreeg bij schepenbrief van 4 November 1455 van Jacob Huedmeker een cijns van een mark 's jaars op een huis in de Brugstraat gelegen. In een schepenbrief ook van Maastricht van 9 Maart 1467 wordt diezelfde Johannes genoemd de oude, wellicht in tegenstelling met een gelijknamigen zoon van hem.

Digitized by Google

est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in sancto Johanne Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Petro Conrardi scabinis, altero die post Lamberti (September 18). Fol. CX v. 1432.

Petrus de Asten effectus est opidanus in officio Cortspuelre, elegit ecclesiam sancti Mathie, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here scabinis, XIX Septembris.

Claes vanden Rennen van *Wyswilre* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here scabinis in die iamdicto.

Hermannus Veynck effectus est opidanus in officio sceeplude (1) et pertinnet ex antiquo duci, fecit iuramentum coram Andrea de Anstenrode sculteto, XXIII Septembris anno XXXII°. Fol. CXI.

Johannes de Beseneggen effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ecclesiam in *Beseneggen*, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendael, Here scabinis, XXV Septembris.

Hubertus de *Aquis* Dreseler (2) effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis in *Aquis*, presentibus Bovier in loco sculteti, Blomendale, Here, Warwelle, Petro Conrardi scabinis, in vigilia Remeygy (September 30).

Johannes Bruyns der seger effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia in primis stetit ad iustitiam, presentibus Anstenrode sculteto, ipso die Remigij (October 1). Fol. CXI v.

---

(1) Het gilde der schippers, bateliers.

(2) Uit een schepenbrief van Maastricht dd. 11 Juli 1452 blijkt, dat Hubertus toen in de Spilstraat aldaar woonde. In dien brief wordt hij genoemd Hubrecht Dreesseler van Aken.

Digitized by Google

Fol. CXI v. 1432. Everardus, filius Johannis Smeetz de *Asse* (1,) effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci quia in primis statuit ad iusticiam, presentibus Anstenrode sculteto, predicto die.

Henricus van Aubelen des persoens son van *Aubelen* (2), effectus est opidanus in officio sutorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, fecit iuramentum consuetum, presentibus Anstenrode sculteto, Lamboy, Conrards scabinis, anno XXXII in die Remigii.

Johannes Grotjans iunior effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Lamboy, Petro Conrardi scabinis, predicto die.

Fol. CXII. Johan Donreslach der stat trumpenere, effectus opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here scabinis, anno XXXII mensis Octobris videlicet die Sabbatho post Dionysii (October 13).

Leonardus Felort de *sinte Johansroede* effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, in primis stetit ad iustitiam, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Here scabinis, XXI die Octobris.

Fol. CXII v. Johannes Puelgemans de *Ulenstraten* effectus est opidanus in officio sartorum, mansit duci et fecit iuramentum, elegit ad ecclesiam sancti Martyni in Wyck, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here, Briede, aliis scabinis, XXV die Octobris.

Johannes Sroetz de *Goetzlewe* (3) effectus est opidanus in officio schere, elegit ecclesiam sancti Martini de *Goetzlewe*, presentibus sculteto Anstenrode, Blomendale, Hese, Biessen scabinis, in die Huberti (November 3) anno XXXII.

---

(1) Wellicht *Asch* of *Az* ten noord-westen van Mechelen a. d. Maas gelegen.
(2) *Aubel* in de provincie Luik aan de Duitsche grens.
(3) Wellicht *Gorz-op-Leeuw* nabij Loon in Belgisch Limburg gelegen.

Digitized by Google

Domicella Kathryn de Steyn effecta est opidana in officio mercatorum, mansit duci quia elegit ad ecclesiam in *Steyne* et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Anstenrode sculteto, Here, Bovier, Eynenberch et aliis scabinis, VIII die Novembris. Fol. CXII v. 1432.

Mathias Kobben de *Esden* (1) effectus est opidanus in officio dicto die sceplude, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servatii Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Briede scabinis, IX die Novembris. Fol. CXIII.

Wilken Been et Johannes Moechs effecti sunt, opidani in officio gardenere (2), Wilken elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis et Johannes fuit ab antiquo ad ducem, fecerunt iuramentum consuetum, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Hese, Here scabinis, Vrydach ante Andries (November 23).

Anno XXIII.

Thysken, Johan Duven son te Wyck, effectus est opidanus in officio sartorum elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here, Bovyer, Biessen, Pronen, Conrards scabinis, XII die Januarii. Fol. CXIIII 1433.

Johannis et Nicholaus Vroeoep (?) confratres effectus est opidanus (sic) in officio sartorum, manserunt duci, quia elegerunt ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Here, Hese, Briede, Warwelle scabinis, XXII die Januarii.

Leonardus de Mesche effectus est opidanus in officio frutariorum, mansit duci quia elegit ad ecclesiam beati Huberti in *Aubelen*, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bavier, Hese, Briede, Moelen, Warwelle scabinis, anno XXXIII penultima die Januarii (Januari 30).

Nicholaus Ernolt de Vyver effectus est opidanus in officio faburorum (sic), mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Fol. CXIIII v.

(1) Eysden.
(2) Tuiniers.

Digitized by Google

Fol. CXIIII v. 1433. Mathie, presentibus Happart, Anstenrode scultetis, Blomendale, Bovier, Hese, Lamboy, Briede, aliis scabinis ultimo die Januarii.

Fol. CXV v. Sanna (1), famula Johannis de Buscho, est effecta opidana in officio sartorum et elegit ad ecclesiam beate Marie, sancti Nicholai et mansit duci, etc., presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier scabinis, anno XXXIII mensis Marcy die VII^ma^.

Fol. CXVI. Gerart, Ever Wouters son, effectus opidanus in officio sartorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Bovyer, Brede scabinis, Moendag ante Passche (April 6).

Nicholaus, filius Johannis Boekeler de *Buscho* (2) effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Briede scabino, eodem die.

Fol. CXVII. Henricus Tyt de *Shertogen roede* effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Here, Warwelle, Pronen scabinis, XXIIII die Aprilis.

Hanse van den Smalenberch effectus est opidanus in officio sutorum, mansit duci, quia elegit ab antiquo, fecit iuramentum consuetum, presentibus Anstenrode sculteto, eodem die.

Ely, filia Johannis Karys de *Haeren* (3) effecta est opidanus (sic) in officio orticularum mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Here, Warwelle, Conrartz scabinis, XXVIII die Aprilis.

Fol. CXVII v. Christianus de Orbeke effectus est opidanus in officio tectorum straminum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sinte Mertyn in Wyck, presentibus Anstenrode, Blomendale, Here scabinis, prima die Maii.

---

(1) Waarschijnlijk Susanna.
(2) 's Hertogenbosch.
(3) Borgharen.

Digitized by Google

Goiswinus de Beetze prope *Leuve* est effectus opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum prout consuetum est, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovier, Here, Bryede, Pronen, Petro Conrarts et Arnoldo Clut scabinis, anno XXXIII mensis May die 3ª. Fol. CXVII v. 1433.

Daniel Gieselberti Bollen Corenmarcs son (1) de Hese, effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam sancti Servacy, presentibus Arnoldo (?) Happart sculteto, Here, Lamboy, Hese scabinis, in die iamdicto mensis May die XXIII (2).

Reynerus Beck de *Bruynshem* (3) effectus est opidanus in officio drappariorum, mansit duci quia elegit ad ecclesiam in *Bruynshem*. presentibus Anstenroede sculteto, Here, Briede scabinis, 3ª die Junii. Fol. CXVIII.

Jacobus Leynson dictus vanden Roede of gasthuys, est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam de *Bemelen* et fecit iuramentum prout consuetum est, anno XXXIII mensis Junii die quarto.

Goert Truydens van den Donck (4) effectus est opidanus in officio albifactorum (5), elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovyer, Here scabinis, in vigilia Penthecostes (Mei 30). Fol. CXVIII v.

---

(1) Een Gysebrecht (Ghyselbrecht) Bolle(n) komt als schepen van Veldwezelt voor in schepenbrieven van 1399 en 1419 en laat van het laathof der St. Maartenskerk van Luik te Hees in 1419 en 1426.

(2) Deze dagteekening blijkt uit de onmiddellijk voorafgaande inschrijving van het arrest gelegd op Jacob den zoon van Leyns van den Roede.

(3) Brunssum.

(4) De woorden *Truydens van der Donck* zijn doorgehaald en met eene andere hand er boven geschreven *van Sinttruden*.

(5) De witmakers. Volgens A. Perreau, *Recherches sur les corporations des métiers de la ville de Maestricht et sur leurs méreaux*, maakten de witmakers (chamoiseurs) deel uit van het gilde der bontwerkers (pelletiers).

Digitized by Google

Fol.CXVIIIv. 1433. Henricus Tutenbyer alias Swennen (1) de *Oteren* (2) est effectus opidanus in officio ortulanorum et pertinet duci de antiquo etc., et fecit iuramentum, etc., presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovier, Hese, Here, Bryede scepenen, anno XXXIII mensis Junii die VI.

Kathryne Kuten, famela Micheli de Hoecht, effecta est opidana in officio sartorum, mansit duci quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Lamboy in loco sculteti, Here, Warwelle, Petro Conrarts scabinis, XI die Junii.

Fol. CXIX v. Johan Henrix de *Guele* effectus est opidanus in officio piscatorum. mansit duci quia elegit ad ecclesiam in *Guele*, presentibus Happart. Arnoldo Clut scabinis, IIII die Junii.

Fol. CXX. Arnoldus de Swalmen, sartor, effectus est opidanus in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem, presentibus Bovier in loco sculteti, Blomendale, Here, Clut, Warwelle, XX die Julij.

Fol. CXX v. Arnoldus de Heusden effectus est opidanus in officio tectorum straminum et mansit episcopo et duci et non fuit interrogatus, presentibus Happart sculteto, Blomendale, Here, Conrardi scabinis, prima die Augusti.

Goedefridus Fyets de *Blisia* (3) effectus est opidanus in officio orticularum, mansit episcopo et duci et non fuit interrogatus, presentibus Happart sculteto, Creeft, Conrardi, eodem die.

---

(1) In het necrologium der broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk te Maastricht staat op 12 April ingeboekt de *commemoratio Henrici* Swennen, *Katherine uxoris sue, filia Laurentii* Zadelmeker, *parentum Aleidis* Kierlemans *ac prolium eorundem, II solidos, et capellanis ubique celebrantibus XX solidos.* Onmiddellijk gaat hieraan vooraf het jaargetijde van Matthias *Meym,* priester en lid van voornoemde broederschap, die in 1429 nog leefde.

(2) Wellicht Neeroeteren.

(3) Bilsen.

Digitized by Google

Henricus Kerstgens (1) effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit episcopo et duci et non fuit interrogatus, presentibus Here in loco sculteti, Blomendale, Conrardi scabinis, eodem die. Fol. CXX v. 1433.

Johannes Pruyster effectus est opidanus in officio orticularum mansit duci, quia ab antiquo mansit duci, presentibus Here in loco sculteti, Blomendale, Bovier, Conrardo scabinis. eodem die.

Domicella Elysabet de Libermey est effecta opidana in officio carnificum etc. et fecit iuramentum, presentibus Anstenroede sculteto, Warwelle et Petro Conrardi scabinis, anno XXXIII mensis Augusti die XIX. Fol. CXXI.

Johannes de Haren effectus est opidanus in officio piscatorum, mansit duci quia ab antiquo pertinebat ad ducem, presentibus Anstenroede sculteto, XXVI die Septembris. Fol. CXXI v.

Walterus Doelmols (?) van *Lumel* (2) effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovyer, Hese, Here scabinis et fecit iuramentum consuetum in vigilia Tome (December 20) (3). Fol. CXXVI 1432.

Maria de Udencoven effecta opidana in officio sartorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis coram Anstenrode, Bovyer, Here, Blomendale scabinis, 4º Marcy anno predicto.

Johannes, filius Jacobus (sic) Kryters de *Beke* alias de *Steyn* effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci quia elegit ad ecclesiam sinte Martyn, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Lamboy, Briede scabinis, XXII die Decembris. Fol. CXXVI v.

---

(1) Eene naamgenoote van haar, Margriet Kerstgens, woonde in 1428 te Maastricht op de Houtmaas, blijkens een schepenbrief van schout en schepenen dier stad van 5 Mei van dat jaar.

(2) Limmel.

(3) Het jaar 1432 blijkt uit de onmiddellijk voorafgaande inschrijving van het arrest van Wilhelmus de Eyrselt door Wilhelmus de Eysden.... *anno XXXII XXI die Decembris.*

Digitized by Google

Fol. CXXVII 1434. Goedefridus de Heyden de *Zittart* effectus est opidanus in officio drapparii (sic), mansit duci quia ab antiquo pertinet duci, presentibus Anstenroide sculteto, Blomendale, Bovier, Hese, Lamboy, Here, Biessen, Clut, Warwelle et aliis, V die Marcy anno XXXIIII.

Arnoldus die Bye de *Mersen* est effectus opidanus in officio braxatorum et elegit ecclesiam in *Mersen* et fecit iuramentum prout moris est etc., coram iamdictis eodem die (nl. 6 Maart).

Georgius de Boxberch est effectus opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus ambos (sic) scultetis, VI die Marcy anno XXXIIII.

Theodericus Koukelen de *Mille* (1) est effectus opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus ambobus scultetis, Blomendale, Bovier, Here, Hese, eodem die.

Johan van Theus of van Borne is weder van nuwens nu porter geroepen in der scroeder ambacht etc., anno XXXIIII mensis Marcii die VI.

Fol. CXXVII v. Heylwigis de Gherdingen, filia Arnoldi quondam de Gerdingen, effecta est opidana in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Blomendale, Bovier, Hese scabinis, X die Marcy.

Johan Ghisen son van Nederhaeren effectus est opidanus in officio fulonum mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Bovier in loco sculteti, Hese scabino, anno XXXIIII mensis Marcy die XIII.

Reyner van Walhoeven de *Bruxellis* effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Hese scabinis, eodem die.

---

(1) Millen nabij Tongeren.

Digitized by Google

Kathryne Lambrechs de *Zummeren* effecta est opidana in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Bavier, Blomendale scabinis, XVI die Marcy. Fol. CXXVII v. 1434.

Petrus van den Lynden, pistor, iunior, est effectus opidanus in officio pistorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Roede* et fecit iuramentum etc., presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovyer, Hese, Lamboy scabinis, anno XXXIIII mensis Marcy die XVIII.

Per ambos scultetos der jonge Gilis van Vleytingen alias de Elderen effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Servacy Traiectensem et fecit iuramentum consuetum eodem die (1). Fol. CXXVIII

Reynerus Huyne de *Merkelbeke* est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Bruynshem* (2) et fecit iuramentum prout moris est per Anstenroede scultetum, Blomendale, Bovyer, Hese, scabinis, anno XXXIIII mensis Marcy die XXIII. (3)

Jan van Esden effectus est opidanus in officio mercatorum et fecit iuramentum consuetum ex antiquo per scultetum, Lamboy, Biessen, in vigilia Passche, XXVII Marcio. Fol. CXXVIII v.

Johannes Schellemeker de *Kruchten* (4) est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum, presentibus Anstenroede, Bovyer, Hese, Here scabinis, V Juny. Fol. CXXIX.

Johannes de Wyffelyt effectus est opidanus in officio dicto teutunico oeftmengerambach et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Geertruyder monte* (5), presentibus Blomendale, Here, Warwelle scabinis, VII die Junii. Fol. CXXIXv.

---

(1) nl. in vigilia beate Mariæ Annunciacionis (Maart 24) blijkens den onmiddellijk voorgaanden post.

(2) Brunssum.

(3) De woorden van *anno* af zijn later bijgeschreven.

(4) Cruchten, thans in de Rijnprovincie gelegen in den kreis Erkelenz.

(5) St. Geertruidenberg in Noord-Brabant.

Digitized by Google

Fol.CXXIXv. 1434. Jacobus de Boissier effectus est opidanus in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Boyszyer* et fecit iuramentum, presentibus ambos (sic) scultetis, Bovier, Biessen, Pronen, Warwelle scabinis, IX die Juny.

Fol. CXXX. Theodericus, filius Wilhelmus (sic) de Gestel, effectus est opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in sancto Johanne Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Here, Warwelle, Pronen et Conrardi scabinis, anno XXXIIII, XIIII die Junii.

Geertruydis de Castro effecta est opidana in officio pellificum, mansit duci, quia ab antiquo mansit duci presentibus Anstenrode, Blomendale, Bovier, Here, Clut, Warwelle scabinis, XX die Juny.

Fol. CXXXv. Heyn en Jan Horstman gebrueder effecti sunt opidani in officio sartorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck et ad sanctum Mathiam, presentibus Happart sculteto, Here, Warwelle, Bovier, Clut scabinis.

Jacob Lensen son van Gheevenroede effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci quia ab antiquo fuit arrestatus etc., presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Here, Warwelle scabinis XIX die Junii.

Goedefridus de Herle effectus est opidanus in officio marcatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Vueren* (1) presentibus predictis et eodem die.

Fol. CXXXI. Laureyncius Krieken effectus est opidanus in officio sutorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Here, Lamboy scabinis, anno XXXIIII XIX die Junii.

Goedefridus de Hambach effectus est opidanus in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale scabino, III die Julii.

(1) 's Gravenvouren.

Digitized by Google

Johannes Frentyer effectus est opidanus in officio dicto die droechschere, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus ambos (sic) scultetis, X die Julii. Fol. CXXXI. 1434.

Henricus Cremer de *Daelhem* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam in *Daelhem*, presentibus Anstenrode sculteto, Lamboy scabino, anno XXXIIII altero die post Monulphi (Juli 17). Fol. CXXXIv.

Per ambos scultetos der jonge Gielis van Vleytingen alias de Elderen effectus est opidanus in officio fullonum; elegit ad ecclesiam sancti Servacii fecit iuramentum consuetum in vigilia ramis palmarum (Maart 20) (1). Fol. CXXXII.

Johannes Teut de *Eysden* effectus est opidanus in officio piscatorum mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus ambos (sic) scultetis, IIII die Augusti.

Heyn Kuers van *Loven* ende Vranck van der Hagen effecti opidani in officio ortulanorum, elegerunt ecclesiam [sancti] Mathie, presentibus ambobus scultetis, Creeft scabino, anno XXXIIII in Augusto, XIX die Augusti.

Johannes Bontmeker effectus est opidanus in officio schere elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode, Blomendale in die Remigii (October 1) anno XXXIIII.

Baldewynus dictus Vellen, filius Henrici Peters, effectus est opidanus in officio sutorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto.... Fol. CXXXII v.

Wilhelmus de Vyttriecht effectus est opidanus in officio sutorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem.

---

(1) *Ramis palma* eene schrijffout voor *rami palmarum, ramalia* is Palmzondag. Volgens Dr. H. Grotefend, *Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit, Erstes band: Glossar und Tafeln,* komen ook voor de uitdrukkingen: *rami olivarum.*

Digitized by Google

Fol. CXXXII v. 1434. Petrus de Zolt effectus est [opidanus] in officio zutorum, mansit duci, quia ab antiquo pertinet duci.

Wolterus de Daelhem effectus est [opidanus] in officio zutorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in Daelhem.

Laurencius de Cranendonck (1), faber, est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem et fecit iuramentum prout consuetum est per Happart, Anstenroede scultetos, anno XXXIIII, mensis Septembris ipso die beati Mathei Apostoli (September 21).

Ghyse Bollen (2) effectus est opidanus in officio pleckere (3) elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrade sculteto, Warwelle.... Blomendale scabinis in die Michaelis (September 29).

Fol. CXXXIII Dierich Sterck van *Havart* (4) effectus est opidanus in officio piscatorum, elegit in sancto Geertrude, presentibus predictis (nl. Lutge sculteto, Blomendale, Bovier, Here et aliis scabinis).

---

(1) Wij vinden een naamgenoot van dezen, nl. Johannes de Cranendonck, die in 1405 te Maastricht woonde langs het Vrijthof, *in atrio*. Hij wordt vermeld in een schepenbrief van het hof van Lenculen van 20 Februari van dat jaar als reingenoot van een huis aldaar gelegen, waarop Antonius Museler, priester en kapelaan der St. Servaaskerk, eenen jaarlijkschen erfcijns van 20 schellingen vestigde ten behoeve der broederschap van kapellanen dier kerk. (P. Doppler, *Schepenbrieven van het Kapittel van St. Servaas te Maastricht*. Tweede deel, blz. 144).

(2) De familie Bollen, die wellicht van Vleytingen afkomstig is, schijnt eene patricische familie te zijn geweest, te oordeelen naar de vele leden die in de 14e tot in de 16e eeuw het ambt van schepen, schout, laat of meier hebben uitgeoefend in verschillende gemeenten en heerlijkheden van het land van Loon en de banken van St. Servaaskapittel. In die eeuwen is zij ook te Maastricht vertegenwoordigd.

(3) Het gilde der stukadoors dat het minst talrijke was van de 23 ambachten. Het had zijn leube op de oude Tweebergenpoort, gelegen aan den ingang der huidige Brusselschestraat.

(4) Havert bij Echterbosch gelegen, in de Rijnprovincie, kreis Heinsberg.

Digitized by Google

Johannes de Santbeke (1) effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Lamboy scabinis in die Egidii, anno XXXI. Fol. CXXXIII 1431.

Henricus Seems de *Thienen* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam sancti Servacii, presentibus sculteto Anstenroede, Bovier, Here, Eynenberch, Molen et aliis scabinis. Fol. CXXXIII v.

Johannes de Corenbossche effectus est opidanus in officio drappariorum, mansit duci et fecit iuramentum prout moris est, quia elegit in ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Briede scabinis, anno XXXI, mensis Septembris die XXVII.

Servacius, filius Christiani de Biecht, effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ecclesiam [sancti] Servacii, presentibus Anstenrode sculteto, Hese, Here, Eynenberch, Brede scabinis, anno XXXI mensis Septembris die penultima.

Leyns Hagens van *sint Geerlach* effectus est opidanus in officio braxatorum, elegit ecclesiam sancti Mathie, presentibus predictis.

Johannes Wynandi effectus est opidanus in officio fulonum et statuit in primis ad justiciam et mansit duci, fecit iuramentum prout moris est, presentibus Anstenrode sculteto, predicto die. Fol. CXXXIIII

Mertyn Thys Koex son van *Valkenburg* effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendael, Clut scabinis, Spronck precone in die Remigii (October 1).

Domicellus Conrardus de Horyoen est effectus opidanus in officio drappariorum, mansit duci, quia elegit ecclesiam

(1) Een Johan van Santbeke wordt vermeld in een schepenbrief van Maastricht van 22 Maart 1458, waarin van hem gezegd wordt, dat hij niet meer in leven was en zijn huis gelegen was op de Groote Gracht.

Digitized by Google

Fol.CXXXIIII 1431. sancti Servacii et fecit iuramentum prout consuetum est per Luytke sculteum, Blomendale, Moelen, Warwelle scabinos, anno XXXI, mensis Octobris die 2a.

Thys Goerts son van Gisengrebben (1) effectus est opidanus in officio braxatorum, elegit ecclesiam in *Nut* (2), presentibus Bovier in loco sculteti, Blomendale, Molen scabinis.

Fol. CXXXV. Goiswyn van Merhout, cocus domini Johannis de Novolapide (3) decani ecclesie sancti Servacii, effectus opidanus in officio frutariorum, elegit ecclesiam [sancti] Servacii, fecit iuramentum etc., presentibus Anstenrode sculteto, Brede, Molen, Eynenberch scabinis, anno XXXI in die Symonis et Jude Apostolorum (28 October).

Anno XXXII.

Fol.CXXXVII v. 1432. Johan van Byns van *Hese* (4) effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit [ecclesiam sancti] Servacy, presentibus ambobus scultetis, Blomendale, Bovier, Brede scabinis, in vigilia Epiphanie (December 31).

Fol.CXXXIX Gerardus Fabri de *Zuctendale*, pronunc maritus relicte Wilhelmi quondam de Dyepenbeke (5), est effectus opidanus

---

(1) Deze familie ontleent haar naam aan het goed Gysegrubben onder Nuth gelegen. Haar naam wordt verschillend geschreven, zooals blijkt uit het Necrologium der parochiekerk van Nuth uit de 15e en 16e eeuw, uitgegeven door A. J. A. Flament in deel 50 der *Publications de la Société historique et archéologique dans le Limbourg*, blz. 30—3: zoo o. a. *Ghysegrebbe, Ghysegrobben, Ghisegrobbe, Gysegrub, Ghysegrubbe, Ghisegrubbe.*

(2) Nuth.

(3) Johannes de Novolapide, Johan van den Nuwenstein, die reeds in 1403 vermeld wordt als kanunnik van St. Servaaskapittel, werd in 1420 of 1421 gekozen tot deken bij den dood van Erard van Reys. Hij overleed in Maart 1450.

(4) Hees bij Vleytingen, een der negen „banken" van het kapittel van St. Servaas. Die „banken" waren dorpen, waar dat kapittel de volle souvereiniteit bezat en er het hooge, middel en laag gerecht spande.

(5) Een Willem van Diepenbeke woonde in 1401 op de Muntstraat. Bij schepenbrief van 6 Juli van dat jaar legden de Predikheeren dier stad,

Digitized by Google

in officio carpentariorium et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Nicholai et fecit iuramentum etc., presentibus Anstenroede sculteto, Here, Moelen, Warwelle scabinis, anno XXXII in profesto beati Pauli Conversionis (Januari 24). Fol. CXXXIX 1432.

Henricus Nyeckenaken effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacii, presentibus ambos (sic) scultetis Blomendale, Prunen scabinis in die beati Pauli Conversionis (Januari 25).

Herman Kerstmeker van *Ytter* effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ecclesiam in *Mersen*, presentibus sculteto, Blomendale, Bovier scabinis, in vigilia Agathe (Februari 4). Fol. CXL.

Gerart, Johan Wallyns soen effectus est [opidanus] in officio braxatorum, elegit ad ecclesiam sancte Margriete et fecit iuramentum, anno XXXII°, XXIII die Februarii per Anstenrode, Blomendale etc. Fol. CXL v.

Katherina Eiwants effecta est opidana in officio carpentariorum mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier et aliis scabinis, VII die Marcy anno XXXII. Fol. CXLI.

Bartholomeus Numegens effectus est opidanus in officio braxatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Mersen*, presentibus ambos (sic) scultetis, Bovier, Here, Clut, XV die Marcii. Fol. CXLI v.

Nale Moers van *Roethem* (2) by *Stochem* effecta est opi- Fol. CXLII.

door tusschenkomst van hun medebroeder Gerart van Mersen, de verklaring af, dat de jaarlijksche cijns van 4 schellingen, welke hun klooster uit dat huis beurde, gelijk was aan dien van 10 schellingen 's jaars, welke de broederschap van Kapellanen der St. Servaaskerk daaruit beurde. (P. Doppler, *Schepenbrieven van het Kapittel van St. Servaas te Maastricht*, tweede deel, bl. 130).

(1) In een schepenbrief der proostdij van Meerssen, dd. 2 December 1451, is spraak van de hofstede van Claes Numegens onder Meerssen gelegen.

(2) Rothem in Belgisch Limburg, in het kanton Maeseyck gelegen.

Digitized by Google

Fol. CXLII 1432. dana in officio gerdeners, elegit ad ecclesiam sancti Nicholai Traiectensem, presentibus ambobus scultetis, Bovier, Lamboy, Here, Hese scabinis, XXIX Marcii.

Fol. CXLII v. Item Elysabeth Vullinx de *Zuetendale* (1) est effecta opidana in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam beate Marie in *Zuetendale* et fecit iuramentum, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale scabinis, anno XXXII, VIII Aprilis

Item Henricus vander Wigarde de *Zoennouven* (2) est effectus opidanus in officio ortulanorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Nicholai et fecit iuramentum, presentibus Anstenrode, Bovier, Bryede scabinis, anno XXXII, mensis Aprilis die XII.

Fol. CXLIIII v. Dyerich Boeman van *Byngenrode* (3) effectus est opidanus in officio bontwerker, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Bovyer in loco sculteti, Hese, Lamboy, Stryckere scabinis.

1440. Wynandus de Sinte Roede est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Martini dicti *sinte Mertyns Voeren* (4) et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Yter in loco sculteti, Bovyer, Strycker scabinis, anno XL, mensis Augusti die XIII.

Johannes Tilmans (5) de *Leodio* est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Lamberti, tonser Vrouwen, tsinter Claes et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Happart, Clut scultetis, Bovyer, Lamboy, Kyp scabinis, XVIII Augusti.

---

(1) Sutendael, kanton Bilsen, in Belgisch Limburg.

(2) Zou hier bedoeld zijn Zonhoven in Belgisch Limburg, in het kanton Hasselt gelegen?

(3) Bingelrade, bij Oirsbeeck.

(4) Sint-Maartensvoeren.

(5) Een Johannus Tilmans (Tielman) komt als schepen van Sluysen voor in 1431, 1446 en 1463.

Digitized by Google

Wilhelmus Kuene effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Gerardo sculteto, Bovyer, Kippe, Reymerstock scabinis. Fol. CL. 1440.

Per sculteum Bovyer, Kyppe scabinos, Lambertus de Vivario effectus est opidanus in officio cortspueler, elegit ad ecclesiam in sancto Mathia, Dominica post Lamberti (September 18). Fol. CL v.

Zielie Stercsels de *Budele* effectus est opidanus in officio fullonum elegit ad sanctum Mathiam, Byessen sculteto, Bovyer, Gerardo Clut, Kip scabinis.

Thomas Severini de *Weert* est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Mathie et fecit iuramentum prout moris est etc., presentibus Biessen sculteto, Bovyer, Petro Conrardi scabinis, XXIIII Septembris. Fol. CLI.

Petrus Pysman est eciam effectus opidanus in officio mercatorum predicto et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Heren Wynands roede* (1) et fecit iuramentum [prout] moris est coram iamdictis sculteto et scabinis, et eodem die.

Jacobus Ghelsmyet van *Heren Wynands Roede* est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis etc., presentibus Lamboy in loco sculteti, Gerardo Clut, Kyp scabinis die predicto.

Johannes Lueser, filius Henrici Lueser, effectus est opidanus in officio scheversteyndeckers, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus sculteto, Hese, Bovyer, Lamboy et aliis scabinis.

Gerart Jans Sleypenmekers son van Richan effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ad ecclesiam in beate Marie in *Buscoduci* (2), presentibus sculteto Hese, Conrardi in die Michaelis (September 29).

---

(1) Wynansrade.
(2) 's-Hertogenbosch.

Digitized by Google

Fol. CLI 1440. Art Reynman van *Suetendael* effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Nicholai, presentibus predictis in die iamdicto.

Fol. CLI v. Luyte Wilhem Smeetz dochter de *Dorn* effecta est opidana in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam.... presentibus predictis.

Johan Schellens van *Gingelhem* (1) effectus est opidanus in officio frutariorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus sculteto, Bovyer, Kyppe, scabinis, in die iamdicto.

Thees van Stallenberch effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ad ecclesiam in *Mersen*, presentibus ambobus scultetis in vigilia Remigii (September 30) anno XL.

Petrus de Arwilre effectus est opidanus in officio.... elegit....

Arnoldus de Weer effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus sculteto, Hese, Gerardo Clut, Warwelle, Arnoldo Clut, 7 Octobris.

Fol. CLII v. Johan Mora van *Bergen* in *Henegouwen* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam sancti Remigii in *Henegouwen*, presentibus Kuevoet in loco sculteti, Bovyer, Kippe scabinis, Kobbe precone in die Martini (November 11).

Fol. CLIIII v. 1441. Johan van Vueren effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ad ecclesiam in *Vueren* (2), presentibus sculteti, Bovyer, Hese, Warwelle, Stryker scabinis, anno XLI in Januario.

Fol. CLV. Reinier van Os effectus est opidanus in officio scheversteyndecker (3) elegit ad ecclesiam in sancto Johanne presentibus sculteto, Bovyer, Warwel, Strickere scabinis, XIII Januarii.

---

(1) Gingelom nabij Sint-Truiden.
(2) 's Gravenvoeren.
(3) Leidekker.

Digitized by Google

Lysken van Eyndoven est effecta opidana in officio fullonum, elegit ad ecclesiam in *Eyndoven*, presentibus predictis. Fol. CLV v. 1441.

Gerart Gerart Jasen (sic) son van *Haren* effectus est opidanus.... Fol. CLVI.

Symon de Straebeke effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck et fecit iuramentum consuetum, presentibus ambobus scultetis altero die post Mathie apostoli (Februari 25) anno XLI. Fol. CLVII v.

Heynricus Reymerstock de *Mare* (1) effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit in ecclesia ad sanctam Margretam (2), presentibus ambobus scultetis et fecit iuramentum consuetum, anno XLI, XI Marcy. Fol. CLVIII.

Johan Dries son van Helmont effectus est opidanus in officio bontwerker, elegit ad ecclesiam in *Helmont*, presentibus Happart sculteto, Bovyer, Warwelle et aliis scabinis.

Wilhem Hardevuyst de *Haren* effectus est opidanus in officio nautarum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Beyssen sculteto, Conrardi scabino, XVII Marcy. Fol. CLVIII v.

Johan van Eygelshaegen, nauta, effectus est opidanus in officio nautarum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus predictis et fecit iuramentum consuetum in die iamdicto.

Rut van Borne effectus est opidanus in officio.... Fol. CLIX.

Meister Wilhem van Bredae effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis per Byessen, Kyppe, scabinis.

Art van Werdt der ionge effectus est opidanus in officio sartorum, fecit iuramentum consuetum, presentibus Ytter, Borger, Strycker, Kyppe scabinis. Fol. CLIX v.

---

(1) Termaar, een gehucht van Margraten.
(2) Margraten.

Digitized by Google

Fol. CLXI 1441. Quintyn van Coudenberch effectus est opidanus in officio cortspuelre, elegit ad ecclesiam sancti Mathie presentibus Reymerstock in loco sculteti, Bovyer, Penre scabinis.

Fol. CLXII. Johannes Moullart effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad sanctam Margretam, presentibus sculteto. Bovyer, Reymerstock scabinis.

Johannes de Duren effectus est opidanus in officio carpentariorum elegit ad ecclesiam in sancto Johanne presentibus....

Fol. CLXII v. Petrus der Heyden effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini et fecit iuramentum consuetum, presentibus Biessen sculteto, Bovyer, Lamboy scabinis, prima die in Junio.

Heynricus de Ryvieren de *Diest* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in Plissie in *Diest*, presentibus predictis.

Fol. CLXIII. Reyner Carle van *Vueren* et Arnoldus Carle effecti sunt opidani in officio sartorum, elegerunt ad ecclesiam videlicet Reynerus in ecclesia sancti Lamberti in *Vueren* et Arnoldus in ecclesia sancti Martini fecerunt iuramentum consuetum, presentibus Byessen sculteto, Kippe scabino VI[a] Junii anno XLI.

Johannes Meerix de *Yssche* (1) effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Martini, presentibus ambobus scultetis, VIII Junii

Lambertus de Asten effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Byessen sculteto, Strykere, Kyppe scabinis.

---

(1) Wellicht Neer-Yssche in Zuid-Brabant niet ver van Leuven gelegen.

(2) In een schepenbrief van Maastricht van 29 September 1426, waarbij Reyner Kellener, meester van het gasthuis van St. Servaas, eene jaarlijksche rente van 5 schellingen en 10 penningen schonk aan de Priesterbroederschap dier kerk, wordt melding gemaakt van een Lambrech van Asten wiens huis gelegen was in de Kapoenstraat.

Digitized by Google

Hermannus de Overbunde (1) effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad sanctum Sacramentum in *Mersen*, presentibus Byessen sculteto, Arnoldo Clut, Kippe scabinis. Fol. CLXIIIv. 1441.

Johannes de Bouwen effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit sint Rombout in *Mechellinia* (2), presentibus Oloff sculteto et Warwelle scabino.

Johan Lu effectus est opidanus in officio lapiscidarum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Byessen sculteto, Arnoldo Clut, Strickere, scabinis.

Margareta, filia Jacobi Neukens de *Hilrebeke*, est effecta opidana in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum consuetum, XV Septembris anno XXXVI, per Anstenroede sculteto et Moelen scabino. Fol. CLXIIII. 1436.

Martyn Hennen Ghysen mansit duci

Joncker Johan van der A effectus est opidanus in officio sartorum, presentibus Clut sculteto, Hese sculteto, et fecit juramentum consuetum, IX Marcy et elegit ad ecclesiam beate Marie in *Hanswyck* etc. Fol. CLXV.

Arnoldus van der Hagen effectus est opidanus in officio tinctorum, elegit ad ecclesiam in *Beke* per Gerardum Clut scultetum, Conrardi scabinum in die iamdicto (IX a Marcii). Fol. CLXV v.

Reynerus Buyck de *Schophem* est effectus opidanus in officio fullonum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Lamberti in *Voeren* (3) etc., presentibus Happart, Clut scultetis, Bovyer scabino, XII Marcy.

Marie van Havart, heren Lambrecht maeght van Montenaken, effecta est opidana in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Gandolphi, presentibus Gerardo Clut sculteto, Warwelle. Fol. CLXVII v. 1440.

---

(1) Een naamgenoot van dezen, Daem van Overbunde, was in 1451 schepen van Meerssen.

(2) Mechelen in Brabant, waarvan patroon is de H. Rombout.

(3) 's Gravenvoeren, van welker kerk patroon was en nog is de H. Lambertus.

Digitized by Google

Fol.CLXIXv. 1440. Wilhelmus de Oys est effectus opidanus in officio tonsorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus Clut sculteto, Bovyer, Lamboy, Kyp scabinis, ultima Marcy.

Fol. CLXXI. Wilhelmus in die Hage de *Montenaken*, clericus Traiectensis, effectus est opidanus in officio lanificum, elegit ad ecclesiam in *Wilre* (1), presentibus Clut sculteto, Warwelle, Kippe, scabinis, XIX Aprilis.

Fol. CLXXII. Johan Ruebsoet de *Haesdale*, Gielis Geckels son de *Valkenburg*, effectus opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam in *Haesdael*, presentibus Bovyer in loco sculteti, Kippe scabino, Kuevoet precone.

Fol.CLXXIII. Heyn Birix van *Hulshout* (2) effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in *Hulshoet*, presentibus Clut sculteto, Bovyer, Kyppe scabinis in die sancti Servacy (Mei 13).

Conrardus de Luwe effectus est opidanus in officio drappariorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Gerardo Clut sculteto, Warwelle, Kyppe scabinis, XXI die Maii.

Fol. CLXXIIIv. Heinrich Quodeestere (3) van *Here* effectus est opidanus in officio braxatorum, elegit ad ecclesiam in *Here*, presentibus Gerardo Clut sculteto, Lamboy scabino, sabbato die post Sacramenti (Juni 2).

Arnoldus Suykebart effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam beati Servacii, presentibus Warwelle sculteto, Bovyer, Conrardi scabinis, in die iamdicto.

Johan der Huyne, Cloes son van Ubach was, effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus G(erardo) Clut sculteto, Bovyer, Lamboy, Hese, Kippe et aliis scabinis in die iamdicto.

(1) Wilre in den Vroenhof = Montenaken.

(2) Hulshout in de provincie Antwerpen, kanton Westerloo.

(3) Een naamgenoot Vaes (Servatius) Quodexter was schepen van St. Pieter in 1476.

Digitized by Google

Heyn Sterken van *Sint Geerlach* (1) effectus est opidanus in officio braxatorum elegit ad ecclesiam in *Mersen*, presentibus ambobus scultetis, Bovyer, scabinis, quinta Junii. Fol.CLXXIIII 1440.

Gerardus Hartschene de *Monsterbielsen* (2) effectus est opidanus in officio stroedeckers, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Clut sculteto, Bovyer, Kyppe, Stryker scabinis 1° Juni anno XL, fecit iuramentum consuetum. (3)

Johan Noegenman de *Bruxelli*, bontwerker, est effectus opidanus in officio pellificum et mansit duci, quia elegit sancte Gudele in *Bruxelli* etc., presentibus Happart, Clut scultetis, Bovyer scabino, XI Juny.

Daem Quoetkarys van *Bemelen* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus G. Clut sculteto, Bovyer, Creeft, Warwelle, Kype, Ar(noldo) Clut scabinis. Fol.CLXXIIII v.

Reynson van Liebeke der jonge (4) effectus est opidanus in officio carnificum, dixit ab antiquo pertinere ad ducem, presentibus predictis.

Henricus Cloet de Verle (5) effectus est opidanus in officio mercatorum elegit ecclesiam in *Verle*, presentibus Anstenrode sculteto, Kippe, Gerardo Clut, scabinis. Fol. CLXXV v. 1436.

Goiswyn Hogeminne opidanus in officio fullonum et est hic natus ex antiquo ad ducem, fecit iuramentum in manu Anstenrode sculteto, Goensdag ante Berthelomei (Augustus 22).

Lambertus Gisenbrechs de *Blisea* (6) effectus opidanus in officio carnificum, elegit ecclesiam sancti Mauri in *Blisea*, presentibus Anstenrode sculteto, Creeft, Warwelle, Kype, Goensdag post Egidy (September 7).

---

(1) Houthem-St. Gerlach.
(2) Munsterbilsen.
(3) De woorden van af 1 Juni zijn doorgehaald.
(4) Een Reynssen van Lyebeke was in 1460 schout van Eijsden.
(5) Veerle in de provincie Antwerpen, kanton Westerloo?
(6) Bilsen.

Digitized by Google

Fol. CLXXV v. 1436. Wynant van den Hueven (1) effectus opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Kippe scabino.

Fol. CLXXVI Mathias de Havart arrestatus ex parte (sic) effectus est opidanus in officio tinctorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancte Geertrudis de *Havert*, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Lamboy, Clut et aliis scabinis, prima die Octobris.

1434. Thees van Gelene, becker, effectus opidanus in officio pistorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck, fecit iuramentum consuetum per Anstenrode scultetum, Here, Pronen scabinis, anno XXXIIII in Octobri 8 die.

Johannes Pieck de *Hese* effectus est opidanus in officio carnificum, mansit duci, quia ab antiquo pertinet duci, presentibus Anstenrode..... (2).

Fol. CLXXVII Katherina Korens de *Ruemunde* effecta est opidana in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Here, Clut, Pronen, Conrardi, Kippe scabinis XXXI (3) die Novembris.

Johannes Damhouwers de *Lyer* effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci et fuit interrogatus, quia elegit ad sanctum Johannem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale scabino, anno XXXIIII mensis Novembris die XXIIII.

---

(1) Wellicht dezelfde familienaam als van den Hove. Een Wynant van den Hove komt voor in 1452 als schepen van Vleytingen, in 1458 als schout van Sichen en in 1468 als schepen van Hees, welke drie dorpen banken waren van St. Servaaskapittel. Een gelijknamige komt in 1454 en 1455 voor als rentmeester van dat kapittel.

(2) Deze post is doorgehaald.

(3) Eene schrijffout, wellicht voor XXI, welke datum ons dunkt te blijken uit de volgende inschrijving die is van 24 November.

Digitized by Google

Anno XXXV.

Walterus de Perre alias de Weyden, faber, effectus est opidanus in officio faburorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beati Johannis Traiectensem, presentibus Happart sculteto, Bovier, Warwelle, Pronen, Petro Conrardi scabinis, XIII die Januarii. Fol. CLXXVII v. 1435.

Gerardus Noetstox de *Meswyck* effectus est opidanus in officio drappariorum, mansit duci, quia ab antiquo fuit interrogatus, presentibus Anstenrode, Here, Hese, Kyp scabinis, XIX Marcy. Fol. CLXXIX v.

Johannes Prent de *Ophere* (1) effectus est opidanus in officio piscatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Opheere*, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Hese, Here, Clut et Clut, Kippe et aliis eodem die.

Johannes Quoetjan (2) de *Roesmer* interrogatus fuit in iudicio episcopi, ubi Anstenrode scultetis ducis et Bovyer scabinus presentes fuerunt, mansit duci, quia elegit ecclesiam Johannis, anno XXXV, XXII Marcy.

Jacobus Zielys son de Schemmert est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenroede, Blomendale, Bovyer, Here, Byessen, Kyp, scabinis, anno XXXV mensis Marcy die ultima. Fol. CLXXX.

Johannes ..... effectus est opidanus in officio.... mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti [Johannis] Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Hese, Lamboy et aliis, XI die Aprilis. Fol. CLXXXI

---

(1) Opheers.

(2) Een Johannes Quoetjan was in 1461 schepen van Mopertingen. Hij bezegelde een schepenbrief van dat jaar, waarbij Willem Buysdael, poorter van Maastricht, aan de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk dier stad overdroeg den eigendom eener erfpacht van 9 vaten rogge 's jaars uit een huis met hofstede te Mopertingen gelegen.

Digitized by Google

Fol. CLXXXI 1435. Heynricus de..... commorans inden goiswynstoerne (1), effectus est opidanus in officio mercatorum, mansit duci, quia ab antiquo fuit interrogatus, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier....

Fol. CLXXXI v. Domicella Katharina van den Berge effecta est opidana in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Anstenrode sculteto, Bovyer, Hese, scabinis, in vigilia Georgii (April 22).

Henricus de Bruggen effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Martyni in *Weerde* (2) prope *Mechelen*, presentibus Anstenrode, Bovier, Here, Biessen, Petro Conrardi, Kippe scabinis, XXX die Aprilis.

Fol. CLXXXII v. Cloes Makury effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam in *sinte Mertyns vueren*, presentibus Happart, Anstenrode scultetis, Bovyer scabino, sexta die May.

Fol. CLXXXIII Arnoldus Noeden de *Mertzenae* junior effectus opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Hese, Lamboy, Here, Bovyer et aliis scabinis XVIII die May anno XXXV.

Fol. CLXXXIII v. Reynerus Coenen est effectus opidanus in officio dicto kortspuelambacht et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Kyp scabino, anno XXXV mensis May die XXVI.

Gyse Oskens de *Breydelo*, miles, effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presen-

---

(1) De „Goeswijns"toren was gelegen aan de Noordzijde van de Brugstraat op den hoek dier straat en der Kleine Staat; hij lag tegenover de „Goesman"toren. Het is niet onwaarschijnlijk dat beide torens de torens zijn geweest eener poort, die tijdens de Romeinsche overheersching daar gestaan zou hebben.

(2) Weert-lez-Puers in de provincie Antwerpen, arrondissement Mechelen, gelegen.

Digitized by Google

tibus Lamboy in loco sculteti, Bovier, Blomendale, Clut scabinis, XXVII May anno XXXV. Fol. CLXXXIII v. 1435.

Riquyn Riquyns effectus est opidanus in officio albifactorum, elegit ad sanctum Johannem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Hese, Lamboy, Clut, Pronen, Conrardi scabinis, XXVIII May. Fol. CLXXXIIII

Hermanus Qwaeck de *Guele* effectus est opidanus in officio fullonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam beate Marie in *Leodio*, presentibus Happart sculteto, Bovier scabino, eodem die. Fol. CLXXXIIII v.

Heyn Roeseler effectus est opidanus in officio cerdonum et est ab antiquo domino duci, presentibus Anstenroede sculteto, Here, Warwelle scabinis, XXIIII die Septembris. Fol. CLXXXVI.

Johannes Hardevuyst (1) effectus est opidanus in officio.... mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Here, Lamboy, Conrardi scabinis, ultimo die Septembris.

Hansse de Mildenberch effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacy, presentibus predictis eodem die.

Nicholaus de Aubelen effectus est opidanus in officio.... mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Here, Lamboy scabinis eodem die.

Johannes de Austen effectus est opidanus in officio cortspolre, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie, presentibus Anstenroede sculteto.

---

(1) Een Johan Hardevuyst wordt vermeld in een brief van het kamerhof van St. Servaaskapittel, waarbij het huis van Christyn van Herck en van haren zoon Willem uitgewonnen wordt wegens het niet betalen van de verschuldigde rente. Dat huis was gelegen op de Kleine Gracht naast dat van voornoemden Johan.

(2) In 1473 was gezworen van Maastricht Claes van Aubelen.

Digitized by Google

Fol. CLXXXVI v. 1435. Katharina van Elst effecta est opidana in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Here, Petro Conrardi et Kippe scabinis, anno XXXV ipso Remigy (October 1).

Wilhelmus de Katsop alias Cremers effectus est opidanus in officio tector straminum (sic) mansit duci ab antiquo et fecit iuramentum etc., presentibus Anstenroede sculteto. Here, Petro Conrardi et Kip eodem die.

Johan van Verblyck effectus est opidanus in officio fabrorum mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis. presentibus Happart sculteto, Arnoldo Clut scabino.

Johannes van Wustenroede effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam in Clemente (1) in *Hulsbergh,* presentibus Happart sculteto, Biessen scabino.

Fol. CLXXXVII Henken Wilhems effectus opidanus in officio tectorum straminum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis per scultetum. Lamboy, Bovyer, Here, Warwelle, Kyppe scabinos in die Remigy (October 1).

Herman Vrisschen van *Opgeleen* effectus opidanus in officio pistorum, elegit sancti Martini in Wyck per predictos, fecit iuramentum consuetum in die Remigy anno XXXV.

Nicholaus de Eysden effectus est opidanus in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacy, presentibus Anstenroede et Happart scultetis in vigilia beati Dyonisii (October 8).

Fol. CLXXXVIII Petrus Krop (2) effectus est opidanus in officio braxatorum, mansit duci, quia elegit apud sanctum Johannem Traiectensem, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier, Hese, Lamboy, Here, Gerardo Clut, Warwelle et aliis scabinis XXI die Octobris.

---

(1) De H. Clemens, de Kerkpatroon van Hulsberg.

(2) Peter Crop droeg bij schepenbrief van St. Pieter nabij Maastricht dd. 8 Juni 1458 over aan Wilhem van der Masen eene jaarlijksche erfpacht van 16 vaten rogge uit eene *campe* buiten de Linculenpoort gelegen.

Digitized by Google

Petrus Wernyer de *Haren* junior effectus est opidanus in officio pistorum, interrogatus fuit, mansit duci, quia ab antiquo fuit interrogatus, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Lamboy, Here et aliis eodem die. Fol. CLXXXVIII v. 1435.

Lambertus Wynands de *Geystingen* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit [sanctum] Johannem, per Anstenroede scultetum, Bovyer, Here, Warwelle, Conrardi scabinos, anno XXXV in die Martini (November 11). Fol. CLXXXIX.

Egidius de Wynhuys effectus est opidanus in officio fulonum, mansit que duci, quia ab antiquo fuit interrogatus, presentibus Anstenroede sculteto, anno XXXV, XXV die Novembris.

Domicellus Johannes Hoen de Cortyls (1) effectus opidanus in officio braxatorum, elegit ecclesiam in *Wylre* presentibus Bovyer in loco sculteti, Blomendale, Here, Kyppe scabinis feria sexta post Marie Conceptionis (December 9). Fol. CXC.

Berbera, filia Arnoldi Berben de *Steyn*, effecta est opidana in officio pellipanorum, elegit ecclesiam in sancto Johanne, per Anstenroede sculteto, Blomendale, Bovyer, Clut, Warwel, Hese, Lamboy et aliis scabinis, in vigilia Circumcisionis Domini (December 31). Fol. CXCI. 1436.

Thonys Birchs loere effectus est opidanus in officio cerdonum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis in *Tongris*, fecit juramentum consuetum, presentibus Anstenrode sculteto, Lamboy, Here, Biessen, Clut, Hese et aliis scabinis, XIIII die January. Fol. CXCI v.

---

(1) In een schepenbrief van Maastricht van 2 Augustus 146?, waarbij Jan Maens, priester en kapellaan der O. L. Vrouwenkerk aldaar, en zijn broeder Arnold bij de priesterbroederschap van kapelanen der St. Servaaskerk het jaargetijde stichten van wijlen hun vader Johan met eene jaarlijkschen cijns van 21 schellingen, vestigen zij dien op het huis van Adriaan van Heusden kapelaan van de O. L. Vrouwekerk voornoemd, dat gelegen was in de Hondstraat naast dat van Jonkheer Johan Hoen van Cartyls den oude.

Digitized by Google

Fol. CXCII 1436. Jan van Herkenrode, pistor, effectus opidanus in officio pistorum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis presentibus Anstenrode sculteto, Bovyer, Here, Hese, Lamboy scabinis.

Fol. CXCII v. Jehenne, Mathees Andries dochter, effecta est opidana in officio sartorum, elegit ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Anstenrode sculteto, Hese scabino.

Petrus van der Beke est effectus opidanus in officio drappariorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis Traiectensem et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Anstenroede, Blomendale, Here scabinis, anno XXXVI mensis Marcy die 2a.

1435. Jacob Capuyn uyt Flandren est effectus opidanus in officio tectorum straminum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Nicholai, presentibus Anstenroede sculteto, Bovyer, Gerardo Clut, Kyp scabinis, anno XXXV mensis Marcy die XVII.

Fol. CXCIII. Jan der Guede effectus est opidanus in officio.... pertinet duci....

Fol. CXCIII v. 1436. Thomas de Sonne effectus est opidanus in officio cortspuelre, pertinet ex antiquo ad ducem per Anstenrode scultetum.

Fol. CXCIIII. Wilhelmus de Ruemmelen effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem et fecit iuramentum iuxta consuetudinem opidi prout moris est, presentibus Bovier in loco sculteti, Blomendale, Kippe scabinis, anno XXXVI, XXVI die Septembris.

Heyn Boeten de *Lovanio* effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit [sanctum] Johannem, per Anstenrode, Bovyer, Creeft, Molen.

Heyn Lindennyermekers son effectus est opidanus in officio tectorum straminum, elegit ad sanctum Mathiam, per Anstenroede scultetum, Bovyer, Kippe, in die iamdicto.

Digitized by Google

Wilhem Jan Geerts van *Ytter* (1) effectus opidanus in officio braxatorum, elegit ad ecclesiam sancti Martini, per Anstenrode scultetum, Blomendale scabinum, in die iamdicto. Fol. CXCIIII 1436.

Johannes de Lymborch effectus est opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Martini in Wyck, presentibus ambos (sic) scultetos (sic), Bovyer, Kippe.

Symon vanden Byest de *Lovanio* effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit [sanctum] Johannem, presentibus ambobus scultetis in die.....

Goedefridus de Herle effectus opidanus in officio braxatorum, elegit ad ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Blomendale, Bovier et aliis scabinis.

Goiswiin Lusschers de *Pietershem* est effectus opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit juramentum consuetum, presentibus Anstenroede, Warwelle, Kyp scabinis, prima Octobris. Fol.CXCIV v.

Wilhelmus famulus Goedefridi Heynsberch de *Vleitingen* effectus est opidanus in officio lapisidum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Vleitingen*, presentibus Anstenroede sculteto, Blomendale, Moelen scabinis, XIII die Octobris.

Gerardus, filius Gerardi Hallabey (2), effectus est opidanus in officio dicto oftmengers, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacy, presentibus Anstenroede sculteto, Kippe scabino, eodem die.

---

(1) Itteren.

(2) Een Gerart van Hallebey wonende in de Kwadevliegenstraat wordt genoemd in een schepenbrief van Maastricht van 15 Maart 1454 waarbij Wijnant van den Hove als rentmeester van het kapittel van St. Servaas aldaar op Johan van Bodingen heeft doen uitwinnen een huis in voormelde straat gelegen naast het zijne.

Digitized by Google

Fol. CXCIV v. 1436. Joncher Henrich van Grevenbrueke effectus opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam in *Achelen*, presentibus Anstenrode sculteto, Biessen, Clut, Molen scabinis, XX Octobris.

Fol. CXCV. Giselbertus Wynandi de *Laufelt* (1) est effectus opidanus in officio fullonum et pertinet duci ab antiquo etc. et fecit iuramentum, prout consuetum est etc., Anstenroede sculteto, anno XXXVI mensis Aprilis die XX.

Wilhelmus Masroe de *Edingen* est effectus opidanus in officio carpentariorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam *Edingen* et fecit iuramentum consuetum, presentibus Anstenroede sculteto, Bovyer, Hese, Here, Clut, Warwelle, Clut, Kyp scepenen, anno XXXVI mensis May die XI.

Katharina Sroeden est effecta opidana in officio sartorum et fuit duci de antiquo etc. et fecit iuramentum consuetum, anno et die predictis.

Johan van Mervelt effectus opidanus in officio sartorum et est ex antiquo duci, XI die May.

Wilken Schoenkens, Wilhem Schonen son de *Steyn*, effectus opidanus in officio ortulanorum, elegit sanctum Martyn in *Steyn*, per Anstenroede, Blomendale, deesdag (2) ante Michaelem (September 25) anno XXXVI.

Fol. CXCV v. Johan, Johan Ghisen son van *Haren* effectus opidanus in officio fullonum, elegit ecclesiam [sancti] Johannis, presentibus Adolpho Happart sculteto, Here, Hese, scabinis, in vigilia sancti Servacii (Mei 12).

Johan Cranck effectus est opidanus in officio drappariorum, elegit ecclesiam Johannis (sic) etc., presentibus Anstenroede sculteto etc.

---

(1) Laeffeld bij Vleijtingen.
(2) Dinsdag.

Digitized by Google

Everardus de Lieke, iunior, effectus est opidanus in officio sartorum, elegit ecclesiam in sancto Martino, Anstenroede scoutit, Warwelle, Blomendale, Kippe, XXV May. Fol. CXCV v. 1436.

Dryes vander Masen van *Loven* effectus est opidanus in officio der schere, elegit ad ecclesiam Johannis, presentibus Anstenroede sculteto, Kippe scabino. Fol. CXCVI.

Johan Heggen van *Steyne*, becker, is porter worden inden beckerambacht en heet den eydt gedaen dartu behoirlic ende behoirt mynen genedigen here van Brabant van alds tuwe etc., anno XXXVI mensis Junii die XX coram Anstenroede sculteto. Fol. CXCVI v.

Giselbertus Lammbrechs de *Blis'a* effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam sancti Mauri in *Blisea*. presentibus Anstenroede sculteto, Gerardo Clut, Petro Conrardi. Arnoldo Clut, scabinis.

Geertrudis, filia Henrici Veseman de *Aubelen*, effecta est opidana in officio mercatorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Aubelen*, presentibus Anstenroede sculteto, Bovier, Hese, Kippe scabinis, XXII die January. Fol. CXCVII 1437.

Egidius, filius Theoderici de Scharne, est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Servaci et fecit iuramentum etc., anno XXXVI mensis Septembris die penultima (September 29) coram Anstenroede sculteto et scabinis. Fol. CXCVII v. 1436.

Johannes de Horbach est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum prout moris est, presentibus Anstenroede sculteto, Moelen scabino, anno XXXVI mensis Novembris die XIII.

Lambertus de Susterzeel est effectus opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Servacy presentibus Biessen sculteto, Kip scabino, ultimo Decembris anno XLIIII. Fol. CXCVIII 1444.

Digitized by Google

Fol.CXCIXv. 1437. Johannes, filius Gerardi de Hallebey, effectus est opidanus in officio dicto die oftmenger, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Mathie Traiectensem, presentibus Anstenroede sculteto, H. Moelen scabino, XXII die Decembris [anno XXXVII° (1).

Anno XXXVIII.

Fol. CC v. 1438. Rutgherus de Weerde effectus est opidanus in officio fullonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Benacracius (sic) (2) in *Herle*, presentibus Bovier in loco sculteti, Here, Heze, Biessen, Moelen, Kip scabinis, X die January.

Elizabet Muysschen effecta est opidana in officio sartorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Johannis Traiectensem, presentibus predictis et eodem die.

Theodericus de Sledenaken effectus est opidanus in officio sutorum, mansit duci, quia ab antiquo pertinebat ad ducem, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Heze, Lamboy, Here, G(erardo) Clut, Warwelle, Biessen, Kip, scabinis eodem die.

Katharina Schobben de *Vleytingen* effecta est opidana in officio fullonum, elegit ecclesiam sancti Johannis, presentibus Anstenrode sculteto, Bovyer, Here, Hese, Warwel, Kipp, Conrardi scabinis.

Fol. CCI v. Anthonius de Rossi de *Florentia* effectus est opidanus in officio fabrorum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacy, presentibus ambos (sic) sculteis, Bovier, Lamboy, XXVI January.

Hellinck Bruckelinck van *Byns* effectus est opidanus in officio cortspuelre, elegit in *Byns* ecclesiam, presentibus Anstenrode sculteto, Kippe scabino, 8 Februarii.

---

(1) Dit, blijkens een inschrijving van een arrest op de vorige pagina (199) . . . . anno XXXVI mensis Decembris die VII.

(2) Zal wel moeten zijn Pancratius, die werkelijk de kerkpatroon was en nog is van Heerlen.

Digitized by Google

Johan Daneels de *Laufelt* effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ecclesiam in *Vleytingen*, presentibus Anstenrode sculteto, Bovyer, Hese, Lamboy, Here et aliis scabinis. Fol. CCI v. 1438.

Hubertus, filius Giselberti Conrards de *Laufelt*, pertinet duci etc., effectus opidanus in officio predicto, presentibus predictis.

Giselbertus Cleymantz (1) de *Vleytingen* effectus est opidanus in officio pellificum, mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Servacy, presentibus Anstenrode sculteto, Bovier, Here, Hese, Moelen, Kyp scabinis, XV die February. Fol. CCII.

Lodewicus de Tille (2) effectus est opidanus in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam sancti Servacy in *Diepenbeke*, presentibus predictis et eodem die.

Johan Leynsen de *Beke* effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam in *Beke*, presentibus Smytten sculteto, Bovyer, Biessen et Happart sculteto, XXII May. Fol. CCIII.

Laurentius van den Berge de *Aquis* est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Huberti etc., presentibus Smytte sculteto, Bovyer, Hese, Lamboy, Biessen, Warwel, Clut, Kyp scabinis etc., XXIII May.

Johan Busen van *Thienen* effectus est opidanus in officio pistorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus sculteto Bovyer, Kippe, Hese, Warwel scabinis, penultima (30) May. Fol. CCIIII.

---

(1) Eene Mechtilde Cleinjans wordt met haar echtgenoot Art Kampenyon (Campïoen), advokaat bij het hof van Luik, genoemd in schepenbrieven van Munsterbilsen van 24 April 1454 en 4 Juli 1474; terwijl een Peter Cleijnjan in 1464 schepen was van het St. Petershof van den abt van Corbey te Montenaken gelegen.

(2) Roebeert van Tille verkocht aan Heynrich van den Dale, kapelaan van St. Servaaskerk te Maastricht, ten behoeve van het O. L. Vrouwelof in die kerk, eene jaarlijksche erfpacht van 1/2 mud rogge. Die pacht droeg hij voor dat doel aan voornoemden Heijnrich over bij schepenbrief van Groote-Spauwen van 25 Mei 1472 en vestigde ze op den *plasmoelen en de molenbampde metten waterghange* te Groote-Spauwen gelegen.

Digitized by Google

Fol. CCIIII v. 1439. Ghyse van Gysegem effectus est opidanus in officio sartorum, elegit in ecclesia sancti Johannis, presentibus Smytten sculteto, Kippe, Stas, primo Juny anno XXXIX.

Fol. CCV. Domicellus Wilhelmus de Schaedsbergh effectus est opidanus in officio carnificum, elegit ad ecclesiam sancti Pancrasy in *Herle*, presentibus Happart sculteto, Bovyer, Lamboy, G. Clut scabinis, XVIII Juny.

Fol. CCVII. Laureyns van Ysche est effectus opidanus in officio tectorum straminum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus Bobbe in loco sculteti, Petro Conrardi et Arnoldo Clut scabinis, in die Michaelis Archangeli (29 September) anno XXXIX.

Petrus Noelen son van Daelhem est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus ambobus sculteis in die beati Michaelis.

Laurentius Roede Kanne de *Pere* prope *Guylke* est effectus opidanus in officio tinctorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus sculteis ambobus in profesto beati Remigy (30 September).

Johannes (1) et Mathias Ylyas de *Haren*, confratres, sunt effecti opidani in officio piscatorum et manserunt duci, quia elegerunt ecclesiam sancti Martini in *Haren* et fecerunt iuramentum etc., presentibus Smyet sculteto, Hese, Warwell, Petro Conrardi et Kyp scabinis, in die beati Remigy (1 October).

Per predictos et eodem die Lambertus Ylyas van *Haren* est effectus opidanus in officio multorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam predictam et fecit iuramentum etc.

---

(1) Een Johan Ylias wordt genoemd in een schepenbrief van Maastricht dd. 20 Juni 1429, waarbij deeling der goederen nagelaten door diens dochter Dyne, tusschen Jacob Luyten *der cupenbeynder* als echtgenoot van Beateren, en Johan van Ludge leerlooier.

Digitized by Google

Jan van Steyn effectus est opidanus in officio fabrorum, elegit ad ecclesiam in *Steyne*, presentibus Snytten (sic) sculteto, Lamboy, G. Clut scabinis, die Lune post Johannis Baptiste (Juni 28). Fol. CCVII v. 1439.

Conrardus de Walhorn effectus est opidanus in officio....

Daneel van Heffen est effectus opidanus in officio fabrorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum etc., presentibus Smytten sculteto, Bovyer, Lamboy, Kyp scabinis, XVI July. Fol. CCVIII v.

Petrus van Laet de *Antwerpen* est effectus opidanus in officio mercatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam in *Antwerpen* etc., presentibus Smytten scoutet, Bovyer, Hese, Moelen, Warwel, Kyp scepenen. Fol. CCIX.

Kerstiaen Lindemans effectus est opidanus, elegit ad ecclesiam in.... presentibus Smytten sculteto, Bovyer, Warwel, Ar. Clut, Kype, Molen et aliis scabinis. Fol. CCXI.

Geertruyt vander Byssen effecta opidana est in officio tectorum straminum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Smytten sculteto, G. Clut, Kype scabinis, Sabbatho ante festum beate Marie in Septembri (5 September).

Nicholaus, filius naturalis Lamberti de Otengraven, hospitae in den Helme, est effectus opidanus in officio sartorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis etc., presentibus Smytten sculteto et Moelen scabino, in die Exaltationis sancti Crucis (14 September).

Wouter van der Beke effectus est opidanus in officio steynmetser, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Smytten sculteto, Hese, Molen scabinis. Den selve Wouter ende met hoem Kathryn syn huysvrouwe hebben bekant te betalen Heynrich Groetbede en Engel Teggens in orber des ambachs vanden steynmetsern, VI ryns gulden, daraff te betalen sinte Johans Messe, Baptista (Juni 24) neest III ryns gulden ende daernae sinte Gielis Messe (1 September) neest comende III ryns gulden op verbyntenisse allen des parvolx guede ut moris est et cum emenda, XIIII Septembris. Fol. CCXI v.

Digitized by Google

Fol. CCXI v. 1439. Symon Wynant Hanmans son van *Eupen* effectus est opidanus in officio carpentariorum, elegit ad ecclesiam in sancto Mathia, presentibus Smytten sculteto, Lamboy, Conrardi scabinis, XIIII Septembris.

Fol. CCXII. Johan Mosche effectus est opidanus in officio fulonum, mansit duci, quia elegit ad ecclesiam in *Mersen*, presentibus Smytten sculteto, et Kippe scabino, anno XXXIX mensis Octobris die VI^a.

Nale Buysen, neptis Wilhelmi de Wesit effecta est opidana in officio sartorum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus Smytten sculteto, Bovyer, Molen, Reymerstock et aliis scabinis.

Fol. CCXII v. Johannes Stroebrock de *Lovania* est effectus opidanus in officio carpentariorum, mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Johannis et fecit iuramentum, presentibus Smytten scoutit, Bovyer, Moelen scabinis, XIX Octobris.

Mechtildis de Weert effecta est opidana in officio fullonum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus ambobus scultetis.

Fol. CCXIII. Domicellus Johannes de Wylre est effectus opidanus in officio piscatorum et mansit duci, quia elegit ecclesiam sancti Cristophory in *Remunde* et fecit iuramentum etc., presentibus Smytten sculteto, Warwelle, Kyp scabinis, XXII Octobris.

Jacob van Daelhem effectus est opidanus in officio fullonum, elegit ad ecclesiam in sancto Johanne, presentibus sculteto Smytten, Bovyer, Conrardi scabinis, quinta Novembris.

Fol. CCXVI. Nicholaus Johannis, filius Henrici Johans de *Buedel* (1)

---

(1) Een Jacob van Buedel wordt genoemd in een schepenbrief der baronie Petersheim van 28 Augustus 1460, waarbij opdracht aan het Kruisheerenklooster te Maastricht van ongeveer 9 groote roeden bouwland onder die baronie gelegen, welk land reinende was aan dat van Jacob voornoemd.

Digitized by Google

effectus est opidanus in officio mercatorum, elegit ad ecclesiam sancti Johannis, presentibus Smytten sculteto, Bovyer, Clut, Pronen scabinis, prima Decembris. Fol. CCXVI 1439.

Johannes Vysscher de *Valkenberg* effectus est opidanus in officio ortulanorum, elegit ad ecclesiam sancti Nicholai in *Valkenberg*, per Smytten sculteto (sic), Bovyer, Reymerstock, Kyppe. Fol. CCXVI v.

Digitized by Google

Digitized by Google

KORTE INHOUD VAN DE RESOLUTIËN DER STATEN-GENERAAL

DER VEREENIGDE NEDERLANDEN

GEZONDEN AAN DE COMMISSARISSEN-INSTRUCTEURS VAN BRABANTSCHE ZIJDE TE MAASTRICHT

DOOR

A. J. A. FLAMENT,

RIJKS-ARCHIVARIS IN LIMBURG.

Afkortingen:

Hunne Ho. Mo. = Hunne Hoog Mogenden (de Staten-Generaal).

R. v. S. = gezonden aan den Raad van State om advies.

Ged. tot de zaken enz. of Ged. enz. = Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas.

De overige blijken van zelf uit den tekst.

2e VERVOLG.

1662 Januari 27. Over de ontheffing der ingezetenen van Maastricht van alle licenten. (Request der gecommitteerden der stad Maastricht). (1)

1662 Februari 7. Over de ontheffing der ingezetenen van Maastricht van het „veylgelt". (Request als boven). (2)

1662 Februari 10. De resolutie op het verzoek der stad Maastricht rakende de „convojen", licenten en veylgelden geregistreerd in 't register der secrete resolutiën. (Zie einde v. 1662).

---

(1) Aan het Coll. ter Admiraliteit te Rotterdam om te confereeren met eenigen uit de Staten-Gen.

(2) Memorie van de aanwezende heeren v. h. Coll. ter Admiraliteit te Rott. — Ged. enz. met door hen te benoemen leden v. d. R. v. S. om te confereeren met die der Admiraliteit.

Digitized by Google

1662 Maart 6. Het request van den agent van den Prins-bisschop van Luik, van der Veeken, ten einde de 2 prebenden van St. Servaas van Maastricht, 1580 door Paus Gregorius XIII toegewezen tot een voortdurende stichting van het college der Jesuïten aldaar, en zonder kennis van den Prins van Luik toegeëigend aan de Gereformeerde Latijnsche school aldaar, mochten in haar vorigen staat hersteld worden, gesteld in handen van de Commissarissen-deciseurs.

1662 Maart 8. Op missive van hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en gezworen raden van Maastricht, betreffende het request van wegen Appolonius Boomhouwer, burger en koopman te Maastricht, om vrij te zijn van alle logeering van soldaten en in 't bizonder van den cornet van graaf Herman van den Bergh, die zich in zijn huis had ingedrongen, hoewel hem bij zijne overkomst van Aken vrijdom van zulke logeering was toegezegd, wordt besloten, dat de directie over de militaire logeering zal blijven aan den magistraat overeenkomstig de resolutie van 24 Juni 1633.

1662 April 15. 't Verzoek geweigerd van de diakenen der Gereformeerde Duitsche gemeente om gereleveerd en geabsolveerd te worden van de sententie van 9 Sept. 1660 ten hunnen laste gewezen bij de Commissarissen-deciseurs te Maastricht.

1662 Mei 1. Punten en gravamina door den Nederlandschen kerkeraad te Maastricht overgegeven aan de Commissarissen-deciseurs te Maastricht.

1662 Juni 26. Missive van hoogschouten enz. te Maastricht, idem van den hoogschout Groulaart op request van schout en schepenen der hoofdbank Heerlen, rakende het recht van arrest en inschrijven de stad Maastricht competeerende, gesteld in handen van de Ged. tot de zaken enz.

1662 Aug. 21. Op memorie van baron van Elderen, gedeputeerde van den Keurvorst van Keulen—Prins-bisschop van Luik, nopens de souvereiniteit over de elf banken van St. Servaas te Maastricht, wordt tot het uitstel der zaak besloten.

Digitized by Google

1662 Aug. 30. Resolutie van de Staten-Gen. op het rapport van de gedeputeerden tot de zaken enz. met de laatst gewezene Commissarissen-deciseurs volgens hun resolutie van 25 Aug. l.l., betreffende de volgende punten:

1. betreffende het beheeren der stadsmiddelen door de pay-meesters te Maastricht;

2. betreffende de moedwillige boeren, wonende op 's Rijks- en Luikschen bodem, die de pachten niet wilden betalen aan de rentmeesters der pieuse goederen;

3. over het doen van rekening door de meesters van ambachten;

4. over het afdoen van alle processen tot de judicatuur van de Commissarissen-deciseurs gespecteerd hebbende, uitgezonderd één, hangende tusschen Willem Roos, appellant ter eenre, en Leonard van Asten, geintimeerde ter andere zijde, waarop een dictum van sententie moest geformeerd worden;

5. Hubertus Munsterman, gewezen Capucijn, zal door den Raad van State allimentatie en onderhoud worden toegekend tot dat hij in de Meierij van 's Bosch of elders tot een schoolmeesters-ambt of een ander zou zijn bevorderd.

6. Over het middel van klein zegel, dat niet naar behooren werd gebeneficiëerd.

7. Over het resumeeren en brengen van de oude en vorige recessen onder distincte hoofdstukken en het opstellen bij vorm van een positieve wet door de Commissarissen-instructeurs en de pensionarissen v. Maastricht, om daarna aan den Prins van Luik ter goedkeuring te worden overgegeven, wat nog niet was geschied.

8. De begrafenissen der „papisten" te laten bij de capitulatie (van 1632) der stad Maastricht.

9. Reglement waarnaar de assignatiën, stadspenningen, ordonantiën en stadsschulden behooren te worden geëxpidiëerd.

10. Reglement voor pay-meesters voor de betaling der stadsrente.

11. Reces over het uitsterven van de notarissen en procureurs tot zeker getal en het later aanvullen daarvan.

12. Reces hoe en waarnaar de giften of opdrachten en „hypothequatiën" van huizen en erven, die tegelijk Stads- en Vroenhofs grond zijn, behooren te geschieden.

Digitized by Google

13. Reces over het registreeren van alle appointementen en requesten.

14. Over de effractie in de dorpen Wijlré, Montenaken en Heukelom.

15. Reces over het oprichten van een bibliotheek op het nieuwe stadhuis.

16. Aan den kerkraad der Nederduitsch Hervormden te Maastricht werd toegestaan de opbrengst van de eerste „canonisie" in de een of andere kerk te Maastricht, nadat voldaan is aan de resolutie van 30 Dec. 1661, waarbij aan den Ambassadeur van Spanje de beschikking over de eerste canonisie open komende in de maand van haar Ho. Mo. in de kerk van St. Servaas was geschonken (de kerkraad had geld geleend van de diakenen tot het oprichten van het weeshuis, voor de fabriek van de kerk en tot onderhoud van schoolmeesters en voorlezers en kond het geld niet terug geven).

17. Afgewezen het verzoek om restitutie van de twee prebenden van St. Servaas, door den agent van der Veeken verzocht (zie hiervoor op 6 Maart), daar de Staten-Generaal door de reductie van Maastricht het recht en de hoogheid hadden verkregen, die de Paus tevoren over het kapittel van St. Servaas had en Paus Gregorius XIII in 1580 daarover beschikt had zonder tusschenkomst van den een of den anderen Prins der stad Maastricht.

18. Daar de vrijdommen, exemtiën en perogatieven aan de inwoners van Aken in 1656 toegestaan, die door den brand dier stad naar Maastricht zijn gaan wonen, dit jaar zijn geëxpireerd, wordt aan Jean Guillaume Bonaerts zijn verzoek daaromtrent geweigerd.

19. Er zal een reglement gemaakt worden over het assumeeren van schepenen uit een rechtbank, tot supplement van hen, die in een andere absent zijn.

20. En tevens over het getal schepenen noodig om een vonnis te vellen.

21. Alsmede of de schepenen niet behoorden tot een compleet getal tehuis te blijven, om recht en justitie te administreeren.

22. En eindelijk of iemand over een zaak, waarin hij als advocaat geadviseerd had, als rechter mocht zitten.

Digitized by Google

23. Men zal aan den Brabantschen Magistraat schrijven over den vrijdom van de kloosters uit de stads-accijnzen.

24. En tevens over de grootte der contributies van de ambachtsmeesters aan de „paapsche" kloosters en Godsdienst.

25. Men zal schrijven aan den magistraat van Maastricht, dat hij het tractement van Jan van Valkenberg door den Luikschen magistraat, als daartoe niet bevoegd, aangesteld tot fourier over 's lands militie, moet intrekken.

26. De Commissarissen-decisseurs zullen niet aan pachters der accijnzen kwijtslag mogen geven, zonder voorgaande kennis en speciale authorisatie der Staten-Generaal.

Volgen eenige bijlagen tot de recessen in de vorige 24 punten vermeld.

N° 3. Reglement van mesnage over stadsmiddelen.

Reglement voor daggelden voor de heeren in commissie, d.d. 1662 Juni 12, door de Commissarissen-deciseurs gearresteerd in de Landscroon.

N° 5. Reglement voor de rentmeesters van de pieuse goederen.

Reglement tegen de moedwillige boeren, d.d. 1662 Juni 12, als voren gearresteerd op die Landscroon.

N° 6. Reglement en de ordre op de rekeningen van de meesters van de ambachten, d.d. 1662 Juni 13, als voren gearresteerd.

N° 8. Reces wegens het middel van het klein zegel, d.d. 1662 Juni 26, als voren gearresteerd.

N° 10. Reglement op het expedieëren van assignatiën en ordonnantiën, d.d. 1662 Juli 31, als voren gearresteerd.

N° 11. Reglement op de betaling der stadsrenten, d.d. 1662 Juni 10.

N° 12. Reces en ordre op 't getal van procureurs (8) en notarissen (12) d.d. 1662 Juli 31, als voren gearresteerd.

N° 13. Reglement rakende de gichten, opdrachten en hypothequatiën van de „huysen Stads en Vroenhoffs sijnde" (1), d.d. 1662 Juli 31, gearresteerd als voren.

N° 14. Ordre op het registreeren van alle appointementen, d.d. 1662 Juli 31, gearresteerd als voren.

---

(1) Zij moesten op de griffie van het Stads- en het Vroenhofsgericht worden geregistreerd.

Digitized by Google

N° 15. Acte rakende de effractie van de dorpen Wijlré, Montenaken en Heukelom, d.d. 1662 Aug. 2, gearresteerd alleen door de Commissarissen-deciseurs van Staatsche zijde. (1)

N° 16. Reglement van het oprichten van een bibliotheek op het stadshuis, d.d. 1662 Juli 31, gearresteerd door de Commissarissen-deciseurs der beide heeren. (2)

(Bij N° 3, 11—16 is niet vermeld, dat de reglementen op de Landscroon zijn vastgesteld).

1662 September 6. Op de missive van hoogschouten enz. van Maastricht, wordt aan Gerrit Govij, Pieter van de Wall, en consorten, pachters van de mout- en korenwaag en van de tapbieren, remissie van 8000 gld. Maastrichtsch geld gegeven.

1662 September 20. Rapport van den Gedeputeerden tot de zaken enz., waaruit bleek, dat Staten-Generaal, den 10en December l.l., op het rapport van de heeren van der Horst en van der Hooghe en den Thesaurier-generaal van Beverningh, gecommitteerden van den Raad van State, onlangs in commissie te Maastricht, besloten hadden, dat men de souvereiniteit der dorpen van redemtie zou handhaven en in 't bizonder der dorpen van de elf banken van St. Servaas en dat met den Spaanschen Ambassadeur zou worden onderhandeld wegens de excessen door de Spaansche garnizoenen en doortrekkende troepen in die dorpen gepleegd, doch, dat die van de Universiteit van Leuven gehandeld hadden tegen de jurisdictie op de dorpen van Rutten en Coningsheim, gelijk bleek uit de overgelegde stukken van den ontvanger van IJlem en dat het bekend was, dat Coningsheim, een van de elf banken was, dat over de goederen van dit ressort, de rechtspraak in eerste instantie behoorde bij die bank

(1) Deze was door de Maastrichtsche kapittelen te hoog gesteld en wordt nu voor de rogge van f 4 op f 3 en voor andere granen naar evenredigheid, wegens de onvruchtbaarheid van het vorig jaar en de duurte van het jaar 1662. Effractie was de vastgestelde geldsom, waarmede men verschuldigde graanpacht kon betalen.

(2) Zie mijn *Catalogus der Stadsbibl. van Maastricht* I Geschiedk. inl. (23—25), waaruit blijkt, dat de boeken aan „kettingtjes" moesten liggen.

Digitized by Google

en het appel van daar bij de hoofdbank Vlijtingen en het laatste ressort nu sedert bijna honderd jaar bij de Commissarissen-deciseurs en van de goederen gelegen onder Rutten de eerste instantie was bij 't gerecht van 't dorp en 't appel van daar bij het grafelijk gerecht van den Vroenhof en het laatste ressort ook bij voornoemde Commissarissen-deciseurs, waartegen dikwijls werd gehandeld en dat door den ontvanger van IJlem werd voorgeslagen, dat hij overal de goederen en inkomsten der Universiteit van Leuven onder de Generaliteit zou naspeuren, alsmede van Pieter Marcelis, die deze „onordentelijke proceduren" dreef en dat hij daarop arrest zou leggen, totdat het onrecht hersteld zou zijn en dat aan den Spaanschen Ambassadeur, thans te Brussel, zou worden geschreven, tot herstel van de 350 guldens, die men den drossaard van Rutten had doen betalen voor rantsoen voor zijn paarden, die, ingevolge de verkeerde proceduren voornoemd, uit de heerlijkheid Rutten waren ontvoerd en dit hoewel de drossaard niets met die zaak te maken had, alsmede, dat over de geheele zaak der dorpen van redemtie zou worden onderhandeld met dezen Ambassadeur, ten einde de zaak dier dorpen te regelen en staande het geschil een zekeren vasten voet daarop te beramen. Op dit alles wordt door de Staten-Generaal diensovereenkomstig besloten en de gemelde Gedeputeerden verzocht over de zaak van den drossaard te spreken met den heer Richard, raad van den koning van Spanje, secretaris van zijn Ambassade alhier, met verzoek daarover aan den Ambassadeur te schrijven.

1662 Sept. 28. Over de zaak van den Luiksche fourier Jan van Valkenberg op een tractement van 300 gld. jaarlijks aangesteld, zie resolutie van 30 Aug. 1662, art. 25. — Gedep. tot de zaken enz.

1662 Sept. 29. Over het request van de officieren der convooien en licenten te Maastricht, dat bij plakkaat mocht worden vastgesteld, dat geen karren of beesten uit Duitschland en andere kwartieren of daarheen zouden mogen passeeren door de landen van Overmase, maar direct door Maastricht. — Gesteld in handen van het collegie ter admiraliteit te Rotterdam en van de gedeputeerden tot de zaken enz.

Digitized by Google

1662 Sept. 30. Request van Jan Fremont, Hendrik Neven en consorten, gewezen pachters van de mout- en korenwaag. over het jaar 1658—'59, om relief en brieven van restitutie in forma tegen de decreten, poenen, verstek en omissien gevallen in hun zaak tegen Pieter van de Walle en consorten, medepachters voor het volgend seizoen van 1 Oct. 1659 tot 30 Sept. 1660, afgeslagen.

1662 Oct. 4. De fourier van Valkenberg voorloopig gehandhaafd. Zie hiervoor res. v. 1662 Sept. 28 en Aug. 30, art. 25.

1662 Oct. 13. Over het recht van arrest en inschrijving aan de stad Maastricht toekomende, zie resolutie van 26 Juni 1662. — Ged. tot de zaken enz.

1662 December 8. Op rapport van de heeren Kallenbag en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. wordt een reglement vastgesteld tot betere administratie van justitie in de respectieve collegien van de Brabantsche schepenen en gezworenen van de stad Maastricht: (1)

Art. 1. Over het blijven in de stad tijdens de processen.

Art. 2. Over de advocaten, die tot een rechterlijk ambt werden geroepen, dat zij geen sententie geven in de zaken waarin zij geadviseerd hebben.

Art. 3. Over het verschijnen tot waarnemen van hun ambt.

Art. 4. Over het vonnissen in crimineele processen met minstens 5 schepenen.

Art. 5. Over het vonnissen in civiele processen bij interlocutie met 4 schepenen of 3 gezworenen en bij finale decisie met 5 schepenen of 3 gezworenen.

Art. 6. Over den dienst door den pensionaris te bewijzen aan de schepenen en aan den schout en burgemeester van Brabantsche zijde.

Art. 7. Over het niet assumeeren tot suppletie wederzijds van Brabantsche en Vroenhofsche schepenen in de voorschreven art. 4 en 5.

---

(1) Bovendien bepaalden de St.-Gen., dat om de 2 jaar, de 1e keer 4, de 2e keer 3 schepenen zouden veranderd worden en eveneens de 4 gezworen raden (elk jaar 2).

Digitized by Google

Art. 8. Over het houden ten stadhuize der commissoriale besoignes van schepenen of gezworenen.

Art. 9. Over het gratis recht verstrekken aan arme en onvermogende personen.

Extract uit 't register der secreete resolutiën van de Staten-Generaal:

1662 Februari 10. Over het last- en veylgeld van alle inkomende en uitgaande goederen en koopmanschappen. Op rapport en advies van Gedeputeerden tot de zaken enz., Gecommiteerden van de Raad van State en het College ter Admiraliteit te Rotterdam, wordt het dezerzijds Overmaasche kantoor der convooien en licenten en van de last- en veylgelden geamoveerd en gemortificeerd; passcerende karren zullen aan 't kantoor van den convooi-meester, Jan Groulard, passagegeld betalen en het licent en veylgeld van alle waren en koopmanschappen, die de Maas op en af worden gevoerd zullen blijven. De landen van Overmaas zullen het veylgeld en de licenten afkoopen met duizend gulden jaarlijks en voor den tijd van 2 jaar om daarna geregeld te worden.

1663 Januari 3. Missive van weesmeesters te Maastricht over het opnemen van een natuurlijk kind van wijlen Capitein Loo in 't Prot. weeshuis te Maastricht, hoewel het niet aannemen van natuurlijke kinderen door Commissarissen-deciseurs ernstig was aanbevolen. — Aan de voorgaande Com.-Decis.

1663 Februari 5. Over de vermeerdering van gagie van Johannes Herrendorffer, organist van Janskerk, en Hendrick Luls, voorlezer in Mathijskerk, ieder met vijftig gulden uit de pieuse goederen genaamd de H. Geest.

Over den vrijdom der accijnzen van de kloosters en de contributie van de meesters van de ambachten aan de „paapsche" kloosters of anderen paapschen godsdienst uit de rekeningen na te zien, waaromtrent ook de capitulatie ter stad moest worden nagezien door Ged. tot de zaken enz. en de gewezen Com.-decis.

Digitized by Google

1663 Mei 1. Over het klein zegel te Maastricht, hoe dit wordt toegepast door den Brabantschen en Luikschen magistraat.

1663 Mei 23. Over de resumptie der oude en vorige recessen (zie hiervoor het 7de punt van de resolutie van 30 Aug. 1662).

1663 Juni 8. Over hetzelfde. Antwoord van Com.-instr. en pensionarissen.

1663 Juni 23. Het natuurlijk kind van Capt. Loo mag niet aangenomen worden in 't Prot. weeshuis te Maastricht.

1663 September 6. Aangaande 't rapport van den heer Huygens en andere Gedeputeerden tot de conferentiën met den Spaanschen Ambassadeur over het onderzoek der rekeningen vermeld in artikel 19 en 20, praeliminaire punten, 26 Dec. 1661 met den Spaanschen Ambassadeur vastgesteld en nader vervat in 't 8ste art. van de resolutie der Staten-Generaal van 5 Maart 1663 over zekere sustenuën van eenige edelen in de landen van Overmaas wordt besloten dat de leden van den adel hun domicilie moeten houden onder het ressort en de souvereiniteit van dien Prins waaronder zij zich ter landsvergadering zullen willen immitteeren. De conferenties te Aken moesten bespoedigd worden.

1663 December 7. Over het resumeeren der oude en vorige recessen. (Zie hiervoor). (Schrijven ter bespoediging aan Com.-instr. en pensionarissen).

1664 Januari 27. Over den vrijdom van het licent en veijlgeld te Maastricht, wijl 10 Febr. a.s. de tijd om was, dat de vrijdom daarvan aan Maastricht en de landen van Overmaas was verleend. Schrijven van het Coll. ter Admiraliteit te Rotterdam.

1664 Februari 8. Over hetzelfde. Req. der Gecommitteerden van Maastricht.

1664 Februari 23. Idem. Het kantoor dezerzijds Overmaze van convooien, licenten enz. — 10 Februari 1662 tijdelijk af-

Digitized by Google

geschaft — voorgoed geamoveerd en gemortificeerd. Aanwijzen van de wegen en passagiën door de landen van Overmaas over den bodem van den Staat, buiten belasting van den Koning van Spanje.

1664 Februari 28. Toegestemd het verzoek der stad Maastricht om te schrijven aan den Geh. Raad van den Prins te Luik om vrijdom van tol en den 60sten penning, door de pachters der tollen van den Prins-bisschop van Luik geheven.

1664 Maart 4. Bevel aan den Rijngraaf, gouverneur van Maastricht, om Antoin (Anthonij), pasteibakker en kok in domesticken dienst van den graaf v. d. Bergh, die door den krijgsraad aldaar was gevangen genomen wegens „aanstotelijke propoosten smaak hebbende na blasphemie", over te leveren aan de schepenen van 't Brabantsch hooggerecht.

1664 Maart 22. Aan den krijsgraad te Maastricht bevolen als voren.

1664 April 26. Als de resumtie van de oude en vorige recessen niet binnen 6 weken was geschied zouden de Commissarissen-instructeurs worden gelicentiëerd en het tractement van den pensionaris Pesters niet uitbetaald.

1664 Juni 5. De Ned. kerkeraad te Maastricht wordt gemachtigd om, met correspondentie van den Brab. magistraat, wegens het beroep van den predikant Cornelis van der Vlies naar Utrecht, een vroom, geleerd, vreedzaam en welbegaafd predikant uit te kiezen.

1664 Juni 9. Het concept reglement in vorm van een positieve wet van wege de beide Prinsen der stad Maastricht, door de Commissarissen-instructeurs gemaakt, zal ter onderzoek overgegeven worden aan de Gedeputeerden tot de zaken enz., de Commissarissen-deciseurs laatst te Maastricht geweest zijnde en eenige gecommitteerden uit den Raad van State door de Staten-Generaal te benoemen. Uitgegeven zonder resumtie.

1664 Juni 20. Deken en kapittel van St. Servaas ter eenre en Wolfgangh Willem vrijheer tot Schaesbergh, heer tot Krie-

Digitized by Google

kenbeek, Lichtenberg enz., ter andere zijde in contest over een beneficie, 1488, op 't Kruisaltaar in de parochiekerk van St. Jan te Maastricht door Gerard Lichtenbergh gesticht, naar den Raad van Brab. te 's Gravenhage verwezen.

De rentmeester van IJlem zal de ingezetenen van de landen van Overmaas vrij laten van 't betalen van den omslag, in gevolge de resolutie van 5 Maart 1663, maar de restanten zullen zij betalen in de som van 31200 en 8000 alsmede 10800 gld. resp. over het voorschreven jaar.

1664 Juni 21. Het rekwest van den hoogschout Groulard te Maastricht betreffend het concept der nieuwe recessen gesteld in handen als boven. (Zie 9 Juni 1664).

1664 Juli 17. Memorie der Commissarissen-instructeurs en pensionarissen te Maastricht om dit concept in handen te stellen van Commissarissen-deciseurs. — De Heer van Brakel en andere Gedeputeerden zullen rapport doen.

1664 Juli 18. Op een dergelijk verzoek der Commissarissen-deciseurs zelve wordt hetzelfde besloten.

1664 Juli 21. Op 't rapport der voornoemde Gedeputeerden zullen de Staatsche Commissarissen-deciseurs thans te Maastricht, met die van de Luiksche zijde raad houden. (Zie res. 9 Juni).

1664 Augustus 22. Verzoek van de gecommitteerden van de ridderschap van Spaansch Valkenberg over de betaling van de bede van den koning van Spanje over 1654 enz. gesteld in handen van de Gedep. tot de zaken enz.

Den Commissarissen-deciseurs wordt vergund 14 dagen langer te Maastricht te blijven, wegens het onderzoek der recessen te Maastricht en het tentamen van accommodement tusschen Maastricht en de landen van Overmaze ter eenre en de stad Aken ter andere zijde.

1664 September 3. Het verzoek om het tractement voor een expert postmeester te Maastricht wederom toe te kennen, afgeslagen.

Digitized by Google

1664 November 29. Over de zaak van Geertruid ten Oever, geassisteerd met Mr. Johan ten Oever, haar vader te Deventer, rakende haar huwelijk met Lambert Rietraad, oud-Burgemeester en commis. der stad Maastricht.

1664 December 1. Idem. De zaak zal gelaten worden gelijk zij gelaten is bij vonnis van 21 Aug. 1661 door de Commissaris-deciseurs, er zullen ingevolge der res. van 18 Sept. 1654, 26 Oct. 1656 en 4 Maart 1661 geen klachten aangenomen worden over sententiën der Com.-dec. te Maastricht.

1664 December 15. Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht, dat hij 2 Capucijnen te Luik uit 't klooster gegaan om te Maastricht de ware Christelijke religie aan te nemen in naam van Hunne Ho. Mo. in protectie heeft genomen. — Zonder resolutie.

1664 December 18. Verzoek der Paters Begaarden te Maastricht, verzoekende om door de com.-instructeurs gemainteneerd te worden in de possessie, directie en bewind over 't klooster van St. Annendaal aldaar (1) en dat den vicaris en „bagijnen" gelast zou worden zich daarnaar te regelen. — Com.-instructeurs.

3e register.

1665 Januari 5. Het recueil der recessen van de stad Maastricht goedgekeurd en 't zal gedrukt worden, waarvan kennis zou gegeven worden aan Kanselier en Geheime Raden van den Prins-bisschop van Luik.

Punten van deliberatie uit het rapport der Com.-decis.

1. Over onderhandelingen tusschen de Commissarissen-decis. van Staatsche zijde met die van Luiksche zijde betr. restitutie der goederen aan twee monniken, die sinds 1662 hun kloosters waren ontweken.

2. Over het middel van het klein zegel, dat volgens de Luiksche Commissarissen-deciseurs ten onrechte alleen ten bate

(1) Ingevolge res. van 8 Juni 1660.

Digitized by Google

van het Gereformeerd weeshuis werd aangewend. De magistraat van Maastricht moest de ordonnantie overzenden in 1640 over het heffen van het middel van 't klein zegel door beide Prinsen geëmaneerd. De Raad van State zou advies geven.

3. Ook zou de Raad van State advies geven over de subsidie van de Hervormde Latijnsche school („dewelke voor de institutie van de jeugd en als een „seminarium ecclesiae" noodzakelijk was) te Maastricht, die de Staten van de landen van Overmaas den ontvanger Pesters in geen 2 à 3 jaar hadden doen toekomen en deze Staten dreigden niet meer te betalen (deze subsidie van f 1000 was 6 Febr. 1652 door de Staten-Generaal geaccordeerd).

4. Commissarissen-deciseurs, die in 1666 naar Maastricht zullen gaan zullen met de Luiksche Com. een reglement maken over de successiën „der bekeerde Munnicken", volgens resol. v. 1641 Augustus 13.

1665 Januari 24. Brieven van atterminatie of respijt aan Jan Olijslagers, burger en koopman te Maastricht, verleend voor 3 à 4 jaar mits hij te Maastricht bleef wonen en over zijn vaste goederen niet beschikte in fraudem creditorum.

Over 't klein zegel. — R. v. S.

1665 Januari 30. Over 't klein zegel. — Ged. enz.

De subsidie der Latijnsche school (1) zou voor de achterstallige jaren door de landen van Overmaas betaald worden, maar voor het toekomende afgeschaft worden wijl de drie landen na de verdeeling op de helft gebracht waren en het inkomen naar verhouding verminderd en de financiën der stad Maastricht dien last wel konden dragen.

1665 Februari 7. Over de nieuwe recessen in antwoord op een brief van Kanselier en Geheimen Raad van den Prinsbisschop van Luik of de Staten-Generaal alle punten hadden

(1) Ingevolge advies v. d. R. v. S. en 23 Jan. zou de school „voor de eere van den Staet, ten beste van de gemeente ingezetenen en voor den dienst van de kercke" worden onderhouden.

Digitized by Google

goedgekeurd en over het klein zegel mede in antwoord aan gemelden Prins.

1665 Febr. 9. Over 't klein zegel. — De Gedeputeerden van Holland en West-Friesland zullen het rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. in hun Staten breeder mededeelen.

1665 Februari 13. Over 't klein zegel.

1665 Februari 18. Over 't klein zegel. De jaarlijksche opbrengst zal gebracht worden in de gemeene casse ten behoeve van de indiviese regeering der stad Maastricht.

1665 Maart 10. Over een processie vastgesteld door den prior der Begaarden in het St. Anna-klooster van Maastricht, tegen een andere vastgesteld, door den eersten Vicaris van Luik, welke eerstg. processie werd gehandhaafd, door den hoogschout Groulart. — Den hoogschout om bericht.

1665 Maart 17. Over exemtie van de opstelling der cohieren en introductie van capitale schattingen voor de inwoners van Maastricht. (Antwoord v. d. magistraat van Maastricht op den brief van 19 Febr. der Staten-Generaal).

Over het afgeven van paspoorten inplaats van volgbrieven voor schepen komende van Luik te Maastricht. De extra-ordinaire en ordinaire Gedeputeerden van de prov. Zeeland hadden er bezwaar tegen.

1665 Maart 20. Over de nieuwe recessen der stad Maastricht en de goedkeuring van den Prins van Luik en ook van den import op 't klein zegel. — R. v. S.

Protest van den Prins tegen het uitvaardigen van een plakkaat over dien import door de St.-G. alleen, daar de voornaamste der goedgekeurde recessen de authoriteit en de jurisdictie der beide Prinsen voor indivies verklaarden, zonder welke, volgens de Oude Kaarte van 1283 en capitulatie van 1632, art. 12, een der beide Heeren afzonderlijk geen imposten voor de stad kon vaststellen. — R. v. S.

Digitized by Google

1665 April 1. Verzoek van den magistraat der stad Maastricht om ontlast te worden van de *f* 1000, opgelegd voor de Latijnsche school. — Gedep. tot de zaken enz.

Over het onderworpen zijn van het klooster van St. Annadal van Maastricht aan de paters Begaarden aldaar. — Ged. enz.

1665 April 10. Verzoek tot schorsing van het opstellen van den 2oosten penning te Maastricht door den agent van der Veeken. — R. v. S.

1665 Juli 19. Zondag 11 uren voormiddag den Brabantschen hoogschout en schepenen gelast de zaak van Willem Hermanssen van de Luiksche schepenen af te trekken (zijn zoon Paulus had zich in zijn minderjarigheid laten werven op naam van den Prins van Luik, doch ten behoeve van het Roomsche Rijk, maar had het werfgeld teruggegeven enz., zijne inhechtenisneming zou daarop belet zijn door de huisvrouw en dochters van Willem Hermanssen voornoemd).

1665 September 22. Den ontvanger van IJlem gelast op te houden met executie wegens de subsidie voor de Latijnsche scholen te Maastricht, ten laste van het land van 's Hertogenrade.

1665 October 9. Request van den magistraat der stad Maastricht om gehandhaafd te worden in het privilegie de non evocando.

1665 November 25. Request van den licentiaat Paludanus. dat de Staten-Generaal zouden beschikken op de deductiën van den afgevaardigde van den Prins-bisschop van Luik en van hem vanwege het hoog Brab. gerecht, rakende het uitoefenen van het recht van wapenen te Maastricht, gesteld in handen van den heer van Heuckelom en andere Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas.

1666 Maart 1. Over het request van Caspar van Hogendorp, burgemeester, en Johan Pesters, pensionaris van Maastricht. om het boden-ambt tot bestelling van de Hollandsche brieven

Digitized by Google

van de lijst van de Generaliteits ambten te schrappen en ter vergeving van den magistraat te Maastricht te laten.

1666 Maart 10. Aan den Rijngraaf gouverneur te Maastricht zal de resolutie van 29 Juli 1656 gezonden worden tegen het veranderen en vermeerderen der Roomsche geestelijkheid te Maastricht met verzoek voor de executie te zorgen.

1666 Maart 13. De beschikking over het bodeambt ter bestellingen der Holl. brieven gelaten aan den magistraat van Maastricht.

1666 April 11. Over het verzoek van de kooplieden en schippers varende en handelende op de Maas, dat den convooimeester te Maastricht gelast zou worden hun onder behoorlijke borgstelling buitenlandsche paspoorten of volgbrieven te geven en niemand meer met het consigneeren van 's lands recht in het afkomen naar Maastricht zou lastig vallen. — Admiraliteit te Rotterdam.

1666 Juni 25. Request van Steven Johan Adolph van Brederode, hoogproost van St. Servaas te Maastricht, als heer van Mechelen, tegen den graaf van Arbergh heer van Elsloo, over de Taggrient in de Maas, die voor de Keizerlijke Commissarissen de zaak had aangebracht. — Com.-decis. om in der minne te regelen, zoo mogelijk, of te rapporteeren.

Over de remonstrantie van Rutger van IJlem, ontvanger der landen van Overmaas, tot opheffing van de surcheantie van executie tegen het land van 's Hertogenrade wegens subsidie aan de Latijnsche school te Maastricht. — Com.-decis. om te zorgen voor het volvoeren.

1666 November 17. Op verzoek van de curatoren der Latijnsche school te Maastricht, van de weesvaders van het Gereformeerd weeshuis aldaar en van Daniel Burette, als presideerende kerkmeester van St. Johans- en St. Mathijs kerken te Maastricht, om uit opbrengst beide kerken te herstellen, wordt de prebende van den overleden kanonik Stappert van

Digitized by Google

het kapittel van O. L. Vrouw aan eerstgenoemden toegekend tot onderhoud der school.

1667 Januari 25. Verzoek tot het bekomen van de prebende van den overleden Martinus Bevers, kanonik van St. Servaas, door de regenten van het Hervormd weeshuis en de curatoren der Latijnsche scholen te Maastricht, die tevens verzochten de betaling van 400 Luiksche gulden jaarlijks, spruitende uit het kapitaal van f 10000 door den hoogproost van St. Servaas in 1660 in meerdere sommen ten kantore van den ontvanger Generaal betaald en bij provisie voor 6 jaren tot onderhoud dier school aangewezen, en verzoek tot bekomen van voornoemde prebende door de Gereformeerde gemeente Maastricht. Missive van deken en kapittel van St. Servaas aldaar, dat de pastorie van St. Mathijs nu St. Catharina, met de geannexeerde canonisie van St. Servaas tot hun collatie stond en dat zij daarmede voorzien hadden Willem Oomen, geboren in de parochie Baarle. Al deze stukken zouden gezonden worden aan Commissarissen-instructeurs te Maastricht.

1667 Januari 28. Over het verzoek van de dorpsmeesters en ingezetenen van het graafschap van den Vroenhove, dat de hoogschout Groulard de plakkaten zou blijven aanplakken op 's lands huis, gewoonlijk de Munt genaamd, te Maastricht. (1) — Ged. enz.

1667 Februari 15. Over hetzelfde. — R. v. S.

1667 Februari 18. Missive van hoogschouten enz. van Maastricht, dat de „cipiersse" aan het stadhuis te Maastricht hun geïnsinueerd had eene resolutie van Hunne H. Mo. over kostgeld van Christina Mullers, blinde meid, onder haar toezicht gevangen geweest, ten bedrage van f 348, waartegen zij opkwamen als vertegenwoordigende het politiek lichaam der Staten van wege de beide Prinsen, als hoedanig zij nooit bemoeid waren geweest met de crimineele jurisdictie van een van beide Prinsen. — R. v. S.

---

(1) Het latere Statenhuis, waar thans het nieuwe postkantoor komt, bij het Vrijthof.

Digitized by Google

1667 Februari 26. Memoriaal van Friquet, raad en extraordinaris, Gedeputeerde des Keizers, over het geweld door den magistraat van Maastricht gepleegd tegen den drossaard van de Rijksbaronnie van Petersheim, die gevangen genomen was. — Magistr.

1667 Maart 12. Op het request van Laurens Guillaume van Eyl tot schorsing van het laatste vonnis door Commissarissen-deciseurs ten zijnen laste en tot voordeel van Cath. Daus te Luik, ter contrarie van een vonnis van vorige Com.-decis., wordt besloten dat ingevolge resolutiën van 18 September 1654, 26 Oct. 1656, 4 Maart 1661 en 1 Dec. 1664, geen klachten tegen sententiën der Com.-decis. zullen worden aangenomen.

1667 April 29. Request van den Ned. Geref. Kerkeraad te Maastricht om geen consent te geven tot de oprichting van een „Paapsch"-Weeshuis te Maastricht, maar het aangevangen werk te stuiten en de gecollecteerde penningen te appliceeren ten dienste van het Gereformeerd weeshuis gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz.

1667 Mei 16. Op rapport der genoemde Gedeputeerden, wordt aan den Gouverneur te Maastricht geschreven, dat hij den opbouw van het Paapsche weeshuis en de collecte die daarvoor gedaan zou worden, zou tegengaan. (Ten onrechte wordt van een res. v. 28 April gesproken waarbij deze zaak aan de Gedeputeerden wordt opgedragen).

1667 Mei 28. Over het beweren van de Ned. Geref. kerk van te Maastricht recht te hebben op de benoeming van een controleur der pieuse goederen. — Magistr.

1667 Juni 11. Over hetzelfde. — Ged. enz.

1667 Juni 15. Idem (het blijkt dat die controleur in 't weeshuis aangesteld was).

1667 Juli 1. Het request van den Kerkeraad te Maastricht afgeslagen.

1667 Juli 7. Nieuw request van den Kerkeraad. — Verwezen naar de resolutie van 1 Juli.

Digitized by Google

1667 Juli 11. De gedrukte ampliatie op de deductie van den ontvanger Rutger van IJlem, betr. de souvereiniteit der Staten-Gen. over de dorpen in 't kwartier van Maastr. — Wordt ter Griffie gedeponeerd.

1667 Juli 25. Na het overlijden van den predikant Philippus Ludovicus, nadat hij eenige jaren door de Staten-Generaal emeritus was verklaard ten aanzien van den predikstoel, zonder van het verdere ministerie gedispenseerd te zijn, verzoeken Hoogschout, Burgemeesters enz. te Maastricht, dat de plaats met een ander bekwaam, vreedzaam, vroom en godzalig persoon bekleed mocht worden, waartoe zij met den Kerkeraad volgens de resolutie der Staten-Generaal van 5 Juni 1665 zouden correspondeeren. — Wordt toegestaan om op voorgaande approbatie beroepen en bevestigd te worden. (Uit deze resolutie blijkt verder, dat er nog vier predikanten te Maastricht waren).

1667 Augustus 5. Klacht van den Brab. magistraat tegen den Kerkeraad te Maastricht, dat deze getracht had de correspondentie met den magistraat te ontwijken, „om alzoo buijten de wettige opzigt van haere subalterne overheyt te continueren ende te stijven de drifften en de passiën van sommige die de magistraele agtbaerheit alomme waeren tragtende te prostituëren", hoewel de magistraat evenals die van Bergen-op-Zoom sessie in den Kerkeraad had. — Wordt gesteld in handen van den heer van Braeckel en andere Gedeputeerden tot de zaken van de landen enz.

1667 November 21. Over het beroep van den predikant te Maastricht, in plaats van Lambertus Graen, ingevolge resolutie van 2 Juli 1664. — Men zal consideratie nemen met de redenen van den Brab. magistraat ingevolge resolutie van 17 Juni 1664.

1667 December 3. De magistraat te Maastricht vraagt approbatie van de kerkelijke beroepen, evenals de magistraten van Bergen-op-Zoom en 's Hertogenbosch bezaten, en goedkeuring van de correspondentie van 5 Juni 1664 en 25 Juli 1667. — Gedep. enz.

Digitized by Google

1667 December 19. De predikanten, ouderlingen en diakenen der Gereformeerde Nederlandsche gemeente te Maastricht verzoeken approbatie van het beroep van Henricus Troye, predikant te Grave in plaats van Lambertus Graen. — Gedep. enz.

1667 December 20. Henricus Troye tot predikant aangenomen. Het verschil tusschen den magistraat en den kerkeraad te Maastricht zal door de Gedeputeerden van de Staten-Generaal in den Haag worden bijgelegd.

1668 Januari 30. Over een actie geïntenteerd tegen Michiel Hornets, ingezetene van het land van Luik, die buiten Maastricht in de jurisdictie van den Vroenhof een manslag begaan had. (1) — Raad v. Brab.

1668 Februari 8. Idem. (Er blijkt verder uit deze en de vorige res., dat Hornets een boer had gedood en dat hij door het gerecht van den Vroenhof veroordeeld en met het zwaard was geëxcuteerd). — Gedep. enz.

Over de vermeerdering van gagie van Commissarissen-instructeurs te Maastricht (Mr. Johan Ruse en Martin de Quade) van 50 tot 100 rijksdaalders jaarlijks gelijk de Luiksche Commissarissen genoten. — Wordt toegestaan ook voor het jaar 1667.

1668 Februari 9. Klacht van Kanselier en Geheime Raden van den Prins van Luik, dat de Brab. hoogschout Groulard een Brab. vrouw getrouwd met een Luiksch persoon had geactioneerd, wijl zij binnen het jaar van rouw getrouwd was tegen het echt reglement. — Gedep. enz.

1668 Februari 16. De prebende van St. Servaas open gevallen door den dood van Martinus Bevers voor de eene helft aan het Gereformeerd weeshuis en voor de andere aan de Gereformeerde Latijnsche scholen te Maastricht toegewezen.

---

(1) Door het gerecht v. d. Vroenhof, waartegen de Luiksche hoogschout zich had verzet.

Digitized by Google

Verzoek van den kerkeraad der Ned. Gemeente te Maastricht dat aan Cornelis Cornelissen, Gereformeerd schoolmeester te Wijk, zooals voor anderen was geschied 25 rijksdaalders jaarlijks zou toegelegd worden uit de pieuse goederen van den grooten H. Geest.

Over den Luikschen ingezetene in den Vroenhof onthoofd; de memorie van de Gedeputeerden tot de zaken enz. zal in copie gezonden worden aan het hoog Brab. gerecht te Maastricht.

Aan den hoogschout Groulard zal gezonden worden de memorie van dezelfde Gedeputeerden over de actie tegen de Brab. vrouw. (Zie 9 Februari 1668).

1668 Maart 13. Over het verschil tusschen den magistraat en den kerkeraad van Maastricht over het beroepen van een predikant. — Gedep. enz. zullen partijen trachten te accomodeeren, zoo 't niet gelukt rapport te doen.

1668 Maart 26. Idem.
De schikking tusschen magistraat en kerkeraad te Maastricht tot gezamentlijke benoeming van predikanten goedgekeurd. (1)

1668 Maart 31. Over het oprichten van een Roomsch weeshuis, door den Prins van Luik geautoriseerd. — Gedep. enz.

Den Rijngraaf gouverneur van Maastricht gelast de ministers der vorsten gaande of komende naar Aken en passeerende door Maastricht alle beleefde receptie te doen met het lossen van het kanon enz.

1668 April 11. Over de zwarigheid der schepenen in het opvolgen van het echt reglement te Maastricht en de judicatuur in zaken van huwelijk en echtscheiding die de Aartsdiaken van Hesbaye beweerde te hebben over Luiksche en Brabantsche inwoners van Maastricht. (Req. v. d. hoogschout). — Aanstaande Com.-deciseurs.

---

(1) Ingevolge advies der Gedep. tot de zaken enz.

Digitized by Google

1668 April 14. Over het verzoek van den hoogschout Steven Groulard om een stadhouder te mogen aanstellen. — Idem.

Relief wegens het verstreken zijn van den fatalen term om te appeleeren gegeven aan Wynand de la Haye, ingezetene van Bernau, een der elf banken van St. Servaas, in zijn proces met Reynier Hustin en consorten.

Verlof tot instelling van een Roomsch weeshuis mits alleen voor kinderen wier vader en moeder Roomsch waren.

1668 April 18. Over een req. van den Hoogproost van St. Servaas, Johan Adolph van Brederode, dat zijn goederen in den Vroenhof met verpandingen bezwaard waren. — Com.-dec.

1668 April 30. Remonstrantie van Johan Pesters, pensionaris en de in den Haag aanwezige Gecommitteerden der stad Maastricht, verzoekende nadere brieven aan den markies de Castel Rodrigo en de kanselarij van Brabant te Brussel, opdat, tot voorkoming van contra-arresten, de proceduren van evocatie, vermeld in 't schrijven der St.-Gen. van 18 Febr. 1664, mogen afgeschaft worden en wegens vrijdom van tollen in het hert. Brabant, ressort van den Koning van Spanje, voor de ingezetenen van Maastricht.

1668 Juli 13. Over de judicatuur van den ingezetene van het land van Luik in den Vroenhof met den dood gestraft. (1) (Zie hiervoor). — Brab. hooggerecht.

1668 Juli 16. Over de bezwaring der stad Maastricht wegens den staat van Luik door eene invoering van den 60sten penning van alle uit- en inkomende goederen. Com.-dec. te Maastricht.

1668 Juli 27. Bericht van den Brab. hoogschout en schepenen te Maastricht op schrijven van 13 Juli, dat zij eerder zouden geantwoord hebben op hun aanschrijven van 16 Februari, als zij die missive zouden ontvangen hebben.

---

(1) Req. v. d. agent van den Prins-bisschop van Luik, van der Veeken.

Digitized by Google

1668 Augustus 1. Octrooi aan zekere personen, om de rivier de West, loopende dicht bij de bank Olne, land van Daelhem, bevaarbaar te maken.

1668 Augustus 10. Over nieuwigheid en extorsiën door de pachters van den Luikschen 60sten penning. (1)

1668 September 22. Klacht van den agent van der Vecken over de sommatie aan de ingezetenen van de elf banken van St. Servaas ter betaling van f 3 per bunder licht geld door den ontvanger van IJlem. — Gedep. enz. met leden v. d. R. v. S. door hen te benoemen.

1668 October 1. Missive van den hoogschout en schepenen van het hoog Brab. gerecht te Maastricht, dat de hoogproost van St. Servaas en zijn schout en schepenen der proostdij de criminecle jurisdictie over Pierre des Eaux, Franschman van geboorte, en dus behoorende onder het Brab. gerecht, trachtten uit te oefenen. — Hoogproost om bericht.

1668 October 8. Missive van Johan Adolph van Brederode, hoogproost van St. Servaas te Maastricht, geteekend te Bolswaert buiten Vianen, dat de kanonik van St. Servaas, Reynerus Josephus van Meer in een duel gevochten had en zeer zwaar gekwetst was en dat zijn prebende door zulk een feit daardoor impetrabel was geworden. (2) — Gedep. enz.

1668 October 19. Over de belasting der goederen en koopmanschappen van Maastricht den Luikschen bodem passeerde, door den Staat van Luik geheven. — Gedep. enz. en Com.-dec. Gockinga.

1668 October 25. Idem. (3) De zaak verwezen naar het College ter admiraliteit te Rotterdam.

---

(1) Missive van Com.-deciseurs te Maastr. en magistraat aldaar.

(2) De zaak had geen gevolgen en van der Meer stierf als kanonik 25 Febr. 1724 en werd 14 Maart 1678 nog camerarius en scholasticus 19 Juni 1693. Hij was geb. 30 Sept. 1645 te Valkenburg op den Hallert.

(3) Remonstrantie v. d. Magistraat van Maastricht, op rapport der Ged. enz.

Digitized by Google

1668 October 27. Over hetzelfde. (1) — Ged. enz.

1668 November 2. Over de jurisdictie door den proost van St. Servaas, aangematigd over Pierre des Eaux. (Zie hiervoor). — Brab. ger.

1668 November 17. Over de vergrooting der Gereformeerde kerk te Vaals. — Ged. enz.

1668 November 16. Memorie van den baron van Elderen, gedeput. v. d. Prins van Luik, dat de ontvanger van IJlem geen innovatiën zou doen in de elf banken van St. Servaas, tot dat de geschillen zouden afgedaan zijn door 't hervatten der conferentiën. — Ged. enz.

Klacht van den Brab. hoogschout, wegens weigering van executie van een vonnis (waarbij Maria Gele, Brab. vrouw, die 8 dagen na den dood van haar man met een Luiksch persoon was getrouwd, was veroordeeld) door burgemeester en gezworene raden te Maastricht door wien de executie over burgerlijke personen in hun goederen pleegde te geschieden, daar de Luiksche Commissarissen-deciseurs het hun verboden hadden.

1668 November 20. Betr. de crimineele jurisdictie in den Vroenhof over Michiel Honnets. (Missive van 't Brab. gericht).

1668 November 26. Request van hoogproost-deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, verzoekende, dat hunne elf banken in den vorigen staat van vrijdom en gerechtigheden zouden gehandhaafd worden. — Gedep. enz.

Memoriaal van den Ambassadeur van Spanje, klagende dat de ontvanger van IJlem de dorpen van redemptie, geënclaveerd in het land van Luik, doch afhangende van het hertogdom Brabant en altijd aan den koning van Spanje belangrijke sommen inplaats van beden gecontribueerd hebbende, had verplicht binnen 2 maanden een lijst van alle bunders en van de grootte van huizen, hoven enz. in te leveren en daarvan te betalen voor ieder bunder f 3, voor ieder boomgaard 3 st.

---

(1) Memorie v. d. agent van der Veeken.

Digitized by Google

1668 November 29. Request van den hoogproost van St. Servaas over de zaak van Pierre des Eaux. — Gedep. enz.

1668 November 30. Request van Jan Guilliam Bonarts, burger van Maastricht, dat den magistraat gelast zou worden de actie, die zij tegen hem uit hoofde van den advocaat Holte, voor den Raad van Brab. te 's-Gravenhage meenden te vervolgen, voor de Commissarissen-deciseurs zouden brengen. — Gedep. enz.

1668 December 3. Over den 60sten penning. Memoriaal van den baron van Elderen (1), envoyé van den keurvorst van Keulen—Prins van Luik. — Admiraliteit te Rotterdam en Gedep. enz.

1668 December 6. Over hetzelfde. — Gedep. enz.

1668 December 18. Idem. Schrijven aan den Prins van Luik.

1668 December 21. Den hoogproost van St. Servaas vergund bij provisie justitie te doen administreeren over Pierre des Eaux, onverminderd de pretentie van het Brab. hooggerecht te Maastricht.

Over den 60sten penning.

1668 December 31. Actie van den magistraat tegen J. G. Bonaerts. (Zie hiervoor). — Voor den Raad v. Brab. of Com.-decis. te prosequeeren.

Opschorting van executie aan de elf banken van St. Servaas voor 4 maanden verleend aangaande het invoeren van verpondingen.

1669 Januari 29. Over den 60sten penning.

1669 Januari 31. Over hetzelfde.

1669 Februari 4. Over de zaak van den hoogproost van St. Servaas te Maastricht tegen den graaf van Arberg, heer van Elsloo. (Zie hiervoor). — Verwezen naar res. van 19 Oct 1661 en Raad van Brabant in den Haag.

---

(1) Gouverneur van de stad en het kasteel van Stockhem.

Digitized by Google

1669 Februari 12. Over den 60sten penning. (1)

Over de zaak van Pierre des Eaux door den proost gevangen gehouden. (Zie hiervoor). — Gedep. enz.

Verzoek van den kerkeraad der Ned. gemeente te Maastricht 1e om het kerkje van St. Hilarius te bekomen of een andere gelegenheid om zieke en zwakke personen te logeeren en 2e om dit in te richten, de duizend gulden door Johan Adolph van Brederode, hoogproost van St. Servaas, ten kantore van den Ontvanger-Generaal gefurneerd en een gedeelte van de canonisiën van St. Servaas en O. L. Vr. aldaar. — Ad 1um R. v. S., ad 2um Gedep. enz.

1669 Maart 13. De eerst vacante canonisie van O. L. Vr. kerk te Maastricht toegestaan voor het oprichten van een gasthuis, dat ook, bij provisie, is toegestaan. (Zie op 12 Februari).

1669 Maart 18. Klacht van Johanna van Ham, moeder van het klooster van St. Annendael, dat zij door den Luikschen hoogschout te Maastricht, la Montagne, daaruit wederom is gestooten. — Gedep. enz.

1669 April 3. Request van den graaf van Arberg, heer van Elsloo, tegen den proost van St. Servaas, wegens zekere „grienden" in de rivier de Maas, met memoriaal van Camprich, heer van Cronefelt, raad en resident van den Keizer.

De zaak in handen gesteld van de heeren van Ommeren, den raadpens. de Witt en Amerongen met door hen te benoemen leden v. d. R. v. S., om met Cramprich te confereeren.

1669 April 9. Over hetzelfde. (2)

1669 April 27. Over den 60sten penning. Het College ter admiraliteit te Rotterdam wordt gemachtigd aanstonds promptelijk

---

(1) Missive v. d. Brab. magistraat van Maastr. — Gesteld in handen van Ged. enz.

(2) Gesteld in handen van Ripperda tot Buirse, Raadpensionaris de Wit en Renswoude, om met gecomm. uit den R. v. S., door hen te benoemen, te onderzoeken en te rapporteeren.

Digitized by Google

te doen heffen de gewone belastingen van de licenten en veylgelden op alle Luiksche goederen en koopmanschappen in de stad Maastricht, de landen van Overmaas, de dorpen van den Vroenhof en van redemptie, gelijk zij vroeger geheven zijn geweest.

1669 Mei 22. De graaf van Arberg, heer van Elsloo, tegen den hoogproost van St. Servaas (als voren).

1669 Juni 17. De Canonisie van St. Servaas in de maand van den hoogproost open gevallen door den dood van den kanonik Grammaij, nog eens te vergeven door de Staten-Generaal volgens de condities van de collatie der Hoogproostdij.

- Verzoek van de curatoren der Gereformeerde Latijnsche school te Maastricht om de helft van die prebende voor het onderhoud dier school in concurrentie met het Geref. weeshuis te Maastricht. — Gedep. enz.

1669 Juli 29. Verzoek van den kerkeraad der Ned. gemeente te Maastricht om, vermits het afsterven van 2 zijner gewone leeraars, inplaats van Hubertus Loozius, daar de toestand niet toeliet om verre reizen te doen, een predikant uit zijn classis te verkiezen. — Toegestaan.

1669 Augustus 8. Verzoek van den hoogproost van St. Servaas te Maastricht aan de Staten-Generaal om te mogen geven de acte van provisie aan hem, die de Staten-Generaal inplaats van N. Grammaij zouden benoemen (de eerste der twee door de Staten-Generaal gereserveerde kanonikale prebende was in 1667 vergeven) en dat de St. Gen. zouden verklaren voldaan te zijn van de 2 prebenden. — Gedep. enz.

1669 Augustus 20. Over zeker feit begaan door eenige soldaten van Stockhem op 't marktschip van Maastricht op Roermond. — R. v. S.

1669 Augustus 24. Missive daarover door Kanselier en Geheimen Raad te Luik. — R. v. S.

Verzoek door den kerkeraad der Geref. Nederl. gemeente te Maastricht om een vijfden predikant. — Gedep. enz.

Digitized by Google

1669 September 11. Verzoek van de curatoren der Latijnsche scholen te Maastricht, als boven. (Zie 17 Juni). — De prebende toegestaan voor de helft aan de Lat. school, voor de andere aan 't Geref. weeshuis. Curatoren en weesmeesters zouden een kanonik voordragen. — De Staten-Generaal verklaren voldaan te zijn over de 2 prebenden. (Zie Aug. 8.)

Request.

1669 December 5 (sic). Verzoek van Pieter van de Walle en consorten, pachters van de stads-mout- en korenwaag, tapbieren, brandewijn en tabak, te Maastricht, van 1668 tot ultimo Sept. 1669, om eenige remissie van de beloofde penningen. — Magistraat.

1669 September 17. Over de agressie van het marktschip van Maastricht op Roermond door de soldaten van Stockhem (zie Aug. 20), bij welke gelegenheid een burger van Maastricht was gedood. — Gedep. enz.

1669 September 23. Request van den Kerkeraad der Nederl. Geref. kerk te Maastricht, met klacht, dat Laurens Doedelet, cellebroeder te Maastricht, door order van den provinciaal der Cellebroeders met geweld in 't stads pesthuis met openbreking daarvan was overvallen, feitelijk geappretendeerd en als een misdadiger gebonden naar het huis van den pestmeester gevangen gebracht was. — Gedep. enz. en Magistraat.

1669 November 15. Het request van Johanna van Ham, moeder van het klooster St. Annendael te Maastricht, ter onderzoek gegeven aan den heer van den Steen inplaats van van Heukelom, absent, en andere Gedeputeerden tot de zaken enz.

1669 December 30. Over het verzoek om remissie van de pachters van mout- en korenwaag te Maastricht. (Zie hiervoor 5 December). — Gedep. enz.

1670 Januari 7. Het request van den kerkeraad te Maastricht over de gevangenneming van den cellebroeder gezonden aan het hoog Brab. gerecht te Maastricht. (Zie hiervoor 23 Sept. 1669).

Digitized by Google

1670 Januari 7. Het verzoek van de pachters van de mout- en korenwagen afgeslagen. (Zie 5 en 30 Dec. 1669).

1670 Januari 15. Dit verzoek gesteld in handen der Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal om er over te beslissen met de Luiksche.

1670 Januari 25. Brief van hoogschouten enz. te Maastricht betreffende het opzenden van papieren rakende de tollen op de Maas, zich bevindende ter secretarie. — Gedep. enz.

1670 Februari 1. Over de gevangenneming van den cellebroeder te Maastricht. (Zie hiervoor). — Aan de aanstaande Com.-decis. te Maastricht.

Schrijven van hoogschouten enz. te Maastricht tot goedkeuring van conditiën in concept tot toelating der Grauwzusters uit Hasselt tot verpleging van allerhande zieken en bizonder van pestzieken. — Gedep. enz.

Missive van den hoogschout Groulart, dat hij geweigerd had zekeren Aart Brandes, die te Petersheim 15 maanden had gevangen gezeten en die wilde appelleeren op den Vroenhof volgens gewoonte en verzocht had relievement wegens het verstrijken van den fatalen term van appel, niet had uitgeleverd aan den drossaard van Petersheim.

1670 Februari 1. Over de papieren rakende de tollen op de Maas. (Zie hiervoor Januari 25). — Aan de Gedep. der St.-Gen. te Brussel.

1670 Februari 3. Remonstrantie der classis van Maastricht en de landen van Overmaas, verzoekende beschikking op de gravamina in 12 artikelen tot redres van hetgeen nog tot een volkomen reformatie ontbrak. — Gedep. enz.

1670 Februari 5. Request van Johanna v. Ham, moeder van St. Annendael, dat zij door den hoogschout van Luiksche zijde, Montaigne, met haar medezuster zonder voorkennis van den Brab. hoogschout Groulard uit het klooster was gehaald en in een wagen uit de stad was gevoerd, wat streed tegen de capi-

Digitized by Google

talatie en de sententie van Hunne Ho. Mo. Com.-decis. van 14 September 1660. — Gedep. enz.

1670 Febr. 8. Over hetzelfde onderwerp. — Brab. hoogschout.

Op de remonstrantie van de classis van Maastricht enz. (zie 5 Februari 1670) zal aan de respectieve officieren van den Staat te Maastricht en in de landen van Overmaas gelast worden om de plakaten der Staten-Generaal tegen de Paapsche geestelijkheid nauwkeurig in te voeren.

Het verzoek van de Grauwzusters afgewezen. (Zie hiervoor 1 Februari 1670).

1670 Maart 7. Over de uit het kloosterzetting van Johanna van Ham. (1) (Zie hiervoor 5 en 8 Februari 1670). — Gedep. enz.

1670 Maart 10. Idem. (2) De zaak zal door de Commissarissen-deciseurs van Hunne Ho. Mo. onderzocht worden.

1670 Maart 15. Hetzelfde wordt besloten met het rapport van den heer van Brakel en andere Gedeputeerden tot de zaken enz.

1670 Maart 19. De kerkeraad der Nederl. Geref. gem. te Maastricht gemachtigd om met correspondentie van den Brab. magistraat een 5den predikant te beroepen in plaats van Philiphus Ludovicus.

1670 Maart 21. Over het request van Johanna van Ham en Maria Fleron, dat den Deken van het kapittel van St. Ser-

---

(1) Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht van 5 Maart in antwoord op brief van 8 Febr. der Staten-Gen.

(2) Memorie van den agent van der Veeken uit naam van Kanselier en Geheime Raden v. d. Prins van Luik. Volgens deze memorie zou Anna van Ham, religieuse v. d. 3en regel in het klooster St. Annadal en nog eene religieuse, volgens bevel van den Deken van St. Servaas, als Commissaris in spiritualibus van den Prins-bisschop van Luik, tot verhoeding van „diversche schandalen" uit dit klooster naar een ander klooster derzelfde orde te Hasselt gebracht zijn.

Digitized by Google

vaas gelast mocht worden haar te leveren op die plaats van waar hij haar had laten voeren en haar vrije toegang van haar bloedverwanten mocht gegeven worden, bij provisie tot de overkomst der Commissarissen-deciseurs van Hunne Ho. Mo. — Brab. gericht.

1670 Maart 28. Over het beroep van een 5den predikant te Maastricht. klacht van den kerkeraad, dat zij in de resolutie van 19 Maart dezelfde expressiën van termen hadden gevonden, die voorheen in de resolutie van 25 Juli 1667 de zaak hadden verhinderd, waarin de resolutie van 26 Maart 1668 temperament had aangebracht, dat zij vertrouwden, dat het consent van beroeping kerkelijk mocht worden verzocht, volgens het laatst gegeven consent van 26 Maart 1668. — Zonder res.

1670 Maart 31. Klachten van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht over schadelijke nieuwigheden door den commandant der stad ondernomen. — R. v. S.

1670 Maart 31. De zaak van Johanna van Ham enz. gesteld in handen van Com.-decis. en zij en haar medezuster genomen in Hunner Ho. Mo. sauvegarde en protectie, tot welk eind aan den Rijngraaf, gouverneur van Maastricht, en den hoogschout Groulard zal geschreven worden.

1670 Juni 5. Besluiten van de Staten-Generaal op de punten van deliberatie resulteerende uit het rapport van van Raasfelt en Gokkinga, Com.-decis. der Ho. Mo. in 1668 te Maastricht:

1. Over de reparatie van de kerken van St. Jan en St. Mathijs te Maastricht, „seer caduc ende ruineus" geworden. — R. v. S. om advies.

2. Over het handhaven der hoogheid en het recht der Staten-Generaal in eenige punten ter vergadering van den Indiviesen Raad en andere collegiën van justitie niet genoeg geëerbiedigd. Klacht daarover bij de Luiksche Com.-decis. in te dienen door de Brab.

Digitized by Google

3 Herstel van goederen of alimentatie der Paapsche geestelijken, de kloosters verlatende door tusschenkomst der Staten-Generaal of hunner Com.-decis., gelijk in 1654 met een zuster uit het Annonciatenklooster en naderhand met een Augustijn.

4. Over een canonisie voor het weeshuis en der Latijnsche school te Maastricht. — Zonder resolutie.

5. Over het al of niet vermeerderen van het getal predikanten in de Staatsche landen van Overmaas. — Com.-decis. (1)

6. Over het ontwerpen door Brab. en Luiksche hoogschouten, Com.-instruct. en pensionarissen van Maastricht van een echtreglement op den voet van de tweeheerigheid en als in eene afzonderlijke provincie naar onderscheid van Godsdienst en geboorte der ingezetenen zal geschreven worden aan den Brab. Hoogschout, Com.-instruct. en pensionaris.

7. Over het aanstellen van een stadhouder van het Brab. Hoogschout-ambt, met goedvinden van den hoogschout.

8. Het advies van wijlen den ontvanger van IJlem, na gehoord te hebben de Deken van St. Servaas en anderen in zake de vrijheden der hoogproostdij van St. Servaas, gehandhaafd.

9. 2 Leenhoven onder Heerlen, die de belastingen niet konden opbrengen en waarvoor de bezitters, de graven van Esseneux en Brias vermindering gevraagd hadden.

Punten van deliberatie resulteerende uit het rapport derzelfde Com.-decis. 1668 te Maastricht buiten hun instructie bij resolutie van Staten-Generaal of anderszins:

1. De „ophef" van den 60sten penning bij den Staat van Luik. — De zaak wordt gelaten bij de resolutie van 27 April 1669.

2. De vergrooting der kerk van Vaals, gelaten bij resolutie van 23 November 1668.

---

(1) Zie res. van 22 Aug. en 21 Sept. 1668, waarbij door de St.-Gen. predikanten aldaar geïntroduceerd zijn.

Digitized by Google

3. Den Com.-deciseurs in functie zijnde, gelast te onderzoeken de zaak van Hendrik Zevir, kanonik van St. Servaas te Maastricht en consorten. Brab. personen, die zekeren Hendrik Beuls kanonik van O. L. Vr. te Tongeren, land van Luik, hadden doen arresteeren te Maastricht, terwijl de Prins van Luik aan het Hoog Luiksch gerecht had gelast deze zaak te renvoyeeren voor eenige rechters bij hem gedelegeerd, hetwelk streed tegen de indiviese regeering der stad enz.

4. Over het bouwen van een Geref. gasthuis te Maastricht. — R. v. S.

5. Over de tractementen van de ontvangers in de landen van Overmaas, in 't bizonder over het tractement van den ontvanger Slijpe van 't land van Valkenburg en van den griffier de Quade. — Voor notificatie aangenomen.

6. Over het verzoek van de weduwe van den hoogschout Johan Groulaart, rakende eenig salaris wegens de publicatie door haar man gedaan. — Opgehouden.

7. Over het verzoek van den hoogschout Groulaart, dat hem alle avonden het woord mocht worden gegeven en de biljetten van de inkomende personen, waartegen Gouverneur en Commandant van Maastricht bedenkingen hadden, terwijl er in Maastricht geen burgerwachten waren. — R. v. S.

8. De Gedeputeerden van de Provincie Holland en Friesland, die 11 October 1669 die zaak over hadden genomen, worden verzocht zich te verklaren over de pretensie van de weduwe van Till, drossaard van Valkenburg, groot omtrent 10.000 gld. Hollandsch, van onkosten aan den bouw van het kasteel aldaar, door de weduwe overgenomen in plaats van morgengave.

1670 Juni 12. 2 Missiven van den hoogschout Groulaart tegen de nieuwigheid van den Aartsdiaken van Hesbaye, die te Maastricht een rechtspraak over de Brab. onderdanen in huwelijkszaken zich aanmatigde en de kennis over bloedschanden die crimineel zijn, aan hem onttrok en met dispensatie van den Paus

Digitized by Google

toeliet te Maastricht. De Com.-decis. hadden 26 Sept. 1668 in en buiten hun instructie daarover gerapporteerd. — Com.-decis.

1670 Juni 14. Klacht van den agent Ferdinant van der Veeken over den inbreuk op de jurisdictie van den officiaal van den Aartsdiaken van Hesbaye binnen Maastricht. — Com.-dec.

1670 Juni 14. Missive v. d. R. v. S. over het verzoek van den hoogschout Groulaart inzake het woord en de biljetten. (1) (Zie hiervoor op 5 Juni het voorlaatste punt). — Gedep. enz.

1670 Juni 16. Missive van den hoogschout Groulaart tegen de ongeschikte huwelijken te Maastricht, buiten den wil der ouders en naaste bloedverwanten door minderjarigen van de Geref. religie met die van de Paapsche gezindheid voorkomende, wijl in het „Pausdom" de huwelijken gesolemniseerd werden door het verkrijgen van het roodzegel van den Vicaris van Luik. — Com.-decis.

1670 September 26. Over de remissie van de pachters van de wijn-accijns te Maastricht. — Magistraat om bericht.

1670 October 17. Beroeping van Petrus Filenius en Petrus Salmius respectievelijke predikanten op het fort Gennep en Zuydtlandt in plaats van de overledene Petrus Fellingerus en Hubertus Lorius te Maastricht.

1670 November 1. De Staten-Generaal conformeeren zich met de acte gegeven in den Raad van den Prins van Luik, den 11 October l.l., waarbij bepaald werd, dat men in materie van arrest de plaats van het vast domicilie van den gearresteerde en niet dat van zijn geboorte moest volgen.

Project van het echt-reglement, waartoe de Luiksche hoogschout, Com.-Instructs en pensionaris slechts weinig meewerkten, hoewel de Luiksche Com.-decis. zich op het stuk van de huwelijksproclamatiën met het echt-reglement van de Staten-Generaal vereenigden, zonder zich op het stuk van verdere dis-

(1) Strekkende tot afwijzing van dit verzoek.

Digitized by Google

pensatiën van den Paus te kunnen vrijmaken. — De Staten-Generaal eischten spoed door toepassing reeds bij provisie.

Over den 60sten penning. (Zie hiervoor).

1671 Februari 5. Memorie van den agent van der Veecken over het invoeren van een plakkaat, rakende de uitheemsche brandewijnen en gedistilleerde wateren, zonder kennis van den Prins bisschop van Luik, tegen de recessen, de indivise souvereiniteit en de hooge jurisdictie van Maastricht. — Brab. mag. om bericht.

Mem. als voren over de onkosten ter gelegenheid van de verandering en het beroep van de predikanten te brengen tot laste van de stad Maastricht.

1671 Februari 18. Over het plakkaat tegen het invoeren van uitheemsche brandewijnen.

1671 Februari 28. Over hetzelfde.

1671 Maart 3. Over afkoop of redemptie van het „veylgeld", waaraan, volgens resolutie der Staten-Generaal van 31 Mei 1649, de stad Maastricht niet onderworpen was en verzoek om 4 jaar remissie van redemptiegelden, waardoor de „veylgelden" waren afgekocht, n.l. voor 2000 gld. jaarlijks.

1671 Maart 19. Over hetzelfde.

Over den 60sten penning.

1671 Maart 20. Over de verzochte remissie door de pachters van den wijn-accijns te Maastricht. — Ged. enz.

1671 Maart 21. Verzoek om remissie van 4 jaar redemptiepenningen wegens het „veylgeld" te Maastricht.

Verzoek van remboursement van verschot door den magistraat van Maastricht voor de noodige schepen en karren, op het verzoek van de hoofdofficieren en kapiteins den vorigen zomer tot securiteit van Maastricht derwaarts geschikt, verschaft.

Digitized by Google

Over het verzoek van den kerkeraad der Ned. Geref. gem. te Maastricht om de parochiekerk of die der Annuntiaten te Wyck te mogen gebruiken voor den Geref. godsdienst. (1)

1671 Maart 25. Over het verzoek van remissie der redemptie penningen. — De Gedeputeerden van de provincie Holland en West-Friesland, die deze zaak hadden overgenomen, worden verzocht zich spoedig te verklaren.

Over het plakkaat tegen het invoeren van uitheemsche brandewijnen.

1671 April 1. Over hetzelfde.

1671 April 7. Remissie geschonken van 800 gld. Maastrichter cours (500 gld. hollandsch) aan de pachters van den wijnaccijns, mits verzoekende het consent van den Prins-bisschop van Luik.

1671 April 8. De Com.-Instructeurs en de pensionaris van Brab. zijde te Maastricht zullen onderzoeken in zake het verschil tusschen het kapittel van St. Servaas te Maastricht en de Universiteit van Leuven, over de collatie der pastorie van Lens St. Remy.

1671 Mei 8. Over het proces-verbaal door den Brab. hoogschout Groulart in 1670 aangevangen tegen Jean Baptist, Adriaan en Leonora Volcxolio (*lees Valzolio*), alle drie onderdanen van de Staten-Generaal te Maastricht, waarvan de eerste vader van Leonora zijnde, haar aan zijn eigen broeder (Adriaan) zou uitgehuwelijkt hebben te Maastricht met dispensatie van den Paus. En verder over een proces nog onlangs aangevangen, inzake van een stiefvader, die in de noodzakelijkheid was, met zijne stiefdochter te trouwen en daartoe dispensatie had bekomen.

---

(1) De Ged. van de Staten-Gen. of van den R. v. S., die het eerst naar Maastricht zullen vertrekken, worden verzocht den inhoud v. h. request, de capitulatie (van 1632) en de retroacta te onderzoeken, met den Luikschen magistraat in conferentie treden en te trachten, dat aan 't verzoek worde voldaan, of anders rapport te doen.

Digitized by Google

1671 Mei 11. Over het verzoek van teruggave der onkosten gedaan in het hooren en losmaken van drie verscheidene predikanten door den kerkeraad der Ned. Geref. gemeente te Maastricht. — Ged. enz.

Klacht van den Ned. kerkeraad voornoemd, over bloedschendige huwelijken onder de Brab. inwoners van Maastricht, onder voorwendsel van dispensatie gekregen te hebben van den Roomschen Paus, welke zij met geld weten te bekomen en vele publieke ontschakingen van onmondige dochters, die de ontschakers trouwen buiten kennis en in weerwil der ouders onder beneficie van een rood zegel, dat voor een zekeren penning te krijgen is. — Ged. enz.

1671 Mei 23. Over hetzelfde. — Hooge Raad van Holland om advies.

1671 Juni 8. Verzoek door den resident van der Veecken namens den Prins van Luik om eenige gevangene gauwdieven, die vanwege den krijgsraad te Maastricht door militairen geapprehendeerd waren, aan den officier „Desman Desbagh" (1) over te leveren, wat de krijgsraad weigerde en om voortaan bij de oude gewoonte te blijven er wordt besloten den Raad van State daarover te laten beschikken, na zelf, of door zijn gecommitteerden, den gouverneur van Maastricht of den krijgsraad gehoord te hebben.

1671 Augustus 3. Missive van Com.-instructs en pensionaris van Maastricht, dat, ofschoon zij door de Staten-Generaal gemachtigd waren om Hoogproost, deken en kapittel van St. Servaas en ingezetenen der elf banken in hun rechten, vrijheden en privilegiën te bewaren en die Staten verboden hadden aan deze ingezetenen om eenige provisie van justitie elders te halen dan bij de Staten-Generaal of hun Com.-deciseurs, echter de paters Begaarden en majoor Orineux, beide wonende te Zepperen, een

(1) Lees: des man des ban, d. i. van den beklaagde volgens het gerecht, waarvoor hij volgens zijne nationaliteit, nl. Luiksch of Brabantsch, moest verschijnen.

Digitized by Google

der elf banken, gezamenlijk en afzonderlijk geappelleerd hadden van het gerecht aldaar op het hof van Brabant te Brussel, waartegen gemelde Com. een mandement cassatoir gaven en gemeld hof wederom een mandement van cassatie en arrest op de goederen van het meergemeld kapittel in Brabant gelegen en het hof voornoemd ook Willem van Amerongen, secretaris van Zepperen, ten verzoeke van Christiaan Reinards, ingezetene van het land van Luik, had doen dagvaarden. De zaak wordt gesteld in handen van Huygens en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. (Zie res. 16 October 1656).

1671 Augustus 14. Over 't zelfde. — Landsadvocaten om advies.

1671 Augustus 18. Idem. Verschillen over het huis en de heerlijkheid la Rochette en de heerlijkheid Lith, tusschen de Staten-Generaal en den Prins van Luik. De Staten der gezamenlijke Provinciën zullen het accoord ratificeeren tusschen de Gedeputeerden tot de zaken enz. en de afgezanten van den Prins van Luik. Voor ieder der Luiksche afgezanten zou een gouden ketting met medaille ter waarde van 1200 gld. gemaakt worden.

1671 Augustus 25. Memorie van den resident van der Veecken. kennis gevende, dat de kanselier en de geheime raden van den Prins van Luik tevreden zijn, dat de weg van Hongue, waarover questie is tusschen den heer van Bombay en het stadje Visé, half en half verdeeld zou worden, mits de proceduren door dien heer geintenteerd tegen die van Visé of anderen van het land van Luik zouden cesseeren.

1671 September 9. Over het appel der Begaarden te Zepperen. (Zie 1671 Aug. 3 en 14). — Ged. enz.

1671 September 10. Over den weg tusschen den heer van Bombaye en Visé (zie 1671 Aug. 25). Den heer van Bombaye om zijn belang ten spoedigste te zeggen.

1671 September 14. Missive van Hoogschout en Schepenen van het Hoog Brab. gerecht te Maastricht, klagende dat de krijgsraad aldaar zich de rechtspraak had aangematigd over

Digitized by Google

de erfenis nagelaten door Willem van Haren, licentiaat in de rechten, wijl Cornelis Snels, soldaat in garnizoen te Maastricht, die voorgaf gerechtigd te zijn tot de voorvaderlijke goederen van van Haren, zijn actie communi dividendo voor den krijgsraad had gebracht.

1672 Februari 3. Memoriaal van van der Veecken, inhoudende, dat te Maastricht het klooster der Bonifanten 4 Januari l.l. bij ongeluk in brand geraakt doch gebluscht was, dat den 20sten daarna wederom brand ontstaan was, die een begin had genomen op het hoogste van den toren, eene plaats waar niemand dan de leidekkers en arbeidslieden bij konden komen, zonder dat men weet waaruit de brand ontstaan is; dat echter de hoogschout Groulart eene crimineele actie tegen de religieusen had ingesteld, opdat zij zouden aanwijzen en uitleveren de religieusen die den brand zouden hebben veroorzaakt om voorbeeldig gestraft te worden, met conclusie tot verbanning van de overige en confiscatie van hun plaatsen en goederen, hetwelk streed tegen den regel volgens welke alle geestelijke lichamen nergens anders in recht mochten worden betrokken dan voor de 2 Prinsen en hun indiviese jurisdictie. — De zaak in handen gesteld van den hoogschout Groulart.

1672 Februari 23. Over hetzelfde. De zaak in handen gesteld van de Gedeputeerden tot de zaken enz.

1672 Maart 1. Over hetzelfde. De zaak in handen gesteld van den indiviesen magistraat te Maastricht.

1672 Maart 22. Een memoriaal over dezelfde zaak door Johan van der Veecken in handen gesteld van de Gedeputeerden tot de zaken enz.

1672 April 7. De zaak van het klooster der Bonifanten verwezen naar den indiviesen magistraat te Maastricht. (Uit deze resolutie blijkt verder, dat *Johan* van der Veecken (1) met deze

---

(1) Hier „van der Veecquen".

Digitized by Google

zaak belast was in afwezigheid van den resident van der Veecken en dat in het laatste Luiksche memoriaal werd beweerd, dat de jurisdictie over de geestelijke lichamen te Maastricht jure ordinario toekomt aan den Bisschop van Luik).

1672 Juli 12. Goedkeuring voor den heer van Brakel en andere gedeputeerden van de Staten-Generaal te velde (tot de militaire zaken) binnen Maastricht, dat zij een krijgsraad over de gevangen officieren van het garnizoen van Rhijnberck hebben samen geroepen uit officieren van dit garnizoen met uitsluiting van de Spaansche, omdat de Spaansche officieren over de zaak van den Markies van Saubeuff een krijgsraad hadden gevormd uit Spaansche officieren, met uitsluiting met die van den Staat; dat in het toekomende een krijgsraad van Spaansche officieren over de gevangenen door hen bekomen, of zaken hen betreffende zou worden gevormd en insgelijks een krijgsraad van officieren van dezen Staat zou worden samen geroepen over gevangenen bij hen bekomen of zaken hen betreffende.

1672 Augustus 30. Er zal geschreven worden aan de heeren van Crommon en van den Nijenburg, gedeputeerden van H. Ho. Mo. en gevolmachtigden te velde binnen Maastricht, dat de Staten-Generaal zeer verwonderd waren, dat aan de 6 kapiteins van het garnizoen van Rhijnberck, aldaar op het stadhuis gevangen, advocaten en procureurs verleend zijn om te antwoorden op de aanklacht van den fiscaal, hoewel het een crimineele en extraordinaire zaak was, waardoor deze zaak zou worden vertraagd.

1672 September 13. Verzoek van Steven Groulart, Brab. hoogschout te Maastricht, om voort te gaan met zijn proceduren in zaken het huwelijk tusschen Adriaan en Leonora Volxolio, oom en nicht, (zie op 8 Mei 1671) en tegen de religieusen der Bonifanten (zie hiervoor op 1672 Februari 3 enz.) — Ged. enz.

1672 September 16. Memoriaal van den resident van der Veecken over de beide zaken in de voorg. res. vermeld. — Ged. enz.

1672 October 1. Klacht van den kerkeraad te Maastricht

Digitized by Google

over de bloedschendige huwelijken onder de Brab. inwoners van Maastricht onder voorwendsel van dispensatie van den Paus enz. — Ged. enz.

1672 October 3. Verzoek van den kerkeraad te Maastricht om tenminste 1 derde deel van een canonisie in 't kapittel van St. Servaas, 3 Sept. l.l. open gevallen, tot stichting van een gasthuis der Geref. aldaar. — Ged. enz.

Verzoek van Steven Groulart, Brab. hoogschout te Maastricht, in zake zijn 2 proceduren (zie op 13 Sept. 1672). — Ged. enz.

1672 October 7. Missive van Gedeputeerden te velde binnen Maastricht, waarbij afschrift der sententien tegen de gevangenen Rhijnberksche kapiteinen en mindere officieren, door den krijgsraad gewezen. — De Staten-Generaal verleenden hun demissie, dat zij langs den zekersten weg naar huis konden weerkeeren en de Raad van Staten zou adviseeren hoe hun de wisselbrief van 10000 gld. zou betaald worden en of dit niet zou kunnen geschieden uit de contributiën van de landen van Luik en de kwartieren daaromtrent gelegen.

1672 October 31. Missive van den Raad van State tot herstel van passagegeld te Maastricht sinds 1632 tot 1650 of 1651 te Maastricht geheven van alle goederen en koopmanschappen de Maas op en af varende, tot ontheffing der subsidiën tot de serviesgelden en tot onderhoud der fortificatiën, tot profijt van den handel, gesteld in handen van den heer van Hogendorp en andere gedeputeerden tot de zaken van finantiën met eenige Gedeputeerden uit den Raad van State door hen te benoemen.

1672 November 10. Request van Jacobus van Kesselt, jonkman en ingeboren burger van Maastricht, verzoekende mandement van appel met de clausule van relief tegen een decreet van verstek van den Brab. hoogschout Groulart. — Toegestaan.

Verzoek om remissie van de pachters van de mout- en korenwaag te Maastricht. — Magistraat om bericht en advies.

1672 December 17. Ontvangst van het verbaal van het voor-

Digitized by Google

gevallene door de Gedeputeerden te velde gedurende hun verblijf binnen Maastricht, met de origineele handteekening van den krijgsraad te Rhijnberck tot het overgeven der stad aan de vijanden, en de schriften en papieren van Berfelt tot Kerwen en Benting tot Keninade (?) door de Spaansche ruiterij binnen Maastricht gevangen gebracht den .... Juli l.l., alsmede het signet door de Staten-Generaal aan de Gedeputeerden toegezonden. Al welke zaken ter griffie van de Staten-Generaal zouden bewaard worden.

1673 Januari 9. Beschikking over de gelden, die zullen *voort*komen van het verhandelen en verkoopen van een canonisie, open gevallen in 't kapittel van St. Servaas door den dood van kanonik van der Steen, en van 2 open gevallen in 't kapittel van O. L. Vrouw door dien der kanonikken Preunen en Fosseroul, alle gestorven in de maand der Staten-Generaal. Uit de canonisie van St. Servaas zou een derde besteed worden tot opbouw van Geref. Nederduitsche kerk te Vaals, waaromtrent de rentmeester Thiens van het land van 's Hertogenrade zou aangeschreven worden, een derde tot voldoening van het verschot omtrent het beroep van een predikant te Maastricht; een derde alsmede de geheele opbrengst der 2 canonisiën van O. L. Vr. tot oprichting en opbouw van een Geref. gasthuis te Maastricht.

1673 Januari 16. Verzoek van Hoogschouten, Burgemeesters enz. van Maastricht, dat de weeskinderen uit het weeshuis op de rivier de Jeker onverwijld naar het huis vroeger door de Jesuïten bewoond en later door de gravin van den Bergh, mochten overgaan en dat het weeshuis voorloopig, totdat uit een genoegzaam fonds een andere plaats zou gevonden worden, zou worden ingericht tot gasthuis. — Ged. enz.

1673 Januari 28. Op verzoek van den Baron de Lisola, buitengewoon gezant en plenipotentiaris van den Keizer, wordt de canonisie in November l.l., maand der Staten-Generaal, open gevallen in St. Servaas door den dood van Oswaldus van Brederode ten gunste van de Lom vergeven, onverminderd de resolutiën ter contrarie en in 't bijzonder van 20 Nov. 1648 en 5 Nov.

Digitized by Google

1650 en dat al de canonisiën als de res. der Staten-Generaal, van 9 Jan., loopende maand, tot die van 6 Mei l.l. betr. de pretentiën ten gunste van Elisabeth van Peene, Weduwe van Louis de Bils en haar zoon voldaan zijn, zullen besteed worden tot beneficie van de collegiën, wees- en armenhuizen.

1673 Januari 31. Het verzoek van de Luthersche gemeente te Maastricht om een kleine kerk, nu alleen gebruikt wordende tot 's Lands smidse, gesteld in handen van den heer van der Graef en andere Gedeputeerden tot de zaken enz.

1673 Februari 18. Missive van Kolonel Arskijn, commandant van Maastricht, over het doorlaten en uitvoer van kolen en anderszins en schrijven daarover aan hem van de Gecommitteerde Raden ter admiraliteit te Rotterdam (hieruit blijkt ook, dat schepen bij dag en bij nacht onder de brug zonder consent waren doorgebroken, daar de ketting stuk was).

1673 Februari 20. Klacht van Kanselier van Luik en Geheime Raden, dat de Commandant van Maastricht had doen gevangen nemen een der 2 dienaars van den Luikschen Hoogschout, Joost Rompen, die zekeren Jan Nijpels, Luiksch burger, beschuldigd en in rechten aangesproken door Catharina Nijpels, — die hij, onder trouwbelofte, bedrogen had —, geassisteerd door haar vader en bloedverwanten, doch welke Jan Nijpels, om onderzoekingen te vermijden, dienst had genomen onder de compagnie van Kapitein Colpeper, maar zijn ambacht van vleeschhouwer was blijven voortzetten, had willen gevangen nemen, hoewel Jan Nijpels zich met behulp van eenige vrouwen verwerende met de 2 dienaars van den schout naar de corps de garde was gebracht en daarna op last van den Luikschen Hoogschout zonder eenig beletsel naar 't stadhuis was gebracht. Vermelde Joost Rompen was op last van den commandeur 's avonds te 10 uur door negen rontstokken (?) uit zijn bed gehaald en bij den geweldiger in de militaire gevangenis gezet. De Rijngraaf had zelf aan het Luiksch gerecht machtiging gegeven tot vervolging van Jan Nijpels.

De klacht was onderteekend door Ferdinand van der Veecken te 's Gravenhage, 20 Febr. — Aan den Commandant om bericht.

Digitized by Google

1673 Februari 21. Schrijven van Hoogschouten, burgemeesteren en Raad der stad Maastricht over hetzelfde onderwerp.

1673 Februari 23. Request van den kerkeraad der Ned. Geref. kerk te Maastricht, om den hoogschout Groulart te machtigen om te procedeeren — desnoods door dadelijke executie, bij uitstel — dat Maria Scholberg, voorheen religieuse in 't klooster der Bons enfans te Maastricht, thans sinds elf maanden tot de Gef. kerk overgegaan, haar ingebracht geld en dote ter somme van 100 dukatons en haar meubelen zou terug bekomen. De Gedeputeerden te velde hadden den vorigen zomer den Hoogschout reeds daartoe gemachtigd, maar hij durfde niet handelen zonder uitdrukkelijken last der Staten-Generaal. — De Staten-Generaal voldoen aan dit request.

1673 Maart 24. Over het inruimen van het huis van de gravin van den Bergh tot Geref. weeshuis, protest van de gravin daartegen, die nog ongeveer 12 jaar huur aan het huis had en alle lasten der inwoners van Maastricht gedragen had onder andere bij de Spaansche inkwartiering. — Brab. magistraat om bericht.

1673 Maart 28. Request van Servatius Eugenius de Gadet, door Deken en kapittel van St. Servaas benoemd tot pastoor van St. Mathijs en tot een canonisie in voornoemde kerk van St. Servaas aan de pastorie annex, om dispensatie in den leeftijd, daar hij omtrent 24½ jaar oud was en de ouderdom van 30 jaar vereischt werd. — Toegestaan.

Missive van Hoogschout, Burgemeester enz. te Maastricht, dat de doorgangen en excursiën tusschen Breda en Maastricht door de Franschen sinds eenige maanden de wegen zoo waren onveilig gemaakt, dat de kooplieden en winkeliers de noodige eetwaren niet meer wilden doen overbrengen, waardoor voor gebrek was te vreezen, dat men hun convooien buiten hun kosten had beloofd, maar, dat uit Breda bericht was ontvangen, dat zonder machtiging van de Staten-Generaal niets mocht derwaarts gebracht worden, met verzoek van machtiging daartoe op vertoon van acten met stadszegel enz. — Coll. ter Admiraliteit te Rotterdam.

Digitized by Google

1673 Maart 31. Toegestaan het verzoek van Hoogschout, Burgemeester, Schepenen en Raden van Brab. zijde van Maastricht om de gelden te ontvangen en naar behooren te besteden van de eerste der twee prebenden in 't kapittel van O. L. Vr. kerk vacant, tot het oprichten van een Geref. gasthuis, verkocht aan Theodoor François Meex, burger der stad Luik, voor 6800 gld. Maastrichtsche cours.

1673 April 21. Remissie aan de pachters van de mout- en korenwaag te Maastricht verzocht. — Ged. enz.

1673 April 28. De pachters voornoemd over het jaar begonnen met 1 October 1671 de som van 4058 gld. 16 st. Maastrichter cours kwijt gescholden en ieder der 2 pachters voor hunne moeite een som van 1000 gld. Maastrichter cours toegelegd.

1673 April 29. Memoriaal van den resident van der Veecken, verzoekende den tegenwoordige Gouverneur van Maastricht te gelasten om den eed mede te doen in handen van den Kanselier in Luik daartoe expresselijk gedeputeerd.

1673 Mei 5. Idem. een zelfde verzoek. Op beide verzoeken wordt bepaald om de zaak in handen te stellen van de Gedeputeerden tot de militaire zaken en het advies van den Prins van Oranje in te winnen.

1673 Mei 19. Besluit om het weeshuis te Maastricht tot een gasthuis in te richten en het convent der Jesuiten tot een weeshuis, met schadeloosstelling aan de gravin van den Bergh.

1673 Juni 2. Klacht van den kerkeraad der Nederl. en Waalsche Geref. gemeente te Maastricht over 2 Dominicanen die in 't gevangenhuis een ter dood veroordeelde de biecht hadden afgehoord en „het Sacrament" gegeven. — Magistraat om bericht.

1673 Juni 6. Memoriaal van J. van der Veecken over den eed van den Gouverneur van Maastricht in handen van den Kanselier van Luik of althans een verklaring, dat het de meening niet is door het weigeren van den eed eenige rechten aan den

Digitized by Google

staat van Luik toekomende daarvan te vervreemden, maar dat zoohaast de vrede gesloten is, de eed zal gedaan worden. — Ged. tot de milit. zaken.

N.B. Hier staat in den rand:

1673 — den 10 Junij is de stad Maastrigt door de Franse belegert, den 13dito de tranchée geopent, den 30dito de capitulatie geteekent en den 2 Julij het holl. guarnisoen met alle eerteeckenen, 2 stucken canon en een mortier uytgetroken.

1674 November 20. Verzoek van Mr. Caspar van Hogendorp, gewezen Burgemeester van Maastricht, en nog weesvader van het Geref weeshuis aldaar, om geen afkorting van 2 maal den 200sten penning van de intresten van kapitalen staande ten laste van het kantoor der Generaliteit. (1)

1675. Ontbreekt.

1676 Augustus 14. Missive van den Prins van Luik geschreven te Keulen, betreffende het recht, dat hij sustineert hem toe te komen in de stad Maastricht. (2)

1676 Augustus 17. Memorie van Johan van der Veecken over hetzelfde onderwerp. — Ged. tot de buitenl. zaken.

1677. Ontbreekt.

1678 September 27. Door de Gedeputeerden van de provincie Holland en West Friesland was voorgedragen, dat de stad Maastricht en de landen van Overmaas volgens het tractaat

---

(1) Wordt besloten, dat hij de kapitalen zou specificeeren en tot welke sommen en op welke kantoren zij stonden.

(2) In handen van van Heukelom en andere ged. van Hunne Ho. Mo. (tot de buitenl. zaken).

Digitized by Google

van vrede tusschen den Koning van Frankrijk en dezen Staat 10 Aug. l.l. gesloten, aanstonds na de publicatie van het tractaat, op 28 Sept., moesten worden ontruimd en aan dezen gerestitueerd, dat orde moest gesteld worden op de verzekering en de regeering aldaar en dat zij voorstelden den Prins van Oranje te machtigen om de bestellingen van de regeering te Maastricht en in de landen van Overmaas te doen voor de eerste maal en zonder consequentie, waar de Staten van Friesland en van „Stadt ende Landen" tegen waren, die den Prins alleen wilden verzocht zien door zijn goede directie te doen verhoeden alle insolentiën en feitelijkheden te Maastricht en in die landen totdat door de provinciën over de bestelling der regeering aldaar zou beschikt wezen.

1678 September 28. Wordt besloten achter de woorden, bij provisie, in de vorige resolutie, voorkomende in de propositie van de Staten van Holland en Westvriesland, in te voegen: „ende alleen voor de eerste maal" en hiervan kennis te geven aan den Prins van Oranje.

1678 October 22. Na rapport van den heer van Leyden van Leeuwen en andere Gedeputeerden tot de buitenlandsche zaken, na onderzoek van het memoriaal van den graaf d'Avaux, extraordinaris ambassadeur des Konings van Frankrijk en plenipotentiaris op de vrede-handeling, na advies van den Prins van Oranje, zal aan dezen ambassadeur geantwoord worden, dat, wat de banken van St. Servaas betreft, de Staten-Generaal deze zullen laten genieten en behouden het recht en de jurisdictie, die zij voor den oorlog tusschen Frankrijk en den Staat genoten hebben en dat, wat betreft de uitoefening van den Godsdienst in de landen van 's-Hertogenrade, Valkenburg en Dalem, zij niet weten zich anders te hebben uitgedrukt dan, dat de uitoefening van den Roomschen Godsdienst zou blijven gelijk voor den oorlog, maar niet, dat deze zou geregeld worden op den voet zooals zij geweest was tijdens het overgaan aan dezen Staat en dat, hoewel de Ho. Mo. op goeden grond zouden kunnen sustineeren vooralsnog niet gehouden te wezen om Huy, te doen ontruimen, zij echter aan den graaf van Nassau orders hadden

Digitized by Google

gegeven om de troepen uit Huy te laten afmarscheeren. — Hier staat: N. B. den 19 Aug. 1678 is de vreede met den Coning van Vrankrijk tot Nimwegen gesloten, en zijn ingevolge van dien de franse troupen op den 6 Novemb uytgetrokken en het hollantse guarnisoen binnen gecoomen.

1679 Februari 23. Wordt besloten het mandement van purge, met committimus aan de Com.-instructeurs te Maastricht, aan Pieter van de Wallen, gewezen pachter te Maastricht, verleend en waardoor hij den hoogschout Groulart had doen dagvaardigen, in te trekken en dat, inplaats daarvan, hem een ander mandement van purge zou worden toegezonden met committimus aan de schepenen van Maastricht, als aan welke de crimineele jurisdictie toekomt. (1)

1679 Juni 16. Om te voldoen aan de memorie van den graaf d'Avaux, fransch gezant enz., wordt aan Hoogschout, Burgemeester enz. van Maastricht geschreven, aan de Jesuïten het hun nog niet teruggegeven gedeelte van hun collegie, onder voorwendsel, dat het vroeger of nu nog door de stad tot een Latijnsche school of iets anders was bestemd of gebruikt, in 't geheel ingeruimd en tot hun gebruik te laten, behoudens het recht aan den magistraat te onderhandelen met de Jesuïten over de gedane verbeteringen en herstellingen of daarover te procedeeren. Verder zou de magistraat de Staten-Generaal inlichten over de twee kanonikale prebenden, die de Jesuïten beweerden, dat hun toekwamen. Over al welke zaken aan den Franschen gezant zou geschreven worden, en dat de Magistraat van Maastricht beweerde, dat die prebenden waren gegeven aan de meesters van de Latijnsche school, terwijl den gezant verzocht werd voor bewijzen te zorgen ten gunste der Jesuïten. Dat wat betreft, de 1200 gld. in de memorie van den gezant vermeld, de magistraat had doen blijken, dat in 1574, bij de oprichting van het Jesuïten-collegie daaraan door den magistraat beloofd was 300 gld. jaarlijks, toldat het collegie een jaarlijks inkomen van 800 gld. zou hebben, dat de stad den 5 October 1592 aan dit

---

(1) Gehoord het rapport der Ged. enz.

Digitized by Google

collegie tot het onderwijzen in de rhetorica en dialecta 150 gld. jaarlijks had gepresenteerd, dat 22 April 1619 voor het college was toegevoegd 600 gld. jaarlijks met inbegrip van al wat het college tot nu toe van de stad had genoten, zoolang als zij onderricht zouden geven, dat verder 3 Maart 1622 goed gevonden was van stadswege aan de Jesuïten voor hun onderricht jaarlijks 1200 gld. te betalen, met inbegrip van al wat zij tot nu toe genoten hadden en zoolang zij onderricht zouden geven; dat de magistraat nu zelf de zorg voor de Latijnsche school op zich genomen had en dus niet gehouden was de 1200 gld. aan de Jesuïten te betalen.

1679 Juni 17. Op voorstel van de Gedeputeerden der provincie Holland en Westfriesland in antwoord, op de memorie aan H. Ho. Mo. overgegeven door Don Manuel Don Francisco de Lira, extra ordinaris envoyé des Konings van Spanje tot overgave van Maastricht aan Spanje, wordt besloten den Prins van Oranje te verzoeken en de Collegiën ter Admiraliteit aan te schrijven een staat te willen overzenden van hetgeen zij resp. van den Koning van Spanje te vorderen hebben enz., ten einde, na onderzoek door Hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de buitenlandsche zaken en door dezen met voornoemden gezant in onderhandeling te treden over de voldoening van deze actiën en voor te stellen de redelijkheid, dat deze voldaan worden.

Op memoriën van den graaf d'Avaux, extra ordinaris Ambassadeur van den Koning van Frankrijk enz. en van van der Veecken, Raad en Resident van den Keurvorst van Keulen, Prins-bisschop van Luik, dat deze zou hersteld worden in zijn regaliën en gerechtigheden en ook van den Luikschen magistraat te Maastr., wordt besloten den graaf d'Avaux en den Resident van der Veecken mede te deelen, dat noch de Staten-Generaal, noch de Prins van Oranje van meening geweest zijn om te prevaleeren van de tractaten tusschen den Koning van Frankrijk en dezen Staat ten nadeele van den Prins van Luik, dat in deze tractaten geen melding van hem is gemaakt, daar hij ten tijde daarvan en nog lang daarna met den Koning van Frankrijk in openbare vijandschap is geweest en nog was geweest toen de Prins van

Digitized by Google

Oranje op order der Staten-Gen. den magistraat te Maastricht hersteld heeft, dat de Prins-bisschop van Luik tot nu toe niets dan een voorloopig order op de regeering had gesteld, die zelfs aan de zijde van dezen Staat niet kon blijven, maar veranderd moest worden, waarom de Staten-Generaal beide heeren verzochten te willen zorgen, dat de Prins van Luik commissarissen zou zenden om met hen vanwege H. Ho. Mo. over de voornoemde herstellingen te handelen, uit welke handeling zou blijken, dat nòch de Ho. Mo., nòch de Prins van Oranje van meening waren den Prins van Luik te verongelijken, en dat de Prins van Oranje verzocht zou worden hun Ho. Mo. van advies te dienen. (1)

1679 Juli 22. Afschrift van de bulle van Paus Gregorius XIII, waarbij hij twee prebenden van St. Servaas aan de Jesuïten te Maastricht afstaat, door den graaf d'Avaux ter vergadering der Staten-Generaal overgeleverd en ter onderzoek gesteld in handen van Hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de buitenlandsche zaken.

1679 Juli 27. De Prins van Oranje verzocht en gemachtigd om voor de eerste maal order in de regeering, politie en het kerkelijke binnen Maastricht en de landen van Overmaas te stellen zonder consequentie.

Op verzoek van den Keizerlijken resident Cramprig, verzoekende den Keurvorst-Prins-bisschop van Luik in zijn gerechtigheden en jurisdictie te Maastricht te herstellen, wordt, na advies van den Prins van Oranje, besloten te antwoorden gelijk aan den graaf d'Avaux en den heer van der Veecken, dat de Prins-bisschop den Luikschen magistraat zou mogen aanstellen en deze zijne oude rechten te Maastricht zou genieten.

Op een dergelijk verzoek van den heer van der Veecken wordt wederom iets dergelijks geantwoord.

---

(1) De zaak werd aanhangig gemaakt door de Ged. van Holland en West-Friesland door mededeeling der res. van de Staten op de 2 missiven der Staten-Gen. van 20 Mei l.l. en op de memorie voornoemd.

Digitized by Google

1679 Augustus 2. Wordt besloten den magistraat te Maastricht aan te schrijven de twee prebenden van St. Servaas aan de Jesuiten te laten volgen, waarvan aan den Franschen Ambassadeur d'Avaux extract zou worden gegeven.

1679 September 4. Wordt besloten, dat de opbrengst van de kleine Prinsen-tollen voor een derde aan dezen Staat en voor twee derden aan den Prins-bisschop van Luik zouden komen, hoewel de politie en justitie te Maastricht tot dan toe alleen door den Staat was geadministreerd. (Op missive van den rentmeester Vrijbergen te Maastricht).

1679 October 10. Op verzoek van de navolgende personen hen bevestigd in de mede hierna vermelde ambten en waardigheden:

Steven Groulaart, Hougschout der stad Maastricht en Schout van den Vroenhof;

Meester Caspar van Hogendorp en Mr. Dirk van Hovel, Commissarissen-instructeurs;

Mr. Caspar van Hogendorp, Secretaris van 't hooge Brabt gericht;

Lambert Rietraad, Arnold de Bitter, Daniël Buretti, Dr. Joh. Gijssen, Servaas Panhuys en George Fred. Weusten, Schepenen binnen 't graafelijk gerecht van den Vroenhof binnen en buiten Maastricht;

De Baron de Friesheim, Hoogschout van 't hoofdgerecht van 's Hertogenrade;

Isaak Hermes, Schout van de stad en hoofdgerecht v. Daalem;

Leonard Cartier, Schout en schatheffer van de hoofdbank Heerlen.

De Gedeputeerden van de provincie Friesland en stad en landen voegden hieraan toe de aanteekening door hen 27 Sept. 1678 en 27 Juli en 26 Aug. l.l. en den 7den dezer gedaan.

1679 October 26. Het request der schepenen van den Vroenhof. Com.-Instructeurs, secretaris van 't Hoog Brab. gerecht en den schout van Holset, Vaals en Vijlen, die verzochten dat zij hun eed mochten afleggen in handen van den hoogschout Groulaart en niet naar den Haag behoefden te reizen, afgewezen, zij zouden

Digitized by Google

nochthans niet allen tegelijk komen, maar achtercenvolgens 2 of 3 te zamen, volgens onderling beraad.

1679 November 7. Op missive van den hoogschout Groulaart wordt bepaald dat schepenen van den Vroenhof de rang zullen hebben en houden hun door den Prins van Oranje gegeven en niet volgens de commissie die de een vroeger dan de andere bij hun Ho. Mo. zouden lichten. Servaas van Panhuys, schepen van Maastricht en den Vroenhof, gedispenseerd om naar den Haag te komen met verlof om den eed op zijn commissie en dien van zuivering in handen van den hoogschout Groulart te doen. welke eed van zuivering aan Groulaart als mede-schepen van den Vroenhof zou toegezonden worden, en zulks zonder consequentie.

1679 November 27. Bezwaren v. d. magistraten van Maastricht over de personeele lasten wegens krijgskosten van inkwartiering enz. door de regeerders van verschillende Rijksdorpen uit den omtrek als Gronsveld, Reichem, Elsloo, Stein, Rijkveld (?) (Ryckholt) en andere tegen 't oud gebruik, dat zij alleen vaste lasten betalen volgens het bundergetal der landerijen die ze onder die dorpen bezitten en tegen de privilegiën. Wat Reichem betreft, wilde men de sententie gedurende de fransche regeering door den Raad van den Koning gegeven, tot restitutie der bestialen uitgevoerd zien enz. — Ged. enz.

1679 December 14. De Prins van Oranje wordt bedankt voor de genomen moeite in 't orde stellen op de regeering, de politie en 't kerkelijke te Maastricht en in de landen van Overmaas.

1680 Januari 16. Request van de Classis van Maastricht en de landen van Overmaas, dat hun Ho. Mo. orde zouden stellen, dat volgens de plakkaten den papen en de paapsche geestelijkheid de landen ontzegd, het geheele land en bizonder de kerken van alle afgodische en supertitieuse ornamenten gezuiverd en tot den waren Godsdienst geaproprieerd, de scholen geopend, de schoolmeesters en kosters in alles gemainteneerd en alle

Digitized by Google

pausgezinden uit de magistratuur en de ambten gezet en alleen die professie doen van den Geref. Godsdienst, mogen worden aangesteld.

Dit request wordt in handen gesteld van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. en van den heer van Beverningh, een der gewezene extra-ordinaris ambassadeurs en plenipotentiarissen op de vrede-handeling te Nijmegen.

Op request derzelfde Classis, dat zij weder gebracht mocht worden onder de Geldersche synode, zooals 5 April 1640 was geschied, worden de Gedeputeerden van de provincie Gelderland verzocht daarvoor te willen zorgen.

1680 Januari 24. Aan de regeerders van Reckem zal geschreven worden alle executiën tegen de burgers van Maastricht, burgerlijke pachters en halfwinnen, wegens niet betalen van de overdreven schattingen, bij provisie uit te stellen tot het onderzoek door Hunner Ho. Mo. Gedeputeerden.

1680 Januari 29. Verzoek van de regeerders, inwoners en ingezetenen van Rutten, Nederheim en Peen, te zamen één dorp van redemptie uitmakende, ressorteerende onder het graafschap van den Vroenhof, om brieven van atterminatie voor 7 of 8 jaren.

1680 Januari 30. Request van Wilhelm van Vucht als gecommitteerde van het immediaat Rijx-graafschap Gronsvelt, dat wijlen graaf Joost Maximiliaan graaf tot Gronsveld, 19 Aug. 1660 een accoord had aangegaan met den Raad van Maastricht, namens eenige harer burgers, ingezetenen geestelijken, zooals die aan de kapittelen van St. Servaas en O. L. Vr. eenige kloosters en den rentmeester van den H. Geest, allen geërfd onder dit graafschap, over de belastingen, met verzoek, aan al deze te gelasten volgens het accoord binnen 3 maanden onpartijdige arbiters van hunne zijde te benoemen en 6 weken daarna hun stukken in te leveren. — Magistr. v. Maastr.

1680 Februari 6. Bericht van den hoogschout Groulart te Maastricht, dat hij volgens orders Hunner Ho. Mo., verschillende regenten aldaar den eed had afgenomen.

Digitized by Google

1680 Februari 9. Over de zaak hangende tusschen Gronsveld en Maastricht. Nader req. v. d. gecomm. (zie hiervoor Januari 30). — Zelfde res.

1680 Februari 19. Over hetzelfde. — Magistr. v. Maastr.

1680 Februari 23. Over het afkoopen der middelen van licent en veylgeld over Maastricht en de landen van Overmaas, door de regeerders der stad Maastricht. (1)

1680 Maart 18. Request van de Gedeputeerden der stad Maastricht, betreffende de welvaart dier stad, wat betreft de groote sommen gelds in 1670, 1671 en vooral 1673 ten dienste der Staten en tot laste der stad uitgegeven, ook wegens het geld dat de Admiraliteit volgens 't accoord tusschen haar en Maastricht in 1664 voor de afkooping van het veylgeld nog pretendeerde. — R. v. S. en Adm. te Rott.

1680 Maart 29. Het voornoemd request afgewezen.

1680 April 13. Over hetzelfde request als voren. (2)

1680 April 15. Over de verschillen tusschen Maastricht en graafsch. Reckem. Memoriaal van den heer Norf, Minister te 's-Gravenhage van den Bisschop van Paderborn en Munster. (Zie hiervoor Januari 24). — Ged. enz.

1680 April 26. Over hetzelfde. — Magistr. v. Maastr.

1680 Mei 7. Over hetzelfde. — Ged. enz.

In zake van Pascaisius de Weer, Hubertus Piette en consorten wonende te Paive en Nederheim tegen de Kruisbroeders te Luik wordt besloten de zaak voor de schepenen van den Vroenhof te brengen, met appèl desverkiezend voor Com.-decis. van H. Ho. Mo. volgens resolutie van 26 Mei 1679.

---

(1) Missive v. h. Coll. ter Admiraliteit op de Maas te Rott. in herinnering brengend de res. van 14 Febr. 1662.

(2) Missive van het Coll. ter Adm. te Rott. — Verwezen naar de Gedep. tot de zaken v. d. zee.

Digitized by Google

1680 Mei 16. Over het trekken van een proces tusschen de gilde van de boogschutters te Luik, die een marktschip van Luik naar Maastricht hadden ingesteld en den Prins van Luik die ook een dergelijk marktschip had opgericht, voor den Brab. Magistraat, wijl de schipper van den Prins van Luik, Jacob de Preez, als te Hermal wonende, Brab. onderdaan zou zijn. — Brab. gerecht.

1680 Mei 29. Idem. (Hier wordt gesproken van het marktschip der 32 ambachten te Luik). — Landsadvocaten.

1680 Juni 5. Over hetzelfde. — Landsadvocaten. (1)

1680 Juni 6. Over de personeele lasten der burgers te Maastricht in de Rijksdorpen. (Zie hiervoor 1679 Nov. 27).

De Classis van Maastricht weder gebracht onder de Geldersche synode.

1680 Juni 13. Over het marktschip van Luik. (Zie hiervoor 1680 Mei 16). — Landsadvocaten.

1680 Juni 24. Memoriaal van den Luikschen agent van der Veecken over eene procedure van den hoogschout Groulart tegen de Begaarden te Maastricht, wijl zij een krankzinnigen leekenbroeder uit het huis van een weduwe gehaald hadden, waar hij gewelddadigheden had bedreven. Het klooster was bewoond door Luiksche en Brab. personen en moest dus betrokken worden in rechten voor de justitie der beide heeren. (2)

1680 Juni 28. Advies van 's lands advocaten:

1e. op de missive van stadhouder en schepenen van het hoog Brab. gerecht te Maastricht. (Zie resolutie van 29 Mei 1680).

3e. *(sic)* op de 2 memorialen van den heer van der Veecken, minister van den Keurvorst van Keulen en Prins-Bisschop van Luik,

---

(1) De zaak wordt voor de Staten-Gen. gevoerd door den mag. der stad Luik en den indiviesen mag. v. Maastr.

(2) Com.-dec. om met hun Luiksche ambtgenooten te confereeren terwijl de proceduren inmiddels zullen gehouden worden in statu quo.

Digitized by Google

en eindelijk, tot nakomen van de resolutie van 3 Juni l.l., over het marktschip van Luik naar Maastricht, (zie echter op 5 Juni). en eindelijk op een remonstrantie van burgemeesters, gezworenen en raden der stad Luik, mede betreffende het marktschip, worden deze zaken gesteld in handen van Com.-deciseurs, om te trachten de partijen te accordeeren.

1680 Juli 8. Over de zaak van den broeder uit 't Begaardenklooster. (Zie hiervoor 24 Juni 1680). Com.-dec. (1)

1680 Juli 19. Den advocaat Abr. Fetmanger te Maastricht toegestaan om den Graaf van Reichem te patrocineeren in zijn verschillen met de stad Maastricht, over de betaling der reëele contributie van goederen in 't graafschap Reichem.

1680 Juli 25. Verschillen tusschen 't Graafschap Gronsvelt en 't kapittel van St. Servaas, het gasthuis van den H. Geest en andere ingezetenen van Maastricht.

1680 Augustus 2. Attentaten en feitelijkheden door de Luiksche regeering tot vilipendentie van het Brab. gerecht, en over het met geweld uit zijn arrest halen van Lambert Lautsbergh, secretaris van Gronsveld, onschuldig gearresteerd door den Luikschen Hoogschout bij aanwezigheid te Maastricht van hunner Ho. Mo. Com.-deciseurs, en het voeren van voornoemden secretaris naar Luik, onder het kanon van Maastricht, door gewapende boeren, ook over den Luikschen procureur-generaal en zijn dienaar te Maastricht, door 't Brab. gerecht gedetineerd, alsmede over den hoogschout Montagne, die in al de begane attentaten de uitvoerder was geweest. — De zaak (op missive der Com.-deciseurs) in handen gesteld van Gedeputeerden tot de zaken enz. met advies van den Prins van Oranje.

1680 Augustus 5. Over hetzelfde.

1680 Augustus 9. Over hetzelfde.

1680 Augustus 23. Missive van de Com.-deciseurs, verzoe-

---

(1) Met intrekking der res. van 24 Juni.

Digitized by Google

kende hoe te handelen met den gedetineerden procureur-generaal. (Zie hiervoor). Verder deelen ze mede dat ze de zaak onderzocht hadden van Anna Tilmans, weduwe van François Fleron, burger van Maastricht, en dat er geen ander middel was dan den commandeur te gelasten om haar via executiva tot het hare te helpen. (Zie hiervoor). — Ged. enz.

1680 Augustus 26. Missive van de Com.-deciseurs te Maastricht, meldende, dat zij, ingevolge artikel 26 van hun instructie, ter uitvoering van de resolutie van 6 Juni l.l., den drossaarden der 3 landen van Overmaas gelast hadden hun een pertinente lijst over te brengen van de officieren door de heeren der particuliere heerlijkheden aangesteld, dat zij daaruit bespeurd hadden, dat er nog verschillende paapsche officieren in hun functiën gecontinueerd waren, niettegenstaande bekwame subjecten onder die van de religie gevonden werden, waaromtrent de orders van hunne Ho. Mo. werden verzocht; dat ze volgens artikel 21 van hun instructie, aan alle kloosters hadden gevraagd een register van alle monniken in ieder convent, waaruit bleek dat er verschillende waren geboren in Brabant, Vlaanderen en andere kwartieren onder het gebied van den Staat of van den Prins van Luik, tegen de resolutiën van 15 Mei en 29 Juli 1656, verder herinnerden zij aan hun verzoek in hun missive van 21 Aug. (Zie hiervoor 23 Aug.) — Com.-dec.

1680 Augustus 28. Over de klacht van den Prins-bisschop van Luik, dat de procureur-generaal, door de cavallerie van Maastricht, van Luikschen bodem was gehaald.

1680 Augustus 30. Voorgaande zaak zal onderzocht worden door Gedeputeerden tot de zaken enz. met advies van den Prins van Oranje.

1680 September 4. De Staten-Generaal verlangen pertinente lijst van alle paapsche officieren in de landen van Overmaas, door de Com.-deciseurs over te zenden, waarna zij daarover zullen beschikken. De Com.-deciseurs zouden de hooge officieren in die 3 landen rekenschap doen geven, waarom zij volgens resolutie van 6 Juni l.l. hun Ho. Mo. niet bericht hadden,

Digitized by Google

wat zij daarover aan de heeren der particuliere heerlijkheden hadden te kennen gegeven, en bizonder welke paapsche officieren na 1 Augustus l.l. nog aangebleven waren.

1680 September 11. Over den 60sten penning. (Zie hiervoor). — De agent Spronssen zou de retroacta opzoeken.

1680 September 16. Bericht van de Com.-deciseurs, dat zij met die van Luik tevergeefs getracht hadden de verschillen tusschen het Graafschap Rekheim en eenige burgers van Maastricht bij te leggen. Die van Rekheim (d.i. de heer en zijn onderdanen) waren reeds in 1678 door den Souvereinen Raad van den Koning van Frankrijk, toen aldaar geconstitueerd, tot het doen van rekening, gecondemneerd, (waartoe de belastingen moesten dienen). (Zie hiervoor 1680 April 15). — Ged. enz.

1680 September 18. Over dezelfde zaak.

1680 September 25. Betreffende een schrijven (memoriaal) van v. d. Veecken, minister van den Keurvorst van Keulen en Prins-bisschop van Luik, over de proceduren van den Brab. Hoogschout te Maastricht, tegen de paters Begaarden aldaar. (Zie hiervoor 8 Juli 1680). — Ged. tot de buitenl. zaken.

1680 September 27. Een der 2 Com.-deciseurs gelast over te komen in den Haag, om mondeling te berichten over de zaak van den gedetineerden Luikschen procureur-generaal en om de beschikking te vernemen over een verzoek, om langer dan de 12 vastgestelde weken te Maastricht te mogen verblijven.

1680 September 30. Over de verschillen met Rekheim en den gedetineerden Luikschen procureur-generaal. (Zie hiervoor).

1680 October 1. De Com.-deciseurs gemachtigd om de heeren van de particuliere heerlijkheden van de drie landen van Overmaas te ordonneeren dat zij voor den .... October hun schoutambten, schepenambten, secretarieën en vorsterijen van lieden van de Christ. religie zouden voorzien, en om, bij gebreke daarvan, zelf de ambtenaren aan te stellen. Tevens moesten zij de hoofdofficieren rekenschap vragen, waarom zij hunne Hó. Mo.

Digitized by Google

niet bericht hadden wat notificatie zij aan die heeren der particuliere heerlijkheden overeenkomstig de resolutie van 6 Juni 1680 hadden gedaan en in 't bizonder welke paapsche officieren 1 Augustus nog aangebleven zijn of zouden mogen wezen, teneinde daaromtrent te voorzien.

De Com.-deciseurs gemachtigd de verschillen over den vrijdom van accijnzen op het mout en de bieren, die door die van het klooster St. Servaas in hun panhuis en bakkerij gebrouwen werden, met den pachter dier accijnzen te regelen. — Com.-deciseurs.

Over den gedetineerden Luikschen procureur-generaal. Er wordt aan den Prins-bisschop van Luik geschreven om de zaak door wederzijdsche Com.-deciseurs te regelen. Copie van den brief zal aan den resident Bilderbeek gezonden worden en aan den heer van der Veecken, minister van den Keurvorst-Prins-bisschop van Luik. (De bisschop wordt verzocht „gecommiteerden" te benoemen).

1680 October 21. Bericht der Com.-deciseurs te Maastricht, dat de Koning van Frankrijk geweldiger hand de invoering van den 60sten penning aan zijn grens had belet.

1680 November 23. Memorie van den heer Norf, resident van den Bisschop van Paderborn en Munster, dat de Graaf van Aspermont en Rekheim hem had medegedeeld, over eene ontmoeting dezer dagen ontstaan tusschen zijn pachters en eenige boeren van het land van Luik, Thorn en andere omliggende plaatsen, die met karren en tolbare waren door het graafschap waren gekomen, waartegen de stad Maastricht zou zijn opgekomen, als nadeelig voor den handel aldaar.

1680 November 26. Over den 60sten penning. Brieven van den agent J. v. d. Veecken uit 's-Gravenhage.

Bericht van den resident Norf, dat de Graaf van Reckem de conditie door hem met de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. tot de buitenlandsche zaken had ter neer gesteld enz., en het voorstel door hun Com.-deciseurs gedaan. — Com.-dec.

Digitized by Google

1680 December 3. Missive van Hoogschouten, Burgemeesteren enz. van Maastricht, betreffende nieuwe bezwaarnissen, waaraan allen onderworpen worden die uit of naar Maastricht hun koophandel drijven en den bodem van Rekheim aandoen. — Com.-dec.

Over het wegvoeren van Lausbergh en het detineeren van den Luikschen procureur-generaal te Maastricht. (Zie hiervoor.)

Het voornaamste kapitaal van het Geref. weeshuis te Maastricht, staande op het Kantoor-Generaal van de Generaliteit, vrijgesteld van den 200sten penning, gelijk ook in de provincie Holland en Westfriesland invoege was voor kapitalen van weeshuizen, godshuizen enz.

1680 December 4. Over een verschil tusschen het college ter Admiraliteit op de Maas te Rotterdam en de stad Maastricht en buiten effect stellen van sententiën door dit college onlangs gegeven tegen Jan Branten, Nicolaas Engelbert en Andries Guant.

1680 December 9. Over den nieuwen tol te Reckheim en buitensporige schattingen ten nadeele van de inwoners van Maastricht. Men zal den graaf van Reckheim de resolutiën der Ho. Mo. zenden van 1649 en 1650 over het invoeren van een watertol en extract van de resolutie van 1651 op het invoeren van een watertol en insgelijks een van 1651 op het invoeren van een landtol, alles door die van Reckem — waaruit zou blijken dat de tol niets anders is dan een nieuwigheid — tot opheffing daarvan.

1680 December 24. Klachten van den minister van der Veecken, dat de hoogschout Groulart te St. Pieter eenige barquen, door den luitenant-schout aldaar gearresteerd, had doen ontslaan. ten nadeele van 't gezag van den Prins van Luik. — Aan Groulart om bericht.

Over den 60sten penning. De collecteur daarvan en van de Luiksche tollen, dwong schippers en voerlieden die belasting af en viel hen zelfs aan, schoot op hen en kwetste hen. — De

Digitized by Google

Gedeputeerden tot de zaken enz. zouden de zaak onderzoeken en het advies vragen aan den Prins van Oranje.

1680 December 27. Over den 60sten penning. — Besloten te schrijven aan den Prins-bisschop en aan het Dom-kapittel, idem aan den magistraat der stad Luik.

1680 December 28. Over den Reckhemschen tol.

1681 Januari 25. Over het ontslaan van den gearresteerden schepen (op het grondgebied St. Pieter door den Brab. hoogschout Groulart).

Over 't verzoek van de curatoren van de Latijnsche Geref. scholen te Maastricht om een huis. — Ged. enz.

1681 Januari 29. Bericht van de admiraliteit te Rotterdam op missive van de Ho. Mo., ter advies op een request van Hoogschout, Burgemeesters en regeerders der stad Maastricht.

1681 Januari 30. Over den 60sten penning.

1681 Februari 13. In de zaak hierboven op 29 Januari vermeld, wordt besloten, dat het plakkaat van waarschuwing van haar Ho. Mo. d.d. 23 Januari 1664 zal worden vernieuwd en alom in het hertogdom Brabant, te Maastricht en de landen van Overmaas zal worden afgekondigd en aangeplakt.

1681 Februari 19. Over verschil tusschen den pachter van het mout en de bieren te Maastricht met die van het klooster van St. Servaas. — Het accoord daarover, door de Com.-deciseurs gesloten, goedgekeurd.

Rapport in zaken den gedetineerden Luikschen procureur-generaal en grieven wegens het met geweld weghalen van Lambert Lausberg uit zijn arrest. (Zie hiervoor 1680 1/8).

1681 Februari 27. Het accoord door de Luiksche Gedeputeerden ontworpen in zake den gedetineerden Luikschen pro-

Digitized by Google

cureur-generaal en den gevangen knecht, en het gewelddadig wegvoeren van Lambert Lausberg, goedgekeurd, en de invrijheidstelling van de beide eerstgenoemden bevolen, zoodra de stukken zullen uitgewisseld zijn.

1681 Maart 3. Remonstrantie van de Classis van Maastricht en der landen van Overmaas, inhoudende, dat weliswaar door hun Ho. Mo. ten platte lande de kerken en scholen met bekwame leeraars en Geref. schoolmeesters voorzien waren, doch dat tot nu toe in „alle plaatsen de papen alle licentie gebruyck„ten, om haren superstieusen en afgodischen dienst in alle de „publycque kercken t' oeffenen, dragende in eenige plaetsen „haren broodgod" en handelende tegen het school-reglement en door hun trouwen bizonder tegen het echt-reglement en andere heilzame ordonantiën en plakkaten van hunne Ho. Mo., zelfs met stout spreken in publieke gerechten, dat men hen benadeelt in hun recht, als iets overeenkomstig het reglement door de officiers geordonneerd werd, verzoekende derhalve dat Hunne Ho. Mo. zouden gelasten, dat aan de Papen de kerken en het land ontzegd zouden worden en de officieren van de drie landen van Overmaas gelast de school-, echt- en politieke reformatie-reglementen nauwkeurig ten uitvoer te brengen. — De zaak gesteld in handen van Gedep. enz.

1681 Maart 13. Missive van het college ter Admiraliteit te Rotterdam, dat de Regeering van Maastricht sub- en obreptive van Hunne Ho. Mo. opschorsing van drie afzonderlijke sententiën bij hen in judicio contradictario, volgens het recht der collegiën van de Admiraliteit en de instructiën door de Gemeene Bondgenooten in 1597 voor deze geformeerd, had weten te bekomen bij arrest gewezen in zake den Advocaat-Fiscaal ambtshalve eischer tegen Jan Branten, Nicolaas Engelbert en Andries Guant. — De zaak gesteld in handen van Gedeputeerden tot de zaken enz.

1681 Maart 20. Het huis gevraagd door de curatoren der Latijnsche Geref. scholen te Maastricht hun toegestaan om voor de school en de woning van de meesters in te koopen, waarvoor de eerste openvallende prebende van St. Servaas en O. L. Vr. zal worden gebruikt.

Digitized by Google

1681 Maart 25. Verzoek door Henrick Broen, schepen van Maastricht, om octrooi voor een postwagen om in één dag van Maastricht naar Keulen te rijden en wederom in één dag van Keulen naar Maastricht. — Magistraat v. Maastricht.

1681 April 4. Over hetzelfde.

1681 Juni 9. Over de jurisdictie en judicature van den Deken en 't kapittel van O. L. Vr. kerk te Maastricht.

Aan Andries Bernimolen, advocaat en procureur van den Prins van Luik, na 9 maanden in de gevangenis van Maastricht te zijn geweest op 25 April l.l. bij resolutie van hun Ho. Mo. te zijn ontslagen, op voorwaarde en onder borgtocht van niet buiten de stad te gaan, wordt toegestaan voor een maand of 6 weken zich te verwijderen voor zijne zaken, mits borgtocht bij eed voor den Luikschen magistraat om na dien tijd te Maastricht terug te keeren.

1681 Juli 11. Klachten over den Luikschen 60sten penning.

1681 Aug. 11. Klachten van de Classis van Maastricht en der landen van Overmaas over de insolentie der Papisten in de landen van Overmaas en verzoekende, dat den Papen hun dienst ontzegd, al de ongehoorde insolentiën geweerd en de officieren gelast mogen worden de plakkaten wegens de reformatie uit te voeren, waarop wordt besloten, dat dezen laatsten zal worden gelast zoo inlandsche als buitenlandsche processiën te weren en niet toe te laten dat deze door aanplakking van publieke biljetten of door het aflezen van de Papen in de kerken mogen bekend gemaakt worden, veel minder, dat zij bij publieken trommelslag zullen worden uitgetrommeld. De officieren moeten de overtreders streng straffen, ook moeten zij hun Ho. Mo. berichten wat door hen in dezen verricht werd, verder zou den drossaard van Valkenberg, of in zijn afwezigheid zijn substituut, toegezonden worden copie van het biljet en van het request van den kerkeraad en hem aangeschreven tegen de vrouwe van Eysden te procedeeren, daar zij door het aanplakken van het biljet de souvereine macht van den Staat had gebruikt.

Digitized by Google

Hier staat geschreven (deficit „Resolutie van den 1sten September 1681, rakende Andries Bernimolin").

1681 October 25. Over proceduren betreffende het kapittel van O. L. Vr. kerk, waarvan een som van omtrent 300 gld. geëischt werd en de kapittels te Maastricht, in 't algemeen, voor de Commissarissen-instructeurs, waarvan eerstgenoemd kapittel de bevoegdheid betwistte om hetzelve in rechten te betrekken, daar het beweerde, dat deze commissarissen alleen waren gecommiteerd om de zaken van appèl tegen de aankomst van de Com.-decisseurs te instrueeren en niet om in eerste instantie zaken aan te nemen, tenzij daartoe speciaal geauthoriseerd. De Com.-instructeurs gaven hun Ho. Mo. in bedenking om bij een algemeene resolutie voor altijd hen te machtigen om zulke zaken, waarin de kapittelen of andere gepriviligeerde lichamen, volgens hun respective voorrechten en privilegiën bevoegd waren te sustineeren, dat zij voor geen subalterne rechters convenibel waren, voor hen te instrueeren en ter beslissing op het tapijt van de naastkomende Commissarissen-deciseurs te brengen, zonder dat partijen zooals het kapittel van O. L. Vr. had gedaan, voor de Commissarissen-instructeurs exceptie zouden mogen voorwenden. — Ged. enz.

1681 November 1. Over hetzelfde. Wordt besloten overeenkomstig het verzoek.

1681 November 20. Andries de Bernimolin, procureur-generaal van Luik, wordt vergunning gegeven zich buiten Maastricht te begeven zonder limitatie van tijd.

1681 December 24. Over de judicature van het Hoog Brab. gerecht te Maastricht in zaken van questiën onder Brab. personen over hypothekaire actiën, ook gronden en alle incidenten daaromtrent en het adresseeren van alle brieven van inductie, afterminatie en dergelijke door de Ho. Mo. aan voornoemd hooggerecht, en het laten van de Com.-instructeurs bij hun oud recht en het adresseeren der andere zaken aan deze. (Request van het Brab. hooggerecht). — Com.-instructeurs.

Digitized by Google

1681 December 27. Over hetzelfde. (Request van den hoogschout Steven Groulart).

Klacht van voornoemden hoogschout over aanmatiging door Com.-instructeurs van zijne rechten.

1682 Januari 21. Over hetzelfde. (Antwoord van de Com.-instructeurs op die klachten).

1682 Januari 23. Over dezelfde zaak.

1682 Januari 31. Request van burgers van Maastricht, geerfd of actieve schulden te vorderen hebbende in de landen van Luik en Loon, dat hun aldaar de weg van justitie is gesloten, door de generale surcheantie, van alle rechtspleging in die landen, opnieuw afgekondigd van wege den Keurvorst van Keulen als Prins-bisschop van Luik.

1682 Februari 19. Klacht over het weder streng invorderen van den 60sten penning, gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de militaire zaken.

1682 Februari 21. Over de surcheantie van rechtspleging in de landen van Luik en Loon. (Zie hiervoor 31 Januari 1682).

1682 April 10. Klacht van den Graaf van Gronsveld over het niet willen betalen van belastingen en het helpen dragen der lasten van tijd tot tijd, en ook gedurende den laatsten oorlog omgeslagen, door de ingezetenen van Maastricht, landerijen onder Gronsveld bezittende.

1682 Mei 6. Missive over deze zaak door Hoogschouten, Burgemeesteren enz. van Maastricht.

1682 Juni 8. Verzoek van hoogschout en schepenen van het Brab. gerecht, om den Prins van Salms, als heer van Bronsem en Oirschot, Spaansch Valkenburg, de sententie te doen uitvoeren tegen Reinier Duisens en Aert Cremers, ingezetenen dier plaatsen, die na 2 of 3 jaren te Maastricht in arrest geweest

Digitized by Google

te zijn, op vordering van de Gravin wed. v. d. Bergh, wegens schuld aan haar, daaruit gebroken waren, en bij verstek veroordeeld om 1350 gld. 's jaars aan den cipier, Pieter van Eysden, te betalen voor hun onderhoud in de gevangenis of anders te dreigen de twee uitgewekenen met de sterke hand te laten halen. (1)

1682 Juni 29. Resolutie om in zake de geërfden in het graafschap Gronsveld te blijven bij het accoord tusschen den Graaf van Gronsveld en voornoemde Maastrichtsche geërfden 19 Aug. 1660 gesloten en bij arbitrale uitspraak van Com.-deciseurs van 7 Februari 1680. (Zie hiervoor op 9, 19 Februari en 30 Januari 1680).

Voor het Brab. hooggerecht te Maastricht gerenvoyeerd eene zaak door een zekere Blisia van Luik tegen Maria Aelbregts. wed. van Frank Beria, burgeres en inwoonster te Maastricht. verkeerdelijk voor hun Ho. Mo. ingesteld.

Over klachten van Hoogschout, Burgemeester enz. te Maastricht, dat een burgeres van haar Ho. Mo., de wed. van Lennep, in haar goederen voor een schuld van haar zoon te Oirschot gerechtelijk was aangesproken, direct tegen de privilegiën der stad Maastricht. — Com.-dec.

Den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. wordt opgedragen onderzoek te doen in de recessen der stad Maastricht over het punt van defroyement in het aankomen en vertrekken der Com.-deciseurs.

1682 Juli 1. Besloten om den Brabantschen magistraat te Maastricht aan te schrijven om zich op het punt van defroyementen in de vorige resolutie vermeld, te regelen naar het 31ste artikel van het kapittel der recessen handelende over de pay-meesters en dat alle onkosten en defroyementen bij het komen en vertrekken der Com.-deciseurs zouden ophouden op straffe van ongeschiktheid, zooals in het 8ste kappitetl der recessen handelende over de Burgemeesters en be-

(1) Com.-Dec. eerstdaags naar Maastr. gaande.

Digitized by Google

ginnende met „dan en vermogen" is vermeld. — Met verzoek aan den Brab. Magistraat om hiervan aan den Luikschen kennis te geven.

1682 Juli 8. Memorie van de classis te Maastricht en de landen van Overmaas, tegen het ontheiligen van 's Heeren rustdag in voorschreven stad en landen, met bijvoeging van een plakkaat der Ho. Mo. daartegen voor de stad en Meierij van 's Hertogenbosch. — Ged. enz.

1682 Juli 10. Den hoogschout Groulart gelast om de twee Luiksche burgemeesters, die te Maastricht gevlucht waren, namens hunne Ho. Mo. in zijne bescherming te houden tegen Luiksche beleedigingen, tot nader orde. (Uit de missive van den hoogschout blijkt, dat in 1643 eveneens was geschied).

1682 Juli 24. Besloten een plakkaat tegen de ontheiliging van 's Heeren rustdag, zooals dat voor de Meierij, mutatis mutandis voor Maastricht en de landen van Overmaas te doen drukken.

1682 Augustus 10. Protest van den Luikschen hoogschout de la Montaigne, tegen het afkondigen van het plakkaat, rakende het onderhouden van 's Heeren rustdag door den Brab. hoogschout Groulart, volgens oude gewoonte van de pui van het stadhuis te Maastricht in tegenwoordigheid van 2 schepenen, als geschied zonder consent van den Prins-bisschop van Luik.

1682 Augustus 13. Over hetzelfde.

1682 Augustus 14. Goedgekeurd het beëedigen en in bezit stellen van zijn ambt als substituut-griffier te Trembleur van Daniël Begijn, door de Com.-deciseurs, met verzet van den heer van Trembleur.

1682 Augustus 17. Missive van Com.-deciseurs, dat eenige burgers en ingezetenen van Maastricht aan de Luiksche Com.-deciseurs en aan hen geklaagd hadden over zware belastingen, wegens hun landerijen onder Gronsvelt, waarvoor hun veldvruchten waren in beslag genomen, dat, na eenige minnelijke

Digitized by Google

interpellatiën aan den Graaf, zij eenige militie tot convooi hadden medegegeven aan voornoemde burgers om hun vruchten van het veld te halen.

1682 Augustus 24. Over hetzelfde.

1682 Augustus 28. Over hetzelfde.

1682 September 23. Over hetzelfde.

1682 October 15. Over den 60sten penning.

1682 October 20. Over hetzelfde.

1682 October 31. Over hetzelfde.

1682 November 10. Over hetzelfde.

1682 December 12. Aan die van de Augsburgsche Confessie toegestaan om een kerk te Maastricht op een bekwame plaats te mogen bouwen.

Aan de Geref. Latijnsche scholen te Maastricht 600 rijksdaalders 's jaarlijks toegevoegd uit de stadsmiddelen.

1683 Januari 7. Over den 60sten penning.

1683 Februari 1. Over hetzelfde.

1683 Februari 19. De Brab. magistraat zal aangeschreven worden, te zorgen, dat een bekwame kercke (sic) (klok?) uit de Mathijskerk mag worden genomen en geplaatst worden in het torentje der Fransche kerk te Maastricht, en dat aan dezen magistraat zal gelast worden aan de Fransche gemeente toe te staan het gebruik van het kerkhof van de kerk en eenige huisjes daarop staande.

De plakkaten van de Ho. Mo. mogen te Maastricht afgekondigd worden, mits zij niet strijden tegen de capitulatie van 1632, zonder onderlinge communicatie of advies van den Prinsbisschop van Luik.

Digitized by Google

Over den 60sten penning.

1683 Februari 22. Over den 60sten penning.

1683 Februari 23. Over den 60sten penning.

1683 Maart 6. Over den 60sten penning.

1683 Maart 9. Daar gebleken is, dat de vorige heer van de heerlijkheid Elsloo, deze heerlijkheid en die van Materberg al in 1452 tot een leen van het land van Valkenburg heeft gemaakt en dat ze sedert achtereenvolgens daar is verheven en verschillende transporten en kapitalen voor het leenhof van Valkenburg zijn geregistreerd en gehypothequeerd, ja, dat de tegenwoordige heer deze heerlijkheid zelf voor het voornoemd leenhof, 1657 Mei 10, heeft verheven en in zijn proceduren tegen de gemeente Geulle volhoudt, dat Elsloo leenroerig is van gemeld leenhof, zoo houden hun Ho. Mo. Elsloo leenroerig aan het leenhof van Valkenburg en wordt het leenhof gemachtigd om voort te gaan met hun proceduren tegen den heer van Elsloo.

1683 April 2. Zal copie gezonden worden aan den Luikschen agent van der Veecken, van de resolutie over het afkondigen van de plakkaten van hun Ho. Mo. te Maastricht (zie 1683 Februari 19 en 1682 Augustus 10 enz.)

1683 Mei 4. Request van Jan Hanen, Tieleman Stijffs en Jan Spijck en consorten, voerlui te Maastricht op Aken, dat Jan Louis Thielen, als directeur van de postwagens van Maastricht, zou genoodzaakt worden volgens het reglement van hun Ho. Mo. van 20 Sept. 1680, des zomers precies 's morgens om 6 uur te laten afrijden en de supplianten buiten de gestelde uren vrachten mochten aannemen.

1683 Juni 30. Verzoek van de Gedeputeerden van de Geldersche synode, op remonstrantie van de classis van Maastricht en de landen van Overmaas, om het verlof tot het bouwen van een Luthersche kerk in het midden der stad Maastricht in te trekken. zoo het gegeven was, en zulke vrije oefening, als zij pleegden aan de Lutherschen te ontzeggen, gelijk, bij res. van hun

Digitized by Google

Ho. Mo. van 3 Jan. 1651 aan hen ontzegd was, of, dat als er een regiment te Maastricht met Lutherschen predikant voor een tijd in garnizoen was, dat dan de uitoefening van den Lutherschen godsdienst niet geheel werd belet, maar als bij oogluiking hier of daar in een kamer toegestaan, zoolang het regiment te Maastricht was, gelijk in alle andere plaatsen onder de Generaliteit, waar zulk een regiment was, dit bij conniventie werd getollereerd. Verder werd geklaagd dat te Vaals, waar geen militairen waren, de vrije uitoefening van den Lutherschen godsdienst de facta mocht verboden worden, opdat geen kerk van eenige secte sedert 1651 in eene plaats daar ze te voren niet geweest was, zou bevestigd worden. — Ged. enz.

1683 Juli 15. Over een waarschuwing wegens den koning van Spanje aan de regenten van Veulen of Foulogne, een der redemptie-dorpen, door welke regenten die waarschuwing aan den hoogschout Groulart was gestuurd, die te kennen gaf, dat dergelijke brieven aan andere dorpen van redemptie waren gekomen, ook aan het kapittel van St. Servaas te Maastricht of wel aan deszelfs officieren van de dorpen van Vleytingen, Hees, Sepperen, Heer, Coninxshem en Grootloon, zijnde mede van de dorpen van redemptie en de elf banken, hoewel deze onbetwist aan voornoemd kapittel en hunner Ho. M. jurisdictie toebehooren.

1683 Augustus 5. Request van Hanen, Thieleman, Stijfs en consorten, voerlieden op Aken, verzoekende het octrooi aan Jan Louis Thielen tot een gewone postwagen van Maastricht op Aken in Juli 1679 verleend, in te trekken en hun weder te vergunnen te mogen rijden en hun wagens en hun karren te mogen bevrachten, zooals voor het octrooi en den Gouverneur, Commandeur en andere officieren van de militie en de wachten van het garnizoen te Maastricht, ook den magistraat aldaar, te gelasten dienovereenkomstig te handelen. (Zie 1683 Mei 4).

1683 Augustus 21. Daar de „Pausgezinde" beweerden, dat dat zij niet gehouden waren zich te storen aan het Echt-reglement, voor zoover betreft het laten afkondigen van de drie Zondagsche geboden, en het trouwen voor de Geref. gemeente

Digitized by Google

of schout en schepenen, daar de oefening openbaar was gedacht en de trouw bij hen voor een Sacrament werd gehouden, wordt besloten, dat ook in deze punten het Echt-reglement moest onderhouden worden.

Over de belasting der predikanten te Maastricht met militaire inkwartiering. — Brab. magistraat.

De bouw van de Luthersche kerk te Maastricht kan doorgaan en de resolutie van 12 December 1682 daaromtrent wordt gehandhaafd en aan den Drossaard van Vaals zal geschreven worden om bericht of en sedert wanneer de Luthersche godsdienst daarin is uitgeoefend.

1683 September 8. Over de belasting der predikanten te Maastricht met militaire loggering. — Ged. enz.

1683 September 15. Over den postwagen van Maastricht op Aken van Jan Louis Thielen. (Zie hiervoor). — Ged. enz.

1683 September 27. Op klacht van de heeren der heerlijkheden Daelem en 's Hertogenrade tegen het aanstellen van crimineele officieren die den eed van getrouwheid in den Haag zouden gaan afleggen, als strijdende tegen het recht hun gegeven bij inkoop of verpanding der heerlijkheden, wordt bevolen, dat die heeren tot voldoening der resolutiën van 10 Maart en 26 Juli 1683 binnen 14 dagen na bekendmaking dezes, op approbatie der St. Gen. een officier of drossaard of momber zouden aanstellen voor het leven of voor eenigen tijd en die den eed zou afleggen in handen van hun Ho. Mo. ingevolge het formulier van de politieke reformatie over de Meierij van 's-Bosch en andere kwartieren der Generaliteit enz. (1)

1683 October 11. Missive van den hoogschout Groulart aan den griffier Fagel, dat de Franschen de dorpen van redemptie Rutten, Nederheim en Peen den 6den October geplunderd hadden.

---

(1) Op missive van Aarssen, dross. van Daelhem. — De Staten-Gen. dreigden, dat als binnen 14 dagen die ambtenaren niet aangesteld waren, zij het zelf zouden doen.

Digitized by Google

alsmede Grootloon, een der elf banken van St. Servaas, en dat zij met de overige dorpen hetzelfde zouden doen als de geëischte belastingen niet betaald werden.

Over het houden van een publieke processie door die van St. Servaas met al de Paapsche orden van Maastricht, wegens het ontzet van Weenen. De hoogschout Groulart had zich die zaak niet aangetrokken wijl de uitvoering van de resolutie van 5 November 1660 op dergelijke zaken alleen aan den gouverneur der stad was opgedragen.

Over de Paapsche affictie op de kerken geplakt om te bidden voor de uitroeiing der ketterijen. — Ged. enz.

Aan den drossaard van Vaals zou op zijn missive worden geschreven dat hij de uitoefening van den Lutherschen godsdienst aldaar geen hinder zou doen.

1683 November 3. De uitvoering van alle resolutiën ten opzichte van de Paapsche geestelijkheid behoort tot de functie van den Brab. Hoogschout, hetzij hij er met naam in genoemd wordt of niet. (Zie res. 11 Oct.)

1683 November 16. Over den postwagen van Maastricht op Aken van Johan Louis Thielen. (Zie hiervoor). — Ged. enz.

Verzoek der stadhouders en leenmannen van de 3 landen van Overmaas, om een bevel aan alle leenhouders te geven om aan te brengen een denombrement, declaratie en specificatie van hun leengoederen, daar in de oorlogstijden zooveel leenen waren verminderd en verdonkerd. — Ged. enz.

1683 November 19. Missive van de Com.-instructeurs van hun Ho. Mo. te Maastricht, dat de drie personen, ingevolge de resolutiën van 19 Februari en 21 Augustus van dit jaar, door den commandeur van Maastricht in 2 reizen van Ordingen (Luiksch grondgebied) afgehaald en onder het stadhuis in civiele detensie gebracht, door onvoorzichtigheid van den cipier waren ontvlucht. — Ged. enz.

Digitized by Google

1683 November 22. Over hetzelfde onderwerp. (1)

1684 Februari 17. Verzoek van den hoogschout der stad Maastricht en schout van den Vroenhof, Steven Groulart, om een stadhouder te mogen aanstellen op den voet van den stadhouder te 's Hertogenbosch, van het hoog- en laag-schout ambt, volgens de acte van Karel V, bij het request gevoegd. — Ged. enz.

1684 Februari 21. Missive van den hoogschout Steven Groulart te Maastricht, dat het kapittel van St. Servaas aldaar, zeide, dat hun Ho. Mo. wel protecteurs maar geen souvereinen waren, van de elf banken van voornoemd kapittel. — Ged. enz.

1684 Maart 2. Over hetzelfde onderwerp.

Over het verzoek van den hoogschout van Maastricht tot het aanstellen van een stadhouder. (Zie hiervoor). — Brab. ger.

Bericht van Com.-instructeurs over het niet procedeeren tegen den cipier van het stadhuis te Maastricht, niettegenstaande de orders van hun Ho. Mo. en rapport over dit bericht door de Gedeputeerden tot de zaken enz. Er zal aan den Brab. hoogschout geschreven worden om die zaak met uiterste nauwkeurigheid te onderzoeken. (Zie hiervoor 19 November 1683).

De zaak der disputen tusschen die van Zepperen en Ordingen, welke eerstgenoemden tevergeefs een uitspraak van de Com.-deciseurs, laatst te Maastricht, hadden bekomen, opgedragen aan de aanst. Com.-deciseurs.

1684 Maart 22. Klacht van den Nederl. Geref. kerkeraad te Maastricht over het doopen van een zwak kind door een Luthersch predikant in den avond, nadat een Hervormd predikant het kind niet te huis had willen doopen, zonder dat hij daarvan eerst, volgens synodale en consistoriale wetten, ken-

---

(1) Aan den Brab. opgedragen hem naar bevinden te bestraffen met wegzending enz. en extract der res. aan Brab. Com.-instructeurs.

Digitized by Google

nis had gegeven aan den kerkeraad. Klacht over het trouwen der Lutherschen zonder afkondigingen in de Hervormde kerk tegen het echt-reglement. — Ged. enz.

1684 Maart 27. Missive van Hoogschout, Burgemeester, schepenen en gezworenen, wegens hun Ho. Mo. te Maastricht, over het corrigeeren van den cipier, die uit achteloosheid gevangenen had laten ontsnappen, ter instantiën van die van Sepperen uit Ordingen gehaald.

Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht, dat deze gevangenen beter bewaard zouden zijn geweest als de Com.-instructeurs hem bericht van de detentie hadden gegeven. — Ged. enz.

Missive van Hoogschout, Burgemeester enz. van Brab. zijde te Maastricht om met den kerkeraad der Waalsche gemeente te Maastricht een nieuwen predikant te benoemen, ingevolge resolutie van hun Ho. Mo. van 29 Januari 1683, in plaats van den overleden Gilles Warnier. — Ged. enz. — Klacht, dat Paulus Croiset, zich uitgevende tot nu toe als reeds aangesteld predikant, zich niet ontzien had met groote hevigheid op den laatsten biddag den magistraat te schelden. — Aan Croiset om bericht.

1684 April 11. Klacht van Commissarissen-Instructeurs te Maastricht over den Baron de Horion de Colonster, heer van Panheel, wegens mishandeling door stokslagen van een brenger van een door hen geschreven brief ter requisitie van het kapittel van St. Servaas om eenige attentaten afgedaan te krijgen. — Ged. enz.

1684 April 17. Nadere recessen over de politie, finantiën en de justitie bij wederzijdsche Com.-decis. op 28 Aug. 1682 te Maastricht vastgesteld en op bovenvermelden datum geapprobeerd en geratificeerd om voortaan als een positive wet onderhouden te worden. (Gedrukt).

1684 April 18. Klacht van Hoogschout, Burgemeester enz. van den Brabantschen raad te Maastricht over het licentieuse prediken van den predikant Paul Croiset. (Zie hiervoor Maart 22).

Digitized by Google

1684 April 19. Over hetzelfde. — Aanst. Com.-deciseurs.

1684 April 22. Op rapport van de Gedeputeerden tot de zaken enz., die met de laatstgewezene Com.-decis. te Maastricht onderzocht hadden de punten van consideratie gevoegd bij het verbaal van laatstgenoemden, worden deze punten goedgekeurd en gelast aan de Com.-instructeurs van hun Ho. Mo. te Maastricht om zé over te geven aan die van Luiksche zijde ter goedkeuring door den Prins van Luik, ten einde in een positieve wet veranderd te worden.

Dit waren:

1. Alle vaste goederen, staande huwelijk verworven, worden beschouwd als immeubel.

2. Over interest en het eischen daarvan, wat de Katholieke rechtsgeleerden niet toestonden of de crediteur moest zich laten ontbloten van zijn recht om het kapitaal wederom te eischen. Aan de Protestanten wordt toegestaan de kapitalen van personeele obligatiën of wel zonder onderscheid alle personeele schulden op te eischen, waarvan de interest niet hooger was dan 5 %.

3. Over de prescriptie om binnen 5 jaar te eischen betaling van salarissen van advocaten, dokters, secretarissen, procureurs, apothekers, huur van dienaars en andere arbeiders, prijs van koopmanschappen en winkelwaren, geborgde gelagen enz.

4. Over relief van obligatie of contract.

5. Over relief van verstek.

Over den Lutherschen predikant, die een kind van Geref. ouders in huis gedoopt had, (zie 22 Maart hiervoor). — Com.-dec.

Klachten over den baron de Horion (zie hiervoor 11 April). — Com.-deciseurs.

1684 Juni 23. Den hoogschout Steven Groulart toegestaan een stadhouder aan te stellen als hoogschout van Maastricht

Digitized by Google

en schout van den Vroenhof, die ook bij zijn aanwezigheid eenige zaken, rakende deze ambten, zou mogen doen op den voet van den stadhouder van het hoog- en laag schoutambt te 's-Hertogenbosch.

1684 September 30. Op missive der Com.-decis. te Maastricht of zij den Keurvorst van Keulen, die naar Luik zou reizen, zouden gaan feliciteeren bij zijne aankomst in deze kwartieren. zullen de Gedeputeerden van Holland en Westfriesland die zaak breeder in hun staten meedeelen.

Verzoek der Com.-decis. om verklaring over het eerste artikel van het nader en laatste reces over de bestelling van de magistratuur. — Ged. enz.

1684 October 2. Missive van Com.-decis. over het wangedrag van secretaris Loyens van het Luiksch Hooggerecht en paymeester-klerk, een ambt afhangende van den indivisen magistraat, die Anna van Vaels, burgeres van Maastricht, had verleid onder belofte van trouw; de Com. stellen voor het tractement van Loyens als paymeester-klerk aan voornoemde dochter toe te voegen tot hij besloten zou zijn haar te trouwen en tot eer te brengen. — Ged. enz.

1684 October 3. Het reces-artikel, bedoeld in de resolutie van 30 September, wordt aldus uitgelegd, dat niemand langer dan 2 jaar burgemeester mocht blijven en daarna 2 jaar eerste schepen waarna het in de macht der Com.-deciseurs stond. hem weder tot burgemeester te benoemen.

De zaak van secretaris Loyens zou door beiderzijdsche Com-deciseurs in der minne geregeld worden.

Aan de Com.-deciseurs te Maastricht zal afschrift gezonden worden van de resolutiën van 22 April l.l., met punten van consideratie der vorige Com.-deciseurs.

1684 October 16. Over de missive van den fiscaal Vleugels over hetgeen in zijn reis naar Brabant en het land van Over-

Digitized by Google

maas, ingevolge de resolutie der Ho. Mo. van 22 Juli l.l. (1) was voorgevallen.

1. Ieder secretaris moest drie registers hebben, het eerste genaamd register van de crimineele proceduren, het tweede van de decreten van apprehensie en de dagvaardingen in persoon, het derde van compositiën der officieren volgens het 9de artikel van de crimineele ordonnantie.

2. Het aanstellen van drossaarden en officieren in crimineele zaken was door eenige heeren der particuliere heerlijkheden behoorlijk geschied; 't registreeren van eene commissie aan dezen, het afnemen van hun eed van getrouwigheid nergens. Diensvolgens had hij den eed afgenomen en geïnstalleerd Theodorus van den Heuvel, Com.-instructeur van Maastricht, als drossaard van Borgharen en Margraten, tevens zou hij nog beëedigd worden als drossaard van Gulpen en Itteren.

Verder had hij nog den eed afgenomen en geïnstalleerd Isaacq Hermes, als drossaard van Bombay, die zou zorgen, dat hij, als drossaard van Feneur benoemd zijnde, zijn commisie zou krijgen.

Insgelijks had hij den eed afgenomen en geïnstalleerd: Willem Spitsweg als drossaard van Oost.

Rogier Roer, als drossaard van Geulle, Bunde en Ulestraten.

Michel Pauw was op commisie der Ho. Mo. als drossaard van Trembleur aangesteld en beëedigd.

Karel Lambert had als drossaard van Cadier commisie gekregen, doch was wegens afwezigheid niet aangesteld of beëedigd.

Nicolaes Groulaert had van den heer van Oene (?) (*lees Olne*) wel commissie als drossaard gekregen, maar was wegens absentie niet beëedigd of geïnstalleerd.

Hetzelfde was het geval met Jacob Pesters als drossaard van Eysden.

Het derde punt betreft de wanorde in de regeering van de landen van Overmaas, daaruit ontstaan, 1° dat de twee hoofd-

---

(1) Om het plakkaat van 4 Juni 1683 in Brab. en de landen van Overmaas „in train" te brengen. — Op rap. der Ged. enz.

Digitized by Google

drossaarden van de landen van Valkenberg en Dalem en 's Hertogenrade weinig aanwezig waren en hun ambten door substituten lieten waarnemen, tegen artikel 6 van de politieke reformatie, welke substituten stilzwijgend door de ingezetenen moesten onderhouden worden.

Dat verder, 2° de meeste schepenen der dorpen van de landen van Overmaas te Maastricht woonden, zoodat voor schepenakten men of moet staken of ze daar moest gaan halen.

Dat 3° op verschillende plaatsen een en dezelfde persoon tegelijk secretaris en schepen, of drossaard en schepen, of tegelijk schepen in de lage banken en rechter in de hooge banken van appèl was tegen artikel 55 van het reglement en den stijl van procedeeren in de landen van Overmaas.

Ten vierde, dat er bijna nergens in de secretariën der landen van Overmaas plakkaten van de Ho. Mo. waren.

Hiertegen worden nu verschillende middelen voorgesteld. Wat het vierde punt betreft zouden de respectieve hoogschouten van Brabant en de twee hoogdrosten van de landen van Overmaas ouder gewoonte aan ieder dorp bij besloten missive minstens 4 plakkaten zenden, een om gepubliceerd te worden en in de griffie bewaard, het tweede om aangeplakt te worden, het derde om aan den drossaard en het vierde om aan den hoogschout te worden gegeven tot hun narichting. (Aldus volgens de resol.)

Ten laatste over het onderzoeken der crimineele registers, die de secretaris Hogendorp, als secretaris van het Hooggerecht van Brabant te Maastricht en van den Vroenhof, in bewaring had, of de crimineele zaken naar behooren werden voortgezet, de doodslagers vervolgd en of er niet gecomposeerd werd over feiten, waarover dit niet geoorloofd was volgens de plakkaten en ordonnantiën dezer landen.

Over het niet obligatoir zijn van de plakkaten door hun Ho. Mo. te Maastricht alleen en niet tegelijk met den Prins van Luik uitgevaardigd.

Op het 2° punt wordt besloten, dat de heeren der particuliere heerlijkheden binnen 8 dagen hun officieren met behoorlijke commissiën zullen voorzien of deze zullen die uit naam der Staten-Generaal bekomen. Verder zouden de heeren die commissiën doen registreeren en de officieren beëedigen. — Lambert

Digitized by Google

Groulart en Pesters zullen door den drossaard beëedigd worden. Op het 3° punt, 1° vereenigden zich hunne Ho. Mo. met het voorstel om de twee drossaarden te gelasten zich naar art. 6 voorn. te regelen, sub 2° dat de retroacta zouden worden nagegaan, sub 3° dat geen drossaard schepen mocht wezen en dat de officier zal worden aangeschreven daarvoor te zorgen, volgens 't regl. en Hunne Ho. Mo. te berichten wat hij zal gedaan hebben en dat geen schepen van eene lagere bank rechter van eene hoogere mocht zijn. — Wat het laatste punt betreft, zou de hoogschout Groulart en het Brab. gerecht worden aangeschreven, ook dat van den Vroenhof, dat de plakkaten, reglementen en resolutiën, die alleen de Brab. ingezetenen betroffen, door hen puntelijk zouden worden nagekomen en de registers, gelijk in het 1° punt bepaald is, afzonderlijk worden gehouden, ten einde de crimineele zaken naar behooren mochten worden voortgezet en niet tegen de plakkaten en ordonnantiën zou worden gecomposeerd.

1684 October 30. Fredrik Wuesten, die Luthersch was en tot gezworen raad te Maastricht was aangesteld, wordt weder afgesteld en zijn plaats bij continuatie bekleed door Abraham Heldevier.

1684 November 4. Er zullen geen andere personen tot Brabantsche ambachtmeesters aangesteld worden dan van de Geref. religie en de drie Paapsche meesters of dekens van de gilden, die aangesteld waren, zullen aanstonds afgesteld worden en door Geref. vervangen.

1684 November 6. Verzoek van Johan Schuyl, rentmeester van 's lands domeinen in de drie landen van Overmaas, en van de aannemers en de meesters van de steenkolenmijnen in die landen tot approbatie van het Berg-reglement door den Raad van State 1668 vastgesteld, waartegen Albert Eugene de Lanoy, baron de Clairvaux, als heer van Trembleur, zich verzette, omdat het zonder de goedkeuring der Ho. Mo. was uitgevaardigd en zich bevoegd hield zelf orders op het graven van steenkolen te stellen en de domeinen te genieten, die als een regaal hun Ho. Mo. als souverein alleen toekwamen. — Ged. enz.

Digitized by Google

1684 November 10. Over den secretaris Loyens en Anna Vaels. (Zie 1684 October 3).

1684 November 13. Het zenden van 2 lijsten van de personen sinds 1678 in de regeering te Maastricht en 2 lijsten van ambachtsmeesters door den Brab. magistraat aangesteld. — Ged. enz.

1684 November 14. Verzoek der Cellebroeders te Maastricht, om vrij te zijn van lasten, wegens hunne goederen in den Vroenhof, mits dat zij voortgaan in hun goede diensten ten tijde van besmetting omtrent de soldaten van het garnizoen te Maastricht en de ingezetenen van den Vroenhof en het dagelijksch begraven van soldaten, hun vrouwen en kinderen. — R. v. S.

1684 November 17. Na onderzoek der twee lijsten, die sinds 1678 in de regeering van Maastricht geweest zijn, alsmede van de aangestelde ambachtsmeesters, wordt Hendrik Broen, die reeds 6 jaar schepen was en nog gecontinueerd, afgesteld en in zijn plaats benoemd Daniël Albert Buretti en wordt den Brab. magistraat gelast Jan Lansmans, door denzelven tot molenmeester aangesteld en Phillip le Cocq tot deken van de chirurgie, te verwijderen, en Gereformeerde personen in de plaats te stellen. De magistraat werd tevens gelast zich te regelen in alles naar de orders van de Com.-deciseurs ingevolge artikel 8 van hun instructie en zoo zij dit niet deden zouden de Ho. Mo. of de Com.-deciseurs zelf de aanstelling doen of laten doen. Met order aan de Com.-instructeurs om daarnaar te informeeren.

1684 November 21. Toezending door den hoogschout Groulart van de lijst van den regeerenden magistraat te Maastricht. — Voor kennisgeving aangenomen.

1684 November 22. Over de aanstelling van de ambachtsmeesters te Maastricht. — Ged. enz.

Missive van Hoogschouten, Burgemeesters enz. van Maastricht, dat de fiscaal van den Raad van Brabant tot hun leedwezen

Digitized by Google

kennis wilde nemen van de crimineele zaken binnen Maastricht en in den Vroenhof. — Ged. enz.

1684 November 23. Over de aangestelde ambachtsmeesters te Maastricht. — Ged. enz.

1684 November 25. Het bergreglement door de Staten-Generaal goedgekeurd. (Zie hiervoor November 6).

Het voorstel van den fiscaal van den Raad van Brabant over het houden van drie crimineele rollen goedgekeurd. (Zie 1684 October 16). De Com.-deciseurs zullen met een nieuw artikel in hun instructie voorzien worden tot het onderzoeken van de crimineele rollen van het hoog Brab. gerecht en van het gerecht van den Vroenhof.

Het eerste artikel van het 6de kapittel der recessen van Maastricht, over de ambachtsmeesters, zal uitgestrekt worden tot de molenmeesters van het brouwersambacht en de woorden van: „tegens eer ende eed", „influerende" in de resolutie van hun Ho. Mo. van den vierden dezer, zullen met betrekking tot de paapsche aangestelde ambachtsmeesters geroyeerd en inplaats daarvan gesteld worden: „contrarie de ordres van haer Ho. Mo."

1684 November 27. Missive van den burgemeester, eersten schepen en andere raden van den Brab. Raad van Maastricht, dat daags na de ontvangst van de resolutie van 17 November, Jan Lantsman en Phillip le Cocq van hun bediening, respt. als molenmeester en deken van de chirurgie, al door den burgemeester Gijsen waren afgesteld.

Ontvangst van de lijst van de keur-, ijk- en merkmeesters van Brabantsche zijde voor het jaar 1684.

1684 December 18. Missive van den drossaard van Aerssen (van het land van Dalem), dat de predikant en de koster van Trembleur of Bligny hadden te kennen gegeven, dat de pastoor van Herve met een processie, met opgerichte banieren en haar

Digitized by Google

litaniën zingende door Bligny was gekomen, met zoodanige gerustheid en veiligheid, alsof dezelve plaats niet was onder de subjectie van dezen Staat, niettegenstaande sommigen van de Geref. religie den pastoor en zijn gevolg bekend hadden gemaakt met de plakkaten van hun Ho. Mo. onder dit opzicht; dat dit geschied was, wijl men wist, dat de heer der heerlijkheid Roomsch was en de zaak niet zou onderzoeken, dat de predikant ook geklaagd had, dat hij onder zijn godsdienst-oefening dikwijls door het geschreeuw van kwaadwillige menschen en andere baldadigen gestoord werd; dat de drossaard overeenkomstig de plakkaten van hun Ho. Mo., mits de heer der heerlijkheid van een andere religie was, den pastoor en zijn gevolg voor het hofgericht van Dalem betrokken had, gelijk de drossaard van Valkenberg gedaan had. (1) Verder had de drossaard vernomen, dat men te Trembleur 2 zoogenaamde commiesen van de Roomsche religie had aangesteld, onder wier naam men de vergadering van de gemeente belegde en besluiten nam buiten schout en schepenen, aan wien men den blooten titel liet. — Ged. enz.

1684 December 21. Het gedrag van den drossaard Aerssen, in zake de processie, hiervoor vermeld, goedgekeurd, (2) alsmede het stellen van twee schildwachten tot afwering van hen, die de oefening van den waren godsdienst waren komen storen. De heer van Trembleur wordt gelast, inplaats van de twee Paapsche commiesen of dorpsmeesters, twee of minstens een van de ware Geref. religie aan te stellen en dat deze geen vergadering der gemeente zouden mogen beleggen, zonder consent van schout en schepenen van de bank van Trembleur, zonder wier consent ook geen subrepartitiën of lichtingen van penningen mochten geschieden op boete van 36 gulden en, dat deze dorpsmeesters niemand mochten begunstigen met eenige commissie ten koste van het gemeen, dan op order van hun Ho. Mo. of van den Raad van State of van den Raad van Brabant, als, ingeval

(1) In een dergelijk geval tegen de vrouwe van Eysden.

(2) Eig. werd hem bevolen de zaak voor het hoofdgerecht te Dalem te betrekken, doch dit had hij reeds gedaan. (Zie op Dec. 18).

Digitized by Google

van proceduren, eene comparitie in den Haag of elders om wettige reden werd vereischt.

De drossaard Aerssen en de drossaard Outshoorn (te Valkenburg) moesten nauwkeurig informeeren, wat in de dorpen en banken onder hun respec. district omtrent het aanstellen van zulke dorpsmeesters werd gepractiseerd.

1685 Januari 9. Relatie van P. Schaep, over het dreigen met een pistool in zijn kamer, door den graaf van Arberg, Baron van Elsloo, toen hij hem een vonnis kwam beteekenen van de Com.-instructeurs te Maastricht. — Wordt gesteld in handen des stadhouders van de leenen van het land van Valkenberg om tegen den graaf te procedeeren.

1685 Februari 10. Missive van Hoogschouten, Burgemeesters enz. van Maastricht, om de resolutie, 2 October l.l. door de vier Com.-deciseurs genomen tegen den advocaat Stas te Maastricht te handhaven en den deurwaarder van den Raad van Brabant, Peter Schuts en zijn broeder, opschorting van alle vervolging te verleenen, welke deurwaarder aan Stas voornoemde resolutie had beteekend enz. — Ged. enz. en opschorting der vervolging tot dat het rapport dier Ged. is gehoord.

1685 Maart 2. Over hetzelfde. (Hieruit blijkt, dat Hieronymus Stas bedoeld is).

1685 Maart 15. Over hetzelfde. De resolutie van 2 October wordt gehandhaafd en de deurwaarder Schuts verwezen naar het gerecht te Maastricht.

1685 Maart 27. Memorie van den resident van der Veecken, houdende klachten over den hoogschout Groulart wegens het gevangen nemen van François Caubergh, onderdaan van den Bisschop van Luik, geboren te Jupille en het voeren van deze naar de gevangenis te Maastricht en zijne ter dood veroordeeling door de schepenen van den Vroenhof — hoewel hij werd opgeëischt door den Geheimen Raad van Luik — onder voor-

Digitized by Google

wendsel, dat het kapittel van St. Servaas, die de heerlijkheid Sichen en Sussen in pand hield van den Prins-bisschop, zijn toestemming had gegeven tot die gevangenneming enz. — Aan Groulart om advies.

1685 Maart 29. Klacht van den resident van der Veecken tegen den hoogschout Groulart, die het klooster der Grauwzusters en andere te Maastricht, aan zijn jurisdictie trachtte te onderwerpen, tegen de geestelijke jurisdictie van den Prins-bisschop van Luik en hem voorbehouden bij de capitulatie van 1632, (de schout zou tegen de zusters gezegd hebben, dat als hij den vicaris-generaal van den Bisschop te Maastricht zou aantreffen, hij hem met schoppen zou wegjagen). — Aan Groulart om advies.

Verzoek van den kerkeraad der Waalsche gemeente te Maastricht, om de geschillen over het beroep van den predikant Paul Croiset ten spoedigste af te doen. — Ged. enz.

1685 April 4. Omtrent de jurisdictie over de Grauwzusters te Maastricht. (Zie hiervoor). — Ged. enz.

Over de gevangenneming van François Cauberg. — Ged. enz.

Het beroep van Paul Croiset bevestigd en gelast, dat voor het toekomende de Waalsche gemeente te Maastricht bij het beroepen van een predikant zich zou houden aan het reglement door hun Ho. Mo. 26 Maart 1668 gemaakt voor den kerkeraad van de Nederl. gemeente aldaar.

1685 April 14. Klachten van den hoogschout Steven Groulart te Maastricht over het huwen buiten weten der ouders, zonder andere formaliteit dan de dispensatie van het rood zegel door den vicaris te Luik, die van alle ceremoniën dispenseerde, waardoor een huwelijk soms jaren na den trouw, ja na den dood van een der partijen bekend werd. — Ged. enz.

1685 April 18. Request van den hoogschout Groulart, dat bij ordonnantie van 1560 was vastgesteld en bij de recessen van 1664 vernieuwd, dat alle forfaiten en meskeuren, bestaande in

Digitized by Google

injuriën, scheldingen, vuist- en stokslagen, kwetsingen en zelfs met messen en ander geweer, uitdagingen enz. door den Indivisen Raad, stonden gecorrigeerd te worden, hoewel bij ordonnantie van 1580 deze actiën voor de resp. hooggerichten zouden komen; dat deze feiten te Maastricht zeer dikwijls voorkwamen, wijl men maar een rijksdaalder boete kreeg en dat de militairen dit dikwijls moesten misgelden, die aan strenge verordeningen en plakkaten verbonden waren. De hoogschout stelt voor zwaardere straffen, ja zelfs lijfstraf, te meer, daar bij de recessen der beide Prinsen van Maastricht, deze zich al deze forfeiten en meskeuren voorbehouden hadden en aldus hun Ho. Mo. ten opzichte van het Brab. gerecht. — R. v. S.

1685 Mei 1. Toegestaan het request van den kolonel, luitenant-kolonel, majoor en kapiteinen van het regiment, geleid wordende door den Rijngraaf, in garnizoen te Maastricht, om vrij van lasten en licenten de kleedingstukken en verdere monturen voor de mindere officieren en soldaten, door Cornelis Coelemey, koopman in den Haag, aangenomen, te doen passeeren en naar Maastricht laten voeren.

Verzoek van den Luikschen hoogschout te Maastricht, Claude Ernest de Montagne, om als pensionaris der stad Maastricht na overlijden van den Luikschen pensionaris te worden bevestigd, waartoe de Raad aldaar hem benoemd had. — Ged. enz.

1685 Mei 7. De Montagne bevestigd als pensionaris te Maastricht.

De aanstaande Com.-deciseurs van hun Ho. Mo. zullen met die van den Prins van Luik het daarheen trachten te leiden. dat de ambten van hoogschout en pensionaris der stad Maastricht, zoowel van Brab. als Luiksche zijde, incompatibel zullen worden verklaard.

1685 Mei 26. Request van Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, verzoekende den Com.-deciseurs aldaar om den commandeur Zobel te machtigen, om er in te voorzien, dat de ingezetenen van Vaasraadt vrij zouden zijn van hun aandeel in

Digitized by Google

de Fransche belastingen die de Staten en de Ridderschap van het land van Valkenberg van hen vorderden, daar het zeker was, dat Vaasraadt van de oude fondatie van de kerk van St. Servaas was en van dezelfde natuur en jurisdictie als de andere banken van St. Servaas en behoorde te genieten volgens het derde artikel van de capitulatie van 1632 en het tractaat Nijmegen, van al hare oude vrijdommen, neutraliteit en exemptie. — Ged. enz.

1685 Juni 2. Over den secretaris Loyens en Anna van Vaals (de secretaris Loyens had van den geheimen Raad in Luik weten gedaan te krijgen, dat ook het tractement van den Brab. paymeester-klerk door den Luikschen paymeester werd ingehouden, hoewel dit nog niet door den Brab. paymeester ten opzichte van Loyens' tractement, als Luikschen paymeester was geschied). — Ged. enz.

Request van den magistraat van Maastricht over den slechten toestand van de Heyerstraat door het regenachtig weer, welke weg voor alle karren en wagens en bestialen uit het land van Gulick en aanhoorige landstreken door Meersen of langs de Ruyterbaem over de Kaaniel (Kanjel) toegang gaf tot Maastricht, en voor een groot deel ten laste van den Staat moest onderhouden worden, tot groote schade van Maastricht en voor den Raad van State en het college ter Admiraliteit op de Maas, wegens hun resp. tollen en licenten. — R. v. S. en coll. v. Adm. voorn.

1685 Juni 15. Het advies te verzoeken van den Raad van Brabant of er geen som moest worden vastgesteld, onder welke van kleine zaken uit de landen van Overmaas niet mocht worden geappelleerd aan den Raad van Brabant voornoemd, maar alleen aan Com.-deciseurs.

Over de zaak van secretaris Loyens, wegens zijn tractement als paymeester-klerk. (Zie hiervoor). — Aan de Brab. Com.-instructeurs om advies.

Over de clandestine huwelijken met het rood zegel. (Zie hiervoor 1685 April 14). — Idem.

Digitized by Google

Over de executie wegens ridderschap en staten van het land van Valkenberg tegen de ingezetenen van Vaasraadt, behoorende onder het kapittel van St. Servaas. (Zie hiervoor 1685 Mei 26). — Idem.

1685 Juli 4. Missive van hoogschouten, burgemeesteren en indivise regenten van de stad Maastricht, om hun nader plakkaat over het vieren van den Heiligen Sabbath, te Maastricht afgekondigd, te verzachten. — Ged. enz.

1685 Juli 11. Missive van de Brab. Com.-instructeurs te Maastricht over verhinderingen van een vonnis van Com.-deciseurs van 20 October 1684, in zake de weduwe Leonards tegen den heer van Beusdael, door dezen laatste, die weer van het dorp Heer naar de elf banken had geappelleerd enz. — Ged. enz. (1)

1685 Juli 19. Missive van den drossaard van Outshoorn van het land van Valkenburg, dat hij te Meerssen en Heerlen nauwkeurig had onderzocht over de stoutigheid der Pausgezinden tijdens de Godsdienstoefening in de kerk, doch dat wegens zekere clausule nopens den officier van Heerlen en Meerssen in de resolutie van 19 Juni l.l., de voogd van Meerssen en de schout van Heerlen de zaak aan zich getrokken hadden. — Ged. enz.

1685 Juli 28. Missive van den Raad van State met een dito van hun Gedeputeerden te Maastricht, over de nieuw ingevoerde Luiksche belastingen en de sobere constitutie van de financiën van de landen van Overmaas. — Ged. enz. en gecomitt. uit den R. v. S. door de Ged. te benoemen.

1685 Augustus 3. Memorie van den resident van der Veecken, verzoekende mededeeling van het request door den hoogschout Groulart aan hun Ho. Mo. gepresenteerd, om vermeerdering te hebben van de amenden te Maastricht. — Men zal hem copie van 't rekwest zenden.

1685 September 1. Missive van I. van Slijpe te Maastricht over de informatiën door hem genomen ingevolge de resolutie

(1) Over een som van 7838 gulden tegen 5 % aan de wed. verschuldigd.

Digitized by Google

van hun Ho. Mo. van 19 Juni l.l., over de insolentiën door de Pausgezinden onder Meerssen begaan. — Ged. enz.

1685 September 4. Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht, over het verbod door hem gedaan aan het zoogenaamde kapittel van O. L. Vrouw te Maastricht, om te gehoorzamen aan een decreet van den Pauselijken nuntius, daar het gezag over de Roomsche geestelijkheid aan hun Ho. Mo. privativelijk toekwam, insgelijks aan het klooster der Predikheeren, waar een dergelijk decreet was bezorgd. — Goedgekeurd.

In dezelfde missive over den baron la Margelle, die voor 3 jaar tot proost was gekozen door het kapittel van O. L. Vr. te Maastricht, doch de confirmatie, daarvan niet verzocht had, van hun Ho. Mo., die hij moest bekomen bij hen gelijk te voren bij den Paus en die een prebende in Augustus vacant gevallen, had vergeven, wat hem niet toekwam, zoolang hij die confirmatie niet had en dat dus hun Ho. Mo. die prebende mochten vergeven. — Men zal de retroacta nazien.

Verder bericht hetgeen door hem, hoogschout, vernomen was te Luik, over de te houden Luiksche conferentiën.

Over de proceduren wegens de stoutigheden der Pausgezinde te Meerssen en Heerlen door den schout van Heerlen en den voogd van Meerssen. (Zie hiervoor 1685 Juni 19). — Voogd van Meersen om antwoord binnen 14 dagen.

1685 September 6. Request van den praeceptor van het huis van St. Anthonis te Maastricht, klagende, dat hoewel dit huis sinds 1403 in vreedzaam bezit was geweest van zeker eilandje in de Maas, tusschen de brug en hun klooster, belast met een jaargetijde, met vigiliën, commendatiën, zielmissen en andere kerkdiensten, zooals bleek uit de origineele brieven van schenking in 1403 en andere bevestingingen, resp. van hertogin Johanna en andere hertogen van Brabant, de hoogschout Groulart, als schout van den Vroenhof, waaronder het eilandje gelegen was, zich van het eilandje had meester gemaakt en het hooi en gras er doen afhalen, uit voorwendsel, dat de jaarlijk-

Digitized by Google

sche maaltijd met vereering van een mes aan hem hoogschout en het college van den Vroenhof niet was gegeven, niettegenstaande in vermelde brieven van dien maaltijd geen sprake was en de maaltijd in 2 honderd ja meer jaren niet was gegeven.

De heer van Villers ged. der St.-Gen. zal informeeren, en als hij vertrokken is, zullen schout en die van den Vroenhof schriftelijk de informatiën overzenden.

Den hoogschout Groulart te vragen of te voren door hun Ho. Mo. confirmatie is gegeven op de keus van den proost van O. L. Vr. te Maastricht en in welke resolutie.

1685 September 10. Missive van den heer Zoete de Lake van Villers, gedeputeerde van hun Ho. Mo. te Maastricht, dat de Com. van Luiksche zijde afgevaardigd tot het houden van conferentiën over de nieuwe ingevoerde Luiksche belastingen daarop mede aangedrongen hadden, dat eenmaal de verzochte limietscheidingen van St. Pieter en den Vroenhof simul et semel mochten worden voortgezet. (1)

De heer van Villers met den hoogschout Groulart en de Com.-instructeurs van hun Ho. Mo. gemachtigd om met de Luiksche Com. te onderhandelen over de limieten tusschen St. Pieter en den Vroenhof.

1685 September 17. Over de klachten van kooplieden en maasschippers, provisioneel debat er over van de Luiksche Com. te Maastricht. — Ged. enz. (op missive van Villers).

1685 September 21. Over het eiland in de Maas, behoorende aan St. Anthonis-huis. (Zie 6 Sept.)

Missive van Frederik Willem van Gent, voogd en stadhouder van de leenen van het land van Valkenburg, ingevolge resolutie van 4 September met bericht op de klachten van den drossaard van het land van Valkenburg, nopens het nemen van informatiën over verschillende buitensporigheden door de Pausgezinden gepleegd te Meerssen. (Zie hiervoor 4 Sept.)

---

(1) Ook missive van Groulart daarover.

Digitized by Google

Missive van voornoemden Willem van Gent over de klachten van de ingezetenen van de hoofdbank Beek, dat zij door die van de heerlijkheid Steyn werden belet in het heihouwen op de Graetheyde, en door den heer Bentinck, ambtman van Millen en Born en de heimannen, n.l. twee gedeputeerden uit ieder der 14 dorpen, indivise gerechtigd tot het gebruik der Graetheyde, breukachtig waren verklaard, omdat zij zich in hun bezit hadden trachten te houden en zulks ondanks het gebruik der heide sinds eenige honderden jaren, door zekeren koning Sanderboudt aan die 14 dorpen geschonken, naast aan deze heide gelegen, volgens akte berustend op de secretarie van Born, gesteld in handen van de Gedep. tot de zaken enz.

1685 October 3. Over de confirmatie van den Proost van O. L. Vr. (Zie hiervoor 1685 September 6). (1)

1685 October 8. Over de afschaffing van exorbitante tollen op de Maas.

1685 November 5. Over hetzelfde.

1685 November 9. Missive van den heer van Villers over privilegiën en charters aan sommige gilden te Luik voorheen vergund. waarvan in de conferentiën met die van Luik sprake was.

1685 November 12. Over de verschillen tusschen Hoogschout en schepenen van den Vroenhof met den Praeceptor van St. Anthonius te Maastricht, over den jaarlijkschen maaltijd wegens het St. Anthonis-eiland in de Maas. (Zie hiervoor Sept. 21).

Aan den heer v. Villers om rapport en om voorloopig in die zaak te voorzien.

1685 November 20. Over de zaak van St. Pieter. (Zie Sept. 10).

---

(1) Daar de meeste zaken naar de Ged. tot de zaken van de landen van Overmaze om advies werden verwezen, zal voortaan, waar het besluit der Staten-Gen. niet is vermeld, daaruit op te maken zijn, dat de zaak naar dezen is verwezen.

Digitized by Google

1685 November 30. Request van curatoren van Geref. Latijnsche scholen te Maastricht, dat hun Ho. Mo. bij resolutie van 21 Februari 1682 hen hadden gemachtigd tot het aannemen van een regent en 2 professoren en bij resolutie van 12 December daarna hun voorloopig hadden toegestaan 2400 gld. Maastrichter cours of 600 rijksdaalders uit de gemeene middelen der stad Maastricht, waaraan de pay-meesters niet voldaan hadden, wijl de Luiksche regenten het beletten zonder te bedenken, dat de Roomsche geestelijkheid wel 4 maal zooveel profiteerde uit de voornoemde middelen, door hun vrijheid van de stadsaccijnzen nog telkens vermeerderd, zoodat men de regenten en professoren niet kon onderhouden. Daarbij kwam nog dat de Brab. Raad tot soulagement van de vervolgde en gerefugiëerde Franschen, tot predikant der Waalsche gemeente aldaar voorloopig hadden aangesteld St. Maurice, voorheen predikant en professor in de theologie te Sedan, welken zij wilden benoemen tot professor in de theologie te Maastricht, waarom zij behalve de 600 rijksd. voornoemd, nog 200 andere verzochten en dat den Brab. pay-meester zou gelast worden de vervallene penningen te betalen en met de betaling door te gaan, ook voor die jaren welken de Luiksche paymeesters mochten weigeren en tot nu toe geweigerd hadden. Aan dit verzoek wordt door de Ho. Mo. voldaan wat de 600 rijksdaalders betreft en, dat als de Luiksche zou weigeren, de Brabantsche het dubbele zou betalen. Over het beroep van St. Maurice zou men de Gedeputeerden tot de zaken enz. raadplegen.

Verzoek van den Brab. Raad te Maastricht, dat zij St. Maurice voornoemd als derden Waalschen predikant te Maastricht mochten aanstellen, daar de vluchtelingen uit Sedan hem volgen zouden waarheen hij zou gaan, dat hij naar andere landen en in 't bijzonder naar het landgraafschap Hessen al was uitgenoodigd. (1)

1685 December 14. Verzoek van den Brab. magistraat van Maastricht om geld, ten einde de menigte van vluchtelingen (Ge-

(1) Ged. enz. met door hen benoemde Gecomm. uit den R. v. S.

Digitized by Google

reformeerden), die daar aankwamen en verder naar beneden gingen, van vracht en reisgeld te voorzien, daar het geld uit de gemeene kas der stad en uit de collecte der arme gepersecuteerden en gerefugeerden uit Frankrijk ontoereikend was.

1685 December 17. Idem. — De zaak zal (gelijk ook 14 Dec.) gesteld worden in handen van de Ged. tot de zaken enz. Onderwijl zou den drossaard Aerssen gelast worden de penningen door N. Paauw, voorheen schout van Trembleur, zoo over verschenen tractement als anderszins nog niet ontvangen, en die de drossaard reeds had moeten overbrengen naar den Haag, in handen te geven van den Brab. magistraat te Maastricht tot steun van de vervolgde Fransche Protestanten.

1685 December 19. Over de Luiksche belastingen en het advies van hoogschout Groulart.

1685 December 22. Memorie van den resident van der Veecken over 4 Luiksche hoornbeesten door die van het kantoor van Beul (Budel) aangehaald. — De hoogschout Groulart wordt gelast te onderzoeken op wiens territoir de aanhaling is geschied.

1686 Januari 8. Memorie van den resident van der Veecken met klacht over den hoogschout Groulart, die een vonnis tegen de religieusen van Calvarieberg, waarbij zij tot een boete van 200 écus waren veroordeeld, wijl zij hun toevlucht genomen hadden tot den Prins-Bisschop van Luik, hun souverein, was begonnen te executeeren en hun goederen te verkoopen, ondanks conferentie tusschen zijn Gedeputeerde Com. en die van hun Ho. Mo., terwijl de Prins-Bisschop krachtens de capitulatie van 1632 alléén de jurisdictie had over de kloosters te Maastricht. — Aan Groulart om bericht.

1686 Januari 14. Goedgekeurd het voorstel van den Proost van St. Servaas, dat hij de eerste canonisie, die in zijn maand open zou vallen, zou toekennen aan den graaf Maximiliaan Ignace van Alby aan wien hun Ho. Mo. hetzelfde beloofd hadden betreffende de eerste canonisie, die in hun maand zoude

Digitized by Google

vallen, mits de Proost dan de beschikking zou hebben over de eerste canonisie, die ter beschikking van hun Ho. Mo. zoude vacant komen.

1686 Januari 30. Over de executie tegen de religieusen van den berg van Calvariën.

(De volgende resolutie, ook van 30/1, staat achter die van *1 Maart* en niet van 1 Mei, gelijk de kantteekening bij de resolutie van 30 Januari vermeld).

Memorie van den resident van der Veeken over het doen aanhouden van Machtelt Smeets, Luiksch persoon, en daarna van den deurwaarder Gutshoven, mede Luiksch persoon, wijl het Luiksch hooggerecht een decreet gegeven had, krachtens hetwelk M. Smeets bevrijd was. Hoewel de deurwaarder bevrijd was, kon de Prins-bisschop daar geen genoegen mee nemen, daar de behandeling, aan zijn schepenen aangedaan, hen belette zijn plicht te vervullen.

1686 Februari 1. Over de verrichting van den hoogschout Groulart op de contentieuse plaats, (zie hiervoor 1685 December 22).

1686 Februari 5. Over de aangehaalde hoornbeesten te Hamont. Missive van den hoogschout Groulart met twee attestatiën, waarin na zijn vertrek verandering was gemaakt wegens den rang hun Ho. Mo. toekomende boven den Prins van Luik, verder in dezelfde missive, over het voortgaan der vorderingen van de Luiksche pachters van den 60sten penning. — Ged. enz.

Klachten van den heer Norff, raad en resident van den Keurvorst van Keulen Prins-bisschop van Munster en Luik, over den inbreuk door den hoogschout Groulart gemaakt op diens jurisdictie. — Ged. enz.

1686 Maart 1. Over hetzelfde betreffende de executie in 't klooster Calvarieberg, de gevangenneming van Machtelt Smeets en den gerichtsbode Henrick van Gutshoven. (Rapp. d. Ged. enz.)

Digitized by Google

1686 Maart 9. Over het aanhalen der hoornbeesten door die van het kantoor te Buel. (Missive van v. d. Veecken. — Ged. enz.

1686 Maart 30. (1) Over voorzorgsmaatregelen tot verdediging en behoud van de stad Maastricht. Op memorie van den Prins van Waldek, gouverneur van Maastricht:

1. Voorstel tot vernieuwing der resolutie van 26 (27?) October 1682 over de reëele logeering, hetwelk wordt aangenomen.

2. Er wordt verder besloten door hun Ho. Mo., dat alle opbouw en vernieuwing van voor- en achtergevels en van zij- of brandgevels moeten geschieden in steenen muren, zonder houten of leemen wanden, en dat geen huis, schuur, stal of ander gebouw met stroo moge gedekt worden en de daar bestaande strooien daken afgebroken volgens kap. 5 der recessen van 5 Jan. 1665 en de resolutie van den Magistraat van 8 Maart 1686.

3. Dat de brandobservantie zal worden opgevolgd ingevolge art. 5 van voorn. rec. en resolutie van den Magistraat van 20 Maart 1686.

4. Dat de wijkmeesters van huis tot huis zullen gaan en het koren opschrijven.

1686 April 12. Missive van hoogschout Groulart, ter voldoening aan hunner Ho. Mo. resolutie van 30 Maart l.l., dat hun resolutie van 27 October 1682 over de reëele logeering der militie te Maastricht was opgevolgd tot 1684, toen de vier Com.-deciseurs deze in een personeele hadden veranderd, dat het weder invoeren der reëele logeering moeilijkheden veroorzaakte, wijl men dan de gevluchte Geref. Franschen de beloofde vrijheid van logeering niet gemakkelijk kon toestaan, zoodat zij allen zouden vertrekken, daar reeds een groot gedeelte naar Duitschland was vertrokken op het gerucht van oorlogsgevaar. Hoewel de reëele logeering alleen de huiseigenaren trof, lieten zij den last aan hun huurders dragen, door den huurprijs te verhoogen.

Over het afbreken der strooien daken, dat niet goed vorderde daar men 200 huizen met strooi gedekt had gevonden, die meestal

(1) Staat verkeerdelijk achter de res. van 29 April.

Digitized by Google

dienden tot logeering van soldaten, dat men geen pannen en leien genoeg had, dat vele eigenaren onvermogend waren en het den magistraat wel 20.000 gulden zou kosten.

Over de brandordonnantie, dat die werd onderhouden.

Over het opmaken van een stuk wal, dat veel geld kostte.

Dat de lijst der levensmiddelen was gevormd en zou gezonden worden aan hun Ho. Mo.

Voorstel tot het opschrijven van het koren in de huizen door de stadspoortschrijvers.

Voorstel om een groot magazijn voor het koren te maken, door de gezamenlijke inwoners op een gemeene plaats, zooals in 1671 en 1672. — Ged. enz.

1686 April 29. Missive van Hoogschouten, Burgemeesters enz. van Maastricht, dat reeds in de 50 strooien daken waren omver gehaald en dat het geheele getal der strooien schuren, daken en stallen over de 360 beliep. Op voorstel van den magistraat besluiten hun Ho. Mo., dat tot het afbreken dier daken aan de vermogende burgers zes weken zullen gelaten worden, aan de middelmatige vier maanden en aan de armen een jaar.

1686 Mei 11. Request van den Magistraat van Maastricht, dat de stad gepresseerd werd door den Ontvanger-generaal van het college ter admiraliteit op de Maas, tot voldoening van eenige jaren redemptie-penningen over het veylgeld tot 20.000 gulden 's jaars, die men niet had kunnen betalen.

1686 Juli 11. Over het houden van de officianten te Maastricht en in de landen van Overmaas om hun ambten behoorlijk waar te nemen. Er zou den Com.-deciseurs gelast worden een lijst over te zenden van al de ambten en officiën aldaar, aan welke personen die waren geconfereerd en door wie ze werkelijk werden bediend en hoeveel zij, die eenige ambten voor anderen bedienden, daarvoor trokken.

Digitized by Google

1686 Juli 12. Missive van den hoogschout Groulart aan den griffier Fagel, dat eenige weken geleden de Bisschop van Straasburg en andere heeren van directie in het land van Luik, den magistraat van Maastricht hadden doen hopen, dat men overeen zou komen over de exemptiën van de Luiksche lasten, doch, dat hem later gebleken was, dat men de zaak niet afzonderlijk wilde behandelen en de komst van den heer de Villers afwachtte om tegelijk daarover te handelen en over den handel in 't algemeen en alle vragen die open stonden tusschen hun Ho. Mo. en den Prins van Luik alsook omtrent de jurisdictie, de Roomsche geestelijkheid enz., en omtrent het graafschap Vroenhoven en het dorp St. Pieter. — Ged. enz. en als op 15 Juli.

1686 Juli 15. Request van Mr. Nicolaas Vivien, intendant over de commercie van de Maas, die de conferentiën te Maastricht had bijgewoond tusschen den heer de Villers en eenige Luiksche gecommiteerden, over de afschaffing van de nieuwe Luiksche belastingen, die door de Regeering van Luik vertraagd werd. — De ged. van Holland en Westvriesland nemen het request in copie over om in hunne verg. breeder gecommuniceerd te worden.

1686 Augustus 6. Over het toezenden van de lijst van ambten en officiën te Maastricht en de landen van Overmaas door de Com.-dec. (Zie hiervoor op 11 Juli 1686).

De 600 rijksdaalders aan de Geref. Latijnsche scholen bij de resolutie van 12 December 1682 toegestaan zullen behouden blijven, daar de Roomsche geestelijkheid privative zooveel voordeelen genoot. Verder wordt gepersisteerd bij de resolutie van 6 Februari 1686, waarbij aan den Franschen predikant St. Maurice jaarlijks 200 rijksdaalders zijn toegelegd, de Com.-deciseurs van hun Ho. Mo. zullen trachten die van Luiksche zijde over te halen tot hun consent.

1686 Augustus 16. Missive van den commandant Zobel te Maastricht, met missive van den drossaard van Reckheim, verzoekende eenige soldaten tot bescherming van het Graafschap, ingeval van nood, tegen de uitvoering van een „vonnis door een gedeporteerde Paap" van het hof van Rome verkregen.

Digitized by Google

1686 September 2. Lijst van ambten te Maastricht en in de landen van Overmaas. — Ged. enz. — Er zal door de Com.-deciseurs van hun Ho. Mo. bij die van den Prins van Luik worden aangedrongen, dat deze geen moeilijkheid zullen maken, dat, overeenkomstig de resolutie van hun Ho. Mo. van 1 Juni 1686, de eed, die door den opnieuw te verkiezen magistraat moest worden afgelegd en in twee leden bestaat, bij elkander zou worden getrokken en niet gestaafd mocht worden, dan nadat ze geheel was voorgelezen. (Op missive v. Com.-deciseurs).

1686 September 13. Over de Luiksche lasten op de goederen langs de Maas gevoerd.

Over het aanleggen van een voldoend bok- of paalwerk tot berging van de schepen te Maastricht.

1686 October 4. In het toekomende zal niemand in de drie landen van Overmaas worden beschreven in de ridderschap, dan die er vaste goederen bezit, die belastbaar zijn en contribueeren in de gemeene en andere particuliere lasten en die ten minste 6000 gulden waard zijn en die vaste woonplaats in de een dier drie landen onder de partage van hun Ho. Mo. zal moeten houden. Waarmede het reglement van 15 Oct. 1663 wordt geamplieerd en geëlucideerd.

1686 October 22. De verhooging der tractementen aan schepenen en gezworenen der stad Maastricht, buiten de goedkeuring van hun Ho. Mo. toegelegd, weder ingetrokken.

Aan den Brabantschen magistraat en Com.-instructeurs verzocht inlichting over de geldmiddelen der stad en vooral over de tractementen sinds 1682 buiten kennis van hun Ho. Mo toegekend, met kennisgeving aan den Prins-bisschop van Luik, ten einde hij de intrekking der verhooging zou goedkeuren.

De resolutie van 29 April l.l., over de strooien daken, gehandhaafd.

1686 November 1. Over den 60sten penning. (Van Villers schreef, dat, ondanks de verzekeringen van Monsieur Doupé,

Digitized by Google

drie Hollandsche schippers genoodzaakt waren den 60sten penning te betalen. (1)

Over de strooien daken. De res. van 22/9 gehandhaafd.

1686 November 8. De resolutie van 4 Oct. 1686 over het beschrijven van den adel ter Staten vergadering in de landen van Overmaas, werd in zooverre gewijzigd, dat de edelen, die overigens aan de vereischten voldeden, onder de Spaansche partage mochten wonen, onder verwachtingen, dat de edelen, wonende onder de Staatsche partage, onder dezelfde voorwaarden tot de Staten in de Spaansche landen zouden beschreven worden.

1686 November 22. Missive van den hoogschout Groulart, dat hem door den Luikschen hoogschout te Maastricht, Montaigne, een protest was overgegeven tegen het invoeren van contrabelastingen op de Luiksche waren.

1686 November 27. Over de stadsmiddelen en de verhooging der tractementen te Maastricht, (zie hiervoor 1686 October 22).

1686 November 29. Over de Luiksche belastingen, o.a. over de afschaffing der nieuwe belastingen en vooral van de waag.

1686 November 30. Toezending door den hoogschout Groulart van 2 protesten, bij hem aan huis bezorgd, waarvan het tweede in harde en onbehoorlijke termen was „gecoucheert".

1686 December 2. Missive van den kerkeraad der Ned. Geref. kerk te Maastricht, verzoekende begunstigd te worden met de canonisie open gevallen in het kapittel van St. Servaas aldaar, door het overlijden van kanonik Cocx, waarop wordt besloten hun te kennen te geven, dat hun Ho. Mo. wel het expectatief van de toenmaals eerst vacant vallende canonisie in voornoemd kapittel aan hen hadden gegeven, volgens res. van 2 Aug. 1685, doch, dat zij naderhand, bij res. van 26 Nov. 1685 in zooverre de res. van 2 Mei hebben veranderd, dat voornoemde eerste canonisie vacant vallende in de maand van hun Ho. Mo. aan den

(1) Volgens res. van 30 Oct. wordt hij teruggeroepen.

Digitized by Google

graaf van Alby zou worden toegekend, mits dat de tweede zou blijven aan voornoemden kerkeraad, doch, dat naderhand de proost van St. Servaas, ter requisitie van hun Ho. Mo., een canonisie in zijne maand vacant geworden, aan vermelden graaf heeft toegekend, mits aan den proost de eerste canonisie zou gelaten worden, vacant vallende in de maand van hun Ho. Mo. reden waarom de canonisie van Cocx zou gelaten worden tot beschikking van voornoemden proost en de eerstvolgende vacant vallende in de maand van hun Ho. Mo., zou komen aan den kerkeraad, aan wien als schadevergoeding voor het lang wachten ook de eerste canonisie in de O. L. Vr. kerk te Maastricht open vallende in de maand van hun Ho. Mo., zou worden vergund.

1686 December 9. Over den 60sten penning, missive van Villers, dat de onderhandelingen vorderden.

Missive van den hoogschout Groulart over hetzelfde onderwerp; dat de Luiksche Gedeputeerden ook de zaak van het dorp St. Pieter en van den Vroenhof zouden behandelen, waartoe de Villers was gecommiteerd en ook over de prerogativen van hunne Ho. Mo. als hertog van Brabant en in 't bijzonder ten opzichte van het privatif gezag, over het kantoor der licenten, geestelijkheid en munt welk laatste recht hunne Ho. Mo. niet hadden gelieven uit te oefenen en hij van den heer van Villers had vernomen, dat zij besloten hadden tot het slaan van eenige zilveren speciën van munt, en dat hij, hoogschout, voordroeg, dat het niet ondienstig was, dat die speciën in de stad en omliggende plaatsen ingevoerd werden alwaar alleen Brabantsch en Luiksch geld in zwang was, behalve rijksdaalders en ducatons op welke laatste omtrent 7 achtste ten honderd verloren werd; dat het zeer ongemakkelijk was, dewijl het garnizoen zijn betalingen uit de resp. provinciën ontvangende, ook met die munt moest kunnen voldoen.

1686 December 13. Het besluit van 22 October l.l., over de intrekking van de verhooging der tractementen, wordt gehandhaafd.

Digitized by Google

1686 December 27. Punten resulteerende uit het rapport van de Com.-decis. van hun Ho. Mo. Wordt besloten:

1. In het tiende artikel van hun instructie zou achter de woorden van de elf banken van St. Servaas bijgevoegd worden: „de leensaale van de proosdij van dien".

2 Te schrijven aan de Com.-instruct. om te informeeren in de elf banken van St. Servaas en de dorpen van Redemptie of er appel naar Brussel plaats heeft, over de executiën van de griffiers en over den vorm van procedeeren.

3. Dat de Comr. en de hoogschout van hun Ho. Mo. te Maastricht zal worden gelast te letten op het opvolgen der orders omtrent het niet verwisselen van de religieusen in de mannenkloosters te Maastricht.

4. Dat artikel 22 der instructie van de Com.-decis., waarbij bevolen wordt het opnemen en sluiten van de rekening van Henrigh van den Broek, als ontvanger van de nieuwe middelen bestemd tot de serviciën, zal worden geroieert, daar deze rekeningen niet meer open staan.

5. Den Brab. magistraat zal worden geschreven te zorgen voor het onderhoud der recessen, en in 't bizonder 't 4e artikel over het beginnen en hervatten der stadwerken alleen half Maart en het ophouden uiterlijk einde October, en niet hooger dan voor 10.000 gulden per jaar, alsmede het vijfde kap. van de politie der huizen en straten en bizonder het 7de art. over de strooien daken, het 6de kap. over de ambachten en gilden, het 25ste kap. van de appèllen en daarin het zevende art., dat de vonnissen ten definitive herstelbaar bij burgemeester en gezworenen, onder behoorlijke cautie gesteld zullen worden tot uitvoering ondanks 't appèl. Het geheele 31ste kap. over de stads financiën en eindelijk het 34ste kap. wegens het onderhoud van de Maasbrug en vooral het tweede art., dat van jaar tot jaar, ten minste één boog daarvan moet worden hersteld en de derde boog van de stad af het eerst, daar deze zeer vervallen is.

Digitized by Google

Ter voldoening aan de resolutie van 7 Mei 1685 hadden de Com.-decis. instantiën gedaan, dat zoowel van Brabantsche- als van Luiksche zijde de ambten van hoogschout en pensionaris niet meer door één en zelfden persoon zouden bekleed worden en „als incompatibel gesepareerd zouden blijven"; hierin had de Prins-bisschop van Luik 23 September 1686 van zijn kant toegestaan en wordt mitsdien de incompatibiliteit vastgesteld.

1686 December 30. Request van Johan Adolf van Brederode van Bolswaert, hoogproost van St. Servaas te Maastricht, dat de hoogschout Groulart de heerlijkheid Mechelen en de jurisdictie van Tweebergen tot de hoogproostdij behoorende en waarvan de laatste notabele goederen in de fortificatiën van Maastricht had verloren deed sommeeren en dreigen te executeeren tot het leveren van eenige honderden palissaden, wat tegen de immuniteiten der proosdij was en deze, zoowel als het kap., tot nadeel van den Staat blootgesteld werd aan de Spaansche en andere insultes enz., met verzoek, dat de executie zou worden opgeschorst. — Aan Groulart om bericht en Ged. enz.

1687 Januari 3. Missive van den Keurvorst van Keulen, te Bonn 19 Dec. 1686 geschreven, dat Hunne Ho. Mo. reeds zouden vernomen hebben, dat de onderhandeling wegens de commercie te Maastricht, zoover was gebracht, dat het werkelijk besluit van dien tot beiderzijds genoegen voor zeker zou worden gehouden, doordien tot bevordering daarvan van de zijde des Keurvorsten (als Prins-bisschop van Luik) alle mogelijke faciliteit was bijgebracht, dat de handel zou bevorderd worden als de geschillen over de grondjurisdictie tusschen het sticht van Luik en de Staten-Generaal werden afgemaakt en daardoor meer vertrouwen en vriendschap, en natuurlijke correspondentie werd gestabilieerd, waarom hij in bedenking gaf om den heer van Villers thans te Maastricht te bevolmachtigen in naam van Hunne Ho. Mo. over de grondjurisdictie en andere strijdigheden met de Luiksche Gedeputeerden in conferentie te treden. Bij deliberatie hebben de Ged. van de prov. Holland en Westvriesland de missive copielijk overgenomen, om in hunne verg.

Digitized by Google

breeder gecommuniceerd te worden en is dien onverminderd besloten copie der missive te stellen in handen der Ged. tot de zaken van de landen van Overmaas.

1687 Januari 22. Request van den magistraat der stad Maastricht, verzoekende dat hun Ho. Mo. de commisie van den heer van Villers geliefden te ampliëeren met een verklaring, dat Hunner Ho. Mo. intentie was de zaak van de Luikscho lasten niet te sluiten, tenzij door een bondige resolutie en verklaring van den Prins en Staten des lands van Luik bleek, dat de stad ongeprejuditiëerd zou blijven.

1687 Januari 24. Request van den magistraat van Maastricht naar aanleiding van de resolutie van 27 December l.l., dat voor 2 jaren een nieuwe boog aan de Maasbrug was gemaakt, beginnende 3 voeten boven de gewone waterhoogte en dat toen alle andere bogen tamelijk hersteld waren, wat omtrent 16000 gulden had gekost, dat zij meenden dat de brug daardoor voor eenige jaren verzekerd was enz. en zij geen nieuwe verzwakking hadden bespeurd, niettegenstaande het zware geschut daarover meermalen werd vervoerd en dagelijks zware lasten, dat zij bereid waren den nieuwen boog te maken, die echter ver boven de 1000 gulden zou kosten, waarop de jaarlijksche uitgave was berekend, waarom eenige tijd uitstel werd verzocht met verzoek en verder dat zij de stadspenningen mochten gebruiken tot het maken van een geschikte haven voor de Maasschepen. — De Raad van State wordt verzocht om advies, na dat van den Prins van Oranje gehoord te hebben.

1687 Februari 12. De Waalsche Geref. kerk te Maastricht verzoekt begunstigd te worden met de eerste vacante canonisie aldaar, waarover Hun Ho. Mo. de beschikking hebben.

Over het schenden van het privilegie de non evocando door Johan van Lidt, controleur en burger te Maastricht, die zich had doen releveeren door hun Ho. Mo. van een contract van renuntiatie te Maastricht met den advocaat Karel van Brienen opgericht, met committimus aan den gewonen rechter, hetwelk hij ook van den Prins van Luik had moeten verwerven

Digitized by Google

en neerleggen voor burgemeesters en gezworen raden te Maastricht, doch dat hij zich gericht had aan den Raad van Brab. — R. v. Brab. om bericht.

1687 Maart 14. Verschillen tusschen hun Ho. Mo. en den Geheimen Raad te Luik, wegens de betaling aan de Latijnsche school te Maastricht en aan den predikant St. Maurice. De hoogschout Groulart had de pachters van de stadsaccijnzen, die het geld moesten leveren, maar hierin door de Luiksche regenten belet werden, met executie moeten dwingen. De Hoogschout vroeg de goedkeuring van hun Ho. Mo. Zij zouden uit deze zaken zien hoe weinig deferentie de voornoemde Raad, voor de resolutiën van hun Ho. Mo. had, die zooveel goeds aan de voorschreven stad deden.

1687 Maart 20. Over de zaak van Johan van Lidt. (Zie hiervoor Februari 12).

1687 Maart 21. Over de Luiksche belastingen: Missive v. d. heer van Villers, dat hem bericht was, dat de regeering van Luik zou gesteld hebben 2 rijksdaalders boven het gewone recht op ieder stukje, of daar genaamd „krackie" wijn, welke voor rekening van de ingezetenen van Maastricht naar die stad of elders door dit land vervoerd werden.

1687 Maart 27. Missive van den hoogschout Groulart in den Haag geschreven, houdende, dat de Luiksche hoogschout la Montagne een protest had doen beteekenen, vervuld met verscheidene onfatsoenlijke uitdrukkingen, aan zijn stadhouder te Maastricht, en op een onbehoorlijke wijze doen aanplakken aan de poorten en aan 't stadhuis, nadat hij kennis genomen had van de resolutie van hunne Ho. Mo. van 17 dezer, strekkende tot opschorting van hunner Ho. Mo. resolutie van 27 Januari l.l. betreffende de bewuste 800 rijksdaalders. (Zie resol. van 1686 Aug. 6).

1687 April 1. Over de onderhandelingen met die van Luik en dat men het afbreken daarvan vreesde, wijl de Maashandel dan geheel zou verloopen en over het maken van een haven

Digitized by Google

te Maastricht. — Wordt besloten enz. Ged. enz. met Gecomm. uit den R. v. S. door hen te benoemen.

Wordt besloten tot een schrijven aan de Villers over de Luiksche belastingen.

1687 April 4. Schrijven van den hoogschout Groulart: 1o. dat hij, ingevolge de resolutie van 28 Maart l.l., aan de pachters te Maastricht de bewuste 800 rijksdaalders had teruggegeven. (zie resolutie van 1687 Maart 27) die hij van hen ontvangen had, ingevolge de resolutie van 27 Januari l.l. — 2o. dat de protesten nog aangeplakt waren op de kerkdeuren en het stadhuis. — De Staten-Generaal besluiten den hoogschout te schrijven dat hij de protesten moest doen afscheuren.

1687 April 18. Afgewezen het request van Mathijs Stassen om zijn huis te Wyk maar tot aan de eerste verdieping van steen op te trekken, daar het huis van boven nog sterk genoeg was.

1687 Mei 7. Middelen om den koophandel te Maastricht van de zware lasten te verlichten, door van Villers voorgesteld.

1687 Mei 16. Missive van den heer van Villers, dat de onderhandelingen met die van Luik dreigden afgebroken te worden. — Besloten aan van Villers te schrijven, dat hij nog alle middelen zou aanwenden, om de zaak tot een goed einde te brengen, of anders binnen 8 of 10 dagen vertrekken, en den Luikschen gedeputeerden zou melden, dat desverkiezend de onderhandelingen in den Haag zouden worden hervat en dat bij 't afbreken de collegiën ter admiraliteit zouden worden aangeschreven om aanstonds de resolutie van 13 September 1686 over het invoeren van eenige belastingen op Luiksche koopwaren in 't werk te stellen.

1687 Mei 27. Verzoek van den Luikschen resident I. Conrad Norff te 's Gravenhage, namens den geheimen Raad te Luik, dat de heer de Villers nog eenigen tijd te Maastricht kon verblijven, hetwelk wordt toegestaan.

1687 October 3. Missive van den kerkeraad der Geref. kerk

Digitized by Google

te Maastricht, dat hunne Ho. Mo. bij resolutie van 2 Dec. 1686 hun diaconie, die van dat jaar door een zware heerschende ziekte erg verachterd was, de eerst vacante „canonixdijen", een van St. Servaas en een van O. L. Vr., hadden toegekend en dat door den dood van M. Ruette, kanonik van St. Servaas, 30 Sept. l.l., er een vacant was gevallen. Met verzoek deze te mogen aanvaarden, hetwelk wordt toegestaan.

1687 October 11. Request van den magistraat te Maastricht, dat, ondanks de plakkaten van 1662 en 1664 den 23 Februari, vernieuwd den 14 Februari 1681, waarbij alle inkomende en uitgaande goederen in en uit Maastricht vrij van alle licent- en veylgeld werden verklaard, de admodiateur Nieuport en de ontvanger Becker deze hadden doen lichten enz. — Copie van 't req. aan 't Coll. ter Admir. om bericht en aan Ged. enz. om bericht en advies.

1687 October 15. Voornoemden admodiateur wordt gelast zich te houden aan voornoemde plakkaten en tevreden te zijn met de ontvangst van passagie-geld en het licent te water en de voorschreven belastingen niet weder in te voeren.

1687 November 19. Request van stadhouder, schepenen en gezworen raden der stad Maastricht, dat zij maar 50 rijksdaalders 's jaars tractement ontvingen en daarenboven niet meer dan 25 rijksdaalders aan emolumenten en daarvoor drie maal in de week, zoo in materie van politie als justitie op het raadhuis moesten vaceeren en hun persoonlijke zaken achteruit stellen, terwijl hun ambten om de twee jaren ammovibel waren. waarom zij om een grooter tractement verzochten, volgens de moeilijkheden aan hun ambt verbonden.

1687 November 20. Op request van den Brab. magistraat en curatoren der Geref. Latijnsche school te Maastricht, wordt besloten de Gedeputeerden tot de zaken enz. te verzoeken in de conferentie met den heer Norff er op aan te dringen, om bij den prins van Luik te bewerken, dat de 800 rijksdaalders ter betaling van den predikant St. Maurice en de professoren der Latijnsche school uit de stadskas mochten worden betaald.

Digitized by Google

1687 November 24. Het voornoemd request zal in afschrift door den agent Spronssen aan den heer Norff overhandigd worden.

Uit deze beide laatste resolutiën blijkt, dat hunne Ho. Mo. ter „complaisance" van den Prins van Luik de executie op de stadspachters bij resolutie van 28 Maart l.l. introkken.

1687 December 3. Over de opbrengst van de collecte voor de arme Piemontoisen, die te Maastricht heeft opgebracht wegens de politie (burgerij) 1096 gulden 10 stuivers, wegens de militie 325 gulden en wegens den grafelijken Vroenhove 7 gulden 10 stuivers. — Wordt besloten dat elk der 7 Prov. de opbrengst op haar gebied zou berichten en omtrent de overmaking van de gelden.

1687 December 20. Request van Steven Groulard, hoogschout te Maastricht, wegens 2 enorme fouten daar in zwang, waarin noodwendig moest voorzien worden, n.l. krakeelen en vechten. (zie resolutie van 1685 April 18) en over het trouwen met het rood zegel.

Over den 60sten penning en passagegeld, inplaats waarvan de Brab. magistraat te Maastricht een andere belasting voorstelt voor elk paard, een geladen kar trekkende, dat den Luikschen bodem passeert, uitgezonderd met eet- en drinkwaren. en een redelijke belasting voor de goederen te water vervoerd. mits ook geen eet- of drinkwaren zijnde, en dat zij niet mochten worden lastig gevallen met de Tourny du Pont, Tourny de Massenge, kooltol en dergelijke veel minder met eenige belastingen op de consumptie van het land van Luik gesteld of te stellen.

1687 December 29. Aan den Brab. magistraat te Maastricht zal kennis gegeven worden, te zijner tijd van de behandeling der quaestie over de exemptie der stad Maastricht tusschen de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. en de Luiksche envoyés enz.

1688 Mei 28. Over de exemptie van den 60sten penning van de stad Maastricht. (Req. v. d. mag.)

Digitized by Google

1688 Juni 19. Over moeilijkheden van de Luiksche regeering ten opzichte van de betaling van den predikant St. Maurice uit de stadskas te Maastricht. — Aanst. Com.-deciseurs tot schikking of rapport.

Over de vermeerdering van het tractement voor stadhouder, schepenen en gezworenen der stad Maastricht. — Idem tot rapp.

Over de Luiksche belastingen.

1688 Juni 26. Goedkeuring van de benoeming van Nicolas Neven als gezworen Raad van Luiksche zijde te Maastricht inplaats van den overleden Arnold Francois Coix.

1688 Juli 30. Over de Luiksche belastingen en de tractementen der prof. van de Latijnsche school en den predik. St. Maurice te Maastricht. — Com.-deciseurs alsdan te Maastricht (1) tot decisie.

1688 Augustus 4. Verzoek van Willem Soons te Luik, geboren te Valkenberg, om afstand te doen van zijn privilegie de non evocando, dat allen ingeboren Brabanders toekwam, daar hij anders niet kon procedeeren tegen Lambert du Fays te Luik, daar voor zulk een afstand te Luik werd gevorderd de machtiging van den Souvereinen Raad van het hertogdom Brabant. — Aan de Brab. Com.-instructeurs te Maastr. om adv.

1688 September 6. Het voornoemd verzoek wordt toegestaan.

1688 September 20. De commissie der Com.-deciseurs te Maastricht verlengd totdat de zaken geheel zouden zijn afgedaan.

Over de tractementen van de prof. der Latijnsche school te Maastricht en van den predikant St. Maurice aldaar en over de verhooging der tractementen der regenten van de stad Maastricht, waarin hun Ho. Mo. toestemden, mits de betaling der voorn. professoren en predikant uit de stadskas werd gedaan, waardoor geen praejuditie zou geschieden aan de rechten van den Prins van Luik.

---

(1) Van Werkendam en Becker.

Digitized by Google

1688 October 2. Over het passagegeld te Maastricht. — Aan 't Coll. ter Admir. op de Maas.

1688 October 9. Aan den Raad van State zal gelast worden aan den magistraat te Maastricht het geld, dat de Staat schuldig was voor de servitiën, aan de voorn. stad te betalen, ten einde de magistraat daarvoor meel, hooi en haver zou kunnen koopen voor de militairen, op verzoek van den commandant en majoor aldaar.

1688 October 18. Over het passagegeld. (Zie resolutie van 1687 October 11).

1688 November 18. De stad Maastricht zal worden aangeschreven eenige rosmolens te maken om granen te breken, als de stad mocht belegerd worden en de watermolens in onbruik zouden geraken.

1688 November 26. Idem. De magistraat schrijft, dat er geen bekwame werklieden waren om rosmolens te maken en stelden derhalve handmolens voor. — Goedgekeurd. (1)

Hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht stellen voor in de tegenwoordige omstandigheden van oorlogsgevaar, wegens het groot garnizoen, noch geestelijke, noch wereldlijke magistraatspersonen, noch die van de bank van Leening, die bij speciale resolutie van hun Ho. Mo. vrij waren verklaard van alle belastingen, vrij te stellen van de militaire lasten.

1688 December 2. Idem. Voornoemd verzoek wordt toegestaan.

1688 December 3. Verzoek van de gezamenlijke winkeliers en kooplieden te Maastricht om in zooverre ontslagen te worden van het verbod op het inbrengen van Fransche waren en van de certificaten en beëedigde verklaringen voor alle andere waren, die inkwamen en verzonden werden van den koopman

(1) Er waren, blijkens het schrijven v. d. mag., te Maastricht ook nog 6 boekweitmolens, „zijnde een specie van rosmolens met paarden omgaande", waarvan ten minste 4 tot graanmolens konden ingericht worden.

Digitized by Google

waar ze gekocht waren en van die personen waar ze tevoren gekocht en gemaakt waren, terwijl zij anders voor Fransche waren zouden gehouden worden, dat zij volstaan mochten met een verklaring van den koopman waar ze gemaakt waren, te voegen bij de ontvangen en verzonden waren onder aanbod van eed voor den bevoegden rechter.

1688 December 8. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, dat de Prins van Luik had toegestemd in de betaling van de tractementen van de Geref. schoolmeesters, professoren en den predikant St. Maurice, waarop hun Ho. Mo. op verzoek van voornoemde Hoogschouten enz. het tractement van stadhouder, schepenen en gezworen Raden te Maastr. met 30 rijksdaalders verhoogden, zoodat het 80 bedroeg.

1688 December 9. De Brab. magistraat van Maastricht wordt gelast om de rekeningen van 1684 tot en met 1687, die ongeteekend en ongesloten waren gebleven, door de Com.-deciseurs van Luiksche zijde, die in 1686 en 1688 te Maastricht geweest waren te doen teekenen en daarna naar den Haag over te sturen om ze door de Com.-deciseurs van hun Ho. Mo., die in die jaren te Maastricht geweest waren, te doen teekenen.

1689 Januari 4. Project tot het houden van een paardenmarkt te Maastricht. — Ged. tot de milit. zaken.

1689 Januari 10. Res. over hetzelfde.

1689 Januari 18. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht en antwoord op missive van hun Ho. Mo. van 10 Januari, met verzoek verschoond te blijven met het voorschieten van geld voor hooi te Tongeren, waarop afwijzend wordt beschikt.

1689 Februari 11. Memorie van den resident Norff wegens voorstel in den Raad te Maastricht door den hoogschout Groulard en den Brab. burgemeester om de kerk van den H. Geest af te staan ten gebruik van de Waalsche gemeente, wier kerk

Digitized by Google

te klein was, waartegen de Bisschop protesteerde, daar bij art. 2 van de kapitulatie van 1632 slechts 2 kerken aan de Geref. waren afgestaan, van St. Jacobus (lees St. Jan) en St. Hilarius, waarbij later een derde was gevoegd voor het Fransche auditorium. — Brab. magistraat om bericht.

1689 Februari 12. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, over de „achterheid" van de subsidiën aan de stad verschuldigd vanwege den Raad van State, vooral wijl de stad zware kosten had te dragen voor het garnizoen enz. enz — Ged. enz. met leden v. d. R. v. S. door hen te benoemen.

1689 Februari 24. Request van de regenten van het Geref. weeshuis, dat in 1641 door hun Ho. Mo. aan de arme weezen binnen Maastricht voor woning, het houden van school en woning voor binnenvader en moeder het Minderbroederklooster was vergund, toen ledig, wijl de monniken, die zich schuldig hadden gemaakt aan een schrikkelijk verraad, uit de stad waren verbannen en zich terug getrokken hadden op den St. Pietersberg, dat de weezen sinds dien tijd in het rustig bezit van hun woning waren geweest, waarvan zij een gedeelte verhuurd hadden en de opbrengst gebruikt tot hun onderhoud, tot in 1673. toen de Franschen hen met geweld uit hun weeshuis verdreven en dit gebruikten voor militair gasthuis; dat alsdan de monniken weer in de stad waren toegelaten en hun de St. Jacobskerk in gebruik was gegeven, totdat in begin van 1678 een gedeelte van het klooster aan de monniken door de Franschen was ingeruimd en de weezen er buiten gehouden totdat, den 6 November 1678, toen Maastricht wederom onder de Staten was gekomen, de weezen door hun Ho. Mo. in hun woning hersteld waren geworden, terwijl de monniken in het appartement door de Franschen hun toegestaan bleven logeeren, totdat, in 1680 een militair hospitaal was opgericht en een gedeelte van het klooster daarvoor gebruikt; dat de regenten van het hospitaal met onderlinge toestemming van de regenten van het weeshuis van tijd tot tijd zooveel appartementen hadden bezet, dat de weezen zich nauwelijks konden behelpen, dat de regenten van het hospitaal nog meer plaats van het weeshuis hadden verzocht wat zij niet konden missen.

Digitized by Google

Regenten van het weeshuis verzocken daarom hun Ho. Mo. die van het hospitaal te gelasten hen niet verder te molesteeren in hun woning. — Brab. mag.

1689 Maart 2. Over het gebruik van zekere kapel tot de Geref. godsdienst (zie 1689 Februari 11.)

1689 Maart 8. Request van den gardiaan der Capucijnen te Maastricht om in het aanstaande kapittel de noodige verandering te mogen maken en de plaatsen van 2 overledenen en onbekwamen te mogen vervullen. Hunne Ho. Mo. besluiten de zaak over te laten aan den graaf van Flodroff en den hoogschout Groulart, die tevens zouden zorgen, dat het getal der Capucijnen niet grooter werd en in de andere kloosters geen verandering zou geschieden zonder speciale permissie van hun Ho. Mo.

1689 Maart 10. Over het teekenen van de rekeningen van den paymeester Caspar van Hogendorp, die ongeteekend was gebleven door de Com.-decis. in 1686 en 1688 om zekere beletselen. — De Prins van Luik zal verzocht worden zijn Com.-deciseurs te machtigen tot teekening.

1689 Maart 16. Over het afstaan van eenige kamers van het Geref. weeshuis voor het militaire gasthuis (zie hiervoor Februari 24).

1689 Maart 30. De graaf van Flodorf wordt aangeschreven. alsmede de Brab. magistraat van Maastricht, om onderling over het inruimen van plaatsen van het weeshuis en het vergrooten van het militaire gasthuis te conveniëeren.

1689 April 20. Verzoek van de Minderbroeders-Recollecten te Maastricht, als hiervoor van de Capucijnen, (zie hiervoor Maart 8). Hieruit blijkt, dat bij resolutie der Com.-deciseurs van 16 October 1688 aan de 7 mannenkloosters te Maastricht was gelast, dat geen veranderingen van religieusen zou gedaan worden zonder resolutie en consent van hun Ho. Mo. en dat eenige paters ongesteld waren en daardoor onbekwaam geworden. Verder verzochten de Minderbroeders, dat, daar het hun

Digitized by Google

onmogelijk was in alle voorkomende gevallen hun toevlucht te nemen direct tot hun Ho. Mo., de graaf van Flodrof of de hoogschout Groulart daartoe mocht aangewezen worden.

1689 April 21. Besluit over de teekening der pay-meesters-rekeningen over 1683 tot 1686 incluis.

1689 April 26. Aan de Minderbroeders te Maastricht toegestaan om hun verwisseling te doen, mits kennis gevende aan den Gouverneur of Commandeur of den hoogschout Groulart, met vermelding van naam, toenaam, ouderdom en geboorteplaats, (1) dat de Minderbroeders en de andere mannenkloosters te Maastricht zich op dat punt moesten regelen naar de resolutie der Com.-deciseurs van 16 October 1688, te meer daar deze resolutie op 't rapport der Com. deciseurs in 1686 en 27 December van hetzelfde jaar en meerdere andere tijden door hun Ho. Mo al is gearresteerd geweest.

1689 Juli 12. Accoord tusschen de regenten van het weeshuis en van het militaire hospitaal goedgekeurd.

1689 Juli 13. Verzoek van den rector der Jesuïten te Maastricht om tegen Bamis (St. Bavo, 1 October) de noodzakelijke aanvulling en verwisseling van religieusen te doen, alsmede op andere tijden, wanneer het noodig was, mits kennis gevende aan den Gouverneur en Commandeur en den Hoogschout van Maastricht.

1689 Juli 28. Het verzoek der Jesuïten toegestemd, verder moesten de Jesuïten en andere mannenkloosters te Maastricht alle veranderingen in de kloosters aanvragen aan hun Ho. Mo

1689 Augustus 12. Rapport van Ged. enz. over het request van Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, zich beklagende over de proceduren door den hoogschout Groulart tegen hen geïntenteerd voor het Brab. gerecht van Maastricht, wegens zekere deputatie, waarin de kanonik van Meer door

(1) Nl. van de personen, die door de verandering in het klooster zouden komen.

Digitized by Google

dit kapittel naar het Fransche Hof is afgevaardigd geweest en de veroordeeling door dit gerecht tegen voorn. kapittel en den kanonik van Meer in contumaciam gewezen. — De Gedeputeerden tot de zaken enz. zouden deze zaak onderzoeken en tot nadere beschikking van Hunne Ho. Mo. zou de executie van de veroordeeling opgeschorst blijven.

1689 October 5. Onderhandeling met die van Luik over het punt van commercie en de Maastrichter exemptie.

Missive van den hoogschout Groulart, die gemachtigd wordt met den Bisschop van Luik te onderhandelen.

1689 November 2. Over hetzelfde. Wordt besloten den Bisschop te schrijven.

1689 November 18. Request van den hoogschout Groulart over eenige munters, op resolutie van Hunne Ho. Mo. en op order der Heeren van Amerongen en van Sallich, toenmaals in commissie te Maastricht, te Reckheim gevangen genomen en onder het stadhuis te Maastricht in detentie gebracht en weder vrij gelaten of daaruit gebracht zonder kennis van den Brab. hoogschout, hoewel de crimineele personen geen militairen, noch van de Luiksche zijde waren, dat verder munten in beslag waren genomen en hem niet overhandigd. — Ged. enz. met leden van den R. v. S. door hem te benoemen om rapport.

1689 November 22. Klachten door Gedep. van Maastricht over het inslaan van palen en het planten van heggen om den Maasdijk te Reckheim door de inwoners aldaar, zoodat de Maasschippers bij het minste hoog water, met paarden hunne schepen niet konden doen opvaren en met de kooplieden van Dort en van den Haag hierover bij den magistraat van Maastricht hadden moeten klagen, die zich tevergeefs tot die van Reckheim gewend had.

Request van Jan Haenen, burger en voerman te Maastricht, om hem te handhaven bij zijn recht, den 3den October l.l. verkregen, om met een postwagen van Maastricht op Aken te mogen rijden en Jan Louis Tielen en alle andere te gelasten hem hierin met rust te laten.

Digitized by Google

1689 November 25. Request van schepen en secretaris van het hoog Brabantsch gerecht te Maastricht en dat van den Vroenhof, om het kapittel van St. Servaas tot betaling van hun leges te sommeeren en desnoods te executeeren toegestaan. Deze kosten waren veroorzaakt door verschillende processen, die de hoogschout Groulart ambtshalve had moeten voeren en het door hen uitleveren van Frans Crauwberg, die om een moord gevangen was, aan 't voornoemd kapittel. De kosten waren 354½ rijksdaalder. — Wordt toegestaan.

1689 December 6. Besloten op rapport van Ged. enz. aan den Graaf van Gronsveld te schrijven, de Maastrichtsche burgers, onder Gronsveld geërfd, exempt te laten van het leveren van 2000 rations haver, hooi en stroo aan het Brandenburgsch garnizoen te Aken, als zijnde een geheele personeele last, komende inplaats van logeering, die anders zou geschieden.

1689 December 7. Aan den Graaf of Regeerders van Reckheim zou geschreven worden de palen, heggen en andere beletselen op den dijk weg te nemen. (Zie hiervoor November 22).

1689 December 9. Over de Munters te Reckheim gevangen genomen. (Zie hiervoor November 18).

1689 December 10. Request van Hoogproost, Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, in zake de resolutie van Hunne Ho. Mo., van 25 November l.l., dat zij niet gehouden waren de kosten te betalen door het rechtsconflict tusschen de beide Hoogschouten van Maastricht ontstaan, betreffende de jurisdictie over Caubert (Crauberg in de res. van Nov. 25 l.l.), maar wel die, welke zij aan het gerecht van den Vroenhof verschuldigd waren, wegens de gevangenneming van deze. (Om aan den rechtsstrijd tusschen de beide Maastrichtsche Hoogschouten een einde te maken, was besloten Caubert aan het kapittel over te leveren als grondheer van de plaats van waar hij was weggevoerd).

1689 December 22. Schrijven van Norf, Resident van den Prins-Bisschop, inzake de proceduren van den Brab. hoog-

Digitized by Google

schout tegen het kap. van St. Servaas, over hetwelk deze beweerde alleen de rechtspraak te bezitten.

1689 December 23. Request van hoogschout Groulart, dat de heeren van Amerongen en van Sallich, in commissie te Maastricht wegens den Raad van State, hadden doen in beslag nemen drie à vier duizend rijksdaalders, toekomende aan eenige joden, die binnen het Graafschap Reckheim zich ophielden, met geldmunten, verzoekende, dat aan hem als alleen de jurisdictie namens Hunne Ho. Mo. te Maastricht uitoefenende, dat geld mocht overhandigd worden. — R. v. S. om spoedig bericht.

1689 December 31. Verschillen over het punt van commercie tusschen de onderdanen van Hunne Ho. Mo. en die van den Prins-Bisschop van Luik. (1)

4e Register 1690—1713.

1690 Januari 20. Missive van hoogschout enz. te Maastricht, over de beletselen aan den dijk van Uyckhoven, zoodat de Maasschippers hunne schepen bij het minste hoog water met paarden niet konden doen optrekken en dat de Graaf of regeerders van Reckheim aan het verzoek van Hunne Ho. Mo. van 7 Dec. 1689, om palen, slagboomen, heggen en andere beletselen weg te ruimen niet hadden voldaan, waardoor zelfs paarden waren verongelukt en de schepen waren blijven liggen. Met verzoek om daarin te voorzien. — Wordt besloten deze missive te zenden aan den Commandeur te Maastricht en hem te doen informeeren of de beletsels nog niet weggenomen waren en zoo niet hen aan te manen en als zij in gebreke blijven de beletselen door de sterke hand te doen wegnemen.

1690 Januari 21. Request van Steven Groulart, hoogschout te Maastricht, dat Hunne Ho. Mo. 23 Dec. 1689 bij resolutie den R. v. S. hadden verzocht hun ten spoedigste te berichten in de

---

(1) Door de Staten van Holland en Westfriesland overgenomen om in hunne vergadering breeder gecommuniceerd te worden en Ged. enz. om rapport.

Digitized by Google

zaak van hem, wegens de in beslag genomen muntspeciën, aan eenige joden toekomende, die zich in het graafschap Reckheim hadden „geneert" met geld te munten, om de zaak zonder tijdverlies af te maken, dat hij alle moeite had aangewend om den R. v. S. tot het overleveren van dit schriftelijk bericht te disponeeren, doch zonder goeden uitslag. Met verzoek te bewerken, dat de zaak spoedig mocht afgedaan worden, opdat hij in staat mocht zijn om het recht, dat hem in naam van Hunne Ho. Mo. op dit geld toekwam, naar behooren waar te nemen. — Wordt besloten den R. v. S. om spoedig bericht te verzoeken.

1690 Februari 6. Missive van hoogschouten enz. te Maastricht, met bijlage, dat Hendrik Vignon, burger en ingezetene van Maastricht, den magistraat dikwijls had geklaagd, dat hij in 1651 met zijne consorten aan de bank en ingezetenen van Walhorn had voorgeschoten 10 000 rijksdaalders tot inlossing van stad en kasteel van het hertogdom Limburg uit de handen van den Hertog van Lotharingen, ingevolge contract met den drossaard en de regenten van Maastricht, waarvoor zich een zekere Vrund, burger van Aken, bij particulier handschrift borg had gesteld, dat de suppliant dikwijls betaling van kapitaal en interest had verzocht, doch zonder gevolg, dat hij daarop voornoemden Frederik Vrund bij arrest op zijn goederen had aangesproken, doch dat deze om de wettige proceduren te verijdelen, had bewerkt dat de advocaat-fiscaal of procureur-generaal van den souvereinen Raad te Brussel de goederen van Vignon, gelegen in de bank van Walhorn, in arrest had genomen, onder voorwendsel, dat bij het contract eenige „usuren" (woekerrenten) zouden wezen bedongen, waarop de proceduren te Aken bij speciaal decreet van de schepenen aldaar waren gestaakt, totdat de suppliant zich van het arrest zijner goederen zou hebben bevrijd, met verzoek tot handhaving van het privilegie van Maastricht de non arrestando aan den kanselier en verderen Raad te Brussel te schrijven, ten einde Vignon van het onweitig en langdurig arrest op zijn goederen mocht worden ontslagen, en dat voor zoover de advocaat-fiscaal te Brussel iets ten laste van Vignon mocht hebben wegens dit contract, dat naar den gewonen en bevoegden rechter der burgers van Maastricht mocht

Digitized by Google

verwezen worden, alwaar hun kort en onvertogen recht zou geschieden. — Wordt besloten copie der missive te zenden aan den resident Hulst en hem aan te schrijven alle moeite te doen waar het nuttig en noodig is tot ontslag der goederen, en dat de fiscaal naar den competenten rechter zou worden verwezen.

1690 Februari 11. Op de memorie van den heer Norff, raad en resident van den Bisschop en Prins van Luik wordt besloten, dat de schellingen in de Vereenigde Provinciën geslagen, die in het land van Luik worden ingevoerd, aldaar koers moeten houden ieder schelling als een schelling courant hier te lande en hooger niet (volgens het request 9½ „sols" Luiker munt).

Request van den magistraat te Maastricht, dat 22 Dec. l.l. gecommitteerden, daartoe gelast, aan het college ter Admiraliteit op de Maas hadden overgegeven een memorie tot subsidie tot herstelling van de Steenstraat van de porte Allemagne buiten Wijk naar Meerssen en naar Weert, dat, daar de memorie gesteld was in handen van de heeren Torck en Sterrenbergh en den secretaris van dit college, zij een gunstig besluit hadden gehoopt, dat daar zij vreesden, dat de Generaliteits rekenkamer soms moeilijkheid zou maken de subsidie in de uitgaven in de rekening van den ontvanger-generaal van dit college te laten valideeren, zij verzochten, dat Hunne Ho. Mo. gunstig zouden beschikken op het verzoek om subsidie, zoodat in het a.s. voorjaar de weg met gemeen overleg tusschen de stad Maastricht en de regeering van het land van Valkenburg mocht worden voltrokken.

Wordt besloten copie te stellen in handen van den heer van Els en andere gedeputeerden enz., om, gehoord de in den Haag aanwezige leden van voorn. college, rapport te doen.

Wordt tevens besloten copie te zenden aan de Gedeput. tot de zaken enz. tot onderzoek en de consideratiën te hooren van gecommitteerden van het college ter Admiraliteit op de Maas, in den Haag aanwezig, ten einde rapport te doen.

1690 Februari 21. Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas, ingevolge resolutie commissoriaal van 21 November l.l. onderzocht hebbend, missive van

Digitized by Google

hoogschout enz. van Maastricht, tot voldoening van Hunner Ho. Mo., res. van 3 Februari l.l., met bericht op request van Johan Louis Thielen, over den geoctrooicerden postwagen van Maastricht op Aken en op request van Johan Haenen, burger en voerman te Maastricht, verzoekende, dat Hunne Ho. Mo. den suppliant te laten bij zijn verkregen recht en approbatie van 3 Oct. l.l. om met een postwagen op Aken te mogen rijden en Johan Louis Thielen en alle anderen te gelasten hem dit rustig te laten doen, zonder te hinderen en om te niet te doen eenige pretense cessie en transporten ten behoeve van een zekeren Thielman of ieder ander, met speciaal verbod aan J. L. Thielen om in het toekomende te handelen tegen de verleende approbatie van Hunne Ho. Mo. Wordt besloten dat Jan Haenen zal gehandhaafd blijven mits aan de Wed. Thielen uitkeerende drie honderd rijksdaalders eens en wordt J. L. Thielen gehouden voor ontslagen van de schriftelijke toestemming aan Abraham Stijffs gegeven om met den postwagen te mogen rijden.

1690 Februari 23. Request van den hoogschout Groulart, verzoekende om spoedige afdoening der zaak van de valsche munters (zie Januari 21). — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken zijn bericht te zenden aan den Brab. magistraat te Maastricht om bericht.

1690 Maart 20. Missive van den R. v. S. tot voldoening van de resolutie van 18 Nov. 1689 met bericht op het request van Steven Groulart, hoogschout van Hunne H. Mo. te Maastricht, met verzoek dat Hunne Ho. Mo. bij resolutie zouden goedvinden, dat de muntmaterialen te Maastricht aangehaald en de bewuste munters te Reckheim competeerende, zouden staan tot judicatuur van het Brab. gerecht en ter calange van Groulart ambtshalve en te gelasten, dat de muntmaterialen hem zouden worden overhandigd om het recht wat hij daarop zou vermeenen te hebben, in naam van Hunne H. Mo., volgens het zoo genaamd oud gebruik en den gewonen loop van het gerecht waar te nemen en te vervolgen. — Wordt besloten te stellen in handen van den heer Schimmelpenningh van de Oye en andere Gedeputeerden tot de zaken van de munten, tot onderzoek en rapport.

Digitized by Google

Missive van den R. v. S. op twee verschillende requesten op naam van Andries Abrahamsen Charleville door Abraham Imants aan Hunne Ho. Mo., om vrijgeleide en om kosteloos en schadeloos te ontslaan eenige muntmaterialen, door de heeren van Amerongen en van Zallich, hun laatste gecommitteerden te Maastricht, in beslag genomen, alsmede nog op twee resolutiën van Hunne Ho. Mo. op dit onderwerp genomen, resp. van 5 Nov. en 23 Dec. 1689. — Wordt besloten als boven.

1690 April 4. Remonstrantie van de Raden en Generaalmeesters van de munten dezer landen, dat zij vernomen hadden, dat door den R. v. S. aan Hunne Ho. Mo. was meegedeeld het aanhalen van eenige muntinstrumenten binnen de stad Reckheim en in 't bizonder stempels nagemaakt naar eenige penningen dezer landen, dat zij al hadden afgewacht, dat Hunne Ho. Mo. hen daarover hadden gehoord om de stempels te mogen onderzoeken en daarover te berichten aan hun Ho. Mo., verzoekende dat dit nog zou geschieden en de instrumenten worden toegezonden tot onderzoek als er eenige naslagen van penningen zouden wezen, wat verondersteld zou mogen worden, vooral wijl de Spanjaarden het geld dezer landen hadden gedreigd zoo laag te reduceeren beneden de bekende waarde, verzoekende verder, dat, (daar zij vernomen hadden dat het plakkaat van verhooging van het geld in Brabant, van 60 tot 65 stuivers de ducaton en 48 tot 52 stuivers de patacon, vermits de oppositie der gemeente niet werd uitgevoerd (1) en dat de Staat over het inbrengen der payementen in de Spaansche Nederlanden en het niet verder munten der schellingen op de Provinciale en Rijksmunten, spoedig orde zou moeten stellen en wat kapitale penningen van de helft van het in te houden zilver volgens de concept-resolutie van Hunne Ho. Mo. van 6 Dec. l.l., waarop nog niets was vastgesteld, voortaan zou moeten worden aangemunt) dat de prijs van het zilver mocht worden vastgesteld en eenige capitale penningen privatelijk buiten alle andere payementen gemunt. — Wordt besloten copie der remonstrantie te stellen in handen van den heer van Elsen en andere Gedeputeerden tot de zaken van de munt.

---

(1) In train wierde gebruikt. Deze res. is zeer onduidelijk; ik heb daarom een grooten tusschenzin tusschen haakjes geplaatst.

Digitized by Google

1690 Mei 24. Brief van hoogschouten, burgemeesteren, schepen en gezworene Raden van Maastricht, dat zij op vertoog van de provissoren en rentmeesters van de armen-tafel, genaamd H. Geest, aldaar, klagende dat hunne inkomsten zeer verminderden en ten achter raakten, o.a. dat de pachters en schuldenaars zeer talmden om hun pacht en renten te voldoen, tenzij men ze door formeele proceduren, die op het platte land met langzame termijnen voortgaan, noodzaakte, waardoor de armen groote schade leden en de schoolmeesters en voorlezers, wier tractementen uit deze inkomsten op order van Hunne Ho. Mo. ook moesten gevonden worden, niet zoo prompt konden worden voldaan, het beste middel geoordeeld hadden Hunne Ho. Mo. te verzoeken, dat men die pachters en rentverschuldigden met parate executie in de landen van Overmaas en den Vroenhof tot voldoening zou mogen dwingen, mits voorafgaande sommatiën, waardoor men de drie of vier maanden, die men buiten de vacatiën van noode had, om iemand ten platte land te doen contumaceeren, zou uitwinnen. — Wordt gesteld in handen der Com.-deciseurs die in het aanstaand seizoen naar Maastricht zullen gaan, ter beschikking.

1690 Juli 19. Op request van den kerkeraad der Nederl. Geref. kerk te Maastricht, om inplaats van de overleden Engelbertus Breiberenus en Sylvius twee andere predikanten te mogen uitvinden en beroepen, en verder, dat Hunne Ho. Mo. de onkosten van de beroepingen zouden ordonneeren ten laste van de stad Maastricht. Wordt besloten dit toe te staan met correspondentie van den Brab. magistraat, om, na voorgaande goedkeuring van Hunne Ho. Mo., bevestigd te worden, en dat de onkosten uit de stadskas zullen betaald worden en dat zoo er moeilijkheden ontstonden, Hunner H. Mo. Com.-deciseurs met die van Luiksche zijde de zaak ten beste zouden schikken.

1690 Augustus 7. Missive van den hoogschout enz. van Brab. zijde te Maastricht, dat ingevolge de resolutie van Juli 19 den magistraat door zijn Gedeputeerden aan den kerkeraad had doen aanzeggen, dat zij willen medewerken tot het beroep der twee predikanten, doch dat de kerkeraad, steunende op de

Digitized by Google

resolutie van 1668, bezwaar maakte den magistraat daartoe verder toe te laten dan om één predikant uit de nomminatie van twee te helpen kiezen en beweerde dat de nomminatie privativelijk hem toekwam, dat de magistraat had verzocht, dat hun eenige Gedeputeerden mochten worden toegevoegd om te confereeren over de redenen, die de magistraat had om bij deze gelegenheid tot de nomminatie zoowel als tot de electie behooren te worden toegelaten. Dat de kerkeraad hierop, hoewel in voldoend aantal velo levato had besloten, dat zij met uitsluiting van den magistraat vier predikanten zouden benoemen, waaruit de magistraat alleen twee zou mogen helpen kiezen. Met verzoek, dat Hunne Ho. Mo. den kerkeraad zouden gelasten zich te regelen naar de resolutie van 19 Juli l.l. en dat, in geval van twijfel, Hunne Ho. Mo. hun Com.-deciseurs zouden machtigen na onderzoek te beschikken en meteen te informeeren over de oneenigheden, die toen heerschten onder de predikanten tegen den magistraat, die dezen laatste des te meer verplichtte deel te nemen in het omzien naar goede leeraren, waartoe Hunne Ho. Mo. dezen magistraat des te meer schenen gemachtigd te hebben, bij voornoemde resolutie, omdat Hunne Ho. Mo. de stad daarbij belastten met de onkosten van het beroep, wat te voren niet was geschied (de zin is geheel verward in 't register). — Wordt besloten copie der missive te stellen in handen van den heer van Wijnbergen en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

1690 Augustus 8. Missive van den kerkeraad te Maastricht over hetzelfde onderwerp, gesteld in handen als voren.

1690 Augustus 9. Op rapport der Gedeputeerden als boven (zie de twee voorgaande resolutiën) wordt besloten copie der voorschreven missive te stellen in handen van de Com.-deciseurs naar Maastricht, om na onderzoek de zaak te schikken of anders te beschikken naar bevinden.

1690 December 12. Missive van den kerkeraad te Maastricht, dat de breede kerkeraad had beroepen Christoffel Mollerus predikant te Norebits in Engeland en Anthonius Royse, pre-

Digitized by Google

dikant te Battem (1) in Overijssel. — Het beroep wordt goedgekeurd.

1691 Augustus 1. Missive van den hoogschout Groulard te Maastricht, dat 29 Juli te Maastricht was gestorven N. Niesmans, kanonik van O. L. Vrouw, in een maand, waarin de vacante prebende tot begeving van Hunne Ho. Mo. stond, maar dat hij die plaats reeds bezet had gevonden door N. Cruyts (2), die beweerde wegens akte van ruil door hem gedaan voor den proost van het kapittel van O. L. Vrouw, een kapelaanschap van St. Servaas tegen deze prebende verwisselend (3), en dat de proosten zulke ruilen beweerden te kunnen toestaan volgens de kanonieke wetten. — Wordt besloten de zaak te stellen in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport, doch dat den hoogschout zal worden geschreven, intusschen zich van wege Hunne Ho. Mo. te verzetten tegen de toelating van Cruts.

1691 Augustus 23. Missive hierover van den Prins-bisschop van Luik en memorie van den resident Norff, strekkend tot aannemen van Cruts. — Ged. enz.

1691 Augustus 24. Missive van hoogschout Groulart te Maastricht, dat hij gevolg had gegeven aan de resolutie van 1 Aug. l.l. — Wordt gesteld in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz.

1691 Augustus 31. Rapport van de voornoemde Gedeputeerden, ingevolge resolutiën commissoriaal van 23 en 24 Aug. onderzocht hebbend de missive van den Prins van Luik en de memorie van den resident Norff en de stukken door den cantor Stats (Stas) aan hen overgegeven, betreffende de geldigheid van den ruil van een canonisie van O. L. Vr. kerk te Maastricht, door Hendrick Nijsmans, 35 jaren daarna overleden, waar-

(1) Batmer.
(2) Lees Cruts.
(3) De zin loopt niet door, men vulle aan: dit kanonikaat verkregen te hebben.

Digitized by Google

door zij aan Christiaan Cruts is overgedragen en tevens missive van den hoogschout Groulard daarover. — Wordt besloten den ruil goed te keuren en den hoogschout in dien zin te schrijven.

1691 November 12. Memorie van den rèsident Norff, dat de kooplieden en bankiers van Luik aan den Prins-Bisschop hadden aangetoond, dat sinds kort die van Maastricht namens Hunne Ho. Mo. beweerden te verplichten al de voërlieden naar Luik komende van den Bosch en Breda door Maastricht hun weg te nemen, hoewel de kortste weg is over Hamont, zonder eenigen vreemden grond te raken, wat de Prins-Bisschop zeer nadeelig had gevonden voor den handel, en dat hij niet kon gelooven, dat de meening van Hunne Ho. Mo. was te handelen tegen het oud gebruik en de handeldrijvenden aldus te behandelen, met verzoek, dat Hunne Ho. Mo. toelieten, dat zij van hun oude vrijheid gebruik maakten. — Brab. magistraat om bericht.

1691 November 16. Op vertoog, dat de fourage te Maastricht een weinig schaars geworden is door den inkoop die voor de magazijnen zou gedaan wezen, wordt besloten den Brab. magistraat te Maastricht te schrijven om te zorgen, dat toch aan de militie van den Staat aldaar, de fourage geleverd mag worden tegen den redelijken prijs, zoodat de ruiter met zijn soldij kan toekomen.

1691 November 30. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, in antwoord op de resolutie van 12 Nov. l.l., en verder klagende over de voortdurende vexatiën en exactiën van den 60sten penning, wegens den staat van Luik over alle goederen, die hun bodem passeerden en nu onlangs weder opnieuw gevorderd over de goederen der burgers van Maastricht uit of naar die stad vervoerd, daar men niet meer tevreden was zooals vroeger met een halven of heelen rijksdaalder voor iedere kar, maar geheel den 60sten penning eischte, volgens de juiste waarde der goederen, waardoor de voerlieden werden genoodzaakt door groote en moeilijke omwegen die afpersingen zooveel doenlijk te ontgaan. -- Wordt gesteld in handen van de Gedeputeerden van de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

Digitized by Google

1691 December 5. Missive van den kerkeraad der Nederl. Geref. gemeente te Maastricht, dat zij in een van de kerken tijd en plaats hadden gegeven aan de Schotten aldaar in garnizoen.

1691 December 27. Missive van den resident Norff, waaruit blijkt, dat de Prins van Luik, wegens de oorlogen niet kan toestemmen in de vrijheid der Luiksche tollen in het land van Luik en graafschap Loon voor de Maastrichtenaren door den indiviesen raad gevraagd en door die van het land van Daelhem. Met verzoek van tusschenkomst van Hunne Ho. Mo. bij hunnen magistraat te Maastricht en hunne staten van Daelhem. — Wordt besloten afschrift en memorie te zenden aan voornoemden magistraat en staten *(van Daelhem)* om bericht en aan de Gedeputeerden tot de zaken enz. om onderzoek en rapport.

1691 Maart 28. (1) Missive van hoogschouten, burgemeesteren enz. te Maastricht, om in plaats van Jan du Molin, wijnroeier, die overleden was, aan te stellen Jan le Marq, Fransch gerefugiëerde. — Dit wordt toegestaan.

1692 Januari 24. Missive van den Brab. magistraat van Maastricht, in antwoord op resolutie van Dec. 27 l.l. — Wordt besloten copie te stellen in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

1692 Februari 6. Missive van den hoogschout Groulard te Maastricht tot voldoening der orders Hunner Ho. Mo. van 24 Januari l.l., met bericht op de memorie van den resident Norff, over de proceduren tegen zekeren monnik, genaamd Laurens Thelen. — Blijft zonder resolutie.

Bij resumptie wordt gedelibereerd op de memorie van Norff, resident van den Bisschop en Prins van Luik, over voornoemde proceduren, door den hoogschout Groulard ondernomen tegen voornoemden Laurens Thelen, Augustijn te Maastricht, met verzoek, dat deze proceduren als onbevoegd, opgeheven

(1) Aldus in het register buiten tijdsorde.

Digitized by Google

mogen worden. Wordt besloten, dat aan Norff zal worden geantwoord, dat Hunne Ho. Mo. op informatie is bericht, dat deze proceduren als al lang zijn opgehouden uit consideratie voor den Bisschop en Prins van Luik, die aan Groulard had betuigd, dat hem dit aangenaam zou wezen en nadat Thelen verklaard had den inhoud van Hunner Ho. Mo. orders en plakkaten omtrent het feit in questie te hebben geignoreerd, dat Hunne Ho. Mo. ook in consideratie van de tusschenkomst van den Bisschop wel zich lieten gevallen, dat de proceduren werden gestaakt, maar niet konden toegeven, dat zij onwettig zouden wezen ondernomen of strijdig tegen het indivies recht der beide prinsen te Maastricht, daar bekend is, dat het gezag over de kloosters een speciaal voorrecht is van Hunne Ho. Mo. als representeerende den Hertog van Brabant, die meer praëeminentiën die het indivies niet raken, b.v. het recht van het garnizoen, munt, landtol, geven van octrooien, pardonnen en dergelijke meer heeft, met al welke de Prins van Luik geen gemeenschap heeft; dat de capitulatie in dit recht van Hunne Ho. Mo. geen verandering maakt, daar volgens deze zij bezitten het recht, dat de Koning van Spanje in 1632 daar heeft uitgeoefend, waaronder het gezag der kloosters, wat deze koning altijd privatievelijk aan zich heeft gehouden, terwijl deze kloosters voor de Brab. rechters hebben terecht gestaan en de Brab. fiscaal desnoods, zijne functie tegen hen heeft gedaan, zooals de koning van Frankrijk gedurende zijn bezit van Maastricht daarin heeft voortgegaan met eene zeer groote nauwkeurigheid en Hunne Ho. Mo. sinds 1632 eveneens hebben gedaan, daar zij niet alleen verscheidene reglementen en ordonnantiën gemaakt hebben wegens deze kloosters, die zij nog moeten onderhouden en ook inderdaad onderhouden, maar ook geprocedeerd tot straf en verbetering der religieusen, wanneer zij hebben „gepecceert", alles zonder medewerking van den Prins van Luik, zoodat dit niet strijdt tegen de dagelijksche observantie; dat, weliswaar, de fundamenteele wet vereischt, dat geen ordonnantiën, statuten, imposten of lasten te Maastricht mogen worden ingevoerd zonder voorgaande communicatie van den Prins van Luik maar, dat dit op dit geval niet toepasselijk kan gemaakt worden, daar dit artikel van de recessen alleen betreft de gemeene belasting en de re-

Digitized by Google

geering, die de Prins met Hunne Ho. Mo. indiviselijk heeft, maar niet mag worden uitgebreid tot voornoemde voorrechten en praeëminentiën; dat wat het uitvaardigen en afkondigen der plakkaten aangaat Hunne Ho. Mo. daarin gedaan hebben als de koning van Spanje en dit volgens artikel 8 der capitulatie, zoodat deze plakkaten alleen afgekondigd worden, zonder dat van wege den Prins van Luik aldaar ooit eenige aangenomen zijn, veel minder afgekondigd of wel tegen het afkondigen van het plakkaat van Hunne Ho. Mo., uit kracht waarvan tegen Thelen actie was ingesteld, is geprotesteerd geworden van wege den Prins van Luik, en als nu en dan ook geprotesteerd was tegen het afkondigen van Hunner Ho. Mo. plakkaten, dit het afkondigen daarvan niet belet heeft, maar dat Hunne Ho. Mo. altijd en nog laatst bij hun resolutie van 19 Februari 1683 tegen zulke protesten als onbevoegd hebben voorzien; dat ook hetzelfde onderscheid niet kan gemaakt worden tusschen de geestelijken als tusscher. de andere ingezetenen te Maastricht, n.l. Brabantsch en Luiksch, daar het zeker is, dat zij die zich te Maastricht in een klooster begeven, van wat nativiteit ook, zich bij het ingaan onderwierpen aan de privatieve macht van den souverein dier kloosters, welke macht hier te voren is aangewezen als aan Hunne Ho. Mo. alleen te competeeren. Extract hiervan zal door den agent Rosenboom gesteld worden in handen van den gemelden resident Norff.

1692 Maart 7. Missive van de hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, dat Johan Hanen, burger van Maastricht, hun had getoond resolutie van 21 Dec. 1691, waarbij hij werd gehandhaafd in zijn recht en octrooi van Hunne Ho. Mo. tot het houden van een postwagen op Aken, tegen Willem Haertmans, verkregen hebbend octrooi tot het houden van een postwagen van Maastricht op Keulen met uitdrukkelijken last om zijn weg elders dan over Aken te nemen, met verzoek zijn octrooi voor 15 achtereenvolgende jaren te verlengen om des te meer in staat te zijn het vereischte gerief aan de passanten aan te brengen. — Wordt toegestaan.

1692 Maart 13. Missive van de hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, dat de kooplieden en schippers, handel

Digitized by Google

drijvend op de Maas, zich bij hen hadden beklaagd, dat zekere Jan Bussij, thans als tolbediender te Urmond op de Maas aangesteld, van wege den vorst van Gulick, 10 gulden durfde af te vorderen voor hetgeen men te voren volgens de lijst maar opgegeven had twee gulden en dit in 't algemeen op al de goederen, wat zou kunnen strekken tot verval van den handel. Met verzoek, dat Hunne Ho. Mo. dit geliefden te voorkomen door schrijven aan den vorst van Gulick of door andere middelen.

Rekwest daarover van de gezamenlijke kooplieden en schippers op de Maas. — Wordt besloten kennis te geven aan den Keurvorst van den Palz (hertog van Gulick) met verzoek om order te geven dit bezwaar op te heffen.

1692 Maart 21. Request van den kerkeraad van de Nederl. Geref. kerk te Maastricht, dat dezelve, wegens hoogen ouderdom en vervallen krachten van Gerard van der Smissen, den ouden voorlezer van de zoogenaamde Matthijskerk, op zijn verzoek zijn zoon Johannes in zijn plaats hadden gesteld, onder voorwaarde, dat zijn ouders met bewilliging van den zoon het tractement, tot hun onderhoud gevorderd, zullen blijven genieten, dat te Maastricht uit de goederen van den H. Geest werd betaald hun leven lang, met verzoek om goedkeuring. — Deze wordt verleend.

1692 Maart 29. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, klagende over eenige nieuwe belastingen door die van Gronsveld gevorderd van de daar gegoede burgers van Maastricht en over de proceduren tot executie dier belastingen ondernomen met verzoek aan den commandeur van Maastricht te schrijven om deze feitelijke proceduren door gelijke feitelijkheid te keeren. — Wordt besloten copie der missive te stellen in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz.

1692 Mei 10. Op verzoek van hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, wordt de aanstelling van Philip Caris den jongen tot marktschipper van Maastricht naar Roermond goedgekeurd

Digitized by Google

1692 Mei 23. Missive van den hoogschout Groulard aan den griffier Fagel, dat de inwoners van den Vroenhof en van de elf banken van St. Servaas, onderdanen van Hunne Ho. Mo., zeer klaagden over de taxen waarmede de landerijen, die zij onder de naburige Luiksche dorpen hadden, werden bezwaard. op sommige plaatsen zoo hoog, dat de geheele dorpslasten daarmede konden voldaan worden, dat deze dorpen voor hunne inwoners vrij daarvan waren, dat hij het zijn plicht had geoordeeld zich daarover te wenden aan den Prins van Luik, met verzoek van herstel vóór dat die klachten op het tapijt van Hunne Ho. Mo. kwamen, waarop die Prins had goedgevonden zijn Commissarissen-instructeurs te Maastricht af te vaardigen om deze lieden met hun naburen te zien veraccordeeren, en daarover met Com.-instructeurs van Hunne Ho. Mo. te confereeren, hopende, dat Hunne Ho. Mo. zijn handelwijze niet kwalijk zouden nemen; dat die van Luik weer een nieuwe belasting op de brandkolen hadden gezet, nl. 6 penningen, waarover hij aanstonds, nadat hij het vernomen had, te Luik had geremonstreerd, dat dit strijdig was tegen het belang van de onderzaten van Hunne Ho. Mo. en den handel van het land, tenzij verstaan mocht worden, dat die belasting alleen betrof de consumptie in het land van Luik en niet de kolen die naar de landen van Hunne Ho. Mo. werden uitgebracht, waarop de domdeken de Mean hem had geantwoord, dat dit een last was door de stad Luik uitgevaardigd, om daar ten deele uit te vinden de 12000 rijksdaalders, die deze stad maandelijks moest leveren tot onderhoud van de troepen, boven hetgeen de Staat van het land aan belastingen hief, dat zij hoopten, dat Hunne Ho. Mo. zich daartegen, als uitgevoerd ten beste van de gemeene zaak, niet zouden verzetten, dat hij hoogschout vertrouwde, dat de schippers en kooplieden uit den Staat van Hunne Ho. Mo. met die van Luik handelend, zich daarover zouden beklagen bij Hunne Ho. Mo. en dat hij van zijn plicht had geacht hiervan aan Hunne Ho. Mo. kennis te geven. — Wordt besloten aan Groulart te schrijven, dat zij goedkeuren, wat hij ten opzichte van die twee punten heeft gedaan.

1692 Juni 9. Request van de regenten van het Geref. Weeshuis te Maastricht, om in de Generaliteit een collecte of loterij,

Digitized by Google

naar het voorbeeld van andere weeshuizen, te mogen houden doch, dat zij, beducht, dat zoo dit werd toegestaan, dit toch niet veel zou opbrengen, of niet genoeg om het weeshuis te herstellen. Hunne Ho. Mo. verzochten, overeenkomstig hunne resolutie van 3 Sept. 1657, daaraan wilden toevoegen de eerste vacante prebende, dat voor en na dien tijd andere dergelijke resolutiën achtereenvolgens op dit onderwerp waren genomen, voornamelijk 20 November 1648, die in hoofdzaak zouden behelzen, de woorden, dat alle de canonisiën die voortaan binnen de stad Maastricht in Hunner Ho. Mo. maand zullen komen te vaceeren, niet anders zullen worden gebruikt, dan tot benificie van de collegiën, wees- en armehuizen; verder wordt verzocht, dat volgens den staat bij het request gevoegd, van de tractementen op de armentafel, genaamd de H. Geest, eenige op andere kantoren mochten gebracht worden en het armeweeshuis van zijn achterstallen en jaarlijksche 1000 gulden in geld mocht worden voldaan.

Missive van den magistraat van Maastricht, dit verzoek steunend. — Wordt besloten request en missive te stellen in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

1692 Juni 13. Request van hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht, dat de postmeester Jan de Graeff, hun had geklaagd, dat Jan ten Ham een wagenposterij tusschen Gouda en Maastricht wilde oprichten, waartoe hij reeds octrooi van den Prins van Luik zou hebben bekomen, dat wijl daardoor op het octrooi door Hunne Ho. Mo., op hun advies, aan eerstgenoemde verleend tot het uitoefenen van gelijke posterij tusschen Maastricht en den Bosch grootelijks inbreuk zou worden gemaakt, ja genoegzaam vernietigd, tot groot nadeel van het gemeen en ongerief der passanten, de magistraat niet had kunnen nalaten voor Jan de Graaf tusschen beide te komen met verzoek hem te handhaven in zijn octrooi, en Jan ten Ham, zoo hij iets dergelijks vroeg, dit te weigeren, met verbod om, eerstgenoemde in zijn octrooi niet te storen. — Wordt besloten de retroacta na te zien

1692 Juni 30. Op rapport van de Gedeputeerden tot de zaken enz. (zie Juni 9) wordt besloten aan het Gereformeerd

Digitized by Google

weeshuis toe te staan om een loterij te houden, mits met communicatie en goedvinden van den Brab. magistraat van Maastricht; dat ingevolge de resolutie van 3 Sept. 1657 en andere, waarbij de canonisiën en prebenden in de kapittels van St. Servaas en O. L. Vrouw vacant in de maand van Hunne Ho. Mo. aan de wees- en armenhuizen aldaar zullen zijn toegevoegd, deze aan het weeshuis zullen gelaten worden tot dat het met een genoegzaam inkomen zal voorzien zijn, mits het geld aanstonds door de regenten belegd werd op het kantoor van den Ontvanger-generaal van Hunne Ho. Mo., tot welken verkoop en beleggen de regenten worden gemachtigd. Wat aangaat het verschuiven van de tractementen op andere kantoren, worden de heeren Benting tot Werkeren en Gruys Hunner Ho. Mo. Com.-deciseurs eerstdaags naar Maastricht gaande, afgevaardigd om hiernaar te informeeren en wat daarin zou kunnen gedaan worden en daarvan rapport aan Hunne Ho. Mo. te doen.

1692 Juli 4. Missive van hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht, dat de regenten van Gronsveld en Breust de gelegenheid van de tegenwoordige oorlogstijden waarnemende, de Maastrichtsche burgers onder hun jurisdictiën beërfd, met nieuwe lasten aansloegen, dat, hoewel Hunne Ho. Mo. daarover meermalen waren gemoeid geworden en hoewel de voornoemde burgers hadden aangeboden met een redelijke subsidie tegemoet te komen, de regenten de goederen aansloegen en te koop aanboden, uit kracht van een omslag buiten kennis dezer burgers gedaan, zonder onderscheid van reëele of personeele lasten inwonende of afforaine personen en waarin zij de lasten over vele jaren verschenen, hadden geretrotraheerd, waarin de Maastrichtsche burgers nooit hadden bijgedragen, met verzoek, dat Hunne Ho. Mo. hun Com.-deciseurs, die eerlang zouden overkomen, zouden machtigen, aan wie nevens, die van Luiksche zijde de magistraat had aangeboden die verschillen te onderwerpen, om middelen aan te wenden de regenten van Gronsveld en Breust tot reden te brengen en dat Hunne Ho. Mo. als de regenten de submissie weigerden en met hunne executiën doorgingen, den magistraat zouden toestaan represaliën te gebruiken. — Wordt besloten copie dezer missive aan de a.s. Com.-

Digitized by Google

deciseurs ter hand te stellen tot informatie en om onredelijke eischen te keeren en, in geval de voornoemde regenten blijken ongefondeerd te zijn, order te stellen tot handhaving van het recht der burgers van Maastricht.

1692 Juli 29. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, met verzoek, dat, daar de Com.-deciseurs door eenige voorgevallen beletselen nog niet te Maastricht waren aangekomen en die van Gronsveld en Breust met hunne executiën doorgingen en de vruchten der Maastrichtsche burgers aansloegen, Hunne Ho. Mo. den magistraat zouden toestaan deze onredelijke handelwijze met represaliën tegen te gaan en toe te staan, dat hunne burgers met de sterke hand hunne vruchten „inhorreren" (inschuren) en binnen Maastricht brengen mochten, terwijl deze burgers na aankomst der Com.-deciseurs hunne gehoorzaamheid in alles zullen toonen naar hun goedvinden en dat Hunne Ho. Mo. den Commandeur van Maastricht zouden schrijven, aan deze burgers de sterke hand te verleenen. — Wordt gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

1692 Aug. 6. Request van schout, schepen en secretaris van het grafelijk gerecht van den Vroenhove, zoo binnen als buiten Maastricht, dat de praeceptor en die van het zoogenaamd St. Anthonishuis te Maastricht, volgens zekere stichting van Johanna, als hertogin van Brabant, in dato 2 Aug. 1403, wegens de schenking van het eiland, van ouds genoemd de Griend, in de Maas onder de jurisdictie van den Vroenhove, zekere kleine jaarlijksche recognitie (volgens kantteekening bestaande in een maaltijd) verschuldigd waren, dat de supplianten sinds dien tijd over de 250 jaren altijd dit gerustelijk en in vrede hadden genoten, doch dat de praeceptor en de zijnen voor eenige jaren hadden geweigerd, maar toen men hen in rechten wilde betrekken en ook later van tijd tot tijd hadden beloofd te voldoen, met verzoek om, wijl zij tot nu toe in gebreke waren gebleven, en dat daardoor het wettig bezit van de supplianten werd gestoord tegen alle recht, reden en billijkheid, Hunne Ho. Mo. hun Com.-deciseurs, thans te Maastricht, zouden machtigen de partijen over en weer te hooren hun bescheiden over te nemen en te beslissen. — Wordt toegestaan.

Digitized by Google

1692 Aug. 11. Request van den drossaard en de Staten van Dalhem, dat zij ingevolge resolutie van Hunne Ho. Mo. van 27 Dec. 1691 op 14 Januari l.l. hadden overgeleverd hun bericht op de memorie van den resident Norff, die strekte ten einde Hunne Ho. Mo. hen en den magistraat van Maastricht zouden injungeeren van te desisteeren van hunne sollicitatiën te Luik tot ontheffing der Luiksche belastingen, met verzoek om te beschikken, gelijk in dit bericht was verzocht of, dat anders de memorie en het bericht van de supplianten mocht gesteld worden in handen van de Com.-deciseurs te Maastricht, tot onderzoek en beschikking te hunner verlichting. Wordt toegestaan.

1692 Augustus 25. Missive van den heer Gruis, Com.-deciseur te Maastricht, dat de rentmeester Schuyl hem had aangekondigd en dat hij ook iemand gesproken had, die ooggetuige er van geweest was, dat op het kasteel van Gronsvelt, een uur van Maastricht, door zekeren jood, wekelijks werd geslagen omtrent 1000 pond aan duiten, waarvan het monster nevens de missive was gevoegd, die aldaar in vaatjes werden gedaan en langs de Maas naar Holland werden afgevoerd, daar zij te Maastricht niet gangbaar waren, dat, hoewel die van Gronsveld, als Rijksbodem, beweren den vrijen muntslag te hebben, hem dunkte, dat zij geen andere munt zouden mogen slaan, dan die in het Duitsche Rijk gangbaar was, waarom hij het zijn plicht had geacht Hunne Ho. Mo. daar kennis van te geven om hun orders te vernemen, intusschen hopende, dat zij goed zouden vinden, dat hij die duiten, te Maastricht wordende gebracht, tot hun nadere order zou doen aanhouden. — Wordt besloten copie der missive te stellen in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken van de munt, om met eenige leden uit den R. v. S. door hen zelf te benoemen, te onderzoeken en rapport te doen en dat intusschen de heer Gruis de voornoemde duiten zal mogen doen arresteeren.

1692 September 9. Op rapport van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz. (zie vorige resolutie), wordt besloten aan den heer Gruys te schrijven, dat Hunne Ho. Mo. genoegen nemen met zijn bericht en beschikking en dat aan

Digitized by Google

Hunner Ho. Mo. Com.-dec. te Maastricht zal worden geschreven tegen de aangehaalde vaatjes met duiten voor het Brab. gerecht van Maastricht te doen procedeeren, dat Hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaken van het congres, met de ministers van de hooge geälliëerden zullen verzocht worden over het slaan dezer duiten kennis te geven aan den graaf van Windisgratz en Camprich extra-ordinaris envoyés en plenipotentiarissen van den Keizer en de onbehoorlijkheid te toonen van die van Gronsveld door het slaan en gebruiken van de wapens van den Staat op deze voorschreven kwade duiten en hun bemiddeling te verzoeken, dat dit niet meer kan geschieden en dat op de munt van Gronsveld geen of althans geen andere penningen en veel minder duiten zouden mogen geslagen worden, dan die in het Duitsche Rijk gangbaar waren. (1)

1692 October 20. Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht, met bijlage, dat aldaar voor eenige weken was overleden Maria van Gerdingen, weduwe van Lambert Grooteclaes (2), twee kinderen nalatende, waarvan een, Servaas, voor eenige jaren zich in Franschen dienst had begeven, alwaar hij nog luitenant-kolonel was, wat hem, hoogschout, had verplicht zijn kindsgedeelte in de ouderlijke nalatenschap in arrest te leggen, zooals hem bij decreet van schepenen reeds was toegewezen, maar waartegen zich de Luiksche schepenen verzet hadden, bewerende, dat voornoemde Groeteclaes, Luiksch van geboorte zou zijn, alhoewel zonder eenigen grond, want behalve dat de geboorte van Luiksch geen plaats meer had, als men buiten de stad woonde in plaatsen, die kennelijk Brabantsch zijn, daar men alsdan ook voor Brabantsch werd gehouden, dat „oversulx" alle personen te Maastricht, zonder onderscheid aan de orders van Hunne Ho. Mo. onderworpen waren in geval van oorlog, daar zij alleen het recht van wapenen aldaar hadden en zij, ingevolge plakkaat van Hunne Ho. Mo. van 8 April 1689 te Maastricht afgekondigd, aan hun ordonnantiën en inroeping

(1) Zie de Chestret de Haneffe, *Les contrefaçons de Gronsveld et de Reckheim (Revue belge de numismatique, 1885)* waar namaken van de munten van Groningen beschreven worden in 1659.

(2) Er staat Groote-Claes.

Digitized by Google

moesten gehoorzamen, zooals de Koning van Spanje, in wiens recht Hunne Ho. Mo. getreden waren, ook altijd gehad en uitgeoefend had, waarvan hij, hoogschout, eene uitgebreide schriftelijke deductie overgegeven had aan de Com.-deciseurs, die wegens Hunne Ho. Mo. laatst daar gevaceerd hadden, nadat hij daarover mondeling gecontesteerd had met den baron de Ros en den hoogschout Montagne in de tegenwoordigheid der voornoemde Com., dat sinds de gemelde Grooteclaes, zich thans noemende Morvelt, hem een extra-vaganten brief had geschreven, dien hij aan Hunne Ho. Mo. overzond, waarin Grooteclaes niet alleen beweren wilde gelijk zijne vrienden (bloedverwanten) voorheen gedaan hadden met het produceeren van een akte, naar alle waarschijnlijkheid simulaat, dat hij op deze erfenis niets meer te vorderen had, alsof hij zijn deel reeds ruim weg had, maar ook met brand de goederen van den hoogschout hier te lande dreigde, op voorwendsel van eene boete, die hij, hoogschout, zou hebben genoten, waarvan hun niets bekend was, welk goed men al voor twee jaren in brand gestoken had, klaarblijkelijk omdat de devoiren des hoogschouts, op order van Hunne Ho. Mo. aangewend, den Franschen niet aangenaam zouden zijn geweest. Met verzoek, dat, daar dergelijke harde executiën niet voorkomen konden worden, als daar tegen geen ernstige middelen gebruikt werden, Hunne Ho. Mo. hem wilden machtigen ingeval de dreigementen voortgingen, hij, hoogschout, zijn verhaal zou mogen zoeken op de geheele nalatenschap van de weduwe Grooteclaes. — Wordt besloten de missive te stellen in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken enz.

1692 October 25. Missive van den hoogschout, burgemeesters, schepenen enz. van Maastricht, dat, daar door den grooten aftrek van granen uit deze en andere omliggende plaatsen van Luik en elders, en andere redenen, het koren te Maastricht merkelijk was opgeslagen en nog hooger zou rijzen, wat de magistraat gaarne zou voorkomen, zij, in overeenstemming met den Commandeur aldaar, verboden had, geen koren te water of te land uit Maastricht te vervoeren, dat de magistraat, wegens den kleinen voorraad thans te Maastricht, niet

Digitized by Google

toereikend om het aanstaand groote garnizoen en beducht, dat het koren in Holland hoe langer hoe duurder werd, waaruit zou volgen, dat de militie aldaar met haar soldij voor den inkoop van brood (dat reeds de 6 pond een schelling kostte) niet zou toekomen, zich wegens deze militie in groote zorg bevond. Voornoemde magistraat meende in bedenking te geven om ten spoedigste een „sortabel" magazijn van koren voor de militie op te richten, om daaruit het garnizoen te voeden, buiten nadeel van de gemeene stadsmiddelen, door den magistraat alleen gebruikt, en ook ten hoogste noodig, tot onderhoud van de poorten, wallen, muren enz., voornamelijk tot betaling der servitiën of logiesgelden en wat verder tot den dienst van Hunner Ho. Mo. militie te Maastricht noodig was, waartoe de magistraat alle zorgen en kosten zou blijven aanwenden. — Wordt besloten copie der missive te stellen in handen van den heer Schimmelpenning van der Oye en andere Gedeputeerden tot de militaire zaken, om met eenige door hen te benoemen gecommitteerden uit den R. v. S. te onderzoeken en rapport te doen.

Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. te Maastricht, dat Johannes Musch, burger en koopman te Maastricht, voor eenigen tijd had doen arresteeren Amandus Musch, inwoner van Aken, zoo om tegen hem jurisdictie te fundeeren als om geleend geld terug te bekomen, dat Amandus zonder verlof van het gerecht of van den arrestant uit het arrest was geweken en tot driemaal toe door den Brab. hoogschout zoo aan hem zelven als aan den officier of meier van Aken was geschreven, zonder dat hij was verschenen of door den officier voornoemd te Maastricht gereleveerd was; dat daarop tegen hem bij verstek was geprocedeerd en gevonnisd, welk vonnis bij de missive was gevoegd; dat de magistraat van Maastricht meier en gerecht van Aken had verzocht het vonnis binnen drie weken uit te voeren, met verzoek, dat, daar de tijd was verstreken, zonder dat aan de requisitie voldaan was en tot handhaving van het recht van Maastricht in zake van arrest, zooals het in het 21ste artikel der recessen of positive wet van Maastricht was uitgedrukt, Hunne Ho. Mo. ingevolge het 7de artikel der recessen, meier en schepen van Aken ernstig zouden requi-

Digitized by Google

reeren om het vonnis binnen andere drie weken uit te voeren. — Wordt besloten dit verzoek toe te staan.

1692 October 28. Missive van den hoogschout Groulart aan den griffier Fagel, met twee bijlagen, berichtende, dat het plakkaat van den Prins van Luik, bij de missive gevoegd, veel verwarring zou veroorzaken, vooral als de troepen van Hunne Ho. Mo. in dat land zouden komen, dat hij het zijn plicht had geoordeeld, den Dom-deken van Luik hierover te schrijven, (waarvan copie bij de missive) dat het plakkaat eene groote verwarring zou baren te Maastricht, daar dit in het land van Luik als geënclaveerd was en dagelijks met die van Luik moetende handel drijven, met dezen niet kon markten, daar zij de Hollandsche schellingen of die uit de Geuniëerde Provinciën niet wilden ontvangen, dan volgens voornoemd plakkaat en die van Maastricht ze zoo niet konden uitgeven, wijl daar bijna geen andere specie werd gevonden dan die; dat deze schellingen aan de gemeente waren opgedrongen tot 9½ stuivers licht geld, ongeveer 5 duiten minder dan de permissie-schelling, door den magistraat sinds 1652 maar op 9 stuivers licht geld gesteld, volgens het recht van stelling, wat zij hadden, overeenkomstig het dertiende artikel van het derde kapittel van de stadsrecessen; dat in deze ongelegenheid en om alle schellingen van Luik niet te Maastricht te krijgen, de magistraat den 24sten had besloten, de stelling van het jaar 1652 te vernieuwen, en daarvan kennis aan de militie te geven, maar dat, wijl deze aantoonde, dat die plotselinge zetting haar en de soldaten geheel zou bezwaren, daar de bankiers het geld tegen 6 stuivers Hollandsch ontvangen hebbende, het in geen minderen prijs zouden willen uitgeven, men daarmee nog wat gewacht had, om de bankiers tijd te geven zich van ander geld te voorzien, wat de magistraat eindelijk zou trachten in het werk te stellen; want, dat, als men in dit zwaar garnizoen het geld in zijn vorigen prijs liet, het zeker te Maastricht zou blijven, daar men het in Holland niet weder liet inbrengen en men het te Luik niet uitgeven kon, dewelke de eenigste landen nagenoeg waren, waarop Maastricht haar geringen handel dreef. — Van deze missive wordt copie genomen door de

Digitized by Google

Provincie van Holland en Westfriesland tot mededeelingen in hunne vergadering en wordt besloten copie der missive te stellen in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden tot de zaken van de munt, tot onderzoek en rapport.

1692 November 1. Missive van hoogschout Groulart te Maastricht, over dezelfde zaak als in de vorige resolutie, met bijvoeging van den brief van den Dom-deken, belovende herstel der grieven, maar dat hem intusschen bericht was, dat de Luikenaars hun schellingen in groote hoeveelheid naar Maastricht zonden, waar ze niet afgesteld waren, zelfs met 6 en 8 ten honderd verlies, wat te Maastricht sommigen aanlokten, maar die daarna daarmede zouden moeten blijven zitten, daar zij in Holland hun afgehaalde waren er niet mede konden betalen en de bankiers voor het overmaken van het geld, 10 en 11 ten honderd wisselgeld vroegen. Verder had hij, hoogschout, aan den Dom-deken geschreven, dat hij vernomen had, dat het koren te water en te land in zeer groote hoeveelheid naar Huy en van daar naar Namen werd gebracht, met verzoek, dat daarin mocht worden voorzien, waarop de Dom-deken had geantwoord, dat dit koren, omtrent 5 of 6 lasten, ten eerste onder de armen van Luik was uitgekeerd en dat verder een streng verbod tegen den uitvoer naar Namen was uitgevaardigd; dat de vijand zeer waarschijnlijk zeer groote moeite zou hebben, om een belangrijk korenmagazijn nabij de Maas op te richten, als er een voldoend middel was gevonden om den toevoer van onderen op te beletten en dat het eveneens met de paarden zou zijn, die de vijand in groote hoeveelheid door het land van Limburg, waar hij vele van zijn maquignons had, wist te bekomen, dat die trek van koren naar Huy de granen te Maastricht duur hield, omdat de schippers, die dan hun vracht duurder konden verkoopen, allen Maastricht voorbij voeren, tot groot bezwaar van de inliggende militie; dat de magistraat wel eenig middel tot herstel wilde vinden, doch de vrijheid, die de handel vereischte, was een beletsel en dat men dus had bevolen een algemeene visitatie der zolders te Maastricht, door gedeputeerden van den magistraat met militaire officieren, en dat als bevonden mocht zijn, dat er graan genoeg te Maastricht was voor burgers en

Digitized by Google

militie voor geruimen tijd, zonder anderen toevoer van noode te hebben, men zou trachten, dit op redelijken prijs te brengen. doch dat men op afslag hoopte, wat zou kunnen zijn, ondanks het slechte gewas en door de apprehentie der boeren van militaire tochten en logementen, waartoe de Nieuwburgsche troepen veel reden gaven, die na het gebied van Hunne Ho. Mo. in het land van Daelhem al te hebben opgegeten nu doende waren met dat van 's Hertogenrade en een deel van Valkenburg, verspreid liggende op een half uur van Maastricht onder het kanon; dat volgens het zeggen der regenten, dier landen, de Spaansche partage, die men meende een ander middel gevonden te hebben, om die troepen tevreden te stellen, zeer weinig gefourageerd zou wezen. — De missive wordt door de Gedeputeerden van Holland en Westfriesland in copie overgenomen tot behandeling in hun vergadering. Copie der missive zal gesteld worden in handen van den heer Verbolt en andere Gedeputeerden Hunner Ho. Mo. tot de militaire zaken tot onderzoek en rapport.

1692 November 8. Rapport van den heer Verbolt enz., die ingevolge resolutie commissoriaal van 30 October l.l., met gecommitteerden uit den R. v. S., het request van baron Bannier, kolonel van 't regiment Zweedsche infanterie te Maastricht onderzocht hadden, inhoudende, dat Banier door generaal-majoor Zobel en de kolonels en hoofdofficieren der regimenten aldaar wordt belast om Hunne Ho. Mo. over de duurte van brood in het garnizoen aldaar te klagen, met verzoek dit voor den gewonen prijs te doen leveren door de providiteurs Marchado en Pereira of wel andere maatregelen te nemen. — Wordt besloten aan den magistraat van Maastricht kennis te geven, dat de R. v. S. met deze providiteurs overeengekomen was, om aan het garnizoen te Maastricht brooden van drie pond à 15 stuivers Hollandsch geld te verstrekken, mits dat het vrij zou zijn van belasting op het gemaal en dat Hunne Ho. Mo. hun magistraat derhalve een keus geven òf zelf voor goed en voedzaam brood voor het garnizoen te zorgen, òf wel het door de providiteurs te doen leveren, in welk geval de magistraat het brood en het koren daarvoor vrij van deze belasting zou laten.

Digitized by Google

1692 November 18. Verzoek van hoogschout, burgemeesteren enz. van Maastricht om eenige matiging in de geordonneerde vrijheid van belasting op het gemaal tot conservatie der gemeene middelen (zie vorige resolutie). — Wordt afgewezen.

1692 November 19. Op verzoek wordt besloten aan Ernest Pesters, pensionaris van Maastricht, afschrift van het contract van den R. v. S. met de providiteurs te doen geven, daar de magistraat bedacht was het garnizoen buiten de stadsaccijnzen te soulageeren.

1692 November 21. Memorie van den resident Norff over het aanhalen van karren, omdat zij hun weg van Luik naar den Bosch over de meierij niet genomen hadden. — Wordt besloten aan het College ter Admiraliteit op de Maas te gelasten met de proceduren op te houden, karren en lading niet te verkoopen of verkocht zijnde niet te doen leveren en zoo dit geschied was, de opbrengst buiten distractie te houden tot nadere dispositie van Hunne Ho. Mo.

Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht in antwoord op missive van Hunne Ho. Mo. van den..... over het „opslaen" van een kamer door den commies Weusten en wegnemen van provisie door de Com.-dec. te Maastricht gelaten. — Wordt in copie overgenomen door de aanwezige gedeputeerden der provincie van Stad en Lande, (1) tot mededeeling in de vergadering.

1692 December 10. Rapport van den heer Cruys, Com.-dec. te Maastricht, dat, volgens resolutie van 30 Juni l.l. en tot informatie van den staat van de armentafel van den H. Geest, de regenten van het Geref. Weeshuis te Maastricht en de rentmeester Spitswerk hadden bericht, dat deze tafel belast is boven de 1000 gulden aan het weeshuis verschuldigd, tot 1970 gulden en daar er geen ander middel is om de weezen te helpen, dan om eenige der tractementen over te brengen op andere kantoren; dat de rentmeester uiterlijk jaarlijks niet

(1) Groningen.

Digitized by Google

meer dan 1600 of 1700 gulden kan betalen en daardoor over de 600 gulden in verschot blijft, zoodat hij met 1200 of 1300 gulden diende ontlast te worden, zoo de weezen geholpen konden worden, waartoe de volgende middelen worden voorgedragen.

1. Dat de R. v. S. in conferentie met Hunne Ho. Mo. het tractement van den voorlezer te Borcharen aan Willem Hurt vergund, die later koster te Maastricht was geworden en rijkelijk kon leven, hem te onttrekken en toe te voegen aan Abraham Castel en Elisabeth Lemmens, waardoor de armentafel met 300 gulden zou ontlast worden; dat om de tractementen van de voorlezers van Maastricht te vinden, die nu uit de armentafel 520 gulden genoten, de twee eerst open komende voorlezersplaatsen in de drie landen van Overmaas, waar verschillende waren die van geen nuttigheid zijn, daartoe zouden gebruikt worden en de beide voorlezers van der Smissen de Oude en de Jonge, daarop van nu aan mochten worden aangewezen: dat, als de R. v. S. den Franschen ziekentrooster de Forterie, die uit de armentafel, en den Franschen koster Bograud (Bogrand?) uit deze tafel 150 gulden genietend, zou overbrengen, den eersten op het kantoor van den heer Vrijbergen en den tweeden op dat van den rentmeester Gijzen, de arme weezen hun betalingen konden vinden. — Wordt besloten copie van het rapport te stellen in handen van den heer van Wijnbergen en andere Gedeputeerden tot de zaken van financiën om met eenige door hen te benoemen gecomitteerden uit den R. v. S. te onderzoeken en rapport te doen.

1692 December 24. Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, insgelijks van den commandeur Zobel aldaar en den ontvanger van Vrijbergen aldaar, betreffende de reductie van de Nederlandsche schellingen van 9½ op 9 stuivers, tegen welke reductie door de magistraat de krijgsraad zich had geopposeerd, waardoor zij wederom in surcheantie was gehouden. — Wordt besloten te stellen in handen van de Gedeputeerden tot de zaken van de munt tot onderzoek en rapport.

1692 December 29. Op missive van den R. v. S. wordt besloten eene conferentie te houden van wege de Staten-Gene-

Digitized by Google

raal, tusschen de Gedeputeerden tot de zaken van de munt en gecomitteerden uit den R. v. S. door dit collegie zelf te benoemen over de schade van 's Lands kantoren te Maastricht door voornoemde reductie der schellingen en de drie missiven in de vorige resolutie vermeld.

Memorie van den resident Norff over een verschil tusschen de Geestelijkheid van Luik en het kapittel van St. Servaas te Maastricht, zijnde een vervolg op de memorie ten opzichte van eene taxe, die voornoemd kapittel weigert te voldoen, tegen het accoord in, tusschen hen gemaakt vóór vele jaren. De Staten-Generaal hadden daarop door hunne Commissarissen-Instructeurs te Maastricht doen informeeren om middelen te vinden tot vriendschappelijke beëindiging van het verschil, zonder dat Norff wist of die informaties hun waren verstrekt en daar de geestelijkheid van Luik, waarvan de Prins-Bisschop van Luik het hoofd is, zich verplicht vindt tegen het kapittel van St. Servaas te doen procedeeren, volgens dit accoord, om voldoening over dezen tax en hij liever de zaak in der minne zag geregeld, heeft Norff order voor te stellen, dat de vier Com.-instructeurs, afgevaardigd zoo wegens Hunne Ho. Mo. als wegens den Bisschop, te Maastricht, zouden gemachtigd worden het verschil te beslissen en dat als dezen niet tot overeenkomst kunnen komen, men dan zou kunnen overeenkomen, zooals de Luiksche geestelijkheid nu deed, dat Hunne Ho. Mo. en de Bisschop het verschil te zamen deden beslissen door de scheidsrechters, met machtiging een opperscheidsrechter te assumeeren in geval van verschil. Met verzoek aan Hunne Ho. Mo. dit voorstel aan te nemen en het kapittel van St. Servaas er toe te brengen zich ook hieraan te onderwerpen en als dat tegen alle verwachting zou weigeren Hunne Ho. Mo. zich niet zouden verzetten tegen de middelen door de Luiksche geestelijkheid aan te wenden om zich genoegdoening te verschaffen omtrent zijn pretenties, waarover dit kapittel zich des te minder kan verontschuldigen, wijl het altijd er aan heeft meegewerkt en het dezelfde voordeelen trekt als de andere partijen dezer vereeniging. — Wordt besloten, toe te stemmen en daarvan kennis te geven aan de Com.-instructeurs van Hunne Ho. Mo. tot hun naricht en dat, in

Digitized by Google

geval van staking der stemmen, daarvan kennis gegeven moet worden aan Hunne Ho. Mo. ter nadere beschikking. Extract dezer resolutie zou door den agent van Hunne Ho. Mo., Roseboom, gesteld worden in handen van den heer Norff.

1693 Januari 6. Rapport van de Gedeputeerden tot de zaken van de munt, over het afstellen der schellingen te Maastricht. ingevolge res. van 24 Dec. l.l. — Wordt besloten den Brab. magistraat van Maastricht aan te schrijven, dat hij niet zoo haastig had moeten te werk gaan zonder communicatie van Hunne Ho. Mo. en dat hij in 't vervolg in het veranderen van den muntkoers niet handelen moest, dan met voorweten en goedvinden van Hunne Ho. Mo., dat aan den resident Hulft zal geschreven worden, dat hij zijn best zou doen, dat het plakkaat waarbij de schellingen in de Spaansche Nederlanden op 5½ stuiver worden gezet, zou worden opgeheven, en dit, wijl bij plakkaat door de Staten van Holland en Westfriesland die reductie voor drie maanden was uitgesteld en men intusschen in de vergadering bezig was over het redres van de munt te beraadslagen, terwijl de militie van den Staat in de Spaansche Nederlanden schade leed, wijl de schellingen hier tegen 6 stuivers ontvangen werden. Ook zal geschreven worden aan den Bisschop van Luik, bij provisie de schellingen in het land van Luik tot 6 stuivers te laten gaan en de reductie vooralsnog aftedoen.

1693 Januari 12. Missive van den raad en resident van den Bisschop van Luik, Norff, om aan Charles Henry de Seilbergh, Luikenaar, aan wien Jean de la Vaux, kanonik van St. Servaas te Maastricht, op kanonieke wijze zijn kanonikaten en prebenden had overgedragen in Jan., maand van Hunne Ho. Mo., daar hij den kanonieken leeftijd nog niet bereikt had en slechts 11 of 12 jaar was, uit kracht van de kanonieke rechten, die Hunne Ho. Mo. als medeheeren van Maastricht, in zake van benificie en prebende bezaten, de noodige dispensatie in den leeftijd te verleenen, deze bevestigende door een akte in deze zaken gewoon en volgens de voorbeelden in praktijk gebracht in den

Digitized by Google

persoon van den neef (neveu) van den proost van St. Servaas, Brederode, waarvan de acten in het archief van Hunne Ho. Mo. zouden zijn. — Wordt besloten de retroacta na te zien.

1693 Januari 15. Aan de regenten van het Gereformeerde weeshuis te Maastricht wordt toegestaan, op hun verzoek, om de canonisie, vacant door het overlijden van Delvaux, kanonik van St. Servaas, aan te slaan en te verhandelen, ingevolge resolutie van 30 Juni 1692, ten profijte van het weeshuis en het geld te beleggen ten kantore van den Ontvanger-generaal.

(Wordt vervolgd.)

Digitized by Google

DE KERKSCHAT TE NUNHEM (L.)

Nunhem is een heel klein dorp, thans gemeente, bij Roermond. Tot aan het Fransch bestuur hoorde het onder de schepenbank Haelen en was misschien in de schepenbank en bij de gezworenen van de bank Haelen vertegenwoordigd door eenige leden of had een afzonderlijk dorpsbestuur van gezworenen met burgemeester (die toen in de dorpen ontvanger en betaalmeester was, meer niet).

Doch hoewel Nunhem een klein dorp is, de kerk bezit kunstschatten, waarop een stadskerk trotsch kon zijn. De reden daarvan is waarschijnlijk, dat te Nunhem en in den omtrek veel deftige, zelfs adellijke, lieden woonden.

Wij zullen aan deze kunstvoorwerpen eene kleine beschrijving wijden aan de hand van de aanwijzingen ons door den Zeer Eerw. Heer Pastoor Alph. Meijer verstrekt, die met veel piëteit en belangstelling voor zijn kunstschat vervuld is.

In de eerste plaats trekt de aandacht eene fraaie monstrans van verguld zilver, hoog 0,66 M. Uit een stervormig voetstuk, lang 19 en breed 17,5 c.M. in doorsnede, een zeshoek vormend met afgeronde buitenkanten, rustend op een rand van 12 m.M. hoog, fraai „à jour" geornamenteerd, schuin opgaande, ter hoogte van 6 c.M. en eindigend in een geornamenteerden rand, hoog 2 c.M., met kanteeltjes, rijst een zeskantig piëdestal omhoog tot 5 c.M, waarna de nodus (4 c.M. hoog) uitspringt, in den vorm van 6 uitstekende knoppen in een plat ruitvormig vlak eindigend, waarop resp. de letters S. H. T. S. V. S. (!) Daarna zet zich de piëdestal voort ter hoogte van 3,5 c.M. en eindigt in een geornamenteerden (1) rand van 3½ c.M. Daarop is de glazen cylinder, hoog 7,5 c.M., aangebracht, met ter weerszijden een heiligenbeeld op voetstuk met pijlertjes en onder een baldakijn met pinakel, terwijl de baldakijn eindigt in een monster als waterspuwer.

(1) De rand gaat schuin op en komt uit een platten rand met kanteelen.

Digitized by Google

Rechts is het beeld der H. Maagd met Kindje, links dat van St. Servaas met boek in de linkerhand, de staf in de rechter- is verdwenen. De beelden staan tegen een pijlertje, dat ook in een pinakel eindigt, en boven den cylinder uitstekend, die bekroond wordt door een koepelvormig deksel met zon, waarin IHS en er boven een kruis. Daarboven verheft zich een spits toeloopend zeskantig dakje, gedragen door 6 kolommen in pinakels eindigend. Boven het dakje een kruis met van voren Christus als naar gewoonte en van achteren de H. Maagd met Kind. Het geheel schuin opgaand deksel is hoog 21,5 c.M., met het kruis 26,5 c.M.

Ons rest nog te beschrijven de versiering van het voetstuk, wat wij, om de beschrijving van het geheel niet te onderbreken, hebben uitgesteld. Op de drie aan den buitenkant rond eindigende driehoeken in de voorzijde bevindt zich links het wapen van Waes, een hartschild met rechter schuinbalk er over, met bovenschrift Waes, rechts een wapenschild met hertenkop met gewei, bovenschrift Nuhem (Nunhem), in het midden 1629. Daaronder: Donarunt Ecclesiae de Nunum (hebben dit gegeven aan de kerk van Nunum). Zie fig. 1 en 2.

Wat deze monstrans betreft onder het oogpunt van oudheid en kunst, geloof ik, dat hij ouder is dan het jaar 1629 aangeeft, *misschien* is de voet van dien tijd, en de wapens (met accoladevormige uiteinden) daarop aangebracht, wijzen ook op de 17e eeuw, maar het bovenste gedeelte van den monstrans met gothiek torentje van boven en pinakels en de zoo uitvoerige nabootsing van een bouwwerk, zonder motieven aan de constructie van den monstrans zelven ontleend, doen aan laat-gothiek denken uit 't eind der 15e of het begin der 16e eeuw. In Sevenum of Horst en in Blitterswijk zouden ook dergelijke monstransen zijn, schreef mij de Zeer Eerw. Heer Meijer; die van Horst is echter zeker laat-gothiek, gelijk die te Venray en een prachtige te Voerendaal. Alle deze zijn van kunstwaarde. In den dom te Keulen is, volgens Herders Lexicon VI, blz. III, met plaat, een monstrans, die veel gelijkt op dien van Nunhem. De Nunhemsche is echter rijker en eleganter, maar door een torentje minder geflankeerd. De Heiligenbeelden op die van Nunhem zijn echter wel zeer fijn bewerkt, doch komen niet goed uit, wegens de kleine afmetingen.

Digitized by Google

Digitized by Google

FIG. I. ACHTERZIJDE. FIG. II. VOORZIJDE.

LAAT-GOTHIEKE MONSTRANS IN DE KERK TE NUNHEM.

Digitized by Google

FIG. III.

OUDE KELK IN DE KERK TE NUNHEM.

Digitized by Google

Digitized by Google

Wat de geschiedenis betreft, zoo is de schenker een jonkheer de Waes, kennelijk aan zijn wapen (in azuur een zilveren schildje met een rechter schuinbalk van smalle afmeting „cotice en bande" van goud er overheen), en eene jonkvrouw van Nunhem, welk geslacht een wapen voert met hertgewei (kleur onbekend).

Een Jan de Waes was van 1627 tot 1659 leenman van het adellijk huis Nunhem, een Hornsch leen, blijkens de leenregisters, dat is: het stond op zijn naam en hij was opvolger van leenmannen uit de familie van Nunhem.

Vervolgens treft de aandacht een eenvoudig elegant kelkje, veel gelijkend, ja een pendant, van dat te Oostrum, dat op de tentoonstelling van kerkelijke kunst te 's-Hertogenbosch in 1913 zoozeer werd geprezen. De cuppa is veel kleiner. De voet heeft denzelfden vorm ongeveer als die van den monstrans. De rand van onderen is echter niet „à jour", de voet 14½ c.M. lang en breed en 8,5 hoog, en de hoogte van het kelkje is 18,5 c.M., de cuppa is hoog ± 6 c.M., breed in doorsnede ongeveer 9,5 c.M., de nodus ± 2,5 c.M. hoog. Deze gelijkt eenigszins op dien van den monstrans en de uiteinden zijn ook in den vorm van ruitvormige platen met letters I. H. E. S. V. S. Men zie verder de afbeelding 3. Op den voet staat: HUNC CALICEM F. JOAN: A. VICKORST DE BEETS, PRAEPOSITUS IN ECCLESIAE *(sic)* DE NUENEHM DONAVIT ANNO **1615.** Tusschen Anno en 1615 een breeduitloopend kruis met schulpranden en tusschen BEETS en PRAEPOSITUS het wapen van den schenker: een uitgeschulpt schild met een hanenkop. De schenker kan wel kerkmeester geweest zijn en *misschien* bezitter van de hoeve ter Beten of ter Laemen te Nunhem. Maar hier zet ik een paar vraagteekens.

Ook dit kelkje, althans het bovengedeelte, lijkt mij ouder dan de 16e eeuw en laat-gothiek van ± 1500. De letters op den nodus van monstrans en kelk zijn Romaansch en vroeg-gothiek, op zijn laatst van begin der 14e eeuw! (1)

De foto's zijn van den Eerw. Heer Ament, stud. theol. te Roermond aan 't groot seminarie, wien ook wij hier onzen

(1) 't Is nog een raadsel; misschien is hier eene restauratie in 't spel.

Digitized by Google

dank zeggen voor zijn moeite en vriendelijkheid. De monstrans vooral is goed gelukt.

Verder vindt men in de kerk: een oud zilveren wierooksvat met het volgende opschrift onder tegen den voet „Dédié à l'église de Nunhem par Mr. I. Meyer, 1821, C. Tondeur fecit." Wie die Mr. (advocaat?) Meyer is, heb ik niet kunnen vinden. Op het daarbij behoorend scheepje staat „Dédié par E. Waegemans, 1821." De familie Waegemans is een oude Nunhemsche familie, wier leden ambten in het land van Horn bekleed hebben, notaris enz.

Een zilveren H. Olie-busje, hoog 7 c.M.. Men leest op den achterkant Gaem, ook de naam van een familie in het land van Horn, die voorkomt in het jaargetijdenboek der parochie Horn. (Zie *Publications* 1914, deel L, blz. 268). Onder den naam is een wapen, volgens de conventioneele harceeringen: van zilver met drie dwarsbalken van sinopel *(groen)* met een kroon er boven van 7 (zichtbare) paarlen.

Een koper-vergulden schotel, niet zeer diep, 24 c.M. in doorsnede. In den rand twee ronde wapenschilden, die ik zooveel mogelijk zal beschrijven, doch niet weet van wie ze zijn. Het eerste heraldiek links (dus rechts van den toeschouwer) gevierendeeld: 1 en 4 gedeeld: rechts 6 dwarsbalken, links effen (?), 2 en 3 een staande hazewind; hartschild gedeeld, 1 niet te onderscheiden, 2 een staand dier. Het 2e wapen gevierendeeld: 1 en 4 in drieën gedeeld, (1 een takje, 2 en 3 als 1 en 4 van het voorg. wapen) 2 en 3 weer gedeeld, 1 waarschijnlijk een kop van een everzwijn, 2 een adelaar; hartschild gedeeld: 1 niet te onderscheiden, 2 de bovenste helft effen, de onderste met 4 dwarsbalken. De kwartieren 3 en 4 zijn gecontourneerd, dus zóó, dat in 3 de adelaar het eerst staat, in 4 het gedeelde wapen (zooals in het 1e wapenschild onder 1 en 4 voorkomt). Aan de buitenzijde der 2 wapens steekt een poot en vleugel van een adelaar uit (zonder kop) als schildhouder, en daarboven een kroon, die alle heraldieke beschrijving tart.

Een fraai koper belletje, in doorsnede 8,5 cM., hoog 8, de steel of handvat ± 9 cM. Het is door „filets" in drie vakken afge-

Digitized by Google

deeld. In het bovenste vak leest men: God † van al lof. Tusschen *van* en *al* en *al* en *lof* een heraldieke lelie. In het middelste vak ziet men tweemaal twee ruiters, jagende in verschillende houding en eene versiering met koppen, en in het onderste vak leest men: „Me fecit Johannes a Fine" A° 1548" en daarna de afb. van een liggenden leeuw of meermin (?) Dit klokje is zeer summier vermeld door Jos. Habets: „*Middeleeuwsche klokken en klokkenopschriften in 't bisdom Roermond*" (*Publications.... de Limbourg*, V, 332 (1)

Op twee zijaltaren ligt, als onderdoek voor de drie mappa's, een in drie deelen doorgesneden schilderij, wellicht van het hoofdaltaar; één lap stelt voor Christus aan het Kruis, de andere, het daaraan passende derde deel met den maan of de zon.

Op een missaal, te Mechelen 1868 bij H. Dessain gedrukt, met roodlederen band en zware zilveren krammen en beslag op de hoeken en in 't midden van den voorkant een zilveren plaatje, lang en breed ± 4 c.M., met afb. van een kelk en aan den achterkant, een dergelijk plaatje met een wapenschild van onderen afgerond: 1 en 4, in zilver 3 vogels, 2 en 3 in sabel (*zwart*) drie zilveren St. Jacobsschelpen. Op den helm een vogel; van onder als wapenspreuk „id augurat ales" (*dit voorspelt de vogel*). Misschien is dit het wapen der familie *Vogels*, dat ook voorkomt in de kerk te Heel boven een altaar en op een grafsteen.

Twee reliekhouders in den vorm van driehoeken op vierkante voetstukken met ronde knoppen en van boven met kruisje op een bol, van hout, zijn waarlijk niet uit het oogpunt van kunst te beschouwen. Op een is de H. Barbara in kleuren afgebeeld, de breedte is 30 cM., de schuine zijde 55 cM.; alles is achter glas. Zij bevatten resp. de eene de relieken der H. Barbara en Agnus Dei, de andere Agnus Dei en relieken van St. Sebaldus (den bisschop van Trier in de 7e eeuw, feestdag

(1) Ook de 2 klokken van den kerktoren van Nunhem vindt men t. a. p. beschreven. Zij zijn beide door Joannes en Gerard van Venlo 1492 gegoten. De eene heet St. Servaas, de andere I. H. S. Maria.

Digitized by Google

26 November, of den kluizenaar, later geloofsverkondiger, met Willibrordus naar Duitschland gekomen, te Neurenberg gestorven 801 (?) en aldaar begraven in de bekende St. Sebalduskerk).

Vermelding verdient nog een lantaarn voor de bedieningen met luchtdoorlating in gesmeed ijzer, zonder glasbedekking. In Oostrum is een dergelijke lantaarn met van boven een mooie randversiering. Beide zijn zeker een paar eeuwen oud en verdienen daarom vermelding, niet zoozeer om de kunst.

Maastricht. A. J. A. FLAMENT.

Digitized by Google

MELANGES.

Voorwerpen van 1 Januari 1913 af tot 1 October 1915 voor het Museum van het Provinciaal Geschied- en Oudheidkundig Genootschap in Limburg te Maastricht aangeworven.

Met het oog op de inrichting van het nieuw Museum aan de Lenculenstraat te Maastricht, kwamen in den loop van 1913 weinig voorwerpen in, die eenige vermelding verdienden, zoodat de opgave dan ook achterwege kon blijven.

Sinds de opening van bedoeld Museum op 13 Juli 1914 heeft de belangstelling van het publiek gaandeweg toegenomen, zoowel wat betreft de bezoeken als ook het schenken of het in bruikleen geven van voorwerpen; van deze geven wij hier de lijst, alsmede de lijst van de voorwerpen die tot en met October 1915 aangekocht werden. Daarbij zij vermeld, dat er eenige voorwerpen, nu reeds ingekomen, eerst op de lijst van het volgende jaar zullen vermeld worden, omdat zij, wegens herstelling en verzorging in het Museum nog geene plaats hebben bekomen.

Wij achten het onzen plicht oprechten dank te betuigen voor den steun en de medewerking ondervonden bij het verkrijgen van nieuwe voorwerpen en het rangschikken daarvan, alsmede van de overige voorwerpen en nemen de vrijheid ons Museum in de verdere gunst van een ieder aan te bevelen.

M. RUTTEN,
Conservator.

Digitized by Google

I. Werden *geschonken:*

Een renaissance schoorsteenbekleeding in beschilderd eikenhout en een met figuren versierd dito plafond, door Jhr. Mr. V. de Stuers te 's Gravenhage.

Een bom, gevonden in de Maas bij Maastricht, door den heer Cl. Marres aldaar.

Eenige kleinere oude kleedingstukken, devotie-prentjes enz. afkomstig uit Schulder, gemeente Wylré, door den ZeerEerw. Heer J. Janssen, thans pastoor te St. Pieter.

Een hoed van zijde en een daarbij behoorend kanten mutsje, door de familie Muller te Wijk.

Een gedenkpenning der Tentoonstelling te Sittard, 1913, door den heer A. J. A. Flament, Rijksarchivaris te Maastricht.

Een kaartspel uit de laatste jaren der 17e eeuw, gevonden in een muuropening van het voormalig Dominicanenklooster te Maastricht, alsook een stuk geschilderd glas met inschrift, door den heer J. Schaepkens van Riempst Sr. aldaar.

3 maquetten of gipsafgietsels van het grondplan op verkleinde schaal, van twee Romeinsche villa's uit de nabijheid van Valkenburg en van de grootere villa te Vlengendael bij Bocholtz, evenals de maquette van een Germaansch graf te Well met 5 Germaansche urnen, door het Rijksmuseum van oudheden te Leiden.

Een wandelstok met zilveren knop, door den heer Vict. Schols te Maastricht.

Een broodpenning en twee munten van Maastricht, door den heer Hub. Klijnen aldaar.

Een schoorsteen-consol (caryatide), afkomstig uit een oud huis op de Hoogbrugstraat en een gevelsteen „de raaf", afkomstig uit een gevel op de Muntstraat te Maastricht, door den heer Mesters, aannemer te Wijk-Maastricht.

Digitized by Google

Eene hoeveelheid Delftsche tegels, door het Burgerlijk Armbestuur te Maastricht.

Een weegstok, door den heer Lamberts te Maastricht.

Een Romeinsche lanspunt en een Spaansch pijpje, gevonden in de Maas, door het bestuur van het Provinciaal Natuurhistorisch genootschap in Limburg.

12 Romeinsche en 20 middeleeuwsche voorwerpen van glas- en aardewerk, alsmede eene falie of dameshoofddoek en een middeleeuwsch potje, door den heer A. Olterdissen te Maastricht.

Een Romeinsch kannetje, gevonden in het veld onder de gemeente Heer, door den ZeerEerw. Heer pastoor J. Wouters, Maastricht.

Eene voetboei, eene parapluie en een breiwerk-apparaat, door den heer E. Charlier te Maastricht.

Twee glazen van Luiksch-Maastrichtsch fabrikaat, door Mevr. Wed. N. Rutten te Sittard.

Een koperen drukplaat voor kwitanties eener oude Maastrichtsche firma, door den heer Wagner, gepens. kolonel te 's Gravenhage.

Eene photo van een schilderstuk „Flusslandschaft" (St. Pieter bij Maastricht) door Joris van der Hagen, in 't Museum te Cassel bewaard, door den heer Van der Hagen, leeraar te Arnhem.

Twee eikenhouten deuren, eenige haardtegeltjes, twee ijzeren schoorsteenplaten, en een mergelsteen met wapen, uit haren tuinmuur afkomstig, door de Eerw. Zusters v. Liefde „Onder de Bogen" te Maastricht.

Eenige Romeinsche en middeleeuwsche munten, gevonden in 't Wijkerveld, door den heer Sprenger, tuinbouw-leeraar te Maastricht.

Digitized by Google

Een lot uit de loterij van het landgoed der Oude-Biessen nabij Bilsen van 1822, door den heer L. T. van Hasselt, Rijksbetaalmeester te Terneuzen.

II. *In bruikleen* werden afgestaan:

Eene belangrijke verzameling houten beelden, kapiteelen en andere steenen brokstukken uit de middeleeuwen, alsmede verschillende Romeinsche voorwerpen, door het R. K. Kerkbestuur van de O. L. Vrouwekerk te Maastricht.

Vijf tinnen kandelaars, drie eikenhouten consoltjes en een groote renaissance kast, afkomstig uit een groot huis aan het Vrijthof, door het bestuur der stad Maastricht.

Een Heiligenbeeld uit den renaissancen tijd (Baignoux, Amsterdam), door den ZeerEerw. Heer pastoor J. Wouters te Maastricht.

Twee schilderijen, landschappen van Boschhamers, door Mevr. Wed. A. Volkhemer.

Twee gebeeldhouwde paneelen, muurversieringen in eikenhout uit den tijd van Louis XV, door de Eerw. Paters Jesuïten te Maastricht.

Drie beelden van Heiligen, o.a. der H. Maagd en de H. Magdalena, door het R. K. Kerkbestuur van Meerssen.

Drie Heiligenbeelden, door het Gemeentebestuur van Meerssen.

Een middeleeuwsche lanspunt te Elsloo gevonden, door den ZeerEerw. Heer J. A. Thissen, deken te Schinnen.

Den zilveren vogel van de voormalige schutters te Elsloo, door het Kerkbestuur aldaar.

Een renaissance spiegel, door de familie dr. E. Cordewener-Cuypers te Maastricht.

Een triptique, voorstellend de H. Familie en op de vleugels

Digitized by Google

de portretten van drie kanonikessen van Thorn, afkomstig uit de Stifts-kerk aldaar, door Jhr. V. de Stuers te 's Gravenhage.

Een schilderij, zijnde Christus aan het kruis, een kleinere schilderij der H. Familie, een klein O. L. Vrouwenbeeldje. twee middeleeuwsche potten en een mortier, door het Burgerlijk armbestuur te Maastricht.

Eene zware ijzeren geldkist, eene ijzeren balans uit 1732 en eene uit 1658, door den heer J. Schaepkens van Riempst Sr. te Maastricht.

Twee ingelijste photo's der onlangs opgeheven schutterij, behoorende bij de schutterijkast van Maastricht.

Een ijzeren pompslinger, door Mevr. Wed. Van den Dijk te Maastricht.

19 zilveren platen en de zilveren vogel der oude schutterij van de H. H. Monulphus en Gondulphus van Berg-Terblijt, door het gemeentebestuur aldaar.

Meerdere stukken oude zijde en eenig oud borduurwerk, door het Kerkbestuur van Broeckhuizenvorst.

De op de auctie Mr. Ch. Bergers te Maastricht door de gemeente aangekochte en door het gemeentebestuur in bruikleen aan ons Museum afgestane voorwerpen, bestaande uit het volgende: Luiksch-Maastrichtsch glaswerk; een gegraveerd bokaal: een kannetje: 30 wijnglazen met witte pinal versiering; 12 waterglazen; 8 wijnglazen, torse-vorm; 8 wijnglazen van verschillenden vorm; een rond versierd tinnen bord.

III. Werden *aangekocht:*

Eenige oude munten en een paar potjes, afkomstig uit de nalatenschap van wijlen den ZeerEerw. Heer Mulleners, in leven pastoor te Breust-Eysden.

3 plannen van Maastricht, van den St. Pietersberg en den slag bij Laeffeld.

Digitized by Google

Gedenkpenning op de honderdjarige herdenking van Nederland's onafhankelijkheid.

Gedenkpenning op de inwijding van het vredespaleis te 's Gravenhage.

Twaalf verschillende munten.

Eene middeleeuwsche munt gevonden te Gulick (Belg. Limb.)

Eene renaissance linnenkast.

Een koperen bedpan.

Twee koperen armluchters.

Een koperen doosje.

Een zadelpistool met vuursteen.

Een veertigtal Delftsche tegels.

Een ciborie van verguld tin met H. Olie-busje in het deksel.

De belangrijke verzameling Romeinsch aardewerk, ijzer, brons, mosaïque enz., afkomstig uit de resten der in 1912 en 1913 opgegraven Romeinsche villa te Vlengendael (Bocholtz).

Vervolgens de volgende plaatwerken:

Gezicht op de stad Venlo.

Grondplan van Roermond, XVIe eeuw.

Grondplan van Haelen.

Grondplan van Venlo.

Prise de la ville de Maestricht, 1579.

Grondplan van St. Stevensweert.

9 photo's van Maastricht en Valkenburg.

En ten slotte eene Romeinsche gouden munt van keizer Valens (364—378), gevonden te St. Pieter.

Digitized by Google

TABLE ALPHABÉTIQUE.

A.

A., Jean van der, gentilhomme, 153.
Achel, *Achelen*, 131, 164.
Ackerman (Ackermantz), Arnold, échevin de Galoppe, 104; — Henri, son fils, 104.
Adynen, Henri, 126.
Aelberch, 124.
Aelbregts, Marie, 239.
Aerssen, drossard de Daelhem, 244, 254, 256, 265.
Afferden, échevinage, 51; — cour censale, 51.
Aix-la-Chapelle, *Aquis*, 31, 36, 37, 44, 45, 49, 52, 54, 57, 59—63, 125, 126, 128, 133, 167, 174, 176, 194, 242, 287, 289, 291, 299; — échevinage, 13, 18, 48; — cour d'appel, 22, 24; — collégiale de Notre-Dame, 59.
Alby, Maximilien Ignace comte d', 265, 272.
Alsace, Charles Louis Antoine d', comte de Boussu, prince de Chimay, 63.
Amby, *Ambey*, 35, 129.
Amerongen, député des Etats Généraux pour les affaires de Maestricht et les pays d'Outre-Meuse, 199, 286, 288, 292; — Guillaume d', secrétaire de Sepperen, 211.
Amstenrade, 32, 33; — cour censale, 77.
Amstenrade et Gelcen, comté, 53.
Andries, Jeanne, 162; — Mathieu, son père, 162.
Anstenrode (Anstenrode), André d', écoutête de Maestricht, 122, 124—148, 153, 155—167.
Antoin (Anthony), 183.
Anvers, 119, 164; — province, 154.
Aquis, Edmond de, 113; — Thierry de, 100; — Werner de, 112.
Arberg (Arbergh), comte d', seigneur d'Elsloo, 189, 198—200; baron d'Elsloo, 256.
Arcen, 51; — échevinage, 51; — cour censale, 51.
Arcen et Velden, 51.
Arnhem, souveraine cour de la Gueldre, 44; — arrondissement, 5.
Arnoul, duc de Gueldre, 45.
Arschat, Lambert de, 89, 94.
Arskyn, colonel, commandant de Maestricht, 216.
Arwilre, Pierre de, 150.
Asch, *Az*, *Asse*, 134.
Asenray, 46.
Aspremont, comte d', 232.

Digitized by Google

Asselt, 47; — cour censale, 45.
Asten, Lambert d', 152; — Léonard d', 175; — Pierre d', 133.
Attenhoven, Oste d', 114.
Aubel, *Aubelen*, *Aubulen*, 99, 105, 114, 127, 130, 134, 135, 165.
Aubelen, Henri van, 134; — Nicolas, juré de Maestricht 159.
Audeverse Moren, 121.
Augsbourg, 27.
Ausems, Broen, 122.
Austen, Jean d', 159.
Autriche, 40.
Avaux, comte d', ambassadeur extra-ordinaire du roi de France, 220—224.

B.

Baarle, 190.
Baarlo, 50; — échevinage, 50; cour censale van den Borch 51; — cour censale Roffaertsleen, 51.
Baerre, Bauduin, 129.
Baexem, 60.
Bancs du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 13.
Banholt, 39.
Bank, 54.
Bannier, colonel au régiment suédois en garnison à Maestricht, 311.
Barbiers, Guillaume, 123.
Basenrode, Ode de, 129.
Batmer, *Battum*, 295.
Baudon, Forkel, Lombard à Maestricht, 116.
Bavière, Ernest de, prince-évêque de Liège, 27; — Jean de, prince-évêque de Liège, 66.
Bebbe, 128.
Becker, receveur des licentes à Maestricht, 278.
Beduyrs, Gérard, 109.
Beeck, Gison de, 108; — Jean de, son fils, 108.
Beegden, 31.
Beek, *Beke*, 34, 106, 124, 139, 153, 167, 263; — échevinage supérieur, 33, 35; — cour de réalisation du prévôt de Meerssen, 38.
Beek, René, 137.
Beelkens, Jean, 123.
Been, Wilken, 135.
Beesel, 48; — échevinage, 8, 47.
Beete, Gobelet, 129.
Beetze, Gosuin de, 137.
Begyn, Daniel, 240.
Beke, Jean de, 124; — Pierre van den, 162; — Théoderic de, 124; — Wouter van der, 169.
Bel, Henri de, 111.
Belfeld, 47; — échevinage, 8.
Bemelen, 36, 38, 137, 155; — échevinage, 36; — cour censale de Saint-Antoine, 38, 41.
Ben, Herman, 101.
Bentinck, van, amman de Millen et Born, 263.
Benting tot Werkeren, commissaire-décisseur des Etats-Généraux à Maestricht, 303.
Berben, Arnold, 161; — Barbe, sa fille, 161.
Berensberg, 54.
Berg, *Berge*, 36, 37, 52, 53, 122; — échevinage, 36.
Berg-Terblyt, 21, 36, 62.
Berg, duché, 53.
Berge, Catherine van den, 158; — Guillaume de, 108; — Pierre, son fils, 108; — Laurent van den, 167; — Winand van den, 110.
Bergen, 5, 51, 57.
Bergen-op-Zoom, magistrat 192.
Bergh, Herman, comte van den, 174, 183; — comtesse van den, 215, 217, 218, 239.
Berghen, Wenterus de, 102.
Beria, Franck, 239.
Berlin, 87.
Berne, Conrad de, 118.

Digitized by Google

Berneau, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 25, 195; — cour censale de Jonker Gulpen, 77.
Bernimolin, André de, avocat-procureur à Liège, 236, 237.
Beseneggen, 133.
Beseneggen, Jean de, 133.
Berutz, Pierre, 124.
Buels, Henri, chanoine de Tongres, 206.
Beuningen, fief du quartier de Nimègue, 51.
Beusdael, seigneur de, 260.
Beverningh, député des Etats-Généraux à Maestricht, 223; — trésorier général des Etats-Généraux, 178.
Bevers, Martin, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 190, 193.
Biecht, Arnold de, 111; — Chrétien de, 145; — Servais de, son fils, 145.
Bies, hameau de Spaubeeck, 65.
Biessen (Byessen, Bissen, Beyssen), échevin de Maestricht, 94—99, 116, 118, 119, 122, 125, 128, 129, 134, 135, 140, 142, 151, 158, 160, 164—167; — écoutête de Maestricht, 149, 151-153.
Bils, Louis de, 216.
Bilsen, *Blisea*, 30, 138, 148, 155, 165, 239.
Bingelrade, *Bingenrode*, 117, 148.
Birchs, Antoine, 161.
Birix, Henri, 154.
Bitter, Arnold de, échevin du Vroenhof à Maestricht, 224.
Blacken Brucke, Robert de, 132.
Blakenbroeke, 124.
Blakenbrueck, Moes van, 124.
Blanckaert, François Thierry de, seigneur de Guygoven, 91.
Blehen, *Blehin*, *Blien*, 125.
Blerick, 49.
Bligny, 254, 255.
Blitterswyck, 318; — échevinage, 50.
Blomendale, échevin de Maestricht, 95, 96, 98—103, 105—111, 113—134, 136—148, 156, 159, 160, 162-165.
Blyet, Adam van den, 104.
Bobbe, 168.
Bocholtz, 42; — cour censale, 42.
Bodingen, Jean de, 163.
Boekeler, Jean, 136; — Nicolas, 136.
Boelsbeke dit de Vueren, Eustache, 117; — Jean, 132.
Boeman, Thierry, 148.
Boesche, Gysken van den, 122.
Boeten, Henri, 162.
Boevyns, 129.
Bogrand, 313.
Bois-le-Duc, *Buscoducum*, *de Buscho*, 101, 105, 116, 149, 296, 312; — magistrat, 192; — balliage, haute et basse, 249; — arrondissement, 5; — métairie, 101, 175, 240.
Boissier, Jacques de, 142.
Bollen, Gisbert, 144.
Bollen Corenmarcs, Daniel, 137; — Giselbert, son père, 137.
Bolsbeeck, *Bombay*, 41.
Bolswaert, 196.
Bombay, seigneur de, 211.
Bonaerts, Jean Guillaume, 176, 197, 198.
Bontmeker, Jean, 143.
Boomhouwer, Appolonius, 174.
Boorsheim, *Borsen*, 94.
Borch, Jean van den, 108.
Borger van den Velde, Nicolas, écoutête de Limbourg, 130.
Borgharen, *Haeren*, *Haren*, 100, 119, 123, 136, 161, 164, 168, 251, 313; — échevinanage, 35.
Born, *Borne*, 6, 38, 52, 53, 95, 119, 263; — cour féodale, 55; — cour censale, 56; — ammanie 52, 53.

Digitized by Google

Borne, Jean de, 125; — Rutger de, 151.
Borse, Martin de, 97; — Martin, son fils, 97.
Bouwen, Jean de, 153.
Bovier, (Bovyer, Bavier), échevin de Maestricht, 94-96, 98—101, 103—142, 144-155, 157—164, 166—171.
Boxberch, Georges de, 140.
Boxmeer, canton judiciaire, 5.
Boyszyer, 142.
Brabant, duché, 66, 195, 197, 234; — duc de, 90, 298.
Brabant du Nord, province, 5.
Brakel (Braeckel) van, député des Etats-Généraux pour Maestricht et les pays d'Outre-Meuse, 184, 192, 203, 213.
Bramet, Jean, 96.
Brandes, Arnold, 202.
Branten, Jean, 233, 235.
Breda, 217, 296.
Breda, Christine de, 102; — Guillaume de, 151.
Brederode de Bolswart, Etienne Jean Adolphe de, grand-prévôt de Saint-Servais à Maestricht, 189, 195, 196, 199, 274.
Brederode, Oswald de, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 215.
Bree, maison noble, 51.
Breiberenus, Engelbert, pasteur à Maestricht, 219.
Breust, seigneurie libre, 57, 65, 304; — régent de, 303; — cour censale, 57, 77.
Breypach, Conrad de, 108.
Briede (Bryede, Brede, Bree), échevin de Maestricht, 94—103, 105, 107, 109—115, 117-132, 134, 135, 137, 145, 146, 148.
Brienen, Charles van, avocat, 275.
Brien, comte de, 205.
Broechem, Théoderic de, 121.
Broeck, Henri van den, 273.
Broeckhuysen, 50, 51; — échevinage, 50; — cour féodale, 51.
Broeckhuysenvorst, 9, 49, 50; — échevinage, 50.
Broecksittard, 6, 52.
Broen, Henri, échevin de Maestricht, 236, 253.
Bruckelinck, Hellinck, 166.
Bruges, *Brugge*, 166.
Bruggen, ammanie, 54; — — cour féodale, 55.
Bruggen, Henri de, 158.
Brunner, Godefroid, 130.
Brunssum, *Bruynshem*, *Bruynsem*, 77, 110, 137, 141.
Bruwer, Jean, 121.
Bruxelles, *Bruxellis*, *Bruesselt*, 23, 66, 99, 102, 140, 155, 179, 202; — conseil de Brabant, 19, 22, 32, 34, 40, 66, 211, 280, 289; — cour féodale de Brabant, 33, 34, 38, 42; — chancellerie, 195; — cour d'appel, 10.
Bruyns der seger, Jean, 133.
Bub (Bubbe, Bubben), 106, 107, 113, 117, 123.
Bubben, Jacques, 105.
Buchten, 6, 52, 53, 126.
Budel, *Buedel*, *Buel*, 128, 149, 170, 265, 267.
Budel, Nicolas, 125.
Buedel, Jacques de, 128, 170.
Bueken, Charles van den, 125.
Buelsbeke, 117.
Buelsbeke, Jean van, 132.
Buerchharen, Gilles de, 120.
Buggenum, 31.
Buiten-Bilsen, 30.
Bunde, 36, 38; — échevinage, 35; — cour de réalisation de la prévôté de Meerssen, 38.
Buretti, Daniel Albert, échevin de Maestricht, 253; échevin du Vroenhof à cette ville, 222.
Burtscheid, abbesse de, dame foncière de Vylen, 43.
Buscho, Jean de, 136; — (Busco) Lambert, bourgmestre de Maestricht, 96.

Digitized by Google

Buschoduci, Gilles de, 105; — Rodolphe de, son père, 105.
Buseghen, Elise de, 105.
Busen, Jean, 167.
Bussy, Jean, 300.
Buyck, René, 153.
Buysdael, Guillaume, 157.
Buysen, Nale, 170.
Bye, Arnold die, 140.
Byest, Simon van den, 163.
Byns, 166.
Byns, Jean de, 146.
Byssen, Gertrude van der, 169.

C.

Cadier, 40, 41, 123, 124; — échevinage, 40.
Cadier et Keer, 38, 40.
Caersfeld, seigneurie sous Galoppe, 43.
Caersvelt, Auson de, 121.
Caestert sous Eysden, cour censale van de Ketel 77; — cour censale de Waldeborgh, 77.
Camprich, seigneur de Cronefelt von, conseiller de l'empereur, 199; — plénipotentiaire de l'empereur, 306.
Capellen, Michel de, 101.
Capuyn, Jacques, 162.
Caris, Philippe, bâtelier de Maestricht à Ruremonde, 30.
Carle, Arnold, 152; — René, 152.
Carmer, de, grand-chancelier de Prusse, 9, 79, 87.
Cartils, seigneurie, 62.
Cartier, Léonard, écoutête de Heerlen, 224.
Castel, Abraham, 313; — Rodrigo, marquis de, 195.
Castro, Gertrude de, 142.
Catsop, Cremer van, 127; — Guillaume van, son fils, 127.
Cauberg(h), François, 256, 257.
Caulille, *Kaulille*, 131.
Charles Quint, empereur, 18, 19, 21, 23, 27, 28, 246.
Charles VI, empereur, 28, 30.
Charles Théodore de Bavière, prince électeur, 35.
Charleville, André Abraham, 292.
Christianus dit Boyngen, Jean, 128; — Lambert, son père, 128.
Cleinjans, Mathilde, 167.
Clermont, *Cleermont*, 114.
Clève, duché, 9, 56; — chancelier de, 57; — chambre militaire et domaniale, 56.
Cleymantz, Giselbert, 167.
Cleynjan, Pierre, échevin de la cour censale de Saint-Pierre à Montenaken, 167.
Cloet, Henri, 155.
Clut, échevin de Maestricht, 95, 101, 105, 106, 108, 113—119, 123—128, 130, 140, 142, 145, 159, 164; — Arnold, échevin de Maestricht, 131, 137, 150, 153, 155—157, 159, 160, 168; — Gérard, échevin de Maestricht, 148—150, 160, 162, 165, 166, 168, 169, 171; écoutête de Maestricht, 148, 153—155.
Clutinc, Guillaume, 111.
Clynget, Jean de, 114.
Cocceji, grand-chancelier de Prusse, 65.
Cocq, Philippe le, 253, 251.
Cocx, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 271; — Arnold François, juré liégeois de cette ville, 280,
Coelemey, Corneille, 258.
Coenen, Pierre, 158.
Cologne, 29, 219, 231, 236, 299, 318; — prince électeur, 238, 249, 274; — chapitre de la cathédrale, 37.
Colpeper, capitaine, 216.
Colyns, Godefroid, 121.
Comte Palatin du Rhin, gouverneur de Maestricht, 189, 194, 204.
Coninxheim, *Coningsheim*, 25, 178, 243.

Digitized by Google

Conrardi (Conrards, Conrart), Pierre, échevin de Maestricht, 130, 131, 133, 134, 136—139, 142, 149, 151, 153, 154, 156-158, 160, 161, 165, 168, 170.
Conrards, Giselbert, 167; — Hubert, son fils, 167.
Conseil d'Etat des Provinces Unies, 214, 260, 281.
Corbey, abbé de, 167.
Corenbossche, Jean de, 145.
Corenschem, 94.
Cornelissen, Corneille, instituteur réformé à Maestricht, 194.
Coudenberch, Quentin, 152.
Cramprig, résident de l'empereur, 223.
Cranck, Jean, 164.
Cranendonck, Laurent, 144; — Jean de, 144.
Crauwberg, François, 287.
Creeft, échevin de Maestricht, 120, 122, 124—126, 128, 129, 138, 143, 155, 162.
Cremer, Henri, 143.
Cremers, Arnold, 238.
Creuzberg, 52.
Croiset, Paul, pasteur Wallon à Maestricht, 247, 257.
Crommon, van, député des Etats-Généraux, 213, 214.
Cruchten, *Kruchten*, 141.
Crueys, Arnold de, 125.
Cruts (Cruyts), Chrétien, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 295.
Cruys, commissaire décisseur des Etats-Généraux à Maestricht, 303, 305.
Curange, cour féodale, 30, 31.
Curia, Martin de, 111.
Cuttekoven, *Guttikhoven*, 52, 54, 56, 125.

D.

Daelenbroeck, seigneurie, 46.
Daelhem, 66, 116, 143, 141, 224, 244; — haute cour, 40, 255; — pays de, 39-41, 66, 220, 251, 297, 311; — états du pays de, 297, 305; — drossard du pays de, 305; — cour féodale, 66.
Daelhem, Jacques de, 170; — Noël de, 168; — Pierre, son fils, 168; — Wolter de, 144.
Dale, Henri van den, chapelain de l'église Saint-Servais à Maestricht, 167.
Damhouwers, Jean, 156.
Daneels, 167.
Daus, Catherine, 191.
Delvaux (dela Vaux) chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 315, 316.
Deventer, 185.
Diepenbeeck, *Diepenbeke*, 167.
Diepenbeke, Guillaume de, 116.
Dierix, Jacques, 128.
Diest, *Dyest*, 101, 126, 152.
Dieteren, 52, 56, 115; — cour censale, 56.
Dinant, *Dynant*, *Dyanant*, *Dyenant*, 118, 119, 129.
Doudelet, Laurent, Frère Cellite à Maestricht, 201, 202.
Doelmols, Walter, 139.
Doems, Guillaume 115.
Doenrade sous Oirsbeeck, 37.
Doeveren, Jean de, 127.
Donck, Pierre van den, 109.
Donreslach, Jean, 134.
Dordrecht, 286.
Dorn, 150.
Doupé, 270.
Douveren, écoutête de Meerlo, 8.
Dreseler (Dreeseler), Hubert, 133.
Duisens, René, 238.
Dunnen, échevin de Maestricht, 94—107, 109—111, 113—115.
Duren, 9—52; — cour de justice, 54.
Duren, Jean de, 152.
Dusseldorf, 53; — haute cour de justice, 9, 52, 54; — conseil de la cour, 16, 55; — conseil secret, 54.

Digitized by Google

Duven, Jean, 135; — Matthias, son fils, 135.
Duynbyer, Théoderic de, 111; — Théoderic, son fils, 111.
Duynen, Catherine de, 130.
Duynroede, Gobbelin de, 99.
Dynant, Oelbrecht de, 119.

E.

Eaux, Pierre des, 196—199.
Eben-Emael, 196.
Echt, 47; — échevinage, 8, 47, 60.
Echt, André d', 115.
Echterbosch, 144.
Ecke'rade, *Eckelrode*, *Eckelrode*, 58, 65, 121.
Edelenbampt, Catherine van den, 118.
Edingen, 164.
Eindhoven, *Eyndoven*, 151.
Einighausen, 51.
Eiwants, Catherine, 147.
Elderen, baron d', 174; député du Prince-Evêque de Liége, 197; gouverneur de la ville et du château de Stockheim, 198.
Elle, 58, 60.
Ellicht, 25.
Elmpt 47; — échevinage, 45.
Els, van, 290.
Elsen, van, député des Etats-Généraux pour la monnaie, 292.
Elsloo, 127, 225, 242; — échevinage, 36; — cour féodale, 37.
Elst, Catherine de, 160.
Emael, *Eymale*, 96.
Engelbert, Nicolas, 223, 235.
Epen, 61; — échevinage, 61.
Erkelenz, circle, 141.
Esde, Théoderic d', 103.
Esden, Jean d', 141.
Espagne, 38, 41; — roi d', 34, 184, 197, 222, 309; — ambassadeur d', 176, 179.
Esseneux, comte d', 205.
Etats-Généraux des Provinces Unies, 38, 41, 185, 190, 192, 200—202, 204, 211, 269.
Eupen, 41, 119, 170.
Eyck alias de Engelant, Goert van, 129.
Eygelshagen, Jean de, 151.
Eygelshoven, 6, 54—56.
Eygenbilsen, *Eygenbyelsen*, 107.
Eygenlaathof, 77.
Eyker, Guillaume van den, 130.
Eyl, Guillaume van, 191.
Eymale, Jean d', 96.
Eyndoven, Elise d', 151.
Eynenberg (Eynenberch), échevin de Maestricht, 118-130, 135, 145, 146.
Eyneten, Jean d', 122.
Eys, 61; — échevinage, 61.
Eysden, *Esden*, 57, 77, 135, 143; — échevinage, 35, 65; — cour censale d'Oost, 77; — dîme, 236.
Eysden, Guillaume d', 139; — Nicolas d', 160; — Pierre d', 239.
Eyskens, Mechtilde d', 102.
Ewyck, fief du quartier de Nimègue, 51.

F.

Fabri, Gérard, 146; — Jean, 94.
Fagel, greffier des Etats-Généraux, 244, 269, 309.
Fauquemont, *Valkenborch*, 34, 41, 97, 99, 105, 111, 115, 126, 145, 154, 171, 196, 280; — pays de, 7, 34—36, 38, 39, 65, 220, 242, 251, 262; — pays de, partage Espagnol-Autrichien, 32, 34, 62, 184; — partage des Etats-Généraux, 37, 38, 62; — états, 259; — ordre équestre, 260; — voué, 59, 65; — cour féodale, 33—38, 77; — drossard, 255, 262; — le fourier de, 180; — doyenné, 39.
Fays, Lambert de, 280.

Digitized by Google

Fellingerus, Pierre, pasteur à Maestricht, 207.
Felort, Léonard, 134.
Fetmanger, Albert, avoué à Maestricht, 229.
Filenius, pasteur à Maestricht, 207.
Fine, Jean a, fondeur de cloches, 321.
Flandres, 11, 66.
Flans, Marie Sibylle de, 36.
Fléron, François, 230; — Marie, 203.
Fleutens, Arnold, 101.
Florees, Collaers, 129.
Flodorff, comte de, 284, 285.
Florence, 166.
Fontainebleau, traîte de, 36, 37, 40, 48, 65, 66.
Forterie, de, 313.
Fosseroul, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 215.
Foulogne, *Veulen*, village de rédemption, 243.
Foulon de Cambray, 39.
Foulon, Jacques François Joseph baron de, 39.
Fouron-le-comte, *Vuyre*, 96, 142, 150, 152; — échevinage, 39, 41.
Fouron-Saint-Martin, *Sin'e Mertyns Voeren*, 148, 158.
France, roi de, 222, 298, — conseil souverain de, 231.
Francfort, chambre impériale, 27.
Frédéric Henri, prince d'Orange, 14.
Frémont, Jean, 180.
Frentyer, Jean, 143.
Frezin d'Arberg, Ulrich comte de, 63.
Friesheim, baron de, écoutête de 's-Hertogenrade, 224.
Friquet, conseiller et député extra-ordinaire de l'empereur, 191.
Fruter, Jean van den, 114.
Frutyer, Jean, 111.
Fyets, Godefroid, 138.

G.

Gadet, Claude, 92; — Servais Eugène, son fils, chanoine de Saint-Servais et curé de Saint-Matthias à Maestricht, 92, 93, 217.
Gaem, 320.
Galoppe, 40—43, 66, 92; — échevinage, 41—43, 65; — cour féodale, 43.
Gangelt, 119.
Gangelt, Denis de, 110.
Geckels, Gilles, 154.
Geerts, Guillaume Jean, 163
Gele, Marie, 197.
Geleen, 65; — échevinage, 33; — cour censale de Crawinkel, 34; — cour féodale, 34.
Gelene, Matthias van, 156.
Gelke, échevin de Maestricht, 94, 95, 98, 99, 101, 102, 109.
Gellick, *Gelke*, 132.
Gennep, 5, 6, 56, 57, 207.
Gent, Frédéric Guillaume de, voué et stadhouder des fiefs du pays de Fauquemont, 262, 263.
Gerdingen, Marie de, 306.
Gestel, Guillaume de, 142; -- Théoderic, de, son fils, 142.
Geul, *Ghoele*, *Goelen*, *Goele*, *Goel*, *Goyle*, 36, 121, 131, 138, 159; — échevinage, 35.
Gewanthuyse, Pierre de, 106.
Geync, Bela de, 117; — Thomas de, son père, 117.
Geysteren, échevinage, 50.
Geystingen, dépendance d'Opphoven, 31, 161.
Gheevenroede, Jacques de, 142; — Laurent de, son père, 142.
Ghelsmyet, Jacques, 149.
Gherdingen, Hedwige de, 140; — Arnold de, son père, 140.
Ghisen, Jean, 164; — Jean, son fils, 164.
Ghysen, Herman, 153; — Martin, 153.
Gielis, Jean, 113.

Digitized by Google

Gingelom, *Gingelhem*, 150.
Gisenbrechs, Lambert, 155.
Gisengrebben, Godard van, 146; — Matthias van, son fils, 146.
Glabbec, Jean van, 127.
Gobbaer, Simon, 129.
Gokkinga, commissaire décisseur des Etats-Généraux à Maestricht, 204.
Gors-op-Leeuw, *Lewe*, *Goetzlewe*, 134, 137.
Govy, Gérard, 178.
Graef, van der, 216.
Graeff, Jean de, maître de poste à Maestricht, 302.
Graethem, échevinage, 60.
Graetheyde, 263.
Graen, Lambert, pasteur à Maestricht, 192, 193.
Grammaye, Nicolas, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 200.
Grand-Looz, *Grootloon*, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 25,243,245.
Grand-Spauwen, 167.
Grégoire XIII, pape, 174, 176, 223.
Grelis, Corneille, 116.
Grembey, Adam de, 101.
Greutz, Gérard, 110.
Grevenbicht, 52, 53.
Grevenbrueke, Henri van, 164.
Grimby, 25.
Groetbede, Henri, 169.
Groesbeeck, Gérard de, prince-évêque de Liége, 26, 27.
Gronsveld, comté, 58, 225, 227, 238—241, 287—289, 300, 304, 306; — échevinage, 58; — cour féodale, 58, 77; — cour censale de Batenbourg, 77; — château, 305; — monnaie, 306.
Gronsveld, comte de, 226, 238, 239, 287, 288; — régent de, 303.
Groningue, 312.
Groo'ec'aes, Lambert, 306, 307.
Grotjans, Jean, le jeune, 134.
Groulart, haut-écoutête brabançon de Maestricht, 174, 184, 185, 190, 193, 194, 202, 204, 226, 228, 233, 234, 243, 262, 269, 271, 274, 277, 279, 285—288, 291, 295, 297, 298, 301, 306, 309, 312; — Etienne, haut-écoutête brabançon de Maestricht, 213, 214, 221, 224, 225, 238, 240, 244—246, 257, 260—262, 265; haut écoutête du Vroenhof à Maestricht, 224, 225, 247, 248, 251, 253; — Jean, haut-écoutête brabançon de Maestricht, 206, 207, 209, 212, 217.
Grubbenvorst, échevinage, 50; — cour censale de Steeg, 51.
Gryende, Gosuin van den, 104.
Guant, André, 233, 235.
Gudegoven, Adam de, gentilhomme, 109.
Guede, Jean, 162.
Gueldre, duché de, 11, 66, 79; — cour échevinal, 44; — cour souveraine, 65; — synode, 242; — duc de, 46, 48, 58, 65; — haut quartier de, 11, 44; — haut-quartier autrichien, 10, 47; — haut-quartier, partage des Etats-Généraux, 46; — haut-quartier prussien, 9, 14; cour de justice, 51.
Gutshoven, Henri de, 266.
Guygoven, 91.
Gysegem, Ghyse de, 168.
Gysegrubben sous Nuth, 146.
Gysen, bourgmestre brabançon à Maestricht, 254; — René, 129.
Gyssen, Jean, échevin du Vroenhof à Maestricht, 224.
Gyve, 127.
Gyzen, 313.

H.

Haasdal, *Haesdael*, *Haesdale*, 154.
Haelen, 62, 317; — échevinage, 31.

Digitized by Google

Haenen (Hanen), Jean, 242, 286, 291, 295.
Haertmans, Guillaume, 295.
Hage, Guillaume in die, 154.
Hagen, Arnold van der, 153; — Vranck van der, 143.
Hagenhouwen, Jean van, 114.
Hagens, Laurent, 145.
Hagete, in die, 96.
Hamont, 150.
Hal, canton, 106.
Haler, 60.
Hallebey (Hallabey), Gérard de, 163, 166; — Gérard de, son fils, 163; — Jean de, son fils, 166.
Ham, Jean ten, 302.
Ham, Jeanne van, supérieure du Couvent St. Annadal à Maestricht, 199, 201—204.
Hambach, Godefroid de, 142.
Hameker, Henri, 118.
Hamont, 66, 266, 296.
Hanen, 243.
Hanmans, Simon, 170; — Winand, son père, 170.
Hanswyck, 153.
Happart, Arnold, haut-écoutête de brabançon à Maestricht, 94—115, 131, 132, 136—138, 140, 142, 144, 148, 151, 153, 155, 157—160, 164, 167, 168.
Hardevuyst, Gérard, 119; — Guillaume, 151; — Jean, 159.
Haren de, 132; — Guillaume de, 212; — Jean de, 139; — Vrancken de, 121.
Hartschene, Gérard, 155.
Hasar, Abry, 119.
Hasselt, 30, 95, 201—203.
Hatzfeldt, comte de, 8.
Havart, Marie de, 153; — Matthias de, 156.
Havert, *Havart*, 144, 156.
Haye, Winand de la, 195.
Hazaer, Jean, 118.
Heel, seigneurie libre, 62, 63.
Heer, *Here*, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 24, 25, 37, 41, 96, 105, 154, 243, 260.
Heer et Keer, échevinge, 41.
Heerlen, *Herle*, 33, 35, 166 168, 175, 224, 260, 261; — cour censale de Ursfeld 38; — cour censale de Wyer, 38; — cour féodale de l'archevêque de Cologne, 37, 205.
Hees, *Hese*, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 25, 130, 137, 146, 156; — cour censale de l'église collégiale Saint-Martin de Liége, 137.
Heffen, Daniel van, 169.
Heggen, Jean, 165.
Heinsberg, circle, 144.
Heithuysen, *Heythuysen*, 31, 32, 62; — cour censale, 32.
Helden, 49; — échevinage, 49; — justice de paix, 7.
Heldevier, Abraham, juré de Maestricht, 251.
Helman, Arnold, 128.
Helmond, *Helmont*, 5, 123, 151.
Helmont, André de, 151; — Jean de, son fils, 151.
Henrix, Jean, 138.
Herck, Christine van, 159; — Guillaume van, son fils, 159.
Herderen, Thomas de, 107.
Here, échevin de Maestricht, 94—103, 105—114, 122—142, 144, 145, 147, 148, 156—158, 160—162, 164, 167; — haut-écoutête de cette ville, 115-121.
Herkenrode, Jean de, 162.
Herle, Godefroid de, 142, 163.
Hermel, 228.
Hermans, Arnold, 108.
Hermes, Isaac, écoutête de Daelhem, 224, 250.
Herre, Gobbelin de, 99.
Herrendorffer, Jean, 181.
Herten, échevinage, 46.
Hertogenrade, *Shertogenroede* 136; — pays de, 42, 220, 224, 244, 251, 311; — partage Espagnol-Autrichien,

Digitized by Google

42; — partage des Etats-Généraux, 42; — cour féodale, 42.
Herve, 66; — curé de, 254.
Hesbaye, archidiacre de, 15, 23, 66, 194, 206; — official de, 23, 207.
Hese, échevin de Maestricht, 91, 95, 100, 101, 103, 105, 106, 109, 111, 124, 126—130, 135—141, 145, 148—150, 154, 157—160, 162, 164, 166—169; — Herman de, échevin de cette ville, 37, 101—103, 117; — (Heze), Jean de, 97, 102; — (Heze) Jean de, échevin de Maestricht, 95, 98, 101, 103, 104, 106, 108, 111, 113—116; —Philippe de, 107; — Pierre de, 118; — Simon de, 107.
Hessen, 264.
Heugem, *Heughem*, *Hoegem*, 104; — échevinage, 58.
Heukelom, 21, 176, 178, 201, 209; — seigneur de, 188.
Heusden, Adrien de, chapelain de l'église Notre-Dame à Maestricht, 161; — Arnold de, 138.
Heut, Jean, 121.
Heuvel, Théodore van den, commissaire-instructeur à Maestricht 250; drossard de Borgharen et de Margraten, 250.
Heyden, Godefroid van der, 126, 140; — Henri van der, son père, 126; — Jean van der, 100; — Pierre der, 152.
Heyen, 57.
Heynsberch, Godefroid, 163.
Heyseler, Jean de, 116.
Hillensbergh, 52.
Hilleshagen, *Hillenschen*, 100.
Hilrebeke, 153.
Hoecht, Michel de, 138.
Hoekelum, Everard de, 127.
Hoen, Nicolas de, écoutête de Maestricht, 100.
Hoen de Cartils, Jean, gentilhomme, 160.
Hoen de Palude, Nicolas, 97.
Hoemberg, échevinage à Ruremonde, 45.
Hoensbroeck, marquisat, 33, 82; — échevinage, 33; — cour féodale, 34.
Hoensbroeck, Wolter François comte de, 36.
Hoestli, Frédéric, 122; — Nicolas, son père, 122.
Hoeve, Gérard van den, 120.
Hoeven, Elise van den, 124; — Hanna van der, 112.
Hogeminne, Gosuin, 155.
Hogendorp, van, 214; — secrétaire de la haute cour brabançonne et du Vroenhof à Maestricht, 251; — Gaspar de, bourgmestre de cette ville, 188; receveur, 284; commissaire-instructeur, 224; administrateur de la maison des orphelins protestants de cette ville, 219.
Holsit, *Holzet*, 43; — canton, 224.
Holte, 198.
Holtum, 6, 52, 53.
Hommersum, 56.
Hongrie, 211.
Honnets, Michel, 197.
Hontem, 58.
Hooghe, van der, 178.
Horbach, 54.
Horbach, Jean, 165.
Horion, baron de, 62.
Horion de Colonster, baron de, seigneur de Panheel, 247, 248.
Hornes, comté, 31, 320; — cour féodale, 31.
Hornes, Arnold de, prince-évêque de Liége, 26, 27.
Hornes et Altena, Guillaume de, 63.
Hornets, Michel, 193.
Horst, 318; — échevinage, 51; — cour féodale, 51.
Horst, van der, 178.
Horstman, Henri, 142; — Jean, 142.

Digitized by Google

Horyoen, Conrad de, 145.
Hougaerde, *Hugarden*, 103.
Houthem, 35.
Houthem Saint-Gerlac, *Sint-Gerlach*, 155.
Hove, Gérard van den, 120; — Winand van den, receveur du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 156, 163; échevin de Vleytingen et Hees et écoutête de Sichen, 156.
Hovel, Thierry van, commissaire-instructeur brabançon à Maestricht, 224.
Huedmaker, Jacques, 132.
Huerne, de, 118.
Huetz, Jean, échevin de Maestricht, 106.
Hueven, Winand van den, 156.
Hulsberg, *Hulsbergh*, 35, 160.
Hulsen, René de, 98.
Hulshout, *Hulshoet*, dans la province d'Anvers, 154.
Hulsloe, 97.
Hulst, résident, 290, 315.
Hunsel, 6, 50; — échevinage, 58; — cour féodale, 58.
Hurt, Guillaume, 313.
Hustin, René, 195.
Huy, 220, 310.
Huygens, député des Etats-Généraux à Maestricht, 218.
Huyne, Jean der, 154; — René, 141.
Hymmelrix, Thierry, 124.

I.

Imants, Abraham, 292.
Itteren, *Ytter*, 35, 130, 147, 163; — échevinage, 35.
Ittervoort, 60.

J.

Jabeek, 33, 34; — cour censale de Etsenroede dit van de Tomme, 34.
Jasen, Gérard, 151.
Jeanne, duchesse de Brabant, 261.
Jodoce Maximilien, comte de Gronsveld, 226.
Johans (Johannis), Henri, 170; — Nicolas, son fils, 170.
Jonge, Lambert, 104.
Joseph I, empereur, 29.
Joseph II, empereur, 10, 11.
Joseph Clément de Bavière, prince-évêque de Liége, 29.
Juliers, *Guylke*, duché, 9, 38, 52, 53, 168, 259; — cour de justice, 52, 54.
Juliers, duc de, 46, 95, 300; — Guillaume, duc de, 55, 56.
Junccis, échevin de Maestricht, 98, 100.
Jupille, 256.
Juve, Meylair van, 112.

K.

Kamp, Henri de, 130; — Jean van der, 125.
Kampenyon (Campioen), Arnold, 167.
Kamps, Jean, 113.
Kanuynynx dit Puelmans, Henri, 97.
Karlut, Jean, 124.
Karys, Ely, 136; — Hubert, 113; — Jean, 136.
Katsop, *Catsop*, hameau d'Elsloo, 127.
Katsop dit Cremers, Guillaume de, 160.
Kauwelille, Catherine de, 131
Keen (Caen), Jean, 92; — Jeanne, sa fille, 92.
Keer, 24, 37, 38, 40, 41.
Kellener, René, maître de l'hôpital de Saint-Servais à Maestricht, 152.
Kelpen, 60.
Kemeix, Jean, 98.
Kemmer, Pierre, 96.
Kempener, Symon, 126.
Kerhoef, Corneille de, 117.
Kerkrade, *Kircroede*, 121; — échevinage, 42; — cour censale de Ehrenstein, 42.

Digitized by Google

Kerstgens, Henri, 139; — Marguerite, 139.
Kerstmeker, Herman, 147.
Kessel, 49, 57; — échevinage, 49; — ammanie, 49, 51.
Kessenich, 58; — échevinage, 63.
Kesselt, Jacques, 214.
Kierlemans, Adélaïde, 138.
Kietsart, Mechtilde, 95.
Kip, (Kippe, Kyp, Kyppe), échevin de Maestricht, 149-158, 160—170.
Kixhor, Gerlac, 112.
Klimmen, 34, 35; — cour de réalisation du prévôt de Meerssen, 38.
Klinkheide, 54.
Knouden, écoutête brabançon à Maestricht, 121, 122.
Kobbe, 150.
Kobben, Matthias, 135.
Kodeester, Théoderic, 105.
Koele, Léonard, 105.
Koex, Martin, 145; — Matthias, son père, 145.
Kohlscheidt, 54.
Kommers, Ancelme, 112.
Korens, Catherine, 156.
Koukelen, Théoderic, 140.
Krekelberg, 77.
Krieken, Laurent, 142.
Krop (Crop), Pierre, 160.
Krumme, Chrétien die, 107.
Kryters, Jacques, 139; — Jean, son fils, 139.
Kueck, Jean, 124.
Kuene, Guillaume, 149.
Kuerenschen, 97.
Kuen, Henri, 143.
Kuevoet, 154.
Kuper, Godefroid, 108; — Jean, 107.
Kuten, Catherine, 138.
Kuyck, Jean, 119.

L.

Laeffeld, *Laufelt*, 24, 164, 167.
Laer, échevin brabançon de Maestricht, 95, 96, 98—101, 104, 107, 109, 110, 113, 114; — Jean van den, 109.
Laet, Pierre van, 169.
La Haye, 216, 231, 258, 277, 286, 290; — Etats Généraux, 173, 187—316; — Conseil d'Etat, 181, 183, 186, 199; — Conseil de Brabant, 37, 38, 40, 41, 43, 65, 66, 184, 198, 259; — cour féodale de Brabant, 37, 38, 43.
Lamargelle, Arnold de, seigneur d'Eysden, 77.
Lambert, Charles, drossard de Cadier, 250, 251.
Lamboy, échevin brabançon de Maestricht, 94, 95, 99—102, 106—111, 122—126, 128, 130, 134, 136—138, 140, 141, 143, 145, 148, 149, 152, 154, 156, 158—162, 166—170; — écoutête de Maestricht, 118.
Lambrechs, Catherine, 141; — Giselbert, 165.
Lanaeken, *Lodenaken*, 110, 127.
Langart, Gisbert, 117.
Lanoy, Albert Eugène de, baron de Clairvaux, seigneur de Trembleur, 251.
Lansmans, Jean, molenmeester à Maestricht, 253, 254.
Lata platea, Levallus de, échevin de Maestricht, 116.
Lausbergh, Lambert, 233-235.
Leau, canton, 98.
Leeuw-Saint-Pierre, *Lewe*, 106.
Leeuwen, 45, 46.
Lemmens, Elise, 313.
Lenen, Jutte, 125.
Lennep, de, veuve, 235.
Lens-Saint-Remy, 125; — cure, 20.
Leodio, (Lutken, Lutge, Luytke), Gérard de, écoutête de Maestricht, 112, 113, 116, 120, 128.
Leonards, vueve, 260.
Léopold I, empereur, 27.
Lérode, Jean Arnold de, 52, 53.

Digitized by Google

Lérop, 45.
Leyden van Leeuwen, van, député des Etats-Généraux pour les affaires étrangères, 220.
Leynsen, Jean, 167.
Leynsen dit van den Roede of gasthuys, Jacques, 137.
Libermey, Elise de, 139.
Lichtenbergh, Gérard, 184.
Lidt, Jean van, controlleur à Maestricht, 275.
Liebeeck sous Sainte-Gertrude, cour censale dit Jonckeren, 77.
Liebeke, (Liebec, Lyebeeck, Lyebec), échevin de Maestricht, 94—110, 112—117, 119, 120, 122—124, 126-128; — Reinson van, le jeune, 155.
Liége, *Leodium*, 19, 112, 148, 159, 187, 191, 227—229, 231, 249, 261, 280, 310, 312; — pays de, 26, 27, 114, 134, 147, 193, 197, 211, 238, 279; — états du pays, 275; — prince-évêque, 14, 23, 90, 174, 187, 194, 198, 206, 207, 211, 213, 219, 222, 223, 228, 230, 232, 233, 236, 238, 240, 251, 257, 265, 269, 270, 274, 275, 278 279, 286, 295—299, 314; — chancelier du prince-évêque, 186, 193, 200, 203, 216, 218; — conseil ordinaire du prince-évêque, 26—28, 36, 63, 64, 207; — conseil secret du prince-évêque, 26, 29, 31, 57, 183, 186, 193, 200, 203, 216, 256, 259, 276, 277; — vicaire-général du prince évêque, 207, 257; — cathédrale, 39, 40, 63, 234, 310; — archidiacre, 65; — official, 28—31, 65; — clergé, 314; — chapitre de Saint-Martin, 77; — Capucins, 185; — Croisiers, 227; — souvereine justice, 19, 26, 27, 29, 57, 63, 64; — cour d'appel, 4; — cour allodiale, 26, 29; — cour féodale, 28, 29; — magistrat, 229, 234; — métiers, 263.
Lieke, Everard le jeune, 165.
Lierre, *Lyer*, 156.
Limbourg, *Lymborch*, 3, 8, 66, 110; — pays de, 310; — duché, 8; — province, 10, 21; — souveraine cour, 10, 32.
Limbricht, 52—54, 56, 95; — échevinage, 54.
Limmel, *Lemmel*, *Lumel*, 102, 139.
Lindemans, Chrétien, 169.
Lindennyermekers, Henri, 162.
Linne, échevinage, 8, 47.
Lira, don François de, envoyé extra-ordinaire du roi d'Espagne, 222.
Lisolo, baron de, ambassadeur plénipotentiaire de l'empereur, 215.
Loe, Jean van den, 113.
Lom, 51.
Lom, de, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 215.
Lonck, Gérard van der, 101.
Loo, capitaine,
Looz, 57, 58, 60, 62, 134; — comté, 29, 30, 61, 65, 297; — pays, 144, 231.
Loozius, Hubert, 200.
Lothaire III, empereur, 66.
Lotharingie, duc de, 289.
Lottum, échevinage, 50.
Louvain, *Lovanium*, *Loven*, 50, 92, 109, 120, 143, 152 162, 163, 165, 170; — université, 44, 178, 209.
Lovet, Marie, 92.
Loyens, secrétaire de la haute cour liégeoise à Maestricht, 249, 253, 259.
Lu, Jean, 153.
Ludge, Jean de, 168.
Lueser, Henri, 149; — Jean, son fils, 149.
Luikenbeke, Catherine de, 332.

Digitized by Google

Luls, Henri, 181.
Lusschers, Gosuin, 163.
Lutge (Lutgen, Luetgen, Luytke), écoutête brabançon de Maestricht, 121—125, 129, 144, 146.
Lutge, voir de Leodio.
Lutken, voir de Leodio.
Luwe, Corneille de, 154.
Luxembourg, province, 66; — cour d'appel, 10.
Luyten, Jacques, 168.
Luytke, voir de Leodio.
Luytte, Nicolas, 110.
Lyebbke, Reynsson van, écoutête d'Eysden, 155.
Lymborch, Jean de, 163.
Lynden, Ernestine de, 15; — Henken de, 106.
Lysen, Pierre, 123; — Reiner, son père, 123.

M.

Maasbracht, 47; — échevinage, 8.
Maasbree, 50; — échevinage, 50.
Maens, Arnold, 161; — Jean, son frère, chapelain de Notre-Dame à Maestricht, 161.
Maerys, Etienne de, 126.
Maeseyck, *Eyke*, 113; — canton, 147.
Maesniel, 46; — échevinage, 7, 46.
Maestricht, 13, 14, 18, 19, 21, 22, 42, 49, 89—171, 173 175, 176, 179, 180, 182, 201 204, 227, 229, 238, 240—242, 281—283, 293, 298, 299, 302, 304, 305, 315; — quartier de, 192; — Nieuwstad, 22;
— les deux seigneurs et princes, 17, 186, 190, 258; — magistrat, 182, 186—189, 191—194, 201, 204, 212, 223—227, 233, 234, 236, 238, 239, 247, 253, 256, 260, 268, 275, 278, 293, 296, 297, 299, 300, 302—304, 307, 308, 312, 313; — magistrat brabançon, 192, 196, 197, 199, 203, 217, 218, 228, 241, 254, 264, 265, 278, 279, 284, 293, 297, 315;
— bourgmestre brabançon, 282;
— gouverneur, 191, 194, 206, 218, 285; — commissaires-déciseurs des deux princes et seigneurs, 18, 23, 25, 174, 175, 177-179, 181-184, 185, 189, 191, 193, 202—204, 207, 230—232, 238—240, 246—249; — commissaires-déciseurs liégois, 17, 197, 204, 207; — commissaires-déciseurs brabançons, 17, 21, 25, 204—206, 227, 229;
— commissaires-instructeurs des deux princes et seigneurs, 18, 175, 182—185, 190, 210, 237, 238, 245; — commissaires-instructeurs liégois, 193; — commissaires-instructeurs brabançons, 221;
— pensionnaire, 182, 210;
— basse justice, 16, 19, 20;
— haute justice: les deux cours, 14, 15, 18, 289; — la haute cour l'égeoise, 207; — la haute cour brabançonne, 188, 194-196, 211, 228, 239, 287; — grand-écoutête brabançon, 198, 202, 203, 231, 245, 293; — comté du Vroenhof, 13, 14, 17, 193, 197, 221, 240, 253, 254, 262, 263, 269, 272, 287, 301, 304; — cour de Tweebergen, 14, 15, 19, 23—25;
— juge de paix, 7;
— mense des pauvres du Saint-Esprit, 293;
— métiers, 254;
— poste sur Aix-la-Chapelle, 286; sur Bois-le-Duc, 302; sur Cologne, 299; sur Gouda, 302;
— commandant, 206, 210, 245, 285, 288, 300; — con-

Digitized by Google

seil de guerre, 183;
— chapitre de Saint-Servais, 18, 33, 37, 40, 41, 174, 176, 178, 183, 189, 190, 197, 209, 210, 217, 223, 224, 226, 235, 243, 257, 258, 285, 287, 288, 303, 314; — son prévôt, 14, 15, 19, 25, 196—198, 200, 205, 265, 266, 272; — son doyen, 203, 205; — ses bancs, 22, 24, 273, 301; — sa cour féodale, 22; — cour du camérier, 22;
— chapitre de Notre-Dame, 13, 15, 18—20, 23, 34, 36, 199, 215, 218, 226, 235—237, 261, 272, 278, 303; — cour du camérier, 20;
— paroisse Saint-Servais, 66;
— paroisse Notre-Dame, 66;
— église Saint-Catherine, 190;
— église Saint-Jean, 204; — bénéfice de la Saint-Croix, 184;
— église Saint-Matthias, 204 241, 300;
— église Saint-Martin, 209;
— chapelle de Saint-Hilaire, 199; — orphelinat catholique, 194, 195;
— officialat, 15;
— le sendgerecht, 66;
— Antonins, 38, 262; — ses précepteurs, 261, 263;
— Bégards, 185, 187, 188, 228, 229;
— Capucins, 284;
— Cellites, 253;
— Croisiers, 170;
— Dominicains, 94;
— Franciscains, 283—285;
— Jésuites, 215, 218, 221—224, 285; — leur collège, 174;
— couvent Sint-Annadal, 203, 209;
— Annonciades, 29;
— couvent de „Beyart", 231;
— couvent du Mont-Calvaire, 265, 266;
— Sépulchrines, 213, 262;
— Soeurs grises, 203;
— classis, 202, 203, 225, 226, 228, 235, 236, 240, 242;
— église protestante, 193, 210, 293, 294; — consistoire, 174, 176, 183, 194, 199—201, 203, 204, 213, — église luthérienne, 216, 242, 244;
— église wallonne, 241, 257, 275, 282; — consistoire, 218, 247;
— orphelinat protestant, 189, 200, 218, 233, 283, 284, 301—303, 316;
— hospice protestant, 214, protestante, 186, 189, 190, 215, 218; — école latine 193, 200, 234, 235, 241, 264, 269, 276, 278, 280, 282.
Makury, Nicolas, 158.
Malines, *Mechellinia*, 61, 153.
Mansroe, Guillaume, 164.
Marchado, providiteur, 311.
Marcelis, Pierre, 179.
Marck, duché, 9.
Margelle, baron de la, prévôt de Notre-Dame de Maestricht, 261—263.
Margraten, *Sanc'a Margareta*, 43, 103, 104, 151, 152; — échevinage, 43, 65.
Marie Thérèse, 8, 32.
Marq, Jean, la, jaugeur à Maestricht, 297.
Masen, André van der, 165; — Guillaume van der, 160.
Materberg, seigneurie, 242.
Maximilien I, empereur, 27.
Maximilien II, empereur, 28, 55, 56.
Mechelen sur Meuse, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 25, 112, vinage, 61; — cour censale 134, 158, 189, 274; — éche- de l'ordre équestre de Malte, 61.
Mechgelen, Eustache de, 97; — Henri, son fils, 97.
Meer, van, chanoine de Saint-

Digitized by Google

Servais à Maestricht, 285, 286; — René Joseph van, chanoine de cette église, 196.
Meer, Gilles, 121.
Meerix, Jean, 152.
Meerlo, 8, 9, 50, 51, 66; — échevinage, 8, 50.
Meerssen, *Mersen*, *Mersen*, 35, 38, 100, 107, 113, 123, 129, 131, 140, 147, 150, 153, 155, 170, 259—262, 290; — avoué, 261; — cour supérieure, 35; — cour de réalisation du prévôt, 38.
Meeswyck, *Meswyck*, 157.
Meex, Théodore François, 218.
Mheer, 39; — échevinage, 39; — cour censale, 77.
Melick-Herkenbosch, 51, 56.
Mennens, Jean, 119; — Théoderic, 95.
Meren, Malthias van der, 120.
Merhout, Gosuin, 146.
Merkelbeeck, *Merkelbeke*, 32, 141.
Mersch, Jean de, 98.
Mersen, Gérard de, 147; — Guillaume de, 107; — Philippe de, 113.
Mersen dit de Borsen, Jean, 131.
Mersuel, Jean, 110.
Mertzenae, 158.
Merum, 46.
Mervelt, Jean de, 164.
Mesch, 59; — échevinage, 59.
Mesch, Nicolas de, 100.
Mesche, Léonard de, 135.
Messche, Winand de, 129.
Mewen, écoutête de Maestricht, 106, 108, 109.
Meyel, 62; — échevinage, 16.
Meyer, L., avocat, 320.
Meylatz, Godenule, 105.
Meym(e), Malthias, membre de la confrérie des chapelains de l'église Saint-Servais à Maestricht, 115, 138.
Meyme, Henri, 115; — Mechtilde, sa fille, 115.
Middelaer, échevinage, 51.
Mildenberch, Henri de, 159.
Millen, *Mille*, 47, 109, 140; — ammanie, 50.
Moechs, Jean, 135.
Moelen (Molen, Molendino de), van der, échevin brabançon de Maestricht, 101, 106, 108, 120, 124, 127—130, 132, 135, 145—147, 153, 162—167, 169, 170,
Moer, Gérard, 122.
Moers, Nale, 147.
Mol, Thierry, 127.
Molin, Jean du, jaugeur à Maestricht, 297.
Mollerus, Christophe, pasteur à Maestricht, 29.
Mons, *Bergen*, 150.
Montagne (Montagne) de la, écoutête liégeois à Maestricht, 199, 202, 240, 258, 271; — pensionnaire de cette ville, 258.
Monte, Winand de, 106, 108, 111.
Montenaken, *Wilre*, 21, 154, 169, 176, 178.
Montenaken, Lambert van, 153.
Montfort, échevinage, 8, 47; — ammanie, 6, 47, 48; — cour féodale, 48.
Mook, 5, 57.
Mook-Middelaar, 51, 57.
Mopertingen, 157.
Mora, Jean, 150.
Mosche, Jean, 170.
Mouland, *Moulingen*, 39; — échevinage, 39; — cour censale, „Joulferen laathof", 77.
Moullart, Jean, 152.
Mulach, 126.
Mullen, Augustin, 121.
Mulrade, 77.
Munster, 232.
Munsterbilsen, *Monsterbielsen*, 155, 167.
Munstergeleen, 6, 52.
Munsterman, Hubert, ex-capucin, 175.
Musch, Amand, 308; — Hu-

Digitized by Google

bert, 308.
Museler, Antoine, prêtre et chapelain de l'église Saint-Servais à Maestricht, 144.
Muys, Pierre, 123.
Muysschen, Elise, 166.

N.

Namur, 66, 115, 310; — province, 114.
Nandrin, 114.
Nassau, comte de, 220.
Nederhaeren, Giso de, 140; — Jean de, son fils, 140.
Nederhem, 226, 227, 244.
Nederweert, 45; — échevinage, 45; — cour féodale, 43; — cour censale, 45, 46.
Neer, 31.
Neeritter, 7, 63; — avoué, 63.
Neerkens, Jacques, 153; — Marguerite, sa fille, 153.
Neer-Linter, *Nederlynter*, 98
Neeroeteren, *Oteren*, 61, 138.
Neer-Yssche, *Ysschen*, 152.
Nergena, 56.
Neven, Henri, 180; — Nicolas, juré liégeois à Maestricht, 280.
Neubourg, cour censale, 43, 65.
Neurenberg, 27, 322.
Neynen, Théoderic van den, 103.
Nieuport, admodiateur des „Tcenten" à Maestricht, 278.
Nieuwenbroeck, 48.
Nieuwenhagen, 35.
Nieuwstad, échevinage, 8, 47.
Nimègue, *Numegen*, 116, 226; — canton judiciaire, 5; — paix de, 221.
Noeden, Arnold, 158.
Noegenman, Jean, 155.
Noet de Vivario, Jean, 109.
Noetstox, Gérard, 157.
Noorbeeck, 39; — échevinage, 39; — haute cour, 39; — cour censale, 40.
Norebits, 294.
Norff, Conrad, conseiller et résident du prince-évêque de Liége, 266, 277, 282, 287, 290, 295—299, 305, 312, 314.
Norf, ministre de l'évêque de Paderborn et de Munster à La Haye, 227; — résident de l'évêque de Paderborn, 232.
Nosit, Pierre, 123.
Notermans, Anne, 92.
Novolapide, Jean de, doyen de l'église Saint-Servais à Maestricht, 146.
Nuelkens, Guillaume, 103.
Numegens, Barthélémi, 147; — Nicolas, 147.
Nunhem, *Nunum*, *Nuhem*, 31, 317—319.
Nuth, *Nut*, *Nutte*, 95 96; — échevinage, 33; — cour foncière van den Berg, 77; — cour censale: Jr. Flodorpsleen, 77; cour censale: Cornel's Holtbeckersleen, 77.
Nutman, Lambert, 135.
Nuwensteyn, Jean van den, voir Jean de Novolapide.
Nyeckenaken, Henri, 147.
Nyenburg, van den, député des Etats-Généraux, 214.
Nype, Jean, 108.
Nypels, Catherine, 216; — Jean, 216.
Nysmans (Niemans), N., chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 295.

O.

Obbicht, 48.
Obbicht-Papenhoven, échevinage, 48.
Oedenbruecke, Henri van, 118.
Oeffelt, 56.
Oelshoet, Lambert, 107.
Oersbeke, Jean d', 97.
Oerschot, Guillaume d', 101.
Oeslingen, cour censale, 79.
Oest, Henri, 120.
Oesterman, Chrétien, 102; —

Digitized by Google

W., son fils, 102.
Oever, Gertrude ten, 185; — Jean ten, son père, 185.
Ohe et Laak, 48, 49.
Oirlo, échevinage, 50.
Oirsbeeck, *Oersbeke*, 32—34, 77, 98.
Oirschot, *Oerschot*, 101, 239.
Oler, 60.
Olne, *Oene*, 250; — banc du pays de Daelhem, 196.
Olyslagers, Jean, 186.
Ommeren, seigneur d', 199.
Ool, 46.
Oomen, Guillaume, chanoine de Saint-Servais et curé de Saint-Matthias à Maestricht, 191.
Oost, 40, 41; — échevinage, 40; — cour censale de Holsit, 77.
Oostrum, 319, 322; — échevinage, 50.
Oozhoeven, Elise d', 129.
Opgeleen, 160.
Opgrimby, *Grembeyde*, 112.
Opheers, *Opheere*, *Ophere*, 157.
Ophoven, *Ophoeven*, 31, 129.
Orbeke, Chrétien d', 136.
Ordenge, *Ordingen*, 246.
Ormeux, 210.
Orsoye, 128.
Ortzingen, Guillaume d', 130.
Os, René d', 150.
Oskens de Breydelo, Gisen, chevalier, 158.
Otengraven, Lambert d', 169; — Nicolas d', son fils, 169.
Ottersum, 5, 6, 56.
Outshoorn, drossard du pays de Fauquemont, 256, 260.
Ouwe, 109.
Overbroeck, 48.
Overbunde, Daem d', 153; — Herman d', 153.
Overyssche, *Over Yssche*, 131.
Oyen, 9; — échevinage, 50.
Oys, Guillaume d', 154.

P.

Paauw, N., ancien écoutête de Trembleur, 265.
Paderborn, 227, 232.
Paifve, *Peen*, 226, 227, 244.
Page, F. J., 53.
Panheel, 3.
Panhuys, Servais, échevin du Vroenhof à Maestricht, 224, 225.
Pannesheide, 54.
Papenhoven, 48.
Passche, André van den, 98.
Pauw, Michel, drossard de Trembleur, 250.
Pays d'Outre-Meuse, 8, 32, 38, 66, 173, 182—184, 186, 188, 200, 203, 219, 220, 227, 231, 234, 235, 249—251, 259, 260, 263, 268—271; — ordre équestre, 270; — députés des Etats-Généraux, 263, 278, 290; — classis, 202, 225, 240,
Peene, Elise de, 216.
Peer, *Pere*, 95, 108, 168.
Penre, échevin de Maestricht 152.
Percene, Jacques, sous-écoutête de Maestricht, 100.
Pereira, providiteur, 311.
Perre alias de Weyden, Walter, 157.
Pesters, Jacques, drossard d'Eysden, 250, 251; — Ernest, pensionnaire de Maestricht, 312; — Jean, pensionnaire de cette ville, 183, 188, 195; receveur, 181.
Peters, Henri, 143; — Vranck 129.
Peus, Hanna, 106; — Lambert, son père, 106.
Philippe de Bourgogne, 23.
Philippe, Louis, pasteur à Maestricht, 192, 203.
Pieck, Jean, 156.
Piemontois, 279.
Pietershem, *Petershem*, baronnie, 117, 163, 170, 193, 202; — drossard, 191, 202.

Digitized by Google

Piette, Hubert, 227.
Pisters, Wouter, 109.
Place, Jésuite, 11.
Poll, 63.
Poll-Panheel, 63; — cour censale „de Pas" de l'aumônerie du chapitre de Saint-Servais de Maestricht, 63.
Portz, 52.
Posterholt, 47, 48, 65; — échevinage, 8.
Pottregen, Nicolas, 115.
Prato dit van den Bampt, Jean de, 128.
Preez, Jacques de, 228.
Prent, Jean, 157.
Prent van den Beelck (Beelcke, Belke), Jean, 131; — Pierre, bourgmestre de Maestricht, son père, 131.
Prince d'Orange, 47, 220, 222, 223, 225, 230, 234, 275.
Pronen, échevin brabançon de Maestricht, 116, 119, 123, 130, 131, 136, 137, 142, 156, 157, 159, 171.
Pruenen, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 215.
Prune, Gérard, 117.
Prunen, échevin de Maestricht, 147.
Prusse rhénane, 45.
Pruyster, Jean, 139.
Puelgemans, Jean, 134.
Puels, Jean, 131.
Putte, Catherine de, 95; — Jean de, chevalier, 95.
Pyetershem, Rutger, 118.
Pyse, Nicolas de, 115.
Pysman, Pierre, 149.

Q.

Quade, de, greffier à Maestricht, 206; — Martin de, commissaire-instructeur des Etats-Généraux à Maestricht, 193.
Quodexter, Henri, 154; — Servais, échevin de Saint-Pierre lez-Maestricht, 154.
Quoethuys, Libert, 132.
Quoetjan, Jean, 157; — Jean, échevin de Mopertingen, 157.
Quoetkarys, Adam, 155.
Qwaeck, Herman, 159.

R.

Raasfelt, van, commissaire-déciseur des Etats-Généraux à Maestricht, 204.
Ralken, René, 100.
Rechain, *Richain*, 149.
Reckheim, *Reichem*, comté, 94, 225—227, 229, 231, 233, 269, 286; — comte de, 229, 232, 233; — drossard de, 269; — monnayeurs, 287, 291, 292.
Regensberg, 27.
Reinards, Chrétien, 216.
Rennen, Nicolas van der, 133.
Renswoude, 199.
Reymerstock, échevin de Maestricht, 149, 152, 170; — Henri, 151.
Reynman, Arnold, 150.
Reys, Erard de, doyen de Saint-Servais à Maestricht, 146.
Reuver, Henri, 110.
Rhynberck, garnison, 213; — conseil militaire, 213.
Richard, conseiller du roi d'Espagne, 179.
Richterich, 54.
Rietraad, Lambert, ancien bourgmestre de Maestricht, 185; échevin du Vroenhof à cette ville, 224.
Rimbourg, seigneurie libre, 64; — échevinage, 42.
Ripperda tot Buirse, 199.
Riquyns (Riquyn), 159.
Rochelle, la, 211.
Roede, Etienne de, 119; — Jacques van den, 137; — Jean van den, 116; — Lyens van den 137; — Thierry de 109.
Roede Kanne, Laurent, 168.
Roer, Roger, drossard de Geul, Bunde et Ulestraten, 250.

Digitized by Google

Roeseler, Henri, 159.
Roesmer, Marguerite de, 131.
Roggel, 31, 62.
Roi de Prusse, 81, 82, 86.
Rome, cour de, 29, 269.
Rompen, Jodoce, 216.
Roos, Guillaume, 175.
Roosteren, 29, 47; — échevins 8; — cour censale Saint-Josse, 48.
Ros, baron de, 307.
Roseboom (Rosenboem), agent des Etats-Généraux, 299, 315.
Rosmeer, *Roesmer*, 157.
Rosmuhlen, cour censale, 61.
Rossi, Antoine de, 166.
Rothem, *Roethem*, 147.
Rotterdam, collège de l'amirauté, 173, 179, 181, 182 189, 196, 198, 199, 216, 217, 227, 233—235, 259, 312; — receveur-général de l'amirauté, 268.
Royse, Antoine, pasteur à Maestricht, 294, 295.
Rueben, Lyncken, 130.
Ruebsoet, Jean, 154.
Ruemmelen, Guillaume de 162.
Rueper, Jean, 94.
Ruette, M., chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 278.
Rueweken, Philippe van den, 95.
Rulbach, 54.
Ruremonde, *Ruremunde*, *Ruemunde*, *Remunde*, 43, 66 118, 128, 156, 170, 200, 201 300, 317; — échevinage, 44 60; — souveraine cour de Gueldre, 44—46, 58; — basse justice, 45; — cour féodale 45; — cour censale de l'avoué héréditaire, 45; — official, 39; — officialat, 46.
Ruse, Jean, commissaire-instructeur des Etats-Généraux à Maestricht, 193.
Russon, *Rutten*, 178, 179, 226, 244.
Ruymkens, Pierre, 127.
Ruwyer, Wolfrardus, 96.
Ryckholt, 7, 59, 225; — cour féodale, 59, 77.
Ryemsleger, Jean, 110.
Ryvieren, Henri de, 120, 152.
Ryvyere, Mechtilde de, 101.

S.

Saint-Gerlac, *Sint-Gerlach*, 35, 145.
Saint-Pierre lez-Maestricht, 15, 26, 28, 160, 233, 234, 263, 269, 272; — haute co de justice, 22, 26.
Saint-Pierre sous Schin-sur-Geul, 32.
Saint-Sébaldus, évêque de Trèves, 321.
Saint-Trond, *Santus Trudo*, *Sanctovitone* (?), 108.
Sainte-Gertrude, *Sinte Geertruide*, 58, 65.
Sallich, van, député des Etats-Généraux, 286, 288, 292.
Salmius, Pierre, pasteur, 207.
Salms, prince de, seigneur de Brunssum, 238.
Sanderboudt, roi, 263.
Santbeke, Jean de, 145.
Saubeuff, marquis de, 213.
Schaedsbergh, Guillaume de 168.
Schaep, P., 256.
Schaesberg, comte de, 82; — Wolfgang Guillaume de, seigneur à Kriekenbeeck, Lichtenberg, 183, 184.
Scharen, Gérard, 103.
Scharne, Gilles de, 165; — Théoderic de, son père, 165.
Scharwyr, Guillaume de, 104.
Schatterych, Jean, 102.
Scheelken, Jean, 102.
Schelart, Rutger, 126.
Schellemeker, Jean, 141.
Schellens, Jean, 150.
Schemmert, Jacques de, 157; — Zielys de, son père, 157.
Schere, Jacques, 96, 100, 103, 105, 106, 109, 111, 114.
Scheremeker, Servais, 128.

Digitized by Google

Schimmelpenning van der Oye, député des Etats-Généraux pour les affaires militaires, 291, 308.
Schimmert, *Schymmert*, 35, 65, 107.
Schin-sur-Geul, 32, 37; — échevinage, 37.
Schinnen, 34; — échevinage, 33; — cour féodale, 34.
Schinveld, *Schynvelt*, 33, 103; — cour censale de Heyenhoven, 34.
Schobben, Catherine, 166.
Schoenkens, Wilken, 164.
Scholberg, Marie, 217.
Schonen, Guillaume, 164.
Schophem, 153.
Schuts, Pierre, huissier du conseil de Brabant, 256.
Schutzenheide, 54.
Schuyl, Jean, receveur des domaines des Etats-Généraux dans les pays d'Outre-Meuse, 251, 305.
Schynvelt, Catherine de, 103.
Schytekoven, Pierre de, 104.
Scleenaken, Guillaume, 132.
Sédan, 264.
Seems, Henri, 145.
Seilbergh, Charles Henri de 315.
Sepperen, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 25, 243, 246; — les Bégards, 210, 211.
Sessenhoven, cour censale, 77.
Severini, Thomas, 149.
Sevenum, 318; — échevinage, 50.
Sichen, 115.
Sichen et Sussen, 259.
Siebengewald, 57.
Sille, Robert van, 167.
Simpelveld, échevinage, 42; — cour censale de Walbruck, 43.
Sint Geertruidenberg, *Geertruyder Monte*, 141.
Sintgeertrudenberg, Bela, 120; — Henri, son père, 120.
Sint Hubeer, Jean de, 118.
Sint-Joris-Juck, *Sinte Joerys Joeck*, dépendance de Goyer, Limbourg- Belge, 107.
Sint-Mertensveeren, Nicolas de, 102.
Sint-Odilienberg, 45; — échevinage, 8, 47.
Sint-Stevensweert, 48; — cour féodale, 49.
Sinte Joerys Joeck, Arnold de, 107.
Sinte Johansroede, 134.
Sinte Roede, Winand de, 148.
Sittard, *Sittert*, *Zittart*, 6, 52, 53, 104, 117, 125, 140; — ammanie, 52, 53.
Sinttruden, van, 137.
Sledenaken, Guillaume de, 132; — Jean de, marguiller de l'église Saint-Nicolas à Maestricht, 99; — Jeanne de, 99; — Théoderic de, 166
Slenaken, 61, 62.
Sleypenmekers, Gérard, 149; — Jean, son père, 149.
Sluysen, banc du chapitre de Saint-Servais de Maestricht, 25, 148.
Slype, van, receveur des Etats-Généraux pour les pays d'Outre-Meuse, 206, 260.
Smalenberch, Hans van den, 136.
Smeet, Henri, 106.
Smeets, Mechtilde, 266.
Smeetz, Everard, 134; — Guillaume, 150; — Jean, 134; — Luyte, 150.
Smissen, van der, 313; — Gérard van der, 300.
Smyets, Guillaume, 108.
Smytten (Smytte, Snytten), écoutête brabançon à Maestricht, 168—171.
Snels, Corneille, 212.
Someren, Pierre de, 132.
Somers, Zoete, 99.
Sonne, Thomas de, 162.
Soons, Guillaume, 280.
Spangmeker, Jean, 100.
Spant, Adélaïde, van der, 116.
Spaubeek, 33, 65.

Digitized by Google

Spede, Wilken, 117.
Speeruwart, Henri, 112.
Spierinck, Théoderic, 124.
Spiers, 27.
Spitsweg, Guillaume, drossard de Oost, 250.
Spronck, 122, 128, 145.
Spronssen, 231, 279.
Spyck, Jean, 242.
Sroeden, Catherine, 164.
Sroetz, Jean, 134.
Stallenberch, Matthieu, 150.
Stappert, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 189, 191.
Stas, échevin de Maestricht, 106, 111, 168, — Jérôme, avocat à cette ville, 256.
Stassen, Matthias, 277.
Steen, van den, 201; — chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 215.
Stein, *Steyn*, *Steyne*, 59, 134, 139, 161, 164, 165, 169, 225, 263; — échevinage, 59; — cour féodale, 59; — cour censale, 59.
Steinstrass, 54.
Straebeke, Simon de, 151.
Sterck, Thierry, 144.
Stercsels, Zielie, 149.
Sterken, Henri, 155.
Sterrenbergh, député des Etats-Généraux, 290.
Steyl, 54.
Steyn, Catherine de, 134; — Jean de, 169.
Steyne, Jean de, 102.
St. Maurice, pasteur Wallon à Maestricht, 264, 269, 276, 278, 280, 282.
Stockhem, *Stochem*, 119, 147, 200, 201.
Stote, Arnold, 106.
Stouten, Elie, 94.
Straasbourg, évêque de, 269.
Strabeek, *Strabeke*, hameau de Houthem, 107.
Stramproy, 60.
Striecht, Nicolas de, 109.
Strucht, 37; — échevinage, 37.
Stryckere (Strickere, Strycker), échevin de Maestricht, 148, 150—153.
Strymelet, Otton, 127; — Walter, son frère, 127.
Stuyxken, Everard, 107.
Styfs, 243.
Styffs, Abraham, 291; — Tielman, 242.
Susteren, *Zusteren*, 6, 52, 53, 56, 102; — doyenné rural, 121, 131.
Susterseel, 52.
Susterzeel, Lambert de, 165.
Sutendael, *Zuetendale*, 146, 148, 150.
Suykebart, Arnold, 154.
Suyns, Rutger, 130.
Suys van Clingeland, Ernest comte de, 36.
Swalmen, 45, 47.
Swalmen et Asselt, échevinage, 45.
Swalmen, Arnold de, 138.
Swolgen, 49, 50; — échevinage, 50.
Sylvius, pasteur à Maestricht, 293.

T.

Taubens (Tauboens), René, échevin de Vleytingen, 99.
Tegelen, 54, 55; — cour censale de Holtmuhlen, 57.
Teggens, Angèle, 169.
Terblyt, 36, 62; — échevinage, 36, 62.
Ter Heyden, pays de, 38, 54, 56.
Termaer, *Mare*, hameau de Margraten, 151.
Teut, Jean, 143.
Thelen, Laurent, Augustin à Maestricht, 297—299.
Theodrici, Giselbert, 105.
Theus dit van Borne, Jean van, 140.
Theus, Mechtilde, 130.
Thielens (Tielen), Jean Louis, maître de poste de Maestricht à Aix-la-Chapelle,

Digitized by Google

130, 242, 244, 286, 291.
Thielman (Thieleman), 243, 291.
Thiemer, Matthias, 109.
Thiemens, Quentin de, 120; — Tilman de, 120.
Thienray, 50.
Thiens, receveur du pays de 's Hertogenrade, 215.
Thisius, Henri, secrétaire de Maestricht, 93.
Thorn, principauté, 7, 60, 61; — abbaye, 42; — abbesse, 60, 61; — chapitre impériale; — échevinage, 60, 63; — cour censale du chapitre, 61; — cour féodale, 60.
Thys, Jean, 119.
Tiel, *Tiele*, 122.
Til, van, drossard du pays de Fauquemont, 206.
Tille, Louis de, 167.
Tilmans, Anne, 230; — (Tielmans), Jean, 148.
Tirlemont, *Thienen*, 145, 167.
Tongres, *Tongris*, 105, 140, 161.
Tondeur, C., orfèvre, 320.
Torck, député des Etats-Généraux, 290.
Trembleur, 251, 255.
Truydens van den Donck, Godart, 137.
Tudderen, 52, 102.
Tutenbyer alias Swennen, Henri, 128.
Tweebergen, seigneurie, 274.
Tyt, Henri, 136.

U.

Ubach, 42; — paroisse, 42; — échevinage, 42; — cour censale de l'abbesse de Thorn, 42.
Ubach, Nicolas d', 154.
Udencoven, Marie de, 139.
Ulestraten, *Ulenstraten*, 36, 38, 134; — échevinage, 15; — cour de réalisation du prévôt de Meerssen, 38.
Urmond, 52, 53.
Utrecht, *Uitriecht*, 51, 119.
Uykhoven, *Uyckhoven*, *Udencoven*, 109, 288.

V.

Vaals, 43, 243; — échevinage, 43; — écoutête, 224; — drossard, 244, 215; — église catholique, 205; — église réformée, 197, 215.
Vaels, Anne de, 249, 253, 259.
Vaelsbroeck, seigneurie, 43.
Vaesrade, *Vaasraadt*, 33, 258; — échevinage, 33; — cour féodale, 34, 65.
Valkenberg, Jean de, 177, 179.
Valckenborch, René de, 125.
Valkenborch, Zybert de, 114
Valsolio (Valzolio, Volcxolio), Adrien, 209, 213; — Léonore, 209, 213.
Veecken, Fernand van der, agent du prince-évêque de Liége, 174, 195, 196, 203, 207, 208, 210, 213, 216, 221, 242; — résident du prince-évêque de Liége, 213, 218, 222, 223, 256, 257; — ministre de ce prince, 223, 231, 232; — Jean van der, 211, 212, 218, 219.
Veels, Jean de, 96.
Veerle, *Verle*, 155.
Velden, échevinage, 51; — cour censale, 51.
Vellen, Bauduin, 143.
Veldweselt, *Wesit*, 91, 95, 117, 118; — cour censale, 5.
Venlo, 47; — échevinage, 11, 47; — haute cour de la Gueldre, 49; — cour féodale, 49.
Venlo, Gérard de, fondeur de cloches, 321; — Jean de, fondeur de cloches, 321.
Venray, 49, 50, 318; — échevinage, 49.
Verblyckt, Jean van, 160.
Verbolt, député des Etats-Généraux pour les affaires des

Digitized by Google

pays d'Outre-Meuse, 226, 239, 295, 305, 307.
Verviers, arrondissement, 111.
Veseman, Gertrude, 165; Henri, son père, 165.
Veynck, Herman, 133.
Vianen, 196.
Vickorst de Beets, prévôt de l'église de Nunhem, 319.
Vienne, 245.
Vieux-Fauquemont, 37; — échevinage, 37; — cour censale de Herckenbroeck, 38; — cour censale de Rozendaelshof, 38.
Vieux-Vroenhoven, 8 21.
Vignon, Henri, 289.
Villages de rédemption, 20 244.
Visé, 211.
Visscher, Jean, 105.
Visschersweert, 29, 30, 47.
Vivario, Lambert de, 149.
Vivien, Nicolas, intendant du commerce sur la Meuse, 269.
Vleugels, fiscal, 249.
Vleytingen, *Vleitingen*, banc du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 21, 25, 99, 122, 141, 146, 163, 164, 166, 167, 179, 213.
Vleytingen, dit de Elderen, Gilles de, 141, 143.
Vliermael, 30, 31.
Vlies, Corneille van der, pasteur à Utrecht, 183.
Vlodrop, 47, 65; — échevinage, 8; — cour censale, 18.
Vlodrop et Posterholt, échevinage, 47.
Voeren, 153.
Voerendaal, 35; — cour censale Cortenbosch, 38; — cour censale Peerenboom, 38.
Vogles, 321.
Vonck, Guillaume, 129.
Vorst, Wouter van der, 125.
Vrerenberch, Simon de, 113
Vrerix, Jean, 117.
Vrisschen, Herman, 160.
Vroenhof, comté, 190, 191, 195, 226; — villages du 200
Vroeoep, Jean, 135; — Nicolas, 135.
Vrund, 289.
Vrybergen, van, receveur des Etats-Généraux à Maestricht, 224, 313.
Vucht, Guillaume de, 226.
Vueren, Jean de, 150.
Vullinx, Elise, 148.
Vylen, 43; — écoutête, 221.
Vysscher, Jean, 171.
Vyttriecht, Guillaume de, 143
Vyver, Nicolas Ernolt de, 135.

W.

Waegemans, E., 320.
Waes, 318, 319.
Walburgh, 49; — cour censale Jacob Lensenleen, 49.
Walcourt, 114.
Wale, Gérard de, 103.
Walhorn, 289.
Walhorn, René de, 140; — Conrad de, 169.
Wallice, Pierre van de, 178, 180, 201, 221.
Wallyns, Gérard, 147; — Jean, son père, 147.
Wampach, 110.
Wampach, Jean de, 110.
Wan, Winand in den, 109, 114, 118, 119.
Warimbus, Henri, 99.
Wanssum, 49; — échevinage, 50.
Warnier, Gilles, pasteur, 217.
Warwelle (Warwel), échevin brabançon de Maestricht, 117, 120, 121, 126, 130, 133, 135, 136, 138—140, 142, 144, 146, 147, 150, 151, 153—155, 157, 159—161, 163-169.
Wassenaer, Frédéric Henri, baron de, 51.
Wassenberg, ammanie, 54; — cour féodale, 56.
Weer, Pascase de, 227.
Weerde, Rutger de, 166.
Weert, *Weerde*, 45, 115, 149; — pays de, 63; — échevi-

Digitized by Google

nage, 45; — cour censale du chapitre de Saint-Servais de Maestricht, 45, 46; — cour féodale, 43.
Weert, Adélaïde de, 128; — Godard de, son frère, 128; — Mechtilde de, 170.
Weert-lez-Puers, *Weerde*, 158.
Wees, Arnold de, 150.
Weeze, 57.
Wehr, 52.
Well, 51; — échevinage, 44, 51.
Wely, Gérard de, 123.
Wenden, Gruyter de, 109; — Herman de, son fils, 109.
Werde dit Hennen van den Ketel, Jean van, 111.
Werde, Michel de, 125.
Werdt, Arnold van, 151.
Wernyer, Pierre, 161.
Wesit, Guillaume de, 170.
Wessem, 31, 51, 63; — échevinage, 8, 45; — cour censale, 45; — cour féodale, 43.
Westerloo, canton, 154.
Wetzlar, 4—6, 27, 44; — chambre impériale, 28—31, 36, 46, 55, 56, 58, 59, 61, 63, 64.
Weusten, 312.
Weustherck, 92.
Wigarde, Henri van der, 148.
Wilhems, Henken, 160.
Wilre, *Wylre*, 21, 117, 129.
Winandi, Giselbert, 164.
Windesheim, 32.
Windisgratz, comte de, ambassadeur plénipotentiaire de l'empereur, 306.
Winschoten, justice de paix, 7.
Wirix, Jean, 115.
Witt, de, raadpensionaris, 199.
Wittem, 61, 100.
Wolff, Gérard, 132.
Worms, 27, 37.
Woude alias Grouwert, Jean van den, 110.
Wouters, Ever, 136; — Gérard, son fils, 136.
Wree, Henri, 95.
Wuesten, Frédéric, juré de Maestricht, 252; — George Frédéric, échevin du Vroenhof à Maestricht, 224.
Wustenroede, Jean van, 160.
Wyck, 102, 112, 122, 134.
Wyffelyt, Jean de, 141.
Wyhe, baronne de, 51.
Wylre, 62, 161, 178; — échevinage, 62.
Wylre, Jean de, 170.
Wynandi, Henri, 102; — Jean, 145; — Pierre, 102.
Wynands, Lambert, 161.
Wynandsrade, *Wynandsroede*, *Heren Wynands roede*, 62, 104, 149; — échevinage, 33; — cour féodale, 34.
Wynbergen, van, 313.
Wyngarden, Matthias, 126.
Wynhuys, Gilles de, 161.
Wyswilre, 133.

Y.

Ylem, Rutger van, receveur des domaines des Etats-Généraux, 178, 184, 189, 190, 192, 196, 197, 205.
Ylyas, Dyne, 168; — Jean, 168; — Lambert, 168; — Matthias, 168.
Ysche, Laurent d', 168.
Yserman, écoutête brabançon de Maestricht, 95—106; — Godefroid, 104.
Ytter, échevin de Maestricht, 148, 151; — Pelle d', 122.

Z.

Zadelmeker, Catherine, 138; — Laurent, son père, 138.
Zarys, Jean, 121.
Zevir, Henri, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 206.
Zobel, commandant de Maestricht, 258, 269, 313; — général-major, 311.
Zoennouwen, 140.
Zoerendonck, Henri de, 96.
Zoernase, Jean, 97.

Digitized by Google

Zoete de Lake de Villers, député des E'ats-Généraux à Maestricht, 262, 263, 269, 272, 274—277.
Zolt, Pierre de, 144.
Zonhoven, 148.
Zummeren, 141.
Zusteren, Mechtilde, 115.
Zuydtlandt, 207.
Zuyrmans, Guillaume, 96; — Marie, sa fille, 96.
Zwartbroeck, cour censale à Ruremonde, 45.

PLANCHES.

1. Ostensoir de l'église de Nunhem 318
2. Calice de cette même église 319

Digitized by Google

Digitized by Google

TABLE DES MATIÈRES.

I. De rechtsbedeeling op het grondgebied van de tegenwoordige provincie Limburg in 1794, met een blik op de voorgeschiedenis, par A. J. A. Flament pag. 1

Een woord vooraf „ 3

Geschiedkundige inleiding „ 5

De toestand onder het oud regiem in 't algemeen, maatregelen der regeering tot verbetering „ 5

De rechterlijke collegiën in Limburg op 't eind van het oud regiem in 1794. Met een blik op de voorgeschiedenis. „ 13

Maastricht, Vroenhof, dorpen van Redemptie „ 13

Grondgebied der gemeente Maastricht. „ 13

Gerechten binnen Maastrichtsch territoir ook voor het daarbuiten gelegen ermede samenhangend gebied. „ 23

Gerechten buiten Maastricht, doch binnen het daarmede samenhangend gebied „ 24

Van het Prinsbisdom Luik behoort bij Limburg: St. Pieter „ 26

Verdere rechtbanken en hoven, waaronder St. Pieter ressorteerde (buiten het grondgebied der tegenwoordige provincie Limburg). „ 28

Van het graafschap Loon (behoorende aan den Bisschop van Luik) ligt in Limburg alleen Visschersweert „ 29

Verdere rechtbanken van Loon, waaronder Visschersweert resorteerde, buiten de provincie Limburg „ 30

Digitized by Google

Het Graafschap Horn (Loonsch leen pag. 31
Land van Valkenburg. „ 32
a) Spaansch-, na 1715 Oostenrijksch Valkenburg. „ 32
b) Staatsch land van Valkenburg. „ 34
Landsheerlijke Schepenbanken. „ 34
Heerlijkheids Schepenbanken. „ 35

Van het land van Oostenrijksch Daelhem, thans bij Nederlandsch Limburg „ 39

Van het land van Staatsch Daelhem, thans bij Nederlandsch Limburg „ 40

Van het land van Spaansch, na 1715 Oostenrijksch 's-Hertogenrade, behooren thans tot de provincie Nederlandsch Limburg. „ 42

Staatsch land van 's-Hertogenrade. „ 42

Spaansch, sinds 1715 Oostenrijksch Overkwartier van Gelderland. „ 43
Oorspronkelijk Geldersche schepenbanken. „ 44
1. Landsheerlijke gerechten. „ 44
2. Gerechten van heerlijkheden. „ 45
3. Heerlijkheden Weert, Nederweert en Wessem. „ 45
4. Heerlijkheid Meijel „ 46
5. Heerlijkheid Daelenbroeck „ 46

Staatsch Overkwartier van Gelderland „ 46

Pruisisch Overkwartier van Gelder „ 49
1. Ambt Kessel. „ 49
2. Buiten het ambt Kessel „ 51

Van het hertogdom Gulick bij de provincie Limburg. „ 52
Van de sinds de 16e of 17e eeuw gecombineerde ambten Born en Sittard. „ 52
Van het ambt Bruggen „ 54
Van het ambt Wassenberg „ 54
Van de heerlijkheid Ter Heyden „ 54
De heerlijkheid Limbricht (vóór ± 1700 Vrije Rijksheerlijkheid) „ 54

Van het hertogdom Kleef „ 56
Vrije Rijksheerlijkheden „ 57

Digitized by Google

Bijvoegsels.

Iets over de laathoven en menigte laatgoederen in Limburg pag. 77

Bijlage. „ 79
Memorie van den Pruisischen Groot-Kanselier de Carmer over de verbetering van het justitie-wezen, aan de Staten van het Pruisisch Overkwartier van Gelder gericht „ 79

II. Het tweede burgerboek van Maastricht (1421-1442), par Dr. P. Doppler „ 89

III. Korte inhoud van de resolutiën der Staten-Generaal der vereenigde Nederlanden, gezonden aan de Commissarissen-Instructeurs van Brabantsche zijde te Maastricht, par A. J. A. Flament. 2e Vervolg „ 173

IV. De Kerkschat te Nunhem (L.), par le même „ 317

V. Mélanges „ 323

VI. Table alphabéthique. „ 329

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 06818 5803

Digitized by Google

Digitized by Google